

**ASKEL ETEENPÄIN,
KAKSI ASKELTA TAAKSEPÄIN**
(KRIISI PUOLUEESSAMME) ⁶¹

Kirjoitettu helmi—toukokuussa 1904

*Julkaistu erillisenä kirjana
toukokuussa 1904. Geneve*

*Julkaistaan kirjan tekstin mukaan,
joka on tarkistettu käsikirjoituksen
ja kokoelman: VI. II:n.
„Kähdentoista vuoden ajalta”
(1907), tekstin mukaan*

N. LENIN. Ein Schritt vorwärts, zwei Schritt rückwärts
(Über die Krise in unserer Partei).

РОССИЙСКАЯ СОЦИАЛЪДЕМОКРАТИЧЕСКАЯ РАБОЧАЯ ПАРТІЯ

Н. ЛЕНИНЪ.

**Шагъ впередь,
два шага назадъ**

(Кризисъ въ нашей Партиі).

ЖЕНЕВА

Типографія ПАРТИИ. Rue de la Coulouvrenterie, 27.

1904

Kansilehti V. I. Leninin kirjasta
„Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin”.— 1904
Pienennetty.

ALKULAUSE

Kun on käynnissä pitkäaikainen, sitkeä, kiihkeä taistelu, niin jonkin ajan kuluttua alkavat tavallisesti hahmottua keskeiset, pohjimmaiset kiistakysymykset, joiden ratkaisusta riippuu kamppailun lopputulos ja joihin verrattuna taistelun kaikki ja kaikenlaiset pienet ja vähäpätöiset yksityistapaukset joutuvat yhä enemmän taka-alalle.

Niin on asianlaita myöskin puolueemme sisäisessä taistelussa, joka on nyt jo puolen vuoden ajan kiinnittänyt itseensä kaikkien puolueenjäsenten huomion. Ja juuri sen vuoksi, että minun on täytynyt tässä lukijalle tarjottavassa koko taistelun kuvauksessa kosketella monia pikkuseikkoja, joiden herättämä mielenkiinto on mitätön, monia rettelöitä, jotka eivät itse asiassa ole ensinkään mielenkiintoisia, juuri tämän vuoksi tahtoisin heti alunperin kiinnittää lukijan huomion kahteen todella keskeiseen peruskohtaan, jotka ovat tavattoman mielenkiintoisia, joilla on epäilemättä historiallinen merkitys ja jotka ovat puolueessamme kaikkein polttavimpia poliittisia päivänkysymyksiä.

Ensimmäinen sellainen kysymys on kysymys siitä, mikä poliittinen merkitys on puolueemme jakaantumisella „enemmistöön” ja „vähemmistöön”, joka tapahtui puolueen toisessa edustajakokouksessa ja työnsi kauas taakse kaikki Venäjän sosialidemokraattien entiset jakaantumiset.

Toinen kysymys on kysymys uuden „Iskran” organisaatiokysymyksissä ottaman kannan periaatteellisesta merkityksestä, sikäli kuin tuo kanta on todella periaatteellinen.

Ensimmäinen kysymys on kysymys puoluetistelumme lähtökohdasta, sen alkulähteestä, sen syistä, sen poliittisesta perusluonteesta. Toinen kysymys on kysymys tämän taistelun lopputuloksista, sen finaalista, siitä periaatteellisesta

jäännöksestä, joka saadaan, kun lasketaan yhteen kaikki se, mikä kuuluu periaatteiden alalle, ja kun vähennetään kaikki se, mikä kuuluu rettelöimisen alalle. Ensimmäinen kysymys ratkaistaan erittelemällä puolueen edustajakokouksessa tapahtunutta taistelua, toinen — erittelemällä uuden „Iskran” uutta periaatteellista sisältöä. Kumpikin erittely, joka muodostaa yhdeksän kymmenesosaa kirjasesnani, vie siihen johtopäätökseen, että „enemmistö” on puolueemme vallankumouksellinen ja „vähemmistö” — sen opportunistinen siipi; erimielisyydet, jotka nykyään erottavat nämä siivet toisistaan, eivät kuulu pääasiassa ohjelma- eivätkä taktiikkakysymyksiin, vaan ne kuuluvat ainoastaan organisaatiokysymyksiin; se uusi katsomusten järjestelmä, jonka ääriviivat hahmottuvat uudessa „Iskrassa” sitä selvempinä, mitä enemmän se yrittää syventää kantaansa ja mitä enemmän tämä kanta puhdistuu kooptaation vuoksi tapahtuvista rettelöistä, on opportunistia organisaatiokysymyksissä.

Pääpuutteellisuutena puoluekriisiämme koskevassa kirjallisuudessa on tosiasia tutkimisen ja valaisemisen alalla se, ettei puoluekokouksen pöytäkirjoja ole eritelty juuri lainkaan, ja organisaatiokysymyksen pääperiaatteiden selvittämisen alalla se, ettei ole eritelty sitä yhteyttä, joka on epäilemättä olemassa toiselta puolen sääntöjen ensimmäisen pykälän sanamuodossa ja tämän sanamuodon puolustuksessa tov. Martovin ja tov. Axelrodin tekemän perusvirheen ja toiselta puolen „Iskran” nykyisten, organisaatiokysymystä koskevien periaatteellisten katsomusten koko „järjestelmän” välillä (mikäli tässä voidaan puhua järjestelmästä). „Iskran” nykyinen toimitus ei nähtävästi edes huomaakaan tätä yhteyttä, vaikka ensimmäistä pykälää koskevien kiistojen merkitys on jo monen monta kertaa todettu „enemmistön” kirjallisuudessa. Itse asiassa tov. Axelrod ja tov. Martov vain syventävät nyt, kehittävät ja laajentavat alkuperäistä virhettään ensimmäisen pykälän suhteen. Oikeastaan jo ensimmäisestä pykälästä käydyissä kiistoissa alkoi hahmottua opportunistien koko kanta organisaatiokysymyksessä: se, että he puoltavat löyhää puoluejärjestöä, joka ei ole liittynyt lujasti yhteen, että he vihaavat sitä ajatusta („byrokraattista” ajatusta), jonka mukaan puolue tulee rakentaa ylhäältä alas, lähtien puolueen edustajakokouksesta ja sen luomista laitoksista, että he pyrkivät kulkemaan alhaalta ylös, antamalla jokaisen

professorin, jokaisen lukiolaisen ja „jokaisen lakkolaisen” lukeutua puolueen jäseneksi, että he vihaavat „formalismia”, joka vaatii puolueen jäseniltä kuulumista johonkin puolueen tunnustamaan järjestöön, että he kallistuvat porvarillisen intelligentin psykologiaan, joka on valmis vain „platonisesti tunnustamaan organisatoriset suhteet”, että he ovat taipuvaisia opportunistiseen syvämielisyyteen ja anarkistisiin fraaseihin, että he pyrkivät autonomismiin sentralismia vastaan, sanalla sanoen kaikki se, mikä nyt kukoistaa rehevänä uudessa „Iskrassa” ja yhä enemmän auttaa alunperin tehdyn virheen tulemista selväksi täydellisesti ja havainnollisesti.

Mitä tulee puolueen edustajakokouksen pöytäkirjoihin, niin totisesti perusteeton huomion puute niitä kohtaan voi olla selitettävissä ainoastaan sillä, että meidän kiistohimme on sekaantunut paljon rettelöimistä, ja vielä kenties sillä, että nämä pöytäkirjat sisältävät liian suuren määrän liian katkeraa totuutta. Puolueen edustajakokouksen pöytäkirjat antavat ainutlaatuisen, täsmällisyydessään, täydellisyydessään, monipuolisuudessaan, runsaudessaan ja luotettavuudessaan korvaamattoman kuvan todellisesta asiain-tilasta puolueessamme, kuvan katsomuksista, mielialoista ja suunnitelmista, kuvan, jonka ovat liikkeen osanottajat itse piirtäneet, kuvan puolueen sisällä ilmenevistä poliittisista vivahduksista, kuvan, joka näyttää niiden voimasuhteen, niiden keskinäissuhteen ja niiden taistelun. Juuri puoluekokouksen pöytäkirjat ja vain nämä pöytäkirjat näyttävät meille, missä määrin meidän on todellisuudessa onnistunut lakaista pois kaikki vanhojen, pelkästään kerholaisuuden alalle kuuluvien yhteyksien jätteet ja korvata ne yhtenäisellä suurella puolueyhteydellä. Jokainen puolueen jäsen, jos hän haluaa tietoisesti osallistua puolueensa asioihin, on velvollinen tutkimaan huolellisesti puoluekokoustamme,—nimenomaan tutkimaan, sillä pelkkä raaka-aineistoröykkiön lukeminen, jollaisen röykkiön pöytäkirjat muodostavat, ei vielä anna kuvaa edustajakokouksesta. Vain huolellisesti ja itsenäisesti tutkimalla voidaan päästä (ja täytyy päästä) siihen, että lyhyet muistiinpanot puheista, kuivat ja suppeat esitykset väittelyistä, pienet yhteenotot pienistä (näköjään pienistä) kysymyksistä sulautuisivat yhteen jonkinlaiseksi kokonaisuudeksi, että puolueen jäsenten mieleen tulisi kuin elävänä jokaisen

huomattavan puhujan hahmo ja heille selvenisi puoluekokouksen jokaisen edustajaryhmän poliittiset piirteet kokonaisuudessaan. Näiden rivien kirjoittaja katsoo, että hänen työnsä ei ole mennyt hukkaan, jos hänen onnistuu antaa vaikkapa vain sysäys puoluekokouksen pöytäkirjojen laajaan ja itsenäiseen tutkimiseen.

Vielä sananen sosialidemokratian vastustajista. He ovat vahingoniloisia ja virnistelevät tarkkaillessaan kiistojamme; he koettavat tietysti poimia omia tarkoituseriään varten erinäisiä kohtia kirjastani, jossa käsitellään puolueemme puutteellisuuksia ja vajavaisuuksia. Venäjän sosialidemokraatit ovat jo riittävästi tottuneet taistelujen tuleen ollakseen välittämättä noista näykkimisistä, jatkaakseen niiden uhallakin työtään itsearvostelussa ja armottomassa omien vajavaisuuksiensa paljastamisessa, jotka ehdottomasti ja välttämättä saadaan voitetuksi työväenliikkeen kasvaessa. Mutta koettakootpa herrat vastustajat esittää meille kuvan *todellisesta* asiaintilasta heidän „puolueissaan”, kuvan, joka edes osapuulleen lähentelisi sitä kuvaa, jonka meidän toisen edustajakokouksemme pöytäkirjat antavat!

N. Lenin

Toukokuu 1904.

---

a) EDUSTAJAKOKOUKSEN VALMISTELU

On olemassa sellainen sananparsa, että jokaisella on oikeus 24 tunnin kuluessa kirota tuomareitaan. Meidän puoluekokouksemme, kuten jokaisen puolueen jokainen edustajakokous, oli myös tuomarina eräille henkilöille, jotka vaativat itselleen johtajien virkaa ja kärsivät haaksirikon. Nyt nämä „vähemmistön” edustajat suorastaan liikuttavan naiivisti „kiroavat tuomareitaan” ja pyrkivät kaikin tavoin horjuttamaan luottamusta edustajakokoukseen, väheksymään sen merkitystä ja arvovaltaa. Kaikkein havainnollisimpana lienee tämä pyrkimys ilmennyt „Iskran” 57. numerossa julkaistussa Käytännönmiehen⁶² artikkelissa, jossa kirjoittaja ilmaisee suuttumuksensa sitä ajatusta kohtaan, että edustajakokous on suvereenisen „jumalallinen”. Se on sellainen uuden „Iskran” luonteenomainen pikku piirre, että sitä ei voi sivuuttaa vaieten. Toimitus, jonka enemmistön muodostavat edustajakokouksen *hylkäämät* henkilöt, toisaalta nimittää itseään edelleenkin „puolue”-toimitukseksi, mutta toisaalta avaa sylinsä henkilöille, jotka väittävät, että edustajakokous ei ole jumaluus. Se on herttaista, eikö totta? Niin, hyvät herrat, edustajakokous ei tietenkään ole jumaluus, mutta mitä on ajateltava ihmisistä, jotka alkavat „höyhentää” edustajakokousta *sen jälkeen*, kun he kärsivät siellä tappion?

Todellakin, palauttakaapa mieliinne tärkeimmät tosiasiat edustajakokouksen valmistelun historiasta.

Aivan alunpitäen, vuonna 1900 julkaisemassaan ennakoilmoituksessa ilmestymisensä edellä, „Iskra” selitti, että ennen yhtymistä meidän on suoritettava rajankäynti. „Iskra” koetti saada vuoden 1902 konferenssin⁶³ muodostumaan yksityisluontoiseksi neuvotteluksi eikä puolueen

edustajakokoukseksi *. Vuoden 1902 kesällä ja syksyllä „Iskra” toimi erittäin varovaisesti, uusien tässä konferenssissa valitun Organisaatiokomitean. Vihdoin rajankäynti päättyi — se päättyi meidän yhteisesti tunnustamanamme. Organisaatiokomitea muotoutui lopullisesti aivan vuoden 1902 lopulla. „Iskra” tervehtii sen lujittumista ja selittää — 32. numeron *toimituskirjoituksessa*, — että puolueen edustajakokouksen koollekutsuminen on *mitä kipeimmän*, kiireellisimmän tarpeen vaatima **. Näin ollen meitä voidaan kaikkein vähimmän moittia hätiköinnistä toisen edustajakokouksen koollekutsumisessa. Me toimimme nimenomaan noudattaen sääntöä: mittaa seitsemän kertaa, leikkaa keran; meillä oli täysi siveellinen oikeus luottaa tovereihin, että he eivät ryhdy leikkaamisen jälkeen ruikuttelemaan ja uudelleen mittaamaan.

Organisaatiokomitea laati erittäin huolellisen (formalistisen ja byrokraattisen, sanoisivat ne henkilöt, jotka nyt noilla sanapahasilla peittelevät poliittista selkärangattomuuttaan) ohjesäännön toiselle edustajakokoukselle, esitti tämän ohjesäännön kaikkien komiteain käsiteltäväksi ja vihdoin vahvisti sen, päättäen muun muassa 18. §:ssä: „Kaikki edustajakokouksen päätökset ja kaikki sen toimittamat vaalit ovat puolueen päätöksiä, jotka ovat velvoittavia puolueen kaikille järjestöille. Niitä ei voi kukaan eikä millään syyllä protestoida ja ne voi peruuttaa tai muuttaa ainoastaan seuraava puolueen edustajakokous” ***. Todellakin, kuinka viattomia itse asiassa ovatkaan nämä sanat, jotka aikoinaan hyväksyttiin vaieten jonakin itsestään selvänä asiana, ja kuinka omituisilta ne kuulostavatkaan nyt, aivan kuin tuomio, joka kuulutetaan langetetuksi „vähemmistölle”! Missä tarkoituksessa tuollainen pykälä oli laadittu? Pelkänkö muodollisuuden noudattamisen vuoksi? Ei tietenkään. Tämä päätös näytti välttämättömältä ja oli todella välttämätön, sillä puolue oli kokoonpantu monista hajallisista ja itsenäisistä ryhmistä, joilta voitiin odottaa, että ne eivät tunnusta edustajakokousta. Tämä päätös ilmensi nimenomaan kaikkien vallankumouksellisten *hyvää tahtoa* (josta niin usein ja niin sopimattomasti puhutaan nyt, luonnehtimalla kaunistelevasti sanalla

* Ks. toisen edustajakokouksen pöytäkirjoja, s. 20.

** Ks. Teokset, 6. osa, s. 293. *Toim.*

*** Ks. toisen edustajakokouksen pöytäkirjoja, ss. 22—23 ja 380.

hyvänsuopa sitä, mikä paremminkin ansaitsee tulla nimityksi oikulliseksi). Se oli merkitykseltään samaa kuin *kunniasana*, jonka kaikki Venäjän sosialidemokraatit antoivat toinen toisilleen. Sen piti antaa takeet siitä, että edustajakokoukseen liittyvät suunnattomat vaivat, vaarat ja kustannukset eivät mene hukkaan, että edustajakokous ei muutu ilveilyksi. Kaiken kieltäytymisen edustajakokouksen päätösten ja *vaalien* tunnustamisesta se ennakolta luonnehti *luottamuksen rikkomiseksi*.

Ketä sitten pilkkaa uusi „Iskra”, joka on tehnyt sen uuden keksinnön, että edustajakokous ei ole jumaluus ja että sen päätökset eivät ole pyhiä? Sisältääkö tuo keksintö „uusia organisatorisia katsomuksia” vaiko ainoastaan uusia yrityksiä vanhojen jälkien peittelemiseksi?

b) RYHMITYMIEN MERKITYS EDUSTAJAKOKOUKSESSA

Edustajakokous oli siis kutsuttu koolle mitä huolellisimman valmistelun jälkeen ja erittäin täydellisen edustuksen perusteilla. Yleinen tunnustus, että edustajakokouksen kokoonpano oli oikea ja sen päätökset ovat *ehdottoman* velvoittavia, sai ilmaisunsa myös puheenjohtajan lausunnossa (pöytäkirjojen s. 54) edustajakokouksen perustavien toimitusten jälkeen.

Mikä oli edustajakokouksen päätehtävä? *Todellisen* puolueen luominen niillä periaatteellisilla ja organisatorisilla perusteilla, jotka „Iskra” oli esittänyt ja laatinut. Että edustajakokouksen piti työskennellä nimenomaan tähän suuntaan, sen olivat ennakolta ratkaisseet „Iskran” kolmi-vuotinen toiminta ja komiteain enemmistön antama tunnustus sille. „Iskran” ohjelman ja suunnan täytyi tulla puolueen ohjelmaksi ja suunnaksi, „Iskran” järjestösuunnitelmien tuli saada varmistuksensa puolueen järjestösuunnitelmien. Mutta on itsestään selvää, että sellainen tulos ei ollut saavutettavissa ilman taistelua: edustuksen täydellisyys puoluekokouksessa turvasi läsnäolon siinä sellaisillekin järjestöille, jotka kävivät päättävästi taistelua „Iskraa” vastaan (Bund ja „Rabotsheje Delo”), ja sellaisille, jotka, tunnustaessaan sanoissa „Iskran” johtavaksi äänenkannattajaksi, teoissa tavoittelivat omia erikoisia suunnitelmiaan ja kunnostautuivat horjuvaisuudella periaatteellisessa suhteessa („Juzhnyi rabotshi” ryhmä ja sen liepeillä

kulkeneet eräiden komiteain edustajat). Tällaisten olosuhteiden vallitessa edustajakokous ei voinut olla muuttumatta *taisteluareenaksi*, missä oteltiin „Iskran” *suunnan voiton puolesta*. Että edustajakokous oli todellakin sellaista taistelua — se käy heti selväksi jokaiselle, joka vähänkin tarkkaavaisesti lukee edustajakokouksen pöytäkirjat. Mutta meidän tehtävämme on nyt seurata yksityiskohtaisesti edustajakokouksessa eri kysymyksiä yhteydessä ilmenneitä pääryhmittymiä ja palauttaa mieliin tarkkojen pöytäkirjatietojen perusteella kokouksen jokaisen perusryhmän poliittiset piirteet. Millaisia nimenomaan olivat ne ryhmät, ne suunnat ja ne suuntavivahtukset, joiden tuli edustajakokouksessa sulautua „Iskran” johdolla yhtenäiseksi puolueeksi? — se meidän pitää näyttää keskustelujen ja äänestysten erittelyllä. Tämän seikan selvittäminen on perin tärkeää sekä sen seikan tutkimiselle, mitä meidän sosialidemokraattimme todellisuudessa ovat, että myöskin erkane-
misen syiden ymmärtämiselle. Juuri sen vuoksi minä puheessani Liigan edustajakokouksessa ja kirjeessäni uuden „Iskran” toimitukselle asetin etualalle nimenomaan eri ryhmittymien erittelyn. Vastaväittäjäni „vähemmistön” edustajien joukosta (ja Martov heidän etunenässään) eivät ensinkään ymmärtäneet kysymyksen ydintä. Liigan edustajakokouksessa he rajoittuivat osittaisiin oikaisuihin „puolustautuen” sitä heihin kohdistettua syytöstä vastaan, joka koski käännettä opportunistiin, eivätkä yrittäneekään piirtää vastapainoksi minulle *edes jonkinlaista muuta* kuvaa edustajakokouksessa esiintyneistä ryhmittymistä. Nyt Martov yrittää „Iskrassa” (№ 56) leimata kaikki yritykset, joiden tarkoituksena on erotella edustajakokouksessa esiintyneet erilaiset poliittiset ryhmät täsmällisesti toisistaan, pelkäksi „kerhopolitikoinniksi”. Voimakkaasti sanottu, tov. Martov! Mutta uuden „Iskran” voimakkailla sanoilla on muuan erikoislaatuinen ominaisuus: tarvitsee vain palauttaa mieliin kaikki erkane-
misen vaiheet edustajakokouksesta alkaen, niin kaikki nuo voimakkaat sanat kääntyvät *kokonaan ja ennen kaikkea* nykyistä toimitusta vastaan. Vilkkaiskaahan itseänne, herrat niin sanotut puoluetoimittajat, jotka nostatte kysymyksen kerhopolitikoinnista!

Martoville ovat nyt tosiasiat meidän taistelustamme edustajakokouksessa niin kovin epämieluisia, että hän yrittää ne hämätä aivan kokonaan. „Iskralainen”, sanoo hän, „on

se, joka puolueen edustajakokouksessa ja ennen sitä ilmaisi täyden solidaarisuutensa „Iskraa” kohtaan, puolusti sen ohjelmaa ja sen organisaatiokatsomuksia ja kannatti sen organisaatiopolitiikkaa. Edustajakokouksessa oli sellaisia iskralaisia yli neljäkymmentä — niin monta ääntä kannatti „Iskran” ohjelmaa ja päätöslauselmaa „Iskran” tunnustamisesta puolueen Pää-äänenkannattajaksi”. Avatkaa edustajakokouksen pöytäkirjat, ja te näette, että ohjelman hyväksyivät *kaikki* (s. 233), paitsi äänestyksestä pidättäytynyt Akimov. Tov. Martov haluaa näin ollen saada meidät uskomaan, että niin bundilaiset kuin Brucker ja Martynovkin *todistivat* „täydellisen solidaarisuutensa” „Iskraa” kohtaan ja *puolustivat* sen organisaatiokatsomuksia! Se on naurettavaa. Edustajakokouksen *kaikkien* osanottajien muuttuminen edustajakokouksen *jälkeen* tasa-arvoiseksi puolueen jäseniksi (ei kuitenkaan kaikkien, sillä bundilaiset poistuiivat) sekoitetaan tässä siihen ryhmytykseen, joka aiheutti taistelua *edustajakokouksessa*. Sen seikan tutkiminen, *mistä aineksesta* muodostui edustajakokouksen jälkeen „enemmistö” ja „vähemmistö”, vaihdetaan viralliseen fraasiin: tunnustivat ohjelman!

Katsokaa äänestystä „Iskran” tunnustamisesta Pää-äänenkannattajaksi. Te näette, että nimenomaan Martynov, jonka tov. Martov paremman asian arvoisella rohkeudella nyt väittää puolustaneen „Iskran” organisaatiokatsomuksia ja organisaatiopolitiikkaa, vaatii erotettavaksi toisistaan päätöslauselman kaksi osaa: pelkkä „Iskran” tunnustaminen Pää-äänenkannattajaksi ja sen ansioiden tunnustaminen. Äänestettäessä päätöslauselman ensimmäisestä osasta („Iskran” ansioiden tunnustamisesta, *solidaarisuuden* ilmaisemisesta sitä kohtaan) annettiin puolesta *ainoastaan 35 ääntä*, vastaan oli kaksi (Akimov ja Brucker) ja yksitoista pidättäytyi (Martynov, viisi bundilaista ja viisi toimituksen ääntä: kaksi ääntä minulla ja kaksi Martovilla sekä yksi Plehanovilla). Anti-iskralaisten ryhmä (viisi bundilaista ja kolme rabotshejedelolaista) ilmenee siis täysin selvästi tässäkin, Martovin nykyisille katsomuksille kaikkein edullisimmassa ja hänen itsensä valitsemassa esimerkissä. Katsokaa äänestystä päätöslauselman toisesta osasta — „Iskran” tunnustamisesta Pää-äänenkannattajaksi ilman minkäänlaista perustelua ja ilman solidaarisuuslausuntoa (pöytäkirjojen sivu 147): *puolesta* annettiin 44 ääntä,

jotka nykyinen Martov juuri laskeekin iskralaisiksi. Kaikkiaan oli 51 ääntä; kun vähennetään äänestyksestä pidättyneiden toimittajain viisi ääntä, jää 46; kaksi äänesti *vastaan* (Akimov ja Brucker); jäljellejäävien 44 joukkoon kuuluvat siis *kaikki viisi bundilaista*. Siis bundilaiset edustajakokouksessa „ilmaisivat täydellisen solidaarisuutensa „Iskraa” kohtaan” — niin kirjoittaa virallinen „Iskra” virallista historiaa! Poiketen esityksemme kulusta kiiruhdamme selittämään lukijalle tuon virallisen totuuden todelliset vaikutteet: „Iskran” nykyinen toimitus voisi olla ja olisi todellinen puolueitoimitus (eikä quasi*-puolueitoimitus, kuten nyt), jos *bundilaiset ja rabotshejedelolaiset eivät olisi lähteneet pois edustajakokouksesta*; juuri sen vuoksi pitikin nuo nykyisen niin sanotun puolueitoimituksen uskollisimmat vartijat kohottaa „iskralaisiksi”. Mutta tästä yksityiskohtaisesti myöhemmin.

Edelleen herää kysymys: jos edustajakokous oli iskralaisten ja anti-iskralaisten aineiden taistelua, niin eikö ollut välimailla olevia, epävarmoja aineksia, jotka horjuivat niiden molempien välillä? Jokainen, joka vähänkin tuntee meidän puolueitamme ja kaikenlaisten edustajakokousten tavallisia kasvoja, on jo a priori ** taipuvainen vastaamaan tähän kysymykseen myöntävästi. Tov. Martov ei ollenkaan haluaisi nyt muistella näitä epävarmoja aineksia, ja hän kuvaa „Juzhnyi rabotshi” ryhmän ja sitä lähellä pysyttäneet edustajat tyypillisiksi iskralaisiksi ja meidän erimielisyytemme heidän kanssaan mitättömiksi ja vähäpätöisiksi. Onneksi on edessämme nyt pöytäkirjojen täydellinen teksti, ja me voimme ratkaista tämän kysymyksen — kysymyksen tosiasiaista tietysti — asiakirjatietojen perusteella. Se, mitä sanoimme edellä edustajakokouksessa ilmenneestä yleisestä ryhmittymisestä, ei tietenkään pyri olemaan tämän kysymyksen ratkaisuna, vaan ainoastaan sen oikeana asettamisena.

Ilman poliittisten ryhmittymien erittelyä, ilman kuvaa edustajakokouksesta sellaisten ja sellaisten suuntavivahdusten taisteluna, ei voida ymmärtää mitään erimielisyydestämme. Martovin yritys hämätä suuntavivahdusten eroa lukemalla jopa bundilaisetkin iskralaisiksi on pelkkää kysymyksen kiertämistä. Jo a priori, edustajakokouksen edellä

* — näennäisesti. *Toim.*

** — edeltäpäin. *Toim.*

käyneen Venäjän sosialidemokratian historian perusteella, hahmottuu (myöhempiä tarkistusta ja yksityiskohtaista tutkimusta varten) kolme pääryhmää: iskralaiset, anti-iskralaiset sekä epävarmat, horjuvat, hoipertelevat ainekset.

c) EDUSTAJAKOKOUKSEN ALKU.—VALIKOHTAUS
ORGANISAATIOKOMITEAN VUOKSI

Edustajakokouksessa käytyjen keskustelujen ja äänestysten analyysi on kaikkein mukavinta tehdä edustajakokouksen istuntojen mukaisessa järjestyksessä, jotta voitaisiin johdonmukaisesti huomioida kaikki yhä täydellisemmin hahmottuvat poliittiset vivahdukset. Vain silloin, kun se on ehdottoman välttämätöntä, tullaan poikkeamaan kronologisesta järjestyksestä toisiinsa kiinteästi liittyvien kysymysten tahi samanluontoisten ryhmittymien yhteistä tarkastelua varten. Ollaksemme puolueettomia pyrimme huomioimaan *kaikki* tärkeimmät äänestykset, jättäen tietenkin pois monia äänestyksiä pikku kysymyksistä, jotka ottivat edustajakokoukseltamme suhteettoman paljon aikaa (osaksi sen vuoksi, että olimme kokemattomia emmekä osanneet jakaa aineistoa valiokunta- ja täysistuntojen kesken, osaksi jarrutusta lähentelevien vitkuttelujen vuoksi).

Ensimmäinen sellaisia väittelyjä aiheuttanut kysymys, joissa alkoi ilmetä vivahduseroavaisuuksia, oli kysymys kohdan: „Bundin asema puolueessa” (pöytäkirjojen ss. 29—33) asettamisesta ensimmäiselle tilalle (edustajakokouksen „päiväjärjestyksessä”). Iskralaiselta kannalta, jota puolustivat Plehanov, Martov, Trotski ja minä, ei voinut olla minkäänlaisia epäilyksiä tämän suhteen. Bundin eroaminen puolueesta osoitti silmännähtävästi meidän näkökohtamme oikeiksi: kun Bund ei tahtonut kulkea yhdessä meidän kanssamme eikä tunnustaa niitä organisaatioperusteita, joista puolueen enemmistö yhdessä „Iskran” kanssa oli samaa mieltä, niin oli hyödytöntä ja tarkoituksetonta „olla kulkevinamme” yhdessä ja vain pitkittää edustajakokousta (kuten bundilaiset sitä pitkittivät). Kysymys oli jo täysin selvitetty kirjallisuudessa, ja jokaiselle vähänkin ajattelevalle puolueen jäsenelle oli ilmeistä, että ei voida tehdä muuta kuin asettaa avoimesti kysymys ja tehdä suoraan, rehellisesti valinta: autonomia (kuljemme yhdessä) tahi federaatio (eroamme).

Ollen vältteleviä kaikessa politiikassaan bundilaiset tahtoivat vältellä tässäkin lykkäämällä kysymystä. Heihin yhtyy tov. Akimov, joka vetää heti esille, nähtävästi kaikkien „Rabotsheje Delon” kannattajien puolesta, organisatoriset erimielisyydet „Iskran” kanssa (pöytäkirjojen s. 31). Bundin ja „Rabotsheje Delon” puolelle asettuu tov. Mahov (Nikolajevin komitean kaksi ääntä, komitean, joka oli vähää aikaisemmin ilmaissut solidaarisuutensa „Iskraa” kohtaan!). Tov. Mahoville kysymys on aivan epäselvä, mutta „kipeänä kohtana” hän pitää myös „kysymystä demokraattisesta rakenteesta tahi päinvastoin (pankaa tämä merkille!) sentralismista” — tarkalleen samoin kuin nykyisen „puolue”-toimituksemme enemmistö, joka edustajakokouksessa ei vielä huomannut tätä „kipeää kohtaa”!

Iskralaisia vastaan esiintyy siis Bund, „Rabotsheje Delo” ja tov. Mahov, joilla yhdessä on juuri ne kymmenen ääntä, jotka annettiin meitä vastaan (s. 33). *Puolesta* annettiin 30 ääntä — numero, jonka vaiheilla, kuten tuonnempana näemme, iskralaisten äänet usein heilahtelevat. Yksitoista ääntä osoittautui pidättäytyneen asettumatta nähtävästi kummankaan taistelevan „puolueen” puolelle. Mielenkiintoista on todeta, että kun äänestimme Bundin sääntöjen 2. §:stä (tämän 2. §:n hylkääminen aiheutti Bundin eroamisen puolueesta), niin 2. §:n puolesta äänestäneitä ja pidättäytyneitä osoittautui myös olevan kymmenen ääntä (pöytäkirjojen s. 289) ja pidättäytyivät nimenomaan kolme rabotshejedelolaista (Brucker, Martynov ja Akimov) sekä tov. Mahov. Ilmeistä on, että äänestys Bundia koskevan kysymyksen paikasta toi esille ryhmityksen, joka ei ollut satunnainen. Ilmeistä on, että kaikki nämä toverit olivat eri mieltä „Iskran” kanssa ei vain teknillisestä, käsittelyjärjestyksestä koskevasta kysymyksestä, vaan *myöskin itse asiasta*. „Rabotsheje Delon” puolelta tämä erimielisyys itse asiasta on selvä jokaiselle, ja tov. Mahov luonnehti verrattomasti oman suhtautumisensa puheessaan Bundin poislähdön johdosta (pöytäk. ss. 289—290). Tässä puheessa kannattaa viivähtää. Tov. Mahov sanoo, että sen päätöslauselman jälkeen, joka hylkäsi federaation, „kysymys Bundin asemasta VSDTP:ssä muuttui hänen mielestään periaatteellisesta kysymyksestä reaalipolitiikan kysymykseksi historiallisesti muodostuneen kansallisen järjestön suhteen; tässä minä”, jatkaa puhuja, „en voinut olla ottamatta lukuun

kaikkia seurauksia, joita saattaa ilmaantua äänestyksemme tuloksena, ja sen vuoksi olisin äänestänyt toisen pykälän puolesta kokonaisuudessaan". Tov. Martov on mainiosti omaksunut „reaalipolitiikan” hengen: periaatteessa hän oli jo hylännyt federaation, ja *sen* vuoksi hän käytännössä *olisi äänestänyt* sääntöjen sellaisen pykälän puolesta, joka ajaa tämän federaation toteuttamista! Ja tuo „käytännöllinen” toveri selittää syvästi periaatteellista kantaansa seuraavin sanoin: „Mutta (kuuluu, shtshedriniläinen „mutta”!) koska minun tällä tai toisella äänestämisenäni oli ainoastaan periaatteellinen luonne (!) eikä sillä voinut olla käytännöllistä luonnetta edustajakokouksen kaikkien muiden osanottajien miltei yksimielisen äänestyksen vuoksi, niin pidin parempana pidättäytyä äänestyksestä voidakseni periaatteellisesti”... (herra varjele meitä tuollaisesta periaatteellisyydestä!)... „korostaa oman kantani eroavaisuutta kyseessäolevassa tapauksessa siitä kannasta, jota tämän pykälän puolesta äänestäneet Bundin edustajat puolustivat. Sitävastoin olisin äänestänyt tämän pykälän puolesta, jos Bundin edustajat olisivat pidättäytyneet äänestämästä sitä, mistä he ensin pitivät kiinni”. Ymmärtäköön, ken voi! Periaatteen mies pidättäytyy sanomasta kovalla äänellä: kyllä, koska se on käytännöllisesti hyödytöntä, kun kaikki sanovat: ei.

Bundia koskevan kysymyksen paikasta toimitetun äänestyksen jälkeen edustajakokouksessa nousi esiin kysymys „Borba” ryhmästä, mikä johti myös erittäin mielenkiintoiseen ryhmittymiseen ja liittyi kiinteästi edustajakokouksen „kipeimpään” kysymykseen, kysymykseen keskustelinten henkilökokoonpanosta. Edustajakokouksen kokoonpanon määrittelyä varten muodostettu valiokunta vastustaa „Borba” ryhmän kutsumista, menetellen Organisaatiokomitean *kahdesti* hyväksymän päätöksen (ks. pöytäk. ss. 383 ja 375) ja *sen edustajien valiokunnassa* tekemän selostuksen mukaisesti (s. 35).

Tov. Jegorov, *Organisaatiokomitean jäsen*, lausuu, että „kysymys „Borba” ryhmästä (huomatkaa: „Borba” ryhmästä eikä jostakin sen jäsenestä) on hänelle uusi”, ja pyytää väliaikaa. Millä tavoin OK:n jäsenelle voi olla uusi sellainen kysymys, jonka OK on kaksi kertaa ratkaissut, se jää tietämättömyyden hämärään peittoon. Väliaikana pidetään OK:n istunto (pöytäk. s. 40) sen siinä kokoonpanossa,

joka sattui olemaan edustajakokouksessa (muutamia OK:n jäsenet, jotka olivat vanhoja „Iskra” järjestön jäseniä, eivät olleet edustajakokouksessa)*. Alkaa keskustelu „Borbasta”. Rabotshejedelolaiset ovat puolesta (Martynov, Akimov ja Brucker, ss. 36—38). Iskralaiset (Pavlovitsh, Sorokin, Lange⁶⁵, Trotski, Martov y.m.) ovat vastaan. Puoluekokous jakaantuu jälleen meille jo tuttuun ryhmytykseen. Taistelu „Borbasta” sukeutuu sitkeäksi, ja tov. Martov pitää erittäin seikkaperäisen (s. 38) ja „taisteluhenkisen” puheen, jossa viittaa aivan oikein venäläisten ja ulkomaalaisten ryhmien „edustuksen epätasaisuuteen”, siihen, että tuskinpa olisi „hyvä” antaa ulkomaalaiselle ryhmälle „etuoikeutta” (kultaisia sanoja, erittäin opettavaisia nyt, edustajakokouksen jälkeen sattuneiden tapahtumain kannalta katsoen!), että ei pidä suosia „organisatorista sekasortoa puolueessa, sekasortoa, jolle on ollut luonteenomaista pirstoutuneisuus, jota eivät ole aiheuttaneet mitkään periaatteelliset näkökohdat” (se on sanottu suoraan vasten kasvoja...— puoluekokouksemme „vähemmistölle”!). Aivan puhujain luettelon sulkemiseen saakka *ei kukaan* esiinny avoimesti ja perustellusti „Borban” puolesta, paitsi „Rabotsheje Delon” kannattajia (s. 40): on annettava tunnustus tov. Akimoville ja hänen ystävilleen, että he eivät ainakaan kiemurrelleet eivätkä piileksineet, vaan ajoivat avoimesti linjaansa, puhuivat avoimesti siitä, mitä tahtoivat.

Puhujain luettelon sulkemisen *jälkeen*, kun *asian oleellisesta puolesta* ei enää saa puhua, tov. Jegorov „vaatii tiukasti, että kuultaisiin juuri äsken hyväksytty Organisaatiokomitean päätös”. Ei ole ihme, että edustajakokouksen jäseniä suututtaa sellainen ote, ja tov. Plehanov puheenjohtajana sanoo „oudoksuvansa sitä, kuinka tov. Jegorov saattaa pitää kiinni vaatimuksestaan”. Luulisi, että olisi pitänyt joko lausua mielipiteensä avoimesti ja varmasti itse kysymyksestä koko edustajakokouksen edessä tahi olla kokonaan puhumatta. Mutta kun annetaan sulkea puhujain luettelo ja sitten, „loppulausunnon” varjolla, esitetään edustajakokoukselle *uusi* Organisaatiokomitean päätös — nimenomaan käsitelystä kysymyksestä — se on samaa kuin antaa isku nurkan takaa!

* Tästä istunnosta ks. Pavlovitshin „Kirjettä”⁶⁴. Pavlovitsh on Organisaatiokomitean jäsen ja *yksimielisesti* valittu ennen edustajakokousta toimituksen luottamusmieheksi, sen seitsemänneksi jäseneksi (Lifgan pöytäk., s. 44).

Istuntoa jatketaan päivällisen jälkeen, ja byroo, joka on edelleenkin hämmästyksissään, päättää poiketa „muodollisuudesta” ja turvautua viimeiseen, edustajakokouksissa vain äärimmäisissä tapauksissa käytettävään keinoon, „toverilliseen selitykseen”. OK:n edustaja, Popov, ilmoittaa OK:n päätöksen, jonka kaikki sen jäsenet ovat hyväksyneet yhtä, Pavlovitshia vastaan (s. 43) ja jossa ehdotetaan edustajakokoukselle Rjazanovin kutsumista.

Pavlovitsh lausuu, että hän on kieltänyt ja kieltää OK:n kokouksen laillisuuden, että OK:n uusi päätös „on ristiriidassa sen entisen päätöksen kanssa”. Lausunto aiheuttaa myrskyn. Tov. Jegorov, myös OK:n jäsen ja „Juzhnyi rabotshi” ryhmän jäsen, välttelee vastauksen antamista itse asiaan ja tahtoo siirtää painopisteen kurikysymykseen. Tov. Pavlovitsh on muka rikkonut puoluekuria (!), sillä OK, harkittuaan Pavlovitshin vastalauseen, päätti „olla saattamatta edustajakokouksen tietoon Pavlovitshin eriävää mielihäilyä”. Väittelyt siirtyvät kysymykseen puoluekurista, ja Plehanov selittää opettavaisesti tov. Jegoroville edustajakokouksen osoittaessa äänekkäästi suosiotaan, että „imperatiivisia mandaatteja meillä ei ole” (s. 42, vertaa s. 379, edustajakokouksen ohjesääntö, 7. §: „Edustajia ei saa rajoittaa valtuuksissaan imperatiivisilla mandaateilla. Valtuusiensa täyttämässä he ovat aivan vapaita ja riippumattomia”). „Edustajakokous on korkein puolue-elin”, ja siis puoluekuria ja edustajakokouksen ohjesääntöä rikkoo juuri se, joka jollain tavoin koettaa estää ketä edustajaa tahansa kääntymästä *suoraan* edustajakokouksen puoleen poikkeuksetta *kaikissa* puolue-elämän kysymyksissä. Kiistakysymys pelkistyy niin ollen vaihtoehdoksi: kerholaisuus vai puoluekanta? Joko edustajain oikeuksien rajoittaminen edustajakokouksessa erilaisten kollegioitten ja kerhojen kuviteltujen oikeuksien tai sääntöjen nimessä tahi *täydellinen*, ei ainoastaan sanoissa, vaan teoissa, *kaikkien* alempien elinten ja vanhojen pikkuryhmien hajallelaskeminen ennen edustajakokousta, kunnes on luotu todella puoluekantaiset puoluetoimia hoitavat elimet. Lukija näkee jo tästä, miten valtavan tärkeä periaatteellinen merkitys oli tällä aivan edustajakokouksen alussa (kolmannessa istunnossa) käydylle kiistalla, edustajakokouksen, joka asetti päämääräkseen puolueen tosiasiallisen pystyttämisen. Tähän kiistaan keskittyi niin sanoaksemme vanhojen kerhojen ja pikku-

ryhmien (sellaisten kuin „Juzhnyi rabotshi” ryhmän) ristiiriitä uudestisyntyvän puolueen kanssa. Ja anti-iskralaiset ryhmät ilmaisevat heti itsensä: sekä bundilainen Abramson että tov. Martynov, „Iskran” nykyisen toimituksen innokas liittolainen, ja meille tuttu tov. Mahov — kaikki he esiintyvät Jegorovin ja „Juzhnyi rabotshi” ryhmän puolesta Pavlovitshia vastaan. Tov. Martynov, joka nyt keikaroi kilvan Martovin ja Axelrodin kanssa organisatorisella „demokratismilla”, tuo mieleen jopa... armeijan, jossa voidaan vedota korkeampaan arvoasteeseen ainoastaan alemman välityksellä! Tämän „ehyen” anti-iskralaisen opposition todellinen tarkoitus oli aivan selvä jokaiselle, joka oli edustajakokouksessa tai joka oli seurannut tarkkaavaisesti puolueemme sisäistä historiaa ennen edustajakokousta. Opposition tehtävä (jota kenties kaikki sen edustajat eivät aina edes tajunneetkaan, vaan joskus puolustivat sitä tottumuksesta) oli suojella pienten ryhmien riippumattomuutta, erikoisasemaa, nurkkakuntalaisia etuja niiden joutumiselta iskralaisilla perusteilla luotavan laajan puolueen niemiiksi.

Juuri tältä kannalta tarttui kysymykseen myöskin tov. Martov, joka ei silloin vielä ollut ehtinyt yhtyä Martynoviin. Tov. Martov nousee päättävästi, nousee oikeudenmukaisesti sotajalalle niitä vastaan, jotka „käsityksessään puoluekurista eivät mene kauemmaksi vallankumouksellisen velvollisuuksia sitä *alemman* asteen ryhmää kohtaan, johon he kuuluvat”. „Minkäänlainen *pakollinen* (kursivointi Martovin) ryhmitys yhtenäisen puolueen sisällä ei ole sallittavaa”, selittää Martov kerholaisuuden puolustajille aavistamatta sitä, kuinka hän näillä sanoilla ruoskii omaa poliittista käyttäytymistään edustajakokouksen lopussa ja sen jälkeen... Pakollinen ryhmitys ei ole sallittavaa Organisaatiokomitealle, mutta se on täysin sallittavaa toimitukselle. Keskuksesta katseleva Martov tuomitsee pakollisen ryhmityksen, mutta Martov puolustaa sitä siitä samasta hetkestä alkaen, jolloin hän osoittautui olevan tyytymätön keskuksen kokoonpanoon...

Mielenkiintoista on panna merkille se tosiasia, että tov. Martov puheessaan korosti erikoisesti, paitsi tov. Jegorovin „suunnattoman suurta virhettä”, Organisaatiokomitean menettelyssä ilmennyttä poliittista horjuvaisuutta. „OK:n nimessä”, lausui Martov syystä suuttuneena, „on tehty ehdotus, joka *sotii* valiokunnan selostusta *vastaan* (joka,

lisäämme omasta puolestamme, perustui OK:n jäsenten selostukseen: s. 43, Koltsovin sanat) sekä *OK:n aikaisempia ehdotuksia vastaan*" (kursivointi minun). Kuten näette, Martov ymmärsi selvästi *silloin*, ennen „käännettään”, että „Borban” korvaaminen Rjazanovilla ei suinkaan tee ole-mattomaksi OK:n tekojen mitä täydellisintä ristiriitaisuutta ja horjuvaisuutta (Liigan edustajakokouksen pöytäkirjoista, s. 57, puolueen jäsenet voivat saada tietää, miten asia oli Martovin mielestä hänen käänteensä jälkeen). Martov ei silloin rajoittunut erittelemään kurikysymystä; hän kysyi myös OK:lta suoraan: „mitä on tapahtunut uutta, mikä tekee tarpeelliseksi *muutoksen?*” (kursivointi minun). OK:lla ei tosiaan ollut ehdotusta tehdessään edes sen ver-taa rohkeutta, että olisi puolustanut mielipidettään avoi-mesti, kuten Akimov y.m. tekivät. Martov väittää tätä vas-taan (Liigan pöytäk., s. 56), mutta edustajakokouksen pöytäkirjojen lukijat saavat nähdä, että Martov on erehty-nyt. Popov, joka tekee ehdotuksen OK:n nimessä, ei sano *sanaakaan* perusteista (puolueen edustajakokouksen pöytäk., s. 41). Jegorov siirtää kysymyksen kuria koskevaan koh-taan, mutta itse asiasta sanoo vain: „OK:lle on saattanut ilmaantua uusia näkökohtia”... (mutta oliko niitä ilmaantu-nut ja minkälaisia? — se on tietämätöntä)... „se on voinut unohtaa jonkun esittämisen j.n.e.”. (Tämä „j.n.e.” on puhu-jan ainoa turvapaikka, sillä OK ei voinut *unohtaa* „Borbaa” koskevaa kysymystä, jota se oli kahdesti käsitellyt ennen edustajakokousta ja kerran valiokunnassa.) „OK ei tehnyt tätä päätöstä siksi, että se oli muuttanut suhtautumistaan „Borba” ryhmään, vaan siksi, että se tahtoo raivata pois liiat kivet puolueen tulevan keskusjärjestön tieltä sen toi-minnan ensi askeleilla”. Tuo ei ole perustelua, vaan nimen-omaan perustelun välttelemistä. Jokainen vilpiton sociali-demokraatti (emmekä me aseta epäilyksen alaiseksikaan kenenkään edustajakokoukseen osallistujan vilpittömyyttä) huolehtii sen poisraivaamisesta, mitä *hän pitää* salakarina, sen poisraivaamisesta *niillä keinoin*, jotka *hän katsoo* tarkoituksenmukaisiksi. Perusteleminen merkitsee sitä, että selitetään ja täsmällisesti lausutaan oma mielipide asioista eikä koeteta päästä niistä kuluneilla puheenparsilla. Ja perusteleminen *olisi ollut mahdotonta*, ellei olisi „muu-tettu suhtautumista „Borba” ryhmään”, sillä Organisaatio-komitean entiset, päinvastaiset päätökset olivat myös

huolehtineet salakarien poisraivaamisesta, mutta näkivät nuo „kivet” aivan päinvastaisessa. Tov. Martov hyökkäsiikin erittäin kiivaasti ja erittäin perusteellisesti tätä todistetta vastaan, nimittäen sitä „pikkumaiseksi” ja „verukkeiden esittämisen” halusta aiheutuneeksi, antaen OK:lle neuvon „olla pelkäämättä sitä, mitä ihmiset sanovat”. Näillä sanoilla tov. Martov luonnehti erinomaisesti sen poliittisen vivahduksen olemusta ja merkitystä, joka esitti edustajakokouksessa tavattoman suurta osaa ja jolle on ominaista nimenomaan epäitsenäisyys, pikkumaisuus, oman linjan puuttuminen, pelko siitä, mitä ihmiset sanovat, ikuinen horjuminen kahden vussin osapuolen välillä, oman credonsa* avoimen esittämisen pelko, — sanalla sanoen „suomaisuus”**.

Tuo horjuvan ryhmän poliittinen selkärangattomuus johti muun muassa siihen, ettei *kukaan*, bundilaista Judinia lukuunottamatta (s. 53), esittänyt edustajakokoukselle päätöslauselmaa „Borba” ryhmän yhden jäsenen kutsumisesta. Judinin päätöslauselman puolesta annettiin viisi ääntä — luultavasti kaikki bundilaisia: horjuvat ainekset heilahtivat vielä kerran toiselle puolelle! Kuinka suuri oli keskiryhmän äänimäärä likipitäen, sen osoittivat äänestykset Koltsovin ja Judinin päätöslauselmista tässä kysymyksessä: iskralaisia seurasi 32 ääntä (s. 47), bundilaisia — 16, t.s. paitsi kahdeksaa anti-iskralaisten ääntä, kaksi toveri Mahovin ääntä (s. 46), neljä „Juzhnyi rabotshi” ryhmän jäsenten ääntä ja vielä kaksi ääntä. Tulemme heti osoittamaan, että tällaista jakaantumista ei ole suinkaan pidettävä satunnaisena, mutta ensin panemme merkille lyhyesti Martovin *nykyisen* mielipiteen tästä Organisaatiokomitean vuoksi sattuneesta välikohtauksesta. Martov väitti Liigassa, että „Pavlovitsh ja muut lietsoivat intohimoja”. Riittää, kun tutkii edustajakokouksen pöytäkirjoja, nähdäkseen, että kaikkein perusteellisimmat, kiihkeimmät ja räikeimmät puheet „Borba” ryhmää ja Organisaatiokomiteaa vastaan

* — uskon symboli, ohjelma, maailmankatsomuksensa esitys. *Toim.*

** Meillä on nyt puolueessa ihmisiä, jotka tämän sanan kuullessaan joutuvat kauhun valtaan ja huutavat epätoivollisesta polemiikista. Kummallista vaiston turmeutumista virallisuuden vaikutuksesta..., virallisuuden, jota sovelletaan sopimattomaan paikkaan! Tuskinpa ainoakaan poliittinen puolue, joka tuntee sisäisen taistelun, on tullut toimeen ilman tätä termiä, jolla aina tarkoitetaan taistelijain välillä horjuvia, epävarmoja aineksia. Saksalaisetkaan, jotka osaavat panna sisäisen taistelun erittäin kohtuullisiin puitteisiin, eivät loukkaannu kuullessaan sanan „versumpft” („suomainen”. *Toim.*) eivätkä joudu kauhun valtaan, eivät ilmaise naurettavaa virallista pruderie (turhamaisuutta. *Toim.*).

kuuluvat itselleen Martoville. Yrittäessään vierittää „syyn” Pavlovitshin niskoille hän vain näyttää horjuvaisuutensa: ennen edustajakokousta hän oli valitsemassa juuri Pavlovitshin seitsemänneksi jäseneksi toimitukseen, edustajakokouksessa hän yhtyi täydellisesti Pavlovitshiin (s. 44) Jegorovia vastaan, mutta sitten, kärsittyään Pavlovitshin aiheuttaman tappion, alkaa syyttää häntä „intohimojen lietsomisesta”. Se on vain naurettavaa.

„Iskrassa” (№ 56) Martov tekee pilkkaa siitä, että kysymykselle x:n tahi y:n kutsumisesta annetaan tärkeä merkitys. Tämä pilkka kääntyy taaskin Martovia vastaan, sillä juuri Organisaatiokomitean vuoksi sattunut välikohtaus pani alulle kiistat sellaisesta „tärkeästä” kysymyksestä kuin x:n tahi y:n kutsuminen Keskuskomiteaan ja Pää-äänenkannattajaan. Ei ole kaunista mitata kahdella erilaisella mittapuulla, katsoen siihen, koskeeko asia *omaa* „alemmman asteen ryhmää” (puolueeseen nähden) vaiko *vierasta*. Se on nimenomaan poroporvarillisuutta ja kerholaisuutta eikä puoluekantaista suhtautumista asiaan. Pelkkä Martovin Liigassa pitämän puheen (s. 57) rinnastaminen hänen puheeseensa edustajakokouksessa (s. 44) todistaa tämän riittävän selvästi. „Minulle on käsittämätöntä”, sanoi Martov muun muassa Liigassa, „kuinka ihmiset osaavatkin samanaikaisesti kaikin mokomin nimittää itseään iskralaisiksi ja — häpeilevät olla iskralaisia”. Ihmeellistä ymmärtämättömyyttä sen suhteen, mikä ero on „nimittää itseään” ja „olla” käsitteiden välillä, sanan ja teon välillä. Edustajakokouksessa Martov itse *nimitti itseään* pakollisten ryhmitysten vastustajaksi, mutta edustajakokouksen jälkeen hän *oli* niiden kannattaja...

d) „JUZHNYI RABOTSHI” RYHMÄN HAJALLELASKEMINEN

Edustajien jakaantuminen Organisaatiokomiteaa koskevassa kysymyksessä saattaisi kenties näyttää satunnaiselta. Mutta sellainen mielipide olisi virheellinen, ja sen torjumiseksi me poikkeamme kronologisesta järjestyksestä ja tarkastelemme nyt heti välikohtausta, joka sattui edustajakokouksen lopussa, mutta on mitä kiinteimmässä yhteydessä edellä mainittuun. Tämä välikohtaus on „Juzhnyi rabotshi” ryhmän hajallelaskeminen. Iskralaisia organisaatiopyrkimyksiä — puoluevoimien täydellistä yhteenliittämistä ja

voimia pirstovan sekasorron poistamista — vastaan esiintyivät tässä *yhden* ryhmän edut, ryhmän, joka oli tehnyt hyödyllistä työtä todellisen puolueen puuttuessa ja joka tuli tarpeettomaksi, kun työ asetettiin sentralistiselle pohjalle. Kerhon etujen kannalta oli „Juzhnyi rabotshi” ryhmällä ainakin yhtä suuri oikeus kuin „Iskran” vanhalla toimituksella pitää kiinni „periytyväisyyden” säilyttämisestä ja koskemattomuudestaan. Puolueen etujen nimessä tämän ryhmän piti alistua voimiensa siirtämiseen „vastaaviin puoluejärjestöihin” (s. 313, edustajakokouksen hyväksymän päätöslauselman loppu). Kerhon ja „poroporvarillisuuden” etujen kannalta ei voinut olla näyttämättä „arkaluontoiselta” (tov. Rusovin ja tov. Deutschin sanonta) hyödyllisen ryhmän hajallelaskeminen, ryhmän, joka ei halunnut sitä, aivan samoin kuin sitä ei halunnut „Iskran” vanha toimituskaan. Puolueen etujen kannalta oli välttämätöntä hajallelaskeminen, puolueeseen „liuottaminen” (Gusevin sanonta). „Juzhnyi rabotshi” ryhmä selitti suoraan, että se „ei pidä tarpeellisena” julistaa itseään hajallelasketuksi ja vaatii, että „edustajakokous lausuisi päättäväisesti mielipiteensä” ja lisäksi „viipymättä: kyllä tahi ei”. „Juzhnyi rabotshi” ryhmä vetosi suoraan siihen samaan „periytyväisyyteen”, johon „Iskran” vanha toimitus alkoi vedota... sen hajallelaskemisen jälkeen! „Vaikka me kaikki yksittäin muodostamme yhtenäisen puolueen”, sanoi tov. Jegorov, „niin sen kuitenkin muodostaa koko joukko järjestöjä, jotka on otettava lukuun *historiallisina suureina*... Jos tuollainen järjestö *ei ole vahingollinen puolueelle, niin ei ole mitään syytä laskea sitä hajalle*”.

Näin ollen tärkeä *periaatteellinen* kysymys oli asetettu aivan määritellysti, ja kaikki iskralaiset — niin kauan kuin heidän oman kerholaisuutensa edut eivät olleet vielä tulleet esille — nousivat päättäväisesti horjuvia aineksia vastaan (bundilaiset ja kaksi rabotshejedelolaista eivät siihen aikaan enää olleet edustajakokouksessa; he olisivat epäilemättä seisonet vuorenvankasti sen puolesta, että on välttämätöntä „ottaa lukuun historialliset suureet”). Äänestyksen tulos oli *31 puolesta*, viisi vastaan ja viisi pidättäytynyttä („Juzhnyi rabotshi” ryhmän jäsenten neljä ääntä ja vielä yksi ääni, luultavasti Belovin, hänen aikaisemmista lausunnoistaan päätellen, s. 308). *Kymmenen äänen* ryhmä, joka suhtautuu „Iskran” johdonmukaiseen organisaatiosuunnitelmaan jyr-

kän kielteisesti ja puolustaa kerholaisuutta puoluekantaa vastaan, hahmottuu täysin selvästi. Väittelyissä iskralaiset asettavat tämän kysymyksen nimenomaan periaatteellisesti (ks. Langen puhetta, s. 315), esiintyen näpertelyä ja hajanaisuutta vastaan, kieltäytyen ottamasta lukuun erinäisten järjestöjen „sympatioita”, sanoen suoraan, että „jos „Juzhnyi rabotshi” ryhmään kuuluvat toverit olisivat pitäneet kiinni periaatteellisemmasta katsantokannasta aikaisemmin, jo vuosi tai kaksi sitten, niin puolueen yhdistämisiä ja niiden ohjelmaperusteiden voitto, jotka me täällä olemme hyväksyneet, olisi saavutettu aikaisemmin”. Siihen suuntaan puhuvat sekä Orlov että Gusev, sekä Ljadov että Muravjov, sekä Rusov että Pavlovitsh, sekä Glebov että Gorin. „Vähemmistöön” kuuluvat iskralaiset eivät ainoastaan ole nousematta kapinaan näitä edustajakokouksessa moneen kertaan esille nostettuja selviä osoituksia vastaan, jotka koskevat „Juzhnyi rabotshi” ryhmän, Mahovin ja muiden riittämättömän periaatteellista politiikkaa ja „linjaa”, eivät ainoastaan ole tekemättä minkäänlaisia varauksia siihen nähden, vaan päinvastoin Deutschin persoonassa yhtyvät niihin päättävästi sekä tuomitsevat „kaaoksen” ja tervehtivät „kysymyksen suoraa asettamista” (s. 315) sen saman tov. Rusovin taholta, joka *tässä samassa istunnossa* julkeni — oi kauheutta! — „asettaa suoraan” myös kysymyksen vanhasta toimituksesta puhtaasti puoluekantaisuuden pohjalla (s. 325).

„Juzhnyi rabotshi” ryhmän taholta kysymys sen hajallelaskemisesta aiheutti hirveän suuttumuksen, jonka jälkiä on pöytäkirjoissakin (ei pidä unohtaa, että pöytäkirjat antavat vain kalpean kuvan väittelyistä, sillä täydellisten puheitten asemesta ne esittävät aivan suppeita konsepteja ja otteita). Tov. Jegorov nimitti jopa „vilpilliseksi” pelkkää „Rabotshaja mysl”⁶⁶ ryhmän nimen mainitsemistakin „Juzhnyi rabotshin” rinnalla — kuvaava näyte siitä, millainen suhtautuminen johdonmukaiseen ekonomismiin vallitsi edustajakokouksessa. Vieläpä paljoa myöhemminkin, 37. istunnossa, Jegorov puhuu „Juzhnyi rabotshin” hajallelaskemisesta mitä ärtyneimmässä äänilajissa (s. 356), pyytäen merkitsemään pöytäkirjaan, että „Juzhnyi rabotshia” koskevaa kysymystä käsiteltäessä tämän ryhmän jäseniltä ei kysytty julkaisutoiminnan varoista enempää kuin Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean valvonnastakaan. Tov. Popov viittaa „Juzhnyi rabotshin” kysymyksestä käytyjen väittelyjen aikana

kiinteään enemmistöön, joka on muka ennakolta ratkaissut kysymyksen tästä ryhmästä. „Nyt”, sanoo hän (s. 316), „*toverien Gusevin ja Orlovin puheiden jälkeen, on kaikki selvää*”. Näiden sanojen merkitys on ilmeinen: nyt, kun iskralaiset ovat lausuneet mielipiteensä ja ehdottaneet päätöslauselman, on kaikki selvää, t.s. on selvää, että „Juzhnyi rabotshi” tulee lasketuksi hajalle vastoin sen tahtoa. „Juzhnyi rabotshin” edustaja itse erottaa tässä iskralaiset (ja nimenomaan sellaiset kuin Gusevin ja Orlovin) omista kannattajistaan organisaatiopolitiikan eri „linjojen” edustajina. Ja kun nykyinen „Iskra” esittää „Juzhnyi rabotshi” ryhmän (ja luultavasti myös Mahovin?) „tyypilliseksi iskralaisiksi”, niin se vain osoittaa havainnollisesti edustajakokouksen kaikkein suurimpien (tämän ryhmän kannalta) tapahtumain unohtamista ja uuden toimituksen halua peitellä jäljet, jotka osoittavat, millaisista aineksista niin sanottu „vähemmistö” on muodostunut.

Valitettavasti edustajakokouksessa ei nostettu kysymystä yleistajuisesta äänenkannattajasta. Kaikki iskralaiset pohtivat tätä kysymystä erittäin vilkkaasti sekä ennen edustajakokousta että kokouksen aikana istuntojen ulkopuolella ollen yhtä mieltä siitä, että puolue-elämän nykyisellään ollessa on kaikkea muuta kuin järkiperaistä ryhtyä julkaisemaan sellaista äänenkannattajaa tahi muuttaa sellaiseksi jokin olemassaolevista. Anti-iskralaiset lausuvat edustajakokouksessa päinvastaisia mielipiteitä, samoin myös „Juzhnyi rabotshi” ryhmä selostuksessaan, ja ainoastaan sattuma tai haluttomuus „toivottoman” kysymyksen nostamiseen voi selittää sen, että vastaavaa, kymmenen hengen allekirjoittamaa päätöslauselmaa ei esitetty.

e) VALIKOHTAUS KIELTEN TASA-ARVOISUUDEN VUOKSI

Palaamme edustajakokouksen istuntojen päiväjärjestykseen.

Olemme nyt vakuuttuneet siitä, että jo ennen varsinaisten kysymysten käsittelyyn siirtymistä edustajakokouksessa ilmeni selvänä ei ainoastaan aivan määrätty anti-iskralaisten ryhmä (8 ääntä), vaan myöskin välimailla olevien, epävarmojen ainesten ryhmä, jotka olivat valmiit kannattamaan tätä kahdeksikkoa ja suurentamaan sen likipitään 16—18 ääneksi.

Bundin paikkaa puolueessa koskeva kysymys, jota käsiteltiin edustajakokouksessa erittäin, liiankin yksityiskohtaisesti, päätyi periaatteellisen teesin ratkaisemiseen, mutta käytännöllinen ratkaisu lykättiin organisaatiosuhteiden käsittelyyn. Koska kirjallisuudessa ennen edustajakokousta oli annettu melko paljon tilaa tähän kuuluvien aiheiden selittämiseksi, antoi käsittely edustajakokouksessa verrattain vähän uutta. Ei voida kuitenkaan jättää mainitsematta, että „Rabotsheje Delon” kannattajat (Martynov, Akimov ja Brucker), yhtyessään Martovin päätöslauselmaan, tekivät varauksen, että katsovat sen riittämättömäksi ja ovat eri mieltä siitä tehdyistä johtopäätöksistä (ss. 69, 73, 83, 86).

Bundin paikkaa koskevasta kysymyksestä edustajakokous siirtyi ohjelmaan. Keskustelu liikkui tässä suurimmaksi osaksi yksityisten korjausehdotusten ympärillä, joiden herättämä mielenkiinto oli vähäistä. Periaatteellisesti anti-iskralaisten oppositio ilmeni vain tov. Martynovin sotaretkessä vaistovaraisuutta ja tietoisuutta koskevaa tunnettua kysymyksen asettelua vastaan. Martynovia puolustamaan nousivat tietysti bundilaiset ja rabotshejedelolaiset kokonaisuudessaan. Hänen vastaväitteidensä perusteettomuuden osoittivat muun muassa Martov ja Plehanov. Eriskummallisuutena on todettava, että nyt „Iskran” toimitus (nähtävästi asiaa harkittuaan) on mennyt Martynovin puolelle ja puhuu päinvastaista, kuin mitä se puhui edustajakokouksessa! Tämä kaiketikin vastaa kuuluisaa „periytyväisyyden” periaatetta... Ei jää muuta neuvoksi kuin odottaa, milloin toimitus pääsee täyteen selvyyteen ja selvittää meille kysymyksen, missä määrin se on yhtä mieltä Martynovin kanssa ja nimenomaan missä suhteessa ja mistä alkaen. Tätä odotellessa kysymme ainoastaan: onko missään nähty sellaista puolueen äänenkannattajaa, jonka toimitus on ruvennut puhumaan edustajakokouksen jälkeen aivan päinvastaista, kuin mitä se puhui edustajakokouksessa?

Sivuuttaen kiistat „Iskran” tunnustamisesta Pää-äänenkannattajaksi (koskettelimme niitä jo edellä) ja säännöistä käytyjen väittelyjen alun (niitä on mukavampi tarkastella sääntöjen koko käsittelyn yhteydessä) siirrymme ohjelman käsittelyssä ilmenneisiin periaatteellisiin suuntavivahduksiin. Panemme ennen kaikkea merkille erään erittäin luonteenomaisen yksityiskohdan: keskustelun suhteellista edustusta koskevasta kysymyksestä. Tov. Jegorov „Juzhnyi

rabotshista” puolusti sen ottamista ohjelmaan ja puolusti niin, että aiheutti Posadovskin (vähemmistöön kuuluva iskralainen) oikeudenmukaisen huomautuksen „vakavasta erimielisyydestä”. „On ilmeistä”, sanoi tov. Posadovski, „etemme ole yhtä mieltä seuraavasta peruskysymyksestä: *täytyykö meidän tuleva politiikkamme alistaa yksille tai toisille demokraattisille pääperiaatteille, tunnustaen niiden arvon ehdottomaksi*, vai onko kaikki demokraattiset periaatteet alistettava yksinomaan meidän puolueemme eduille? Minä olen päättävästi viimeksimainitulla kannalla”. Plehanov „yhtyy täydellisesti” Posadovskiin nousten vieläkin selvemmin ja jyrkemmin sanoin „demokraattisten periaatteiden ehdotonta arvoa” vastaan, niiden „abstraktista” käsittelyä vastaan. „Hypoteettisesti on ajateltavissa tapaus”, sanoo hän, „jolloin me, sosialidemokraatit, esiintyisimme yleistä äänioikeutta vastaan. Italian tasavaltojen porvaristo otti aikoinaan pois poliittiset oikeudet aatelistoon kuuluvilta henkilöiltä. Vallankumouksellinen proletariaatti voisi rajoittaa ylempien luokkien poliittisia oikeuksia samalla tavoin, kuin yläluokat aikoinaan rajoittivat sen poliittisia oikeuksia”. Plehanovin puhe otettiin vastaan kättentaputuksin ja *vihellyksin*, ja kun Plehanov panee vastalauseensa Zwischenruf’ija * vastaan: „älkää viheltäkö” ja pyytää tovereita olemaan kainostelematta, niin tov. Jegorov nousee pystyyn ja sanoo: „koska tuollaisille puheille taputetaan, niin minä olen velvollinen viheltämään”. Yhdessä tov. Goldblattin (Bundin edustajan) kanssa tov. Jegorov esiintyy Posadovskin ja Plehanovin katsomuksia vastaan. Valitettavasti väittelyt lopetettiin, ja niiden johdosta esille noussut kysymys jäi heti pois näyttämöltä. Mutta turhaan tov. Martov yrittää nyt heikentää, jopa tehdä olemattomaksikin sen merkitystä sanoessaan Liigan edustajakokouksessa: „Nämä (Plehanovin) sanat aiheuttivat osassa edustajia suuttumuksen, joka olisi ollut helposti vältettävissä, jos tov. Plehanov olisi lisännyt, ettei tietystikään voida kuvitella sellaista traagillista asiaintilaa, jonka vallitessa proletariaatin täytyisi voittonsa lujittamiseksi polkea sellaisia poliittisia oikeuksia kuin painovapautta... (P l e h a n o v: „merci”)” (Liigan pöytäk., s. 58). Tämä tulkinta sotii *suoraan* tov. Posadovskin *edustajakokouksessa* tekemää aivan kategorista lausuntoa

* — välihuudahdus kuulijakunnan joukosta puhujan puheen aikana. *Toim.*

vastaan „vakavasta erimielisyydestä” ja mielipide-eroavaisuudesta „peruskysymyksessä”. Tässä peruskysymyksessä kaikki iskralaiset esiintyivät edustajakokouksessa anti-iskralaisen „oikeiston” (Goldblatt) ja edustajakokouksen „keskustan” (Jegorov) edustajia *vastaan*. Tämä on tosiasia, ja voidaan huoleti mennä takuuseen siitä, että jos „keskusta” (toivon, että tämä sana tulee vähemmän närkästyttämään hyvänahkaisuuden „virallisia” kannattajia kuin jokin muu...), jos „keskusta” olisi joutunut (tov. Jegorovin tai Mahovin persoonassa) lausumaan mielipiteensä „vapaasti” tästä tai samantapaisista kysymyksistä, niin vakava erimielisyys olisi tullut esille heti.

Se tuli esille vielä havainnollisempina kysymyksessä „kielten tasa-arvoisuudesta” (pöytäk. sivut 171 ja seur.). Tässä kysymyksessä eivät ole niinkään kaunopuheisia keskustelut kuin äänestykset: laskemalla ne yhteen saamme uskomattoman luvun — *kuusitoista!* Minkä takia? Sen takia, riittääkö se, kun ohjelmassa puhutaan kaikkien kansalaisten tasa-arvoisuudesta heidän sukupuolestaan j.n.e. *sekä kielellään* riippumatta, vai onko välttämätöntä sanoa: „kielen vapaus” tai „kielten tasa-arvoisuus”. Liigan edustajakokouksessa tov. Martov luonnehti melko oikein tätä välikohtausta sanoessaan, että „mitätön kiista yhden ohjelmakohtaan sanamuodosta sai periaatteellisen merkityksen, sillä puolet edustajista olivat valmiit kumoamaan ohjelmavaliokunnan”. Juuri niin *. Yhteenoton aihe oli nimenomaan mitätön, ja sittenkin yhteenotto sai *todella periaatteellisen* luonteen ja siksi myös tavattoman katkerat muodot, jopa siinä määrin, että yritettiin „*kukistaa*” ohjelmavaliokunta, siinä määrin, että epäiltiin haluttavan „*petkuttaa edustajakokousta*” (siitä epäili Jegorov Martovia!), siinä määrin, että tehtiin henkilökohtaisia huomautuksia, jotka olivat laadultaan... mitä

---

* Martov lisää: „Tässä tapauksessa meille tuotti suurta vahinkoa Plehanovin virnailu aseista” (kun puhuttiin kielen vapaudesta, niin eräs edustaja, luultavasti bundilainen, mainitsi muiden laitosten joukossa hevossiitoslaitoksen, ja Plehanov tokaisi itsekseen: „hevokset eivät puhu, mutta asait kyllä joskus juttelevat”). Minä en tietystikään voi nähdä tuossa virnailussa erikoista hyvänahkaisuutta, myönteisyyttä, harkitsevaisuutta ja joustavuutta. Mutta sittenkin minusta on kummallista, että Martov, tunnustettuaan kiistan *periaatteellisen merkityksen*, ei ensinkään pysähdy erittelemään sitä, missä siinä on periaatteellisuus ja millaiset vivahteet siinä ovat ilmenneet, vaan rajoittuu viittaamaan virnailun „vahingollisuuteen”. Sehän on jo totisesti byrokraattinen ja formalistinen näkökanta! Räikeät virnailut todellakin „tuottivat suurta vahinkoa edustajakokouksessa”, eivätkä vain virnailut bundilaisista, vaan myöskin niistä, joita bundilaiset toisinaan kannattivat, jopa pelastivat tappiolakin. Kuitenkin, kun kerran katsotaan välikohtauksella *olleen* periaatteellista merkitystä, ei sitä saa kuitata fraasilla joidenkin virnailujen „sopimattomuudesta” (Liigan pöytäk., s. 58).

säädetyimmimpiä (s. 178). Yksinpä tov. Popovkin „lausui valittelunsa, että tyhjänpäiväisten asiain vuoksi luodaan *sellainen ilmapiiri*” (kursivointi minun, s. 182), joka vallitsi kolmen istunnon ajan (16, 17 ja 18).

Kaikki nämä sanonnat viittaavat mitä selvimmin ja kategorisimmin siihen erittäin tärkeään tosiasiaan, että „epäilysten” ja mitä katkerimpien taistelumuotojen („kukistamisen”) ilmapiiri,— jonka aikaansaamisesta syytettiin sitten, Liigan edustajakokouksessa, iskralaisten enemmistöä! — oli itse asiassa muodostunut *paljoa aikaisemmin, kuin me jakaannuimme enemmistöön ja vähemmistöön*. Toistan, tämä on tavattoman tärkeä seikka, perusseikka, jonka ymmärtämättömyys johtaa hyvin monia mitä kevytmielisimpiin mieliteisiin enemmistön keinotekoisuudesta edustajakokouksen lopulla. Tov. Martovin nykyisen mielipiteen kannalta, kun hän vakuuttaa, että edustajakokouksessa oli $\frac{9}{10}$ iskralaisia, on kokonaan selittämätön ja järjetön se tosiasia, että „tyhjänpäiväisten” seikkojen takia, „mitättömästä” aiheesta saattoi johtua yhteentörmäys, joka sai „periaatteellisen luonteen” ja joka oli vähältä viedä edustajakokouksen valiokunnan kukistamiseen. Olisi naurettavaa koettaa päästä tästä *tosiasiasta* valittelemalla ja säälittelemällä „vahinkoa tuottaneita” virnailuja. Yhteenotto ei voinut saada *periaatteellista* merkitystä minkään räikeiden virnailujen vuoksi, sellainen merkitys saattoi syntyä ainoastaan edustajakokouksen poliittisten ryhmittymien luonteen vuoksi. Eivät räikeydet eivätkä virnailut aiheuttaneet selkkausta,— ne olivat ainoastaan *oireita* siitä, että itsessään edustajakokouksen poliittisessa ryhmittymyksessä oli „ristiriita”, oli kaikki selkkauksen edellytykset ja sisäinen erilaaisuus, joka purkautuu esille sen sisässä piilevällä voimalla jokaisesta, *mitättömästäkin* syystä.

Sitävastoin siltä kannalta, jolta minä katselen edustajakokousta ja jota katson velvollisuudekseni puolustaa tapahtumien määrätynlaisena poliittisena ymmärtämisenä, vaikkapa tämä ymmärtäminen näyttäisikin jostakin loukkaavalta,— tältä kannalta on vimmatun räikeä, *periaatteellista* laatua oleva selkkaus „mitättömästä” aiheesta täysin selitettävissä ja kiertämätön. Koska meillä edustajakokouksessa käytiin *koko ajan* taistelua iskralaisten ja anti-iskralaisten välillä, koska heidän välillään oli horjuvia aineksia, koska näillä viimemainituilla yhdessä anti-iskralaisten

kanssa oli $\frac{1}{3}$ äänistä ($8 + 10 = 18$ ääntä 51:stä, minun tietystikin likipitäisten laskelmieni mukaan),— niin on aivan selvää ja luonnollista, että *kaikkinainen vaikkapa pienenkin vähemmistön erkaneminen iskralaisista* loi mahdollisuuden anti-iskralaisen suunnan voitolle ja aiheutti tämän vuoksi „hurjan” taistelun. Se ei ole tulos sopimattoman räikeistä esiintymisistä ja hyökkäilyistä, vaan se on poliittisen yhdistelmän tulos. Eivät räikeudet saaneet aikaan poliittista selkkausta, vaan poliittisen selkkauksen olemassaolo itse edustajakokouksen ryhmityksessä sai aikaan räikeudet ja hyökkäilyt,— tässä vastakkain asettamisessa on meidän tärkein periaatteellinen erimielisyytemme Martovin kanssa edustajakokouksen poliittisen merkityksen ja edustajakokouksen tulosten arvioimisessa.

Koko edustajakokouksen aikana oli kolme suurempaa tapausta, jolloin vähäinen määrä iskralaisia erkani heidän enemmistöstään: kielten tasa-arvoisuus, sääntöjen 1. § ja vaalit— ja kaikissa näissä kolmessa tapauksessa syntyi ankara taistelu, joka loppujen lopuksi on vinyt nykyiseen vaikeaan kriisiin puolueessa. Jotta voitaisiin poliittisesti ymmärtää tämä kriisi ja tämä taistelu, ei pidä rajoittua fraaseihin sallimattomista virnailuista, vaan on tarkasteltava edustajakokouksessa toisiaan vastaan törmänneiden suuntavivahteiden poliittisia ryhmittymiä. Välikohtaus „kielten tasa-arvoisuuden” johdosta on tämän vuoksi kaksin verroin mielenkiintoinen erimielisyyden syyn selvillesaamisen kannalta, sillä tällöin Martov oli vielä (oli vielä!) iskralainen ja kävi sotaa ehkä enemmän kuin kukaan muu anti-iskralaisia ja „keskustaa” vastaan.

Sota alkoi tov. Martovin ja bundilaisten johtajan tov. Lieberin kiistalla (ss. 171—172). Martov todistelee „kansalaisten tasa-arvoisuuden” vaatimisen riittävyttä. „Kielen vapaus” hylätään, mutta heti esitetään „kielten tasa-arvoisuus”, ja yhdessä Lieberin kanssa käy taisteluun tov. Jegorov. Martov sanoo, että se on *fetishismiä*, „kun puhujat vaativat kansallisuuksien tasa-arvoisuutta ja siirtävät eri-arvoisuuden kielen alalle. Mutta asiaa onkin tarkasteltava aivan toiselta puolelta: on olemassa kansallisuuksien eri-arvoisuutta, joka ilmenee muun muassa siinäkin, että ihmisillä, jotka kuuluvat määrättyyn kansakuntaan, ei ole oikeutta käyttää äidinkieltään” (s. 172). Martov oli silloin aivan oikeassa. Todellakin, jonkinlaista fetishismiä oli

Lieberin ja Jegorovin aivan perusteeton yritys puolustaa sanamuotonsa paikkansapitävyyttä ja löytää meissä haluttomuutta tai taitamattomuutta kansallisuuksien tasa-arvoisuuden periaatteen noudattamiseen. Itse asiassa he „fetishisteinä” puolustivat nimenomaan sanaa eivätkä periaatetta, he eivät toimineet minkään periaatteellisen virheen pelosta, vaan sen pelosta, mitä ihmiset tulevat sanomaan. Juuri tätä horjuvaisuuden psykologiaa (mitähän jos „toiset” syyttävät meitä tästä?), jonka panimme merkille Organisaatiokomitean vuoksi tapahtuneessa välikohtauksessa, ilmaisi tässä täysin selvästi myöskin koko meidän „keskustamme”. Sen toinen edustaja, „Juzhnyi Rabotshi” ryhmää lähellä oleva vuoriteollisuustyöläisten edustaja Lvov, „pitää reuna-alueiden esille nostamaa kysymystä kielten sortamisesta hyvin vakavana. On tärkeää, että me, asetettuamme kieli-kysymyksen ohjelmaamme, karkoittaisimme kaikenlaisen olettamuksen venäläistämisestä, josta voidaan epäillä sosialidemokraatteja”. Siinäpä oiva kysymyksen „vakavuuden” perustelu. Kysymys on hyvin vakava *siksi*, että täytyy poistaa reuna-alueiden mahdolliset epäilyt! Puhuja ei sano kerrassaan mitään itse asiasta, hän ei vastaa syytöksiin fetishismistä, vaan vahvistaa ne kokonaan oikeiksi paljastaen perusteidensa täydellisen olemattomuuden ja kuitaten asian vetoamalla siihen, mitä reuna-alueet sanovat. Kaikki, mitä ne *voisivat* sanoa, *ei ole totta*,— sanotaan hänelle. Sen sijaan, että erittelisi, onko asia niin vai ei, hän vastaa: „*voidaan epäillä*”.

Sellainen kysymyksen asettelu, väittämällä kysymystä vakavaksi ja tärkeäksi, saa jo todellakin periaatteellisen luonteen, mutta ei ensinkään sellaista luonnetta, jonka Lieberit, Jegorovit ja Lvovit tahtoivat siitä löytää. Periaatteelliseksi tulee kysymys: täytyykö meidän antaa puolueen järjestöjen ja jäsenten asiaksi sovelluttaa ohjelman yleisiä ja peruskohtia, sovelluttamalla niitä konkreettisiin olosuhteisiin ja kehittämällä niitä sellaisen sovelluttamisen suuntaan, vai täytyykö meidän pelkästä epäilysten pelosta täyttää ohjelma pienillä yksityiskohdilla, yksityisluontoisilla ohjeilla, toistamisilla, kasuistiikalla. Periaatteelliseksi tulee kysymys siitä, kuinka sosialidemokraatit voivat edellyttää („epäillä”) taistelussa kasuistisuutta vastaan olevan alkeellisten demokraattisten oikeuksien ja vapauksien tyypistämisyriksiä. Ja milloin me vihdoinkin pääsemme tästä fetishis-

tisestä sattumien palvomisesta? — siinä ajatus, joka väläh- teli mieleemme katsellessamme taistelua „kielistä”.

Edustajien ryhmittäminen tässä taistelussa on erikoisen selvä nimiäänestysten runsauden vuoksi. Niitä oli kokonaista kolme. Iskralaista ydinjoukkoa vastassa seisovat vuoren- vankasti koko ajan kaikki anti-iskralaiset (8 ääntä) ja aivan vähäisin heilahteluin koko keskusta (Mahov, Lvov, Jegorov, Popov, Medvedev, Ivanov, Tsarjov ja Belov, — vain kaksi viimeksi mainittua horjuivat alussa, milloin pidättäytyen, milloin äänestäen meidän kanssamme, ja asettuivat täysin määrätylle kannalle vasta kolmanteen äänestykseen men- nessä). Iskralaisista erkanee osa — pääasiassa kaukasialai- set (kolme, joilla on kuusi ääntä) — ja tämän vuoksi yliotteen saa loppujen lopuksi „fetishismin” suunta. Kolmannessa äänestyksessä, jolloin kummankin suunnan kannattajat oli- vat täydellisimmin selvittäneet kantansa, iskralaisten enem- mistöstä erkani vastapuolelle kolme kaukasialaista kuusine äänineen; iskralaisten vähemmistöstä erkani kaksi kaksine äänineen — Posadovski ja Kostitsh; kahdessa edellisessä äänestyksessä siirtyivät vastapuolelle tai pidättäytyivät: Lenski, Stepanov ja Gorski iskralaisten enemmistöstä sekä Deutsch vähemmistöstä. *Kahdeksan iskralaisen äänen eroa- minen (kokonaisluvusta 33) antoi yliotteen anti-iskralaisten ja horjuvien aineiden kokoomukselle.* Tämä on nimenomaan se edustajakokouksen ryhmittäminen *perustosiasia*, joka toistui (vain toisten iskralaisten erotessa) myös sääntöjen 1. §:stä äänestettäessä ja vaaleissa. Ei ole ihme, että vaaleissa tappion kärsineet sulkevat nyt visusti silmänsä ollakseen näkemättä tämän tappion *poliittisia syitä*, siihen suunta- vivahteiden taisteluun johtaneita *lähtökohtia*, joka toi yhä selvemmin esiin ja yhä armottomammin paljasti horjuvat ja poliittisesti selkärangattomat ainekset puolueen edessä. Välikohtaus kielten tasa-arvoisuuden vuoksi näyttää meille tämän taistelun sitäkin havainnollisemmin, kun silloin tov. Martovkaan ei ollut vielä ehtinyt ansaita Akimovin ja Mahovin ylistystä ja hyväksymistä.

f) AGRAARIOHJELMA

Anti-iskralaisten ja „keskustan” periaatteellinen epä- johdonmukaisuus ilmeni silmään pistävänä myöskin agrariohjelmasta käydyissä väittelyissä, jotka ottivat

edustajakokoukselta verrattain paljon aikaa (ks. pöytäk. ss. 190—226) ja asettivat verrattain paljon erittäin mielenkiintoisia kysymyksiä. Kuten sopi odottaakin, sotaretken ohjelmaa vastaan aloittaa tov. Martynov (tov. Lieberin ja Jegorovin pienten huomautusten jälkeen). Hän esittää vanhan perustelunsa „nimenomaan tämän historiallisen vääryyden” korjaamisesta, jolla me muka epäsuorasti „annamme siunauksemme muille historiallisille vääryyksille” j.n.e. Hänen puolelleen asettuu toveri Jegorovkin, jolle on sekkin „epäselvää, mikä tämän ohjelman merkitys on. Onko se ohjelma meitä varten, t.s. määritteleekö se vaatimuksia, joita me asetamme, vai tahdommeko me tehdä sen kansanomaiseksi” (!?!?). Tov. Lieber „tahtoi tehdä samat huomautukset kuin tov. Jegorovkin”. Tov. Mahov esiintyy hänelle ominaisella päättäväisyydellä, väittäen, että „enemmistö (?) puhuneista ei kerta kaikkiaan ymmärrä, mitä esitetty ohjelma on ja mitä tarkoitusperiä se tavoittelee”. Esitettyä ohjelmaa näettekös „on vaikea pitää sos.-dem. agraariohjelmana”; se... „tuoksahtaa jonkin verran historiallisten vääryyksien korjaamisleikiltä”, sillä on „demagogian ja seikkailupolitiikan vivahdus”. Tämän syvämielisyyden teoreettisena vahvistuksena on vulgääri-marxilaisuuden harjoittama tavanomainen liioittelu ja yksinkertaistaminen: iskralaiset muka „tahtovat operoida talonpoikaistolla ikäänkuin jollakin, joka on kokoonpanoltaan yhtenäinen; mutta kun talonpoikaisto on kauan sitten (?) jakaantunut luokkiin, niin yhtenäisen ohjelman esittäminen vie kiertämättä siihen, että ohjelma kokonaisuudessaan tulee demagogiseksi ja elämässä toteutettaessa muodostuu seikkailuksi” (202). Tässä tov. Mahov „lörpöttelee julki” meidän agraariohjelmaamme kohdistuvan kielteisen suhtautumisen todellisen syyn monien sosialidemokraattien taholta, jotka ovat valmiit „tunnustamaan” „Iskran” (kuten sen tunnusti itse Mahovkin), mutta jotka eivät ole lainkaan ajatelleet sen suuntaa, sen teoreettista ja taktillista kantaa. Nimenomaan marxilaisuuden vulgärisoiminen sitä sovellettaessa sellaiseen monimutkaiseen ja monipuoliseen ilmiöön, kuin on venäläisen talonpoikaistalouden nykyinen muoto, on aiheuttanut ja aiheuttaa tämän ohjelman ymmärtämättömyyttä, eikä sitä suinkaan aiheuta erimielisyys erillisistä yksityiskohdista. Ja sellaisella vulgääri-marxilaisella näkökannalla anti-iskralaisten ainesten johtajat (Lieber ja Martynov) sekä „keskustan” johtajat

(Jegorov ja Mahov) yhtyivät pian. Tov. Jegorov ilmaisi avomielisesti myös „Juzhnyi Rabotshin” sekä siihen kallis-tuvien ryhmien ja kerhojen erään luonteenomaisen piirteen, nimittäin talonpoikaisliikkeen merkityksen ymmärtämättömyyden, sen seikan ymmärtämättömyyden, että ei tämän merkityksen yliarvioiminen, vaan päinvastoin, pikemminkin sen aliarvioiminen (ja voimien riittämättömyys liikkeen hyväksikäyttämistä varten) oli sosialidemokraattiemme heikkona puolena ensimmäisten kuuluisien talonpoikaiskapinain aikana. „Minä olen kaukana toimituksen viehättymisestä talonpoikaisliikkeeseen”, sanoi tov. Jegorov, „viehättymisestä, joka talonpoikaislevottomuuksien jälkeen sai monet sosialidemokraatit valtaansa”. Mutta tov. Jegorov ei valitet-tavasti vaivautunut tutustuttamaan edustajakokousta vähän-kään tarkemmin siihen, missä tämä *toimituksen* viehättymi-nen oli ilmennyt, ei vaivautunut esittämään konkreettisia viittauksia „Iskran” antamaan kirjalliseen aineistoon. Sitä paitsi hän unohti, että *kaikki* agrariiohjelmamme perus-kohdat „Iskra” oli kehitelty jo kolmannessa numerossaan *, siis *kauan ennen* talonpoikaislevottomuuksia. Sille, joka „tunnusti” „Iskran” muutenkin kuin vain sanoissa, ei olisi ollut pahitteeksi kiinnittää vähän enemmän huomiota sen teoreettisiin ja taktillisiin periaatteisiin!

„Ei, talonpoikaiston keskuudessa me emme voi saada paljoa aikaan!” huudahtaa tov. Jegorov ja selittää edelleen tämän huudahduksen, ei vastalauseen mielessä yhtä tai toista yksityistä „viehättymistä” vastaan, vaan koko meidän kantamme kieltämisen mielessä: „Tämä merkitseekin, että meidän tunnuksemme ei voi kilpailla seikkailutunnuksen kanssa”. Erittäin kuvaava sanamuoto periaatteettomasta asiaan suhtautumisesta, joka selittää kaiken eri puolueiden tunnusten „kilpailuksi”! Ja näin sanoo puhuja sen jälkeen, kun hän on ilmoittanut olevansa „tyytyväinen” teoreettisiin selityksiin, joissa osoitettiin, että me pyrimme pysyvään menestykseen agitaatiossa joutumatta hämille tilapäisistä vastoinkäymisistä ja että pysyvä menestys („kilpailijain”... hetkellisistä meluisista huudoista huolimatta) on mahdotonta ilman ohjelman varmaa teoreettista pohjaa (s. 196). Mil-laista sekavuutta paljastaakaan tämä „tyytytyksen” vakuu-tus ja heti sen jälkeen tapahtunut vanhalta ekonomismilta

* Ks. Teokset, 4. osa, ss. 403—411. *Toim.*

perittyjen vulgäärien väitteiden kertaileminen, siltä ekonomismilta, jolle „tunnusten kilpailu” oli ratkaissut, paitsi agraariohjelman, myöskin taloudellisen sekä poliittisen taistelun koko ohjelman ja koko taktiikan kaikki kysymykset. „Te ette voi pakoittaa batrakkia”, sanoi tov. Jegorov, „taistelemaan rikkaan talonpojan rinnalla otrezkamaiden puolesta, jotka melko suurelta osaltaan ovat jo tämän rikkaan talonpojan hallussa”.

Taaskin samaa yksinkertaistamista, joka epäilemättä on sukua opportunistiselle ekonomismillemme, joka piti kiinni siitä, että on mahdotonta „pakoittaa” proletaaria taistelemaan sen puolesta, mikä melkoiselta osaltaan on porvariston käsissä ja vielä suuremmalta osaltaan joutuu sen käsiin tulevaisuudessa. Taaskin samaa vulgärisointia, joka unohtaa batrakin ja rikkaan talonpojan välillä vallitsevan yleiskapitalistisen suhteen venäläiset erikoisuudet. Otrezkamaat vaivaavat nyt, vaivaavat tosiasiaassa *myöskin* batrakkia, jota ei tarvitse „pakoittaa” taistelemaan orjuudesta vapautumisen puolesta. Joitakin intelligenttejä pitää „pakoittaa” — pakoittaa vilkaisemaan laajemmin tehtäviinsä, pakoittaa luopumaan kaavoista konkreettisten kysymysten käsittelyssä, pakoittaa ottamaan lukuun historiallisen suhdanteen, joka mutkistaa ja muovailee päämääriämme. Nimenomaan vain se ennakkoluulo, että talonpoika on tyhmä, ennakkoluulo, joka vilahteli, kuten tov. Martov oikein huomautti (s. 202), tov. Mahovin ja muiden agraariohjelman vastustajien puheissa,— ainoastaan ennakkoluulo selittää sen, että nämä vastustajat ovat unohtaneet batrakkimme elämän reaaliset elinehdot.

Yksinkertaistettuaan kysymyksen paljaaseen vastakkain asettamiseen: työmies ja kapitalisti, „keskustamme” edustajat koettivat, kuten on tapana, vierittää oman ahdasmielisyytensä talonpojan niskoille. „Juuri sen vuoksi”, sanoi tov. Mahov, „kun minä pidän talonpoikaa hänen ahtaan luokkanäkökantansa mittojen mukaisesti viisaana, minä arvelen, että hän tulee puolustamaan pikkuporvarillista valtaamis- ja jakamisihannetta”. Tässä sekoitetaan ilmeisesti kaksi asiaa: pikkuporvaritalonpojan luokkanäkökannan kuvaus ja tämän katsantokannan *kaventaminen*, sen supistaminen „ahtaisiin mittoihin”. Tässä supistamisessa juuri onkin Jegorovien ja Mahovien virhe (aivan samoin kuin proletaarin näkökannan supistaminen „ahtaaseen mittaan”

oli Martynovien ja Akimovien virhe). Mutta sekä logiikka että historia opettavat, että pikkuporvarillinen luokkanäkökanta voi olla enemmän tai vähemmän ahdas, enemmän tai vähemmän edistyksellinen nimenomaan pikkuporvarin kaksinaisen aseman vuoksi. Eikä meidän tehtävämme voi missään tapauksessa olla sellainen, että jätämme toivottomina asian sikseen talonpojan ahdasmielisyyden („tyhmyyden”) tai häntä hallitsevan „ennakkoluulon” vuoksi, vaan päinvastoin sellainen, että hänen näkökantaansa on uupumatta laajennettava, on edistettävä hänen ymmärryksensä voittoa hänen ennakkoluulostaan.

Vulgääri-„marxilainen” katsantokanta Venäjän agraarikysymykseen sai huippuilmauksensa „Iskran” vanhan toimituksen uskollisen puolustajan tov. Mahovin periaatteellisen puheen loppusanoissa. Ilmankos nämä sanat otettiinkin vastaan suosionosoituksin... tosin ironisin. „Minä en kylläkään tiedä, mitä on sanottava onnettomuudeksi”, sanoo tov. Mahov suuttuneena Plehanovin huomautuksesta, että liike mustan jaon hyväksi ei meitä lainkaan peloita, että emme me ryhtyisi pidättelemään tätä edistyksellistä (porvarillisesti edistyksellistä) liikettä. „Mutta tämä vallankumous, jos sitä voi niin nimittää, ei tule olemaan vallankumouksellinen. Minä sanoisin oikeammin, että se ei enää tule olemaan vallankumous, vaan taantumus (n a u r u a), vallankumous mellakan malliin... Tuollainen vallankumous heittää meidät taaksepäin ja vaatii määrätyn ajan tullaksemme uudelleen siihen asemaan, joka meillä nyt on. Ja nyt meillä on paljon enemmän kuin Ranskan vallankumouksen aikana (ironisia suosionosoituksia), meillä on sosialidemokraattinen puolue (n a u r u a)”... Niin, sellainen sosialidemokraattinen puolue, joka järkeilisi Mahovin tyyliin tai jolla olisi Mahoveihin nojautuvat keskuselimet, ansaitsisi todellakin vain naurua...

Näemme siis, että agraariohjelman nostamissa puhtaasti periaatteellisissakin kysymyksissä ilmeni heti meille jo tunnettu ryhmitys. Anti-iskralaiset (8 ääntä) lähtevät taisteluun vulgääri-marxilaisuuden nimessä, heidän perässään laahustavat „keskustan” johtajat, Jegorovit ja Mahovit, sotkeutuen ja luisuen alituisesti tuolle samalle ahtaalle näkökannalle. Tämän vuoksi on aivan luonnollista, että agraariohjelman eräiden kohtien äänestys antaa 30 ja 35 ääntä puolesta (ss. 225 ja 226), t.s. nimenomaan sen likipitäisen luvun,

jonka me näimme sekä kiistassa Bundia koskevan kysymyksen käsittelyn paikasta että välikohtauksessa Organisaatio-komitean vuoksi sekä myös kysymyksessä „Juzhnyi Rabotshin” lakkauttamisesta. Ei tarvitse muuta kuin että herää kysymys, joka jonkin verran menee tavallisen ja jo vakiintuneen kaavan ulkopuolelle ja joka jossakin määrin vaatii itsenäistä Marxin teorian sovelluttamista omalaatuisiin ja uusiin (saksalaisille uusiin) yhteiskunnallis-taloudellisiin suhteisiin, niin heti osoittautuu, että iskralaisia, jotka osaat nosta tehtävän tasalle, on vain $\frac{3}{5}$ äänistä ja että koko „keskusta” kääntyy heti Lieberien ja Martynovien perään. Ja tov. Martov vielä ponnistelee hämätäkseen tämän silminnähtävän tosiasian kiertämällä pelokkaasti ne äänestykset, joissa vivahdukset tulivat selvästi esille!

Agraariohjelmaa koskevista väittelyistä näkyy selvästi iskralaisten taistelu edustajakokouksen runsasta kahta viidesosaa vastaan. Kaukasialaisilla edustajilla oli tässä aivan oikea kanta — melkoisessa määrin luultavasti sen vuoksi, että maaorjuuden monilukuisten jätteidien paikallisten muotojen läheinen tuntemus varjeli heitä abstraktisista ja koulupoikamaisista paljaista vastakkainasettamisista, jotka tyydyttivät Mahoveja, Martynovia ja Lieberia, Mahovia ja Jegorovia vastaan nousivat myöskin Plehanov, Gusev (joka vahvisti sen, että „sellaisen pessimistisen katsantokannan meidän työhömmä nähden maaseudulla”... kuin on tov. Jegorovin katsantokanta... hän „oli joutunut kohtaamaan useastikin Venäjällä työskentelevien toverien keskuudessa”), Kostrov⁶⁷, Karski ja Trotski. Viimemainittu huomauttaa oikein, että agraariohjelman arvostelijain „hyvänsuovat neuvot” „haiskahtavat liiaksi *poroporvarillisuudelta*”. On vain huomautettava edustajakokouksessa esiintyneiden poliittisten ryhmittymien tutkimista koskevaan kysymykseen nähden, että hänen puheensa tässä kohdassa (sivu 208) lienee tuskin oikein toveri Langen asettaminen Jegorovin ja Mahovin rinnalle. Joka tarkkaavasti lukee pöytäkirjat, se näkee, etteivät Lange ja Gorin ole suinkaan samalla kannalla kuin Jegorov ja Mahov. Langea ja Gorinia ei miellytä otrezkamaita koskevan kohdan sanamuoto, he ymmärtävät täysin agraariohjelmamme ajatuksen, koettaen saattaa sen voimaan *toisella tavalla*, työskennellen myönteisesti löytääkseen heidän kannaltaan katsoen moitteettomamman sanamuodon, esittäen päätöslauselmaluonnoksia

saadakseen ohjelman laatijat vakuuttuneiksi tai asettumaan heidän puolelleen kaikkia ei-iskralaisia vastaan. Riittää, kun esim. Mahovin ehdotuksia koko agraariohjelman hylkäämisestä (s. 212, puolesta *yhdeksän*, vastaan 38) ja sen yksityisten pykälien hylkäämisestä (s. 216 y.m.) verrataan Langerin kantaan, joka *esittää* otrezkamaita koskevaan kohtaan itsenäisen sanamuodon (s. 225), niin tulee vakuuttuneeksi heidän välillään olevasta perinpohjaisesta eroavaisuudesta*.

Puhuessaan edelleen „poroporvarillisuudelta” haiskahtavista todisteista тов. Trotski osoitti, että „lähestyvänä vallankumouksellisena kautena meidän täytyy sitoa itsemme talonpoikaistoon”... „Tämän tehtävän kannalta katsoen Mahovin ja Jegorovin skeptillisuus ja poliittinen „kaukonäköisyys” on vahingollisempaa kuin mikään lyhytnäköisyys”. Тов. Kostitsh, toinen vähemmistöön kuulunut iskralainen, viittasi hyvin sattuvasti тов. Mahovin puolelta ilmenneeseen „itsevarmuuden puutteeseen, varmuuden puutteeseen periaatteellisen horjumattomuutensa suhteen”,— se on luonnekuvaus, joka sattuu aivan paikalleen meidän „keskustamme” nähden. „Pessimismissä тов. Mahov yhtyi тов. Jegoroviin, vaikka heidän välillään on vivahduseroavaisuuksia”, jatkoi тов. Kostitsh. „Hän unohtaa, että sosialidemokraatit työskentelevät jo nyt talonpoikaiston keskuudessa, johtavat jo heidän liikettään siinä määrin kuin se on mahdollista. Ja tällä pessimismillään he supistavat työmme mittasuhteita” (s. 210).

Lopettaaksemme kysymyksen edustajakokouksen ohjelma-vaittälyistä kannattaa vielä mainita lyhyet väittelyt oppositiovirtausten tukemisesta. Ohjelmassamme on sanottu selvästi, että sosialidemokraattinen puolue tukee „jokaista *oppositio-* ja vallankumouksellista liikettä, joka on suunnattu Venäjällä vallitsevaa yhteiskunnallista ja poliittista järjestelmää vastaan”⁶⁸. Tämän viimeksi mainitun varauksen luulisi osoittavan kyllin täsmällisesti, *nimenomaan millaisia* oppositiovirtauksia me tuemme. Siitä huolimatta niiden suuntavaihteiden eroavaisuus, jotka ovat puolueessamme jo kauan sitten muodostuneet, ilmeni heti *tässäkin*, niin vaikeaa kuin olikin olettaa, että „epäilykset ja väärinkäsitykset” ovat vielä mahdollisia kysymyksessä, jota on siinä määrin jauhettu! Ilmeisesti kysymys ei ollut

* Vrt. Gorinin puheeseen, s. 213.

nimenomaan väärinkäsityksistä, vaan *vivahteista*. Mahov, Lieber ja Martynov alkoivat heti lyödä hätärumpua ja joutuivat taaskin sellaiseen „kiinteään” vähemmistöön, että tov. Martovin täytyisi se ehkä tässäkin selittää juonittelusta, vehkeilystä, diplomatiasta ja muista herttaisista seikoista johtuvaksi (ks. hänen puhettaan Liigan edustajakokouksessa), kuten tekevät ne henkilöt, jotka eivät pysty syventymään sekä vähemmistön että enemmistön „kiinteiden” ryhmien muodostumisen poliittisiin syihin.

Mahov aloittaa taaskin marxilaisuuden vulgäärillä yksinkertaistamisella. „Proletariaatti on meillä ainoa vallankumouksellinen luokka”, sanoo hän ja tästä oikeasta toteamasta tekee heti väärän johtopäätöksen: „muut ovat muuten vain, joukon jatkona (yleistä naurua)... Niin, joukon jatkona, ja tahtovat ainoastaan käyttää tilaisuutta hyväkseen. Minä vastustan niiden tukemista” (s. 226). Tov. Mahovin verraton kantansa määrittely saattoi monet (hänen kannattajistaan) ymmälle, mutta itse asiassa sekä Lieber että Martynov yhtyivät häneen ehdottamalla poistamaan sanan „oppositio” tai rajoittamaan sitä lisäyksellä „demokraattinen oppositio”. Plehanov nousi aivan oikein tätä Martynovin muutosehdotusta vastaan. „Meidän täytyy arvostella liberaaleja”, sanoi hän, „paljastaa heidän puolinaisuutensa. Se on oikein... Mutta paljastassamme kaikkien muiden liikkeiden, paitsi sosialidemokraattisen, ahtautta ja rajoittuneisuutta me olemme velvolliset selittämään proletariaatille, että absolutismiin verraten jopa sellainenkin perustuslaki, joka ei anna yleistä äänioikeutta, on askel eteenpäin ja että siksi sen ei pidä asettaa vallitsevaa järjestystä sellaisen perustuslain edelle”. Toverit Martynov, Lieber ja Mahov ovat toista mieltä ja pitävät kiinni kannastaan, jota vastaan hyökkäävät Axelrod, Starover, Trotski ja vielä kerran Plehanov. Tov. Mahov ehti tällöin vielä kerran lyödä itse itseään. Alussa hän sanoi, että muut luokat (paitsi proletariaattia) ovat „muuten vain” ja että hän „vastustaa niiden tukemista”. Sitten hän tuli armeliaammaksi ja myönsi, että „porvaristo, ollen taantumuksellinen olemukseltaan, on usein vallankumouksellinen, esimerkiksi silloin, kun on kysymys taistelusta feodalismia ja sen jätteitä vastaan”. „Mutta on ryhmiä”, jatkoi hän oikaisten itseään vielä kerran ja joutuen ojasta allikkoon, „jotka ovat aina (?) taantumuksellisia,— sellaisia ovat

käsityöläiset". Tuollaisiin helmiin periaatteellisessa suhteessa päätyivät puheissaan ne samat „keskustamme” johtajat, jotka sitten suu vaahdossa puolustivat vanhaa toimitusta! Nimenomaan käsityöläiset jopa Länsi-Euroopassakin, jossa ammattikuntajärjestelmä oli niin voimakas, osoittivat, samoin kuin muutkin kaupunkien pikkuporvarit, erikoista vallankumouksellisuutta absolutismin kukistumisen kaudella. Nimenomaan venäläisen sosialidemokraatin on erikoisen järjetöntä ruveta asiaa ajattelematta toistelemaan sitä, mitä länsimaiset toverit sanovat nykyisistä käsityöläisistä aikakaudella, jota vuosisata tai puoli vuosisataa erottaa absolutismin kukistumisen kaudesta. Venäjällä käsityöläisten taantumuksellisuus porvaristoon verrattuna poliittisten kysymysten alalla ei ole muuta kuin kaavamaisesti ulkoaopeteltu fraasi.

Valitettavasti pöytäkirjoissa ei ole säilynyt minkäänlaisia viitteitä siihen äänimäärään, jonka Martynovin, Mahovin ja Lieberin hylätyt muutosehdotukset tässä kysymyksessä saivat. Me voimme sanoa vain sen, että anti-iskralaisten aineiden johtajat ja yksi „keskustan” * johtajista liittyivät tässäkin yhteen meille jo tunnetussa ryhmittymässä iskralaisia vastaan. Tehtäessä yhteenvetoa *kaikista ohjelmaa* koskevista väittelyistä ei voida olla tekemättä sitä johtopäätöstä, että *kertaakaan* ei ollut vähänkään vilkkaita ja yleistä mielenkiintoa herättäviä keskusteluja, jotka eivät olisi tuoneet ilmi suuntavivahdusten eroa, josta toveri Martov ja „Iskran” uusi toimitus nyt vaikenivat.

g) PUOLUEEN SÄÄNNÖT. TOV. MARTOVIN LUONNOS

Ohjelmasta edustajakokous siirtyi puolueen sääntöihin (sivuutamme edellä kosketellun kysymyksen Pää-äänenkannattajasta ja edustajien selostukset, joita suurin osa edustajista valitettavasti ei voinut esittää tyydyttävässä muodossa). On sanomattakin selvää, että kysymyksellä säännöistä oli meille kaikille suunnaton merkitys. Todellakin,

* Saman ryhmän, „keskustan”, toinen johtaja, tov. Jegorov, puhui oppositiovirtausten tukemista koskevasta kysymyksestä toisessa paikassa, Axelrodin päätöslauselmaehdotuksen johdosta, joka koski sosialistivallankumouksellisia (s. 359). Tov. Jegorov näki „ristiriidan” siinä, että ohjelma vaatii jokaisen oppositio- ja vallankumouksellisen liikkeen tukemista ja että sosialistivallankumouksellisiin sekä liberaaleihin suhtaudutaan *kielteisesti*. Toisessa muodossa ja käyden kysymykseen hiukan toiselta puolelta tov. Jegorov toi tässä ilmi yhtä ahtaan käsitöksensä marxilaisuudesta ja yhtä häilyvän, puolittain vihamielisen suhtautumisensa (hänen „tunnustamaansa”) „Iskran” kantaan kuin toverit Mahov, Lieber ja Martynov.

olihan „Iskra” esiintynyt alun pitäen ei ainoastaan kirjallisena äänenkannattajana, vaan myöskin *organisatorisena* soluna. Neljännen numeron johtavassa kirjoituksessa („Mistä on alettava?”) „Iskra” esitti kokonaisen organisaatiosuunnitelman * sekä järjestelmällisesti, herkeämättä toteutti tätä suunnitelmaa *kolmen vuoden* ajan. Kun puolueen toinen edustajakokous tunnusti „Iskran” Pää-äänenkannattajaksi, niin vastaavan päätöslauselman (s. 147) perustelujen kolmesta kohdasta kaksi kohtaa oli omistettu *nimenomaan tälle „Iskran” organisaatiosuunnitelmalle ja organisaatioaatteille*: sen osuus *käytännöllisen* puolueen johtamisessa ja johtava osuus yhdistämistyössä. Senvuoksi on täysin luonnollista, että „Iskran” työtä ja puolueen koko järjestämistä, puolueen koko *tosiasiallista* pystyttämistä *ei voitu* pitää päätyneenä ilman, että koko puolue tunnusti ja muodollisesti vahvasti määrätyt organisaatioaatteet. Puolueen organisaatiosääntöjen pitikin täyttää tämä tehtävä.

Ne perusaatteet, jotka „Iskra” pyrki asettamaan puoluejärjestön pohjaksi, olivat oikeastaan seuraavat kaksi aatetta. Ensimmäinen, sentralismin aate, määritteli periaatteellisesti kaikkien yksityisten ja yksityiskohtaisten organisaatiokysymysten ratkaisemistavan. Toinen, aatteellisesti johtavan elimen, sanomalehden, erikoinen osuus, otti huomioon nimenomaan Venäjän sosialidemokraattisen työväenliikkeen väliaikaiset ja erikoiset tarpeet poliittisen orjuuden tilanteessa ehdolla, että luotiin vallankumouksellisen rynnistykseen *ensimmäinen* operaatiotukikohta ulkomaille. Ensimmäisen aatteen piti ainoana periaatteellisena aatteena kulkea punaisena lankana kautta koko sääntöjen; toinen, yksityinen, toimintapaikan ja -tavan väliaikaisista seikoista aiheutunut aate ilmeni *näennäisessä* perääntymisessä sentralismista, *kahden keskuksen, Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean*, muodostamisessa. Näitä kumpaakin puolueen iskralaisen järjestämisen perusajatusta minä kehittelin sekä „Iskran” johtavassa kirjoituksessa (№ 4) „Mistä on alet-

* Puheessaan „Iskran” tunnustamisesta Pää-äänenkannattajaksi тов. Попов sanoi muun muassa: „Muistan „Iskran” 3. tai 4. numerossa olleen kirjoituksen „Mistä on alettava?”. Monet Venäjällä toimivista tovereista pitivät sitä tahditonana: toisista tämä suunnitelma näytti mielikuvitukselliselta, ja enemmistö (? luultavasti enemmistö тов. Попovia ympäröivistä henkilöistä) selitti sen ainoastaan kunnianhimosta johtuvaksi” (s. 140). Kuten lukija näkee, minun ei enää tarvitse totutella itseäni tuohon poliittisten mielipiteitteni selittelyyn kunnianhimosta johtuviksi, selittelyyn, jota nyt тов. Axelrod ja тов. Martov pitävät vireillä.

tava?”* että kirjassessa „Mitä on tehtävä?”** ja vihdoin yksityiskohtaisesti melkein sääntöjen muodossa selitin „Kirjeessä toverille”***. Jäljelle jäi oikeastaan vain sääntöjen pykäläin sanamuodon toimitustyö, sääntöjen, joiden piti olenoida käytäntöön juuri nämä ajatukset, ellei „Iskran” tunnustaminen jäänyt vain paperille, ellei se ollut vain sovinnainen fraasi. Alkulauseessa uudelleen julkaisemaan „Kirjeeseen toverille” minä jo osoitin, että pelkkä puolueen sääntöjen vertaaminen tähän kirjaseen riittää sen seikan toteamiseen, että organisaatioajatukset ovat molemmissa aivan samat****.

Toimitustyön johdosta, jota tehtiin iskralaisten organisaatioajatusten pukemiseksi sääntöjen sanamuotoon, minun on kosketettava erästä tov. Martovin aiheuttamaa välikohdasta. „...Tosiasioihin tutustuminen osoittaa teille”, sanoi Martov Liigan edustajakokouksessa (s. 58), „missä määrin odottamaton oli Leninille minun lankeamiseni opportunistiin tämän (s.o. ensimmäisen) pykälän johdosta. 1½—2 kuukautta ennen edustajakokousta näytin Leninille luonnokseni, jossa 1. § oli esitetty juuri sellaisena kuin ehdotin sen edustajakokouksessa. Lenin oli minun luonnostani vastaan, pitäen sitä liian yksityiskohtaisena, ja sanoi minulle, että häntä miellyttää ainoastaan 1. §:n ajatus — jäsenyyden määrittely, ajatus, jonka hän ottaa sääntöihinsä muutettuna, sillä hän pitää minun sanamuotoani epäonnistuneena. Näin ollen Lenin oli tutustunut sanamuotooni jo aikoja sitten, hän tiesi mielipiteeni tästä kysymyksestä. Te näette siis, että matkustin edustajakokoukseen avoimin kasvoin, salaamatta katsomuksiani. Ilmoitin edeltäkäsini, että tulen taistelemaan keskinäisesti sovittavaa kooptaatiota vastaan, yksimielisyysperiaatteita vastaan kooptaatiossa Keskuskomiteaan, Päääänenkannattajaan ja niin edespäin”.

Mitä tulee ennakkoilmoitukseen taistelusta keskinäisesti sovittavaa kooptaatiota vastaan, niin asianomaisessa kohdassa tulemme näkemään, miten asia oli. Nyt viivähdämme tuossa Martovin sääntöjen „avoimissa kasvoissa”. Kertoessaan Liigassa muistinsa perusteella epäonnistunutta luonnostaan (jonka Martov edustajakokouksessa itse otti

* Ks. Teokset, 5. osa, ss. 1—13. *Toim.*

** Ks. Teokset, 5. osa, ss. 337—523. *Toim.*

*** Ks. Teokset, 6. osa, ss. 215—235. *Toim.*

**** Ks. tätä osaa, ss. 119—120. *Toim.*

epäonnistuneerra takaisin, mutta edustajakokouksen jälkeen veti taas hänelle ominaisella johdonmukaisuudella päivänvaloon) koskevan tapauksen — Martov, kuten tavallisesti, oli paljon unohtanut ja sen vuoksi sotki taaskin asioita. Luulisi olleen jo riittävästi tosiasioita, jotka varoittivat vetoamasta yksityiskeskusteluihin ja omaan muistiinsa (ihmiset muistavat väkisinkin vain sen, mikä on heille edullista!), mutta siitä huolimatta tov. Martov muun aineiston puutteessa käyttää kelvotonta aineistoa. Nykyään jopa tov. Plehanovkin on alkanut jäljitellä häntä — paha esimerkki näyttää siis olevan tarttuva.

Ensimmäisen pykälän „ajatus” Martovin luonnoksessa ei voinut „miellyttää” minua, koska *mitään* edustajakokouksessa esiin tullutta *ajatusta* ei hänen luonnoksessaan ollutkaan. Hänen muistinsa on pettänyt. Minun on onnistunut löytää papereista Martovin luonnos, jossa „*ensimmäinen pykälä nimenomaan ei ole esitetty siten, kuin hän ehdotti sen edustajakokouksessa!*” Siinä on teille „avoimet kasvat”!

1. § Martovin luonnoksessa: „Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen kuuluvaksi katsotaan jokainen, joka, tunnustaen sen ohjelman, työskentelee aktiivisesti sen tehtävien toteuttamiseksi puolueen elinten (sic! *) valvonnan ja johdon alaisena”.

1. § minun luonnoksessani: „Puolueen jäseneksi katsotaan jokainen, joka tunnustaa puolueen ohjelman ja tukee puoluetta niin aineellisilla varoilla kuin myös kuulumalla henkilökohtaisesti johonkin puoluejärjestykseen”.

1. § siinä sanamuodossa, jonka Martov esitti edustajakokouksessa ja jonka edustajakokous hyväksyi: „Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen jäseneksi katsotaan jokainen, joka tunnustaa sen ohjelman, kannattaa puoluetta aineellisilla varoilla ja antaa sille säännöllistä henkilökohtaista apua yhden sen järjestön johdolla”.

Tästä rinnastuksesta näkyy selvästi, että Martovin luonnoksessa nimenomaan ei ole mitään *ajatusta*, vaan on ainoastaan *tyhjä fraasi*. Että puolueen jäsenet työskentelevät puolueen *elinten* valvonnan ja johdon alaisina, se on itsestään selvää, *se ei voi olla toisin*, siitä puhuvat vain henkilöt, joilla on halu puhua ollakseen mitään sanomatta, ihmiset, joilla on halu täyttää „säännöt” sanatulvalla ja

* — sillä tavalla! *Toim.*

byrokraattisilla (s.o. asiaa varten tarpeettomilla ja paraatia varten muka tarpeellisilla) määritelmillä. Ensimmäisen pykälän *ajatus* tulee esiin vasta silloin, kun asetetaan kysymys: voivatko *puolueen elimet todellisuudessa* toteuttaa johtoaan niihin puolueen jäseniin nähden, jotka *eivät kuulu* mihinkään *puoluejärjestykseen*. Tästä ajatuksesta tov. Martovin luonnoksessa ei ole jälkeäkään. Siis *minä en voinut olla tutustunut* tov. Martovin „mielipiteisiin” „tästä kysymyksestä”, koska *mitään mielipiteitä tästä kysymyksestä* tov. Martovin luonnoksessa *ei ole*. Tov. Martovin tiedoitus asiasta osoittautuu *sekasotkuksi*.

Päinvastoin, nimenomaan tov. Martovista täytyy sanoa, että minun luonnoksestani hän „tiesi minun mielipiteeni tästä kysymyksestä”, mutta ei pannut vastalausestaan eikä yrittänyt kumota niitä enempää toimituskollegiossa, vaikka minun luonnokseni näytettiin kaikille noin 2—3 viikkoa ennen edustajakokousta, kuin edustajienkaan edessä, jotka olivat tutustuneet *ainoastaan* minun luonnokseeni. Eikä siinä kaikki. Vieläpä *edustajakokouksessakin*, kun esitin sääntöluonnokseni* ja puolustin sitä *ennen sääntövaliokunnan valitsemista*, niin tov. Martov selitti suoraan: „yhdyں tov. Leninin johtopäätöksiin. *Ainoastaan kahdessa kysymyksessä olen viimeksimainitun kanssa eri mieltä*” (kursivointi minun) — kysymyksessä Neuvoston muodostamistavasta ja yksimielisestä kooptaatiosta (s. 157). *Erimielisyydestä* 1. §:n suhteen tässä *ei vielä sanota sanaakaan*.

Kirjasessaan piiritystilasta tov. Martov piti tarpeellisena muistella sääntöjään vielä kerran ja erittäin yksityiskohtaisesti. Hän vakuuttelee siinä, että hänen sääntönsä, jotka hän on valmis allekirjoittamaan nytkin (helmikuussa 1904 — tuntematonta on, mitä tulee kolmisen kuukauden kuluttua), joitakin toisarvoisia yksityiskohtia lukuunottamatta, „ilmaisivat riittävän selvästi hänen kielteisen

* Muuten, pöytäkirjavalioikunta on painattanut XI liitteessä sääntöjen luonnoksen, jonka „*Lenin esitti edustajakokoukselle*” (s. 393). Pöytäkirjavalioikunta on tässäkin hiukan soitenut asiaa. Se on sekoittanut minun *alkuperäisen* luonnokseni (ks. Teokset, 6. osa, ss. 460—462. *Toim.*), joka näytettiin kaikille edustajille (ja hyvin monille ennen edustajakokousta), *edustajakokoukselle esitettyyn* luonnokseen ja *painattanut ensinmainitun* jälkimmäisen asemesta. Minulla ei tietysti ole mitään luonnosteni julkaisemista vastaan, *vaikkapa niiden valmistelun kaikissa vaiheissa*, mutta asioita ei sentään pidä sokea. Ja sekasotku syntyi, sillä Popov ja Martov (ss. 154 ja 157) arvostelevat minun todella edustajakokouksessa esittämäni luonnoksen sellaisia sanontoja, *jollaisia ei ole* pöytäkirjavalioikunnan painattamassa *luonnoksessa* (vrt. s. 394, §§ 7 ja 11). Tarkkaavaisemmin asiaan suhtauduttaessa olisi ollut helppo huomata virhe yksinkertaisesti vertaamalla mainitsemiä sivuja toisiinsa.

suhtautumisensa sentralismin liialliseen tehostamiseen” (s. IV). Sen, että tätä luonnosta ei esitetty edustajakokoukselle, тов. Martov selittää *nyt* ensinnäkin sillä, että „iskralainen kasvatusta oli herättänyt hänessä ylenkatseellista suhtautumista sääntöihin” (тов. Martoville, silloin kun se häntä miellyttää, sana iskralainen ei enää merkitse ahdasta kerholaisuutta, vaan kaikkein johdonmukaisinta suuntaa! Vahinko vain, että kolmivuotinen iskralainen kasvatusta ei ole saanut herätetyksi тов. Martovissa ylenkatseellista suhtautumista anarkistiseen fraasiin, jolla intelligenttimäinen häilyväisyys saattaa puolustella yhdessä hyväksytyjen sääntöjen rikkomista). Toiseksi hän, тов. Martov, pyrki nähkääs karttamaan „minkäänlaisen soraäänien liittämistä sen organisatorisen perusryhmän taktiikkaan, jollainen „Iskra” oli”. Kuinka erinomaisen luontevasti tuo tapahtuukaan! 1. §:n opportunistista sanamuotoa ja sentralismin liiallista tehostamista koskevassa *periaatteellisessa* kysymyksessä тов. Martov pelkäsi niin kovin soraääntä (joka on pelottava ainoastaan kaikkein ahtaimmalta kerhonäkökannalta katsottuna), ettei lausunut julki erimielisyyksiään edes sellaiselle ydinryhmälle kuin toimitukselle! Keskuselinien kokoonpanoa koskevassa *käytännöllisessä* kysymyksessä тов. Martov vetosi „Iskra” järjestön jäsenten (tämän todellisen *organisatorisen perusryhmän*) enemmistön äänestyksestä Bundin ja rabotshejedelolaisten apuun. „Soraääntä” omista fraaseistaan, jotka panevat salavihkaa kerholaisuuden puolustamaan quasi-toimitusta „kerholaisuuden” kieltämiseksi kysymyksen arvioinnissa niiden taholta, jotka ovat kaikkein pätevimpiä, tätä soraääntä тов. Martov ei huomaa. Hänelle rangaistukseksi esitämme hänen sääntöluonnokseensa *kokonaisuudessaan*, pannen omasta puolestamme merkille, millaisia *mielipiteitä* ja millaista *liiallista tehostamista* siinä ilmenee*:

„Puolueen sääntöjen luonnos.— I. Puolueeseen kuulumisen.— 1) Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen kuuluvaksi katsotaan jokainen, joka, tunnustaen sen ohjelman, työskentelee aktiivisesti sen tehtävien toteuttamiseksi puolueen elinten valvonnan ja johdon alaisena.— 2) Puolueen jäsenen erottamisesta sellaisen menettelyn vuoksi, joka ei sovellu yhteen puolueen etujen kanssa, päättää Keskuskomitea. [Perusteltu tuomio erottamisesta säilytetään puolueen

* Huomautan, etten vältettävästi voinut löytää Martovin luonnoksen ensimmäistä varianttia, jossa oli noin 48 pykälää ja jota mihinkään kelpaamattoman formalismin „liiallinen tehostaminen” vaivasi vielä enemmän.

arkistossa ja ilmoitetaan vaadittaessa jokaiselle puolueen komitealle. Erottamista koskevasta Keskuskomitean päätöksestä voidaan vedota edustajakokoukseen kahden tai useamman komitean sitä vaatiessa]... Hakasulkeilla tulen merkitsemään Martovin luonnoksessa esitettyjä *ilmeisen* sisällyksettömiä kohtia, jotka eivät sisällä minkäänlaista „ajatusta” eivätkä edes minkäänlaista selvää ehtoa tai vaatimusta,— kuten tuo vertaansa vailla oleva „säännöissä” annettu ohje, *missä nimenomaan* tuomio pitää säilyttää, tai viittaus siihen, että erottamista koskevista Keskuskomitean päätöksistä (eikä yleensä sen kaikista ja kaikenlaisista päätöksistä?) voidaan vedota edustajakokoukseen. Se on juuri fraasin liiallista tehostamista eli todellista byrokraattista formalismia liikojen, tiettävästi hyödyttömien tai vitkutusuuntoisten kohtien ja pykälien kyhäilemisen mielessä. „...II. Paikalliset komiteat.— 3) Puolueen edustajia sen paikallisessa työssä ovat puoluekomiteat...” (sekä uutta että viisasta!) „...4) [Puolueen komiteoiksi katsotaan toisen edustajakokouksen aikana olemassa olevat, edustajakokouksessa edustettuna olevat komiteat].— 5) Uudet puoluekomiteat, 4. §:ssä mainittujen lisäksi, nimittää Keskuskomitea [joka joko tunnustaa komiteaksi kyseessäolevan paikallisen järjestön kokoonpanon tai muodostaa paikallisen komitean paikallista järjestöä uudistamalla].— 6) Komiteat täydentävät kokoonpanoan kooptaation avulla.— 7) Keskuskomitealla on oikeus täydentää paikallisen komitean kokoonpanoa sellaisella määrällä (sille tunnettuja) tovereita, joka ei olisi enempää kuin $\frac{1}{3}$ kokosen kokoonpanosta...” Kansliamaisuuden mallinäyte: miksei enempää kuin $\frac{1}{3}$? mitä varten tuo on tarpeen? mitä järkeä on tuossa rajoituksessa, joka ei mitään rajoita, koska *täydentäminen* voidaan toistaa monta kertaa? „...8) [Tapauksessa, jolloin paikallinen komitea on hajonnut tai lyöty hajalle” (t.s. sitä ei ole viety kokonaisuudessaan?) „vainotoimenpiteillä, Keskuskomitea pystyttää sen uudelleen”]... (ottamattako enää lukuun 7. §:ää? Mutta eikö tov. Martov huomaa yhtäläisyyttä 8. §:n ja niiden säädyllyisyyttä koskevien Venäjän lakien välillä, jotka käsittelevät tekemään arkipäivisin työtä ja pyhäpäivinä lepäämään?) „...9) [Seuraava puolueen edustajakokous voi antaa Keskuskomitean tehtäväksi uudistaa jonkin paikallisen komitean kokoonpanon, jos viimeksi mainitun toiminta on katsottu yhteensoveltumattomaksi puolueen etujen kanssa. Viimeksi mainitussa tapauksessa komitea katsotaan kyseessäolevassa kokoonpanossaan hajallelasketuksi ja toverit sen toimintapaikalla vapaiksi sen alaisuudesta *]... Tähän pykälään sisältyvä sääntö on yhtä suuresti hyödyllinen kuin vielä nytkin venäläisissä laeissa oleva pykälä, joka kuuluu: juopotteleminen kielletään kaikilta ja jokaiselta. „...10) [Puolueen paikalliset komiteat johtavat puolueen koko paikallista propaganda-, agitaatio- ja organisaatiotoimintaa ja auttavat voimiensa mukaan puolueen Keskuskomiteaa ja Pää-äänenkannattajaa niiden suoritettavina olevien yleisten puolue tehtävien täyttämässä.”]... Uh! Mitä varten tuo on tarpeen, mitä ihmettä sillä tahdotaan?.. 11) [„Paikallisen järjestön sisäisen järjestyksen, keskinäisyyshuoneet komitean ja sen alaisten” (kuuletteko, kuuletteko, tov. Axelrod?) „ryhmien välillä sekä näiden ryhmien toimivallan ja autonomian rajat” (eikö toimivallan rajat ole sama asia kuin autonomian rajat?) „säättää itse komitea ja ilmoittaa Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan toimituksen tiedoksi”]... (Aukko: ei ole sanoitu, missä

* Kiinnitämme tov. Axelrodin huomiota, tähän sanaan. Sehän on jo vallan kauheata! Kas siinä ovat „jakobiinilaisuuden” juuret, joka menee jopa niin pitkälle, ...niin pitkälle, että muutetaan toimituksen kokoonpanoa...

nämä tiedotukset säilytetään)... „12) [Kaikilla komiteain alaisilla ryhmillä ja yksityisillä puolueen jäsenillä on oikeus vaatia, että heidän mielipiteensä tai toivomuksensa mistä kysymyksestä tahansa ilmoitetaan puolueen Keskuskomitealle ja sen keskuslehdille].— 13) Puolueen paikallinen komitea on velvollinen siirtämään Keskuskomitean kassaan sen osan tuloistaan, mikä tälle Keskuskomitean laatiman kaavan mukaan lankeaa.— III. Järjestöt muilla (paitsi venäjän) kielillä harjoitettavaa agitaatiota varten.— 14) [Jollakin muulla kuin venäjän kielellä harjoitettavaa agitaatiota varten ja sellaisten työläisten järjestämistä varten, joiden keskuudessa tätä agitaatiota harjoitetaan, voidaan muodostaa erillisiä järjestöjä niillä paikkakunnilla, missä sellaisen agitaation erikoistaminen ja sellaisen järjestön erikseen muodostaminen osoittautuu välttämättömäksi].— 15) Kysymyksen ratkaiseminen siitä, missä määrin tällainen tarve on olemassa, jätetään puolueen Keskuskomitean ja kiistanalaisissa tapauksissa puolueen edustajakokouksen ratkaistavaksi”... Pykälän ensimmäinen osa on tarpeeton, jos otetaan huomioon sääntöjen tuonneimmat määräykset, ja toinen osa kiistanalaisista tapauksista on suorastaan naurettava... „16) [14. §:ssä mainitut paikalliset järjestöt ovat erikoisalansa asioissa autonomisia, mutta toimivat paikallisen komitean valvomina ja ovat sen alaisia, jolloin tämän valvonnan muodot ja organisaatiosuhteiden normit kyseessäolevan komitean ja kyseessäolevan erikoisjärjestön välillä säätää paikallinen komitea”... (no luojan kiitos! nythän se näkyy, ettei ollut ensinkään tarpeellista ryhtyä latelemaan kaikkia noita tyhjiä sanoja.) ... „Puolueen yleisten asiain suhteen sellaiset järjestöt toimivat komiteajärjestön osana.]— 17) [14. §:ssä mainitut paikalliset järjestöt voivat muodostaa autonomisen liiton erikoistehtäviensä menestyksellistä täyttämistä varten. Sellaisella liitolla voi olla omat erikoiset kirjalliset ja hallintoelimensä; tällöin kummatkin ovat puolueen Keskuskomitean välittömän valvonnan alaisia. Sellaisen liiton säännöt laatii se itse, mutta ne vahvistaa puolueen Keskuskomitea.]— 18) [17. §:ssä mainittuun autonomiseen liittoon voivat kuulua myös puolueen paikalliset komiteat, jos ne paikallisiin oloihin katsoen omistautuvat pääasiallisesti agitaatiolle kyseessäolevalla kielellä. *Huomautus.* Ollen autonomisen liiton osa sellainen komitea ei lakkaa olemasta puolueen komitea”]... (koko pykälä on erittäin hyödyllinen ja äärettömän viisas, ja huomautus erikoisesti)... „19) [Autonomiseen liittoon kuuluvat paikalliset järjestöt suhteissaan sen keskuselimiin ovat paikallisten komiteain valvonnan alaisia.]— 20) [Autonomisten liittojen kirjalliset ja hallinnolliset keskuselimet ovat puolueen Keskuskomiteaan samoissa suhteissa kuin puolueen paikalliskomiteatkin.]— IV. Puolueen Keskuskomitea ja kirjalliset äänenkannattajat.— 21) [Koko puolueen edustajina ovat sen Keskuskomitea ja kirjalliset äänenkannattajat — poliittinen ja tieteellinen.]— 22) Keskuskomitean tehtävänä on puolueen koko käytännöllisen toiminnan yleinen johto; huolenpito sen kaikkien voimien oikeasta käyttämisestä ja sijoittamisesta; puolueen kaikkien osien toiminnan valvonta; paikallisten järjestöjen huoltaminen kirjallisuudella; puolueen teknillisen koneiston järjestäminen; puolueen edustajakokousten koo'lektusminen.— 23) Puolueen kirjallisten äänenkannattajien tehtävänä on puolue-elämän aatteellinen johtaminen; puolueen ohjelman propaganda ja sosialidemokratian maailmankatsomuksen tieteellinen ja selitysluontoinen muokkaaminen.— 24) Kaikki puolueen paikalliset komiteat ja autonomiset liitot ovat välittömissä suhteissa niin puolueen Keskuskomiteaan kuin myöskin puolueen äänenkannattajien toimitukseen ja

aika ajoin tiedoittavat niille liikkeen ja organisaatiotyön kulusta paikkakunnilla.— 25) Puolueen kirjallisten äänenkannattajain toimituksen nimittää puolueen edustajakokous, ja se toimii seuraavaan edustajakokoukseen saakka.— 26) [Toimitus on autonominen sisäisissä asioissaan] ja voi kahden edustajakokouksen välillä täydentää ja muuttaa kokoonpanoaan, mistä joka kerta ilmoitetaan Keskuskomitealle.— 27) Kaikki Keskuskomitealta lähtöisin olevat tai sen hyväksymisen saaneet lausunnot julkaistaan Keskuskomitean sitä vaatiessa puolueen äänenkannattajassa.— 28) Sopimalla puolueen äänenkannattajien toimituksen kanssa Keskuskomitea muodostaa erikoisia kirjallisia ryhmiä joitakin määrättyjä kirjallisen työn lajeja varten.— 29) Keskuskomitea nimitetään puolueen edustajakokouksessa ja toimii seuraavaan edustajakokoukseen saakka. Keskuskomitea täydentää kokoonpanoaan rajoittamattomalla kooptaatiolla, mistä se joka kerta tiedottaa puolueen pää-äänenkannattajien toimitukselle.— V. Puolueen ulkomainen järjestö.— 30) Puolueen ulkomainen järjestö hoitaa propagandaa ulkomailla asuvien venäläisten keskuudessa ja sosialististen ainesten järjestämisistä heidän keskuudessaan. Sen johdossa on valittu hallintoelin.— 31) Puolueeseen kuuluvilla autonomisilla liitoilla voi olla osastonsa ulkomailla näiden liittojen erikoistehtävien edistämiseksi. Nämä osastot kuuluvat autonomisina ryhminä yhteisen ulkomaisen järjestön kokoonpanoon.— VI. Puolueen edustajakokoukset.— 32) Puolueen edustajakokous on puolueen korkein elin.— 33) [Puolueen edustajakokous säättää puolueen ohjelman, säännöt ja sen toiminnan johtavat periaatteet; valvoo kaikkien puolue-elinten työtä ja selvittää niiden väliset selkkaukset.] — 34) Edustus edustajakokouksessa kuuluu: a) kaikille puolueen paikallisille komiteoille; b) kaikkien puolueeseen kuuluvien autonomisten liittojen hallinnollisille keskukselimille; c) puolueen Keskuskomitealle ja sen pää-äänenkannattajien toimitukselle; d) puolueen ulkomaiselle järjestölle.— 35) Mandaattien siirto on sallittua, mutta vain siten, että yksi edustaja ei edustaisi useampaa kuin kolmea pätevää mandaattia. Valtuuden jakaminen kahdelle edustajalle on sallittua. Imperatiivisia mandaatteja ei sallita.— 36) Keskuskomitealle annetaan oikeus kutsua edustajakokoukseen neuvottelevalla äänioikeudella tovereita, joiden läsnäolo voi olla hyödyllistä.— 37) Puolueen ohjelman tai sääntöjen muutosta koskevissa kysymyksissä vaaditaan läsnäolevien äänen $\frac{2}{3}$ enemmistö; muut kysymykset ratkaistaan yksinkertaisella enemmistöllä.— 38) Edustajakokous katsotaan päätösvaltaiseksi, jos siinä on edustettuna enemmän kuin puolet edustajakokouksen aikana olemassaolevista puolueen komiteoista.— 39) Edustajakokous kutsutaan koolle— mahdollisuuksien mukaan— kerran kahdessa vuodessa. [Keskuskomitean tahdosta riippumattomien esteiden sattuessa, joiden vuoksi edustajakokousta ei voida kutsua koolle tänä määräaikana, Keskuskomitea lykkää sen omalla vastuullaan.]

Lukija, jolla ehkä poikkeustapauksessa on riittänyt kärsivällisyyttä lukea loppuun saakka nämä niin sanotut säännöt, ei varmaankaan vaadi meiltä seuraavien johtopäätösten erikoista käsittelyä. Ensimmäinen johtopäätös: sääntöjä vaivaa vaikeasti parannettava vesitauti. Toinen johtopäätös: näistä säännöistä ei voida löytää erikoista organisatoristen mielipiteitten vivahdetta siinä mielessä, että

niissä suhtauduttaisiin kielteisesti sentralismin liialliseen tehostamiseen. Kolmas johtopäätös: tov. Martov menetteli erittäin järkevästi peittäessään maailman silmiltä (ja edustajakokouksessa käsittelyltä) enemmän kuin ^{38/39} säännöistään. Hiukan originellia on vain se, että tämän peittämisen johdosta puhutaan avoimista kasvoista.

h) VÄITTELYT SENTRALISMISTA ENNEN ISKRALAISTEN KESKUUDESSA TAPAHTUNUTTA KAHTIAJAKAANTUMISTA

Ennen kuin siirrymme todella mielenkiintoiseen kysymykseen, joka epäilemättä tuo julki erilaiset mielipidevivahteet, kysymykseen sääntöjen 1. §:n sanamuodosta, viivähdämme vielä hiukan niissä sääntöjä koskevissa lyhyissä yleisväittelyissä, joihin meni edustajakokouksen 14. istunto ja osa 15:nneestä. Näillä väittelyillä on vissi merkitys sen vuoksi, että ne *edelsivät* „Iskra” järjestön täydellistä kahtiamenoa keskustelinten kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä. Sitävastoin myöhemmät väittelyt säännöistä yleensä ja kooptaatiosta erikoisesti käytiin „Iskra” järjestössä tapahtuneen jakaantumisemme *jälkeen*. Luonnollista on, että *ennen* kahtiajakaantumista me pysyimme lausumaan mielipiteemme kiihkottomammin siinä mielessä, että näkökohdat olivat riippumattomampia kaikkia kiihdyttävästä Keskuskomitean henkilökokoonpanoa koskevasta kysymyksestä. Tov. Martov, kuten jo mainitsin, *yhtyi* (s. 157) minun organisatorisiin mielipiteisiin sillä varauksella, että ainoastaan kahdesta *yksityiskohdasta* hän ei ollut yhtä mieltä. Sitävastoin sekä anti-iskralaiset että „keskusta” nousivat heti sotajalalle „Iskran” koko organisaatiosuunnitelman kumpaakin *perusajatusta* (ja niin ollen koko sääntöjä) vastaan: sekä sentralismia että „kahta keskusta” vastaan. Tov. Lieber nimitti minun sääntöjäni „organisoiduksi epäluottamukseksi” ja näki kahdessa keskuksessa *desentralismin* (kuten myöskin toverit Popov ja Jegorov). Tov. Akinov lausui haluavansa määritellä paikallisten komiteoiden toimivaltapiirin laajemmaksi, muun muassa antaa niille itselleen „oikeuden muuttaa kokoonpanoan”. „Niille on myönnettävä suurempi toimintavapaus... Paikallisten komiteoiden täytyy olla kyseessäolevan paikkakunnan aktiivisten työntekijäin valitseamia, samoin kuin Keskuskomitean valitsevat Venäjän kaikkien aktiivisten järjestöjen edustajat.

Ellei tätäkään voida sallia, niin rajoitettakoon niiden jäsenten lukumäärää, jotka Keskuskomitea nimittää paikallisiin komiteoihin..." (158). Tov. Akimov, kuten näette, neuvoo perustelun „sentralismin liiallista tehostamista" vastaan, mutta tov. Martov pysyy kuurona näille arvovaltaisille neuvoille, niin kauan kuin tappio keskuksien kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä ei vielä pakotta häntä seuraamaan Akimovia. Hän pysyy kuurona silloinkin, kun tov. Akimov kuiskaa hänelle *hänen omien sääntöjensä „ajatuksen"* (7. § — Keskuskomitean oikeuksien rajoittaminen jäsenten nimittämisessä komiteoihin)! Silloin tov. Martov ei vielä tahtonut „soraääntä" meidän kanssamme ja sen vuoksi sieti soraääntä sekä tov. Akimovin kanssa että oman itsensä kanssa... Silloin vielä taittoivat peistään „hivittävää sentralismia" vastaan vain ne, joille „Iskran" sentralismi oli ilmeisesti *epäedullinen*: taittoivat peistään Akimov, Lieber, Goldblatt, heidän perässään *kulkivat* varovasti, ympärilleen vilkuillen (voidakseen aina kääntyä takaisin) Jegorov (ks. ss. 156 ja 276) j.n.e. Silloin vielä puolueen valtavan suurelle enemmistölle oli selvää, että nimenomaan Bundin, „Juzhnyi rabotshin" y.m. nurkkakuntalais- ja kerhoedut aiheuttavat vastalauseen sentralismia vastaan. Muuten, onhan nytkin puolueen enemmistölle selvää, että juuri „Iskran" vanhan toimituksen kerhoedut aiheuttavat sen vastalauseen sentralismia vastaan...

Ottakaa esimerkiksi tov. Goldblattin puhe (160—161). Hän sotii minun „hivittävää" sentralismiani vastaan, joka muka vie alimpien järjestöjen „hävittämiseen" ja joka muka on „kauttaaltaan sen pyrkimyksen läpätunkema, että keskuk- selle on annettava rajoittamaton valta, rajoittamaton oikeus sekaantua kaikkeen", ja myöntää järjestöille „ainoastaan yhden oikeuden — alistua nurkumatta siihen, mitä ylhäältä käsketään" j.n.e. „Luonnoksen luoma keskus joutuu tyhjään avaruuteen, sen ympärillä ei tule olemaan minkäänlaista periferiaa, vaan ainoastaan jonkinlainen muodoton massa, jonka keskuudessa tulevat liikkumaan sen toimeenpanevat asiamiehet". Tuohan on prikulleen samanlaista *valheellista fraasia*, jolla Martovit ja Axelrodit alkoivat kestitä meitä edustajakokouksessa kärsimänsä tappion jälkeen. Pilkattiin Bundia, joka käydessään sotaa *meidän* sentralismiamme vastaan itse *omassa keskuudessaan* antaa keskukselle *vielä selvemmin* kaavailtuja rajoittamattomia oikeuksia (vaikkapa

esimerkiksi oikeuden ottaa ja erottaa jäseniä, jopa olla päästämättä edustajia edustajakokouksiin). Kun asiasta otetaan selvä, niin tullaan nauramaan myöskin *vähemmistön* voivotteluille, vähemmistön, joka huutaa sentralismia ja sääntöjä vastaan silloin, kun se on vähemmistönä, ja nojautuu heti sääntöihin, kun se on päässyt enemmistöksi.

Kysymyksessä kahdesta keskuksesta ryhmitys ilmeni myöskin selvänä: *kaikkia* iskralaisia vastaan ovat sekä Lieber että Akimov (joka ensimmäisenä alkoi veisata nykyistä axelrodilais-martovilaista lempilaulua Pää-äänenkannattajan ylivallasta Keskuskomiteaan nähden Neuvostossa), sekä Popov että Jegorov. Niistä organisaatioajatuksista, joita *vanha* „Iskra” oli aina kehittänyt (ja jotka toverit Popovit ja Jegorovit olivat *sanoissa* hyväksyneet!), seurasi aivan itsestään suunnitelma kahdesta keskuksesta. *Vanhan* „Iskran” politiikka oli ristiriidassa „Juzhnyi Rabotshin” suunnitelmien kanssa, joiden mukaan oli luotava rinnakkainen yleistajuinen äänenkannattaja ja muutettava se tosiasiallisesti vallitsevaksi äänenkannattajaksi. Tässä on sen ensi näkemältä kummallisen ristiriidan juuri, että yhden keskuksen kannalla, t.s. *muka suuremman sentralismin kannalla*, ovat kaikki anti-iskralaiset ja koko suo. Tietysti oli (varsinkin suon joukossa) sellaisiakin edustajia, jotka tuskin ymmärsivät selvästi, mihin „Juzhnyi Rabotshin” organisaatio-suunnitelmat vievät ja mihin niiden asiankulun vuoksi täytyy viedä, mutta heitä ajoi anti-iskralaisten puoleen jo itse heidän horjuvainen ja epäitsenäinen luontonsa.

Iskralaisten puheista *näiden* säännöistä käytyjen (iskralaisten jakaantumista edeltäneiden) väittelyjen aikana ovat erikoisen merkittäviä tov. Martovin („yhtyminen” minun organisaatioajatuksiini) ja tov. Trotskin puheet. Viimeksi mainittu vastasi tovereille Akimoville ja Lieberille niin, että tuo vastaus joka sanallaan paljastaa „vähemmistön” edustajakokouksen jälkeisen menettelyn ja edustajakokouksen jälkeisten teoriain koko vilpillisyyden. „Säännöt, sanoi hän (tov. Akimov), eivät määrittele riittävän tarkasti Keskuskomitean toimivaltapiiriä. En voi yhtyä häneen. Päinvastoin, tuo määrittely on täsmällinen ja merkitsee: koska puolue on kokonaisuus, on sille turvattava valvontaoikeus paikallisiin komiteoihin nähden. Tov. Lieber sanoi, että säännöt ovat, minun sanontaani käyttäen, „järjestetty epäluottamus”. Se on totta. Mutta minä käytin tuota sanontaa Bundin

edustajien ehdottamiin sääntöihin nähden, jotka olivat järjestettyä epäluottamusta puolueen osan taholta koko puoluetta kohtaan. Mutta meidän sääntömme" (silloin nämä säännöt olivat „meidän”, ennen tappiota kysymyksessä keskuksien kokoonpanosta!) „merkitsevät järjestettyä epäluottamusta puolueen taholta kaikkiin sen osiin, t.s. kaikkien paikallisten, piiri-, kansallisten ja muiden järjestöjen valvontaa" (158). Niin, *meidän* sääntömme on *tässä* luonnehdittu oikein, ja neuvoisimme, että tätä luonnekuvausta muistelisivat useammin ne henkilöt, jotka nyt levollisin omintunnon vakuuttelevat, että tuo pahajuoninen enemmistö on keksinyt ja pannut voimaan „järjestetyn epäluottamuksen” systeemin eli, mikä on samaa, „piiritystilän” systeemin. Riittää, kun vertaa siteerattua puhetta Ulkomaisen liigan edustajakokouksessa pidettyihin puheisiin, saadaksean mallinäytteen poliittisesta selkärangattomuudesta, mallinäytteen siitä, kuinka Martovin ja kumpp. mielipiteet ovat muuttuneet sen mukaan, onko puhe ollut heidän omasta vai vieraasta alemman asteen kollegiosta.

i) SÄÄNTÖJEN ENSIMMÄINEN PYKÄLÄ

Olemme jo esittäneet ne erilaiset sanamuodot, joitten takia edustajakokouksessa leimahtivat liekkiin mielenkiintoiset väittelyt. Nämä väittelyt veivät melkein kaksi istuntoa ja päättyivät *kahteen nimiäänestykseen* (koko edustajakokouksen aikana oli, ellen erehdy, ainoastaan kahdeksan nimiäänestystä, joihin ryhdyttiin vain erikoisen tärkeissä tapauksissa näiden äänestysten aiheuttaman suuren ajanhukan vuoksi). Kajottiin epäilemättä periaatteelliseen kysymykseen. Edustajakokouksen mielenkiinto väittelyihin oli hyvin suuri. Äänestykseen osallistuivat *kaikki* edustajat — harvinainen ilmiö edustajakokouksessamme (kuten jokaisessa muussakin suuressa edustajakokouksessa), ilmiö, joka on myöskin osoituksena siitä, että väittelyyn osallistuneiden edut olivat kysymyksessä.

Herää kysymys: missä oli kiistakysymyksen ydin? Sanoin jo edustajakokouksessa ja olen toistanut sen jälkeen usean kerran, että „en ollenkaan pidä erimielisyyttämme (1. §:stä) niin oleellisena, että siitä riippuisi puolueen elämä tai kuolema. Huonon sääntöjen pykälän vuoksi emme suinkaan

vielä joudu tuhoon!” (250)*. Itsessään tämä erimielisyys, vaikka se tuokin esiin periaatteellisia vivahteita, ei millään muotoa voinut aiheuttaa sellaista erimielisyyttä (tosiasiallisesti, jos puhutaan ilman sovinnaisuuksia, sitä kahtiajakaantumista), joka on muodostunut edustajakokouksen jälkeen. Mutta jokaisesta *pienestä* erimielisyydestä voi tulla *suuri*, jos siitä pidetään kiinni, jos se työnnetään etualalle, jos *ryhdytään* etsimään tämän erimielisyyden kaikkia juuria ja kaikkia haarautumia. Jokainen *pieni* erimielisyys voi saada *suunnattoman suuren* merkityksen, jos se on lähtökohtana *käänteelle* joihinkin virheellisiin katsomuksiin ja jos nämä virheelliset katsomukset uusien ja lisäerimielisyyksien takia yhtyvät *anarkistisiin* tekoihin, jotka vievät puolueen kahtiajakaantumiseen.

Juuri näin oli asianlaita tässäkin tapauksessa. Verrattain pieni erimielisyys I. §:stä on nyt saanut valtavan merkityksen, sillä juuri se on ollut käännekohtana vähemmistön opportunistiseen syvämielisyteen ja anarkistiseen fraasien sinkoiluun (erikoisesti Liigan edustajakokouksessa, ja sitten myöskin uuden „Iskran” palstoilla). Juuri se *pani alun* sille iskralaisen vähemmistön kokoomukselle anti-iskralaisten ja suon kanssa, joka lopullisesti valautui määrättyihin muotoihin vaaleihin mennessä ja jota ymmärtämättä *ei voida ymmärtää* myöskään tärkeintä, perusjakaantumista keskusten kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä. Martovin ja Axelrodin pieni virhe ensimmäisessä §:ssä oli ikäänkuin pieni halkeama astiassamme (kuten sanoin Liigan edustajakokouksessa). Astia voitiin sitoa kiinni lujasti, *umpisolmulla* (eikä surmansilmukalla, kuten oli kuulevinaan Martov, joka Liigan edustajakokouksen aikana oli hysteriaa lähentelevässä tilassa). Voitiin suunnata *kaikki* ponnistukset halkeaman suurentamiseen, astian rikkomiseen. Intoilevien martovilaisten harjoittaman boikotin ja muiden sentapaisten anarkististen toimenpiteiden vuoksi tapahtui juuri viime mainittu. Erimielisyys ensimmäisestä pykälästä esitti melko suurta osaa keskusten valitsemista koskevassa kysymyksessä, ja Martovin tappio tässä kysymyksessä vei hänet „periaatteelliseen taisteluun” karkean mekaanisin, jopa skandaalimaisin keinoin (puheet Venäjän vallankumouksel-

* Ks. Teokset, 6. osa, s. 485. *Toim.*

lisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan edustajakokouksessa).

Nyt, kaikkien näiden tapahtumain jälkeen, kysymys ensimmäisestä §:stä on näin ollen saanut *valtavan merkityksen*, ja meidän täytyy tehdä itsellemme täysin selväksi sekä ryhmittymien luonne edustajakokouksessa tästä §:stä äänestettäessä että — mikä on vielä monin verroin tärkeämpää — myöskin niiden *katsomusvaihteiden* todellinen luonne, jotka hahmottuivat tai alkoivat hahmottua ensimmäistä §:ää käsiteltäessä. *Nyt*, lukijalle tunnettujen tapahtumain jälkeen, kysymys on *asetettu* jo näin: heijastuiko Martovin sanamuodossa, jota Axelrod puolusti, hänen (tai heidän) horjuvaisuutensa, häilyväisyytensä ja poliittinen löyhyytensä, kuten sanoin puolueen edustajakokouksessa (333), hänen (tai heidän) kallistumisensa jaureslaisuuteen ja anarkismiin, kuten Plehanov arveli Liigan edustajakokouksessa (Liigan pöytäk. s. 102 y.m.)? Vai heijastuiko minun sanamuodossani, jota Plehanov puolusti, vääärä, byrokraattinen, formalistinen, pompadourimainen, ei-sosialidemokraattinen sentralismin ymmärtäminen? *Opportunismi ja anarkismi vaiko byrokratismi ja formalismi?* — siten on *asetettu* kysymys *nyt*, kun pienestä erimielisyydestä on tullut suuri. Ja meidän täytyy *pitää silmämme edessä juuri tämä* — tapahtumain meille kaikille sanelema, historiallisesti annettu, kuten sanoisin, ellei se kuulostaisi liian mahtipontiselta, — kysymyksen asettelu käsitellessämme *asiallisesti* perusteluja minun sanamuotoni puolesta ja sitä vastaan.

Aloitamme näiden perustelujen selvittelyn analysoimalla edustajakokouksessa käytyjä väittelyitä. Ensimmäinen, tov. Jegorovin puhe on mielenkiintoinen ainoastaan siinä, että hänen suhtautumisensa (non liquet, minulle ei ole vielä selvää, en vielä tiedä, missä on totuus) on hyvin kuvaava monien edustajien suhtautumiselle, joiden ei ollut helppo päästä selville todella uudesta, aika mutkikkaasta ja yksityiskohtaisesta kysymyksestä. Seuraava, tov. Axelrodin puhe asettaa jo heti kysymyksen periaatteellisesti. Se on tov. Axelrodin ensimmäinen periaatteellinen, oikeammin sanoen yleensä ensimmäinen puhe edustajakokouksessa, ja on vaikea myöntää hänen ensi esiintymistään kuuluisine „professoreineen” erittäin onnistuneeksi. „Arvelen, että meidän täytyy”, sanoi tov. Axelrod, „erottaa toisistaan käsitteet: puolue ja järjestö. Mutta täällä nämä kaksi käsitettä

sekoitetaan. Tämä sekoittaminen on vaarallista”. Sellainen on ensimmäinen perustelu minun sanamuotoani vastaan. Katsokaahan sitä hiukan lähempää. Kun minä sanon, että puolueen täytyy olla *järjestöjen* * *summa* (eikä yksinkertainen aritmeettinen summa, vaan kompleksi), niin merkitseekö se, että „sekoitan” käsitteet puolue ja järjestö? Ei tietenkään. Ilmaisen tällä täysin selvästi ja tarkasti toivomukseni, vaatimukseni, että puolue luokan etujoukkona olisi jotain mahdollisimman *järjestynyttä*, että puolue ottaisi vastaan vain sellaisia aineksia, jotka *sallivat edes vähimmäismäärän järjestyneisyyttä*. Vastaväittäjäni sitävastoin *sekoittaa* puolueessa järjestyneet ainekset järjestymättömiin, johdettavissa olevat ja sellaiset, jotka eivät ole johdettavissa, edistyneet ja parantumattomasti takapajuiset, sillä parannettavasti takapajuiset voivat liittyä järjestöön. *Tuollainen sekoittaminen on todellakin vaarallista*. Tov. Axelrod viittaa edelleen „entisajan ankarasti konspiratiivisiin ja sentralistisiin järjestöihin” („Zemlja i volja” ja „Narodnaja volja”): niiden ympärille oli muka „ryhmittynyt koko joukko henkilöitä, jotka eivät kuuluneet järjestöön, mutta tavalla tai toisella auttoivat sitä ja joita pidettiin puolueen jäseninä... Sosialidemokraattisessa järjestössä tämä periaate täytyy toteuttaa vielä ankarammin”. Juuri tässä me olemmekin tulleet erääseen kysymyksen *ydinkohtaan*: onko „tämä periaate” todellakin sosialidemokraattinen, — periaate, joka sallii niiden, jotka eivät kuulu puolueen mihinkään järjestöön, vaan ainoastaan „tavalla tai toisella auttavat sitä”, nimittää itseään puolueen jäseniksi? Ja Plehanov antoi tähän kysymykseen ainoan mahdollisen vastauksen: „Axelrod oli väärässä vedotessaan 70-luvun vuosiin. Silloin oli olemassa hyvin järjestetty ja mainion kurinalainen keskus, sen ympärillä oli sen luomia eri asteen järjestöjä, mutta se, mitä oli

* „Järjestö”-sanaa käytetään tavallisesti kahdessa mielessä, laajassa ja ahtaassa. Ahtaassa mielessä se merkitsee ihmiskollektiivin erillistä solua, vaikkapa vain vähimmäissäkin määrässä järjestettyä. Laajassa mielessä se merkitsee sellaisen, yhdeksi kokonaisuudeksi liitettyjen solujen summaa. Esimerkiksi laivasto, armeija, valtio ovat samaan aikaan järjestöjen (sanan ahtaassa mielessä) summa ja yhteiskunnallisen järjestön (sanan laajassa mielessä) eri muotoja. Koululaitos on järjestö (sanan laajassa mielessä), koululaitos muodostuu monista järjestöistä (sanan ahtaassa mielessä). Aivan samoin puoluekin on järjestö, *sen täytyy olla järjestö* (sanan laajassa mielessä); samanaikaisesti puolueen täytyy muodostua monista erilaisista järjestöistä (sanan ahtaassa mielessä). Sen vuoksi tov. Axelrod, joka puhuu puolue- ja järjestö-käsitteiden toisistaan erottamisesta, ei ensinnäkään ole ottanut huomioon tätä erotusta järjestö-sanan laajan ja ahtaan merkityksen välillä ja toiseksi ei ole huomannut sitä, että hän itse on *sekoittanut* järjestyneet ja järjestymättömät ainekset yhteen läjään.

näiden järjestöjen ulkopuolella, oli kaaosta, anarkiaa. Tämän kaaoksen muodostaneet ainekset nimittivät itseään puolueen jäseniksi, mutta asia ei siitä voittanut, vaan kärsi. Meidän ei pidä jäljitellä 70-luvun anarkiaa, vaan karttaa sitä”. Näin ollen „tämä periaate”, jonka tov. Axelrod tahtoi esittää sosialidemokraattisena, on todellisuudessa *anarkistinen periaate*. Jotta tämä voitaisiin kumota, on todistettava valvonnan, johdon ja kurin *mahdollisuus* järjestön ulkopuolella, täytyy todistaa se, miksi on *välttämätöntä* antaa „kaaoksen aineksille” puolueen jäsenten nimi. Tov. Martovin sanamuodon puolustajat eivät todistaneet eivätkä voineet todistaa *kumpaakaan*. Tov. Axelrod otti esimerkiksi „professorin, joka pitää itseään sosialidemokraattina ja ilmoittaa siitä”. Kehittääkseen tähän esimerkkiin sisältyvän ajatuksen loppuun saakka tov. Axelrodin olisi pitänyt edelleen sanoa: tunnustavatko ne sosialidemokraatit, jotka itse ovat järjestyneitä, tämän professorin sosialidemokraatiksi? Jättäessään asettamatta tämän jatkokysymyksen tov. Axelrod jätti todistelunsa puolitiehen. Todellakin, jompikumpi. Joko järjestyneet sosialidemokraatit tunnustavat meitä kiinnostavan professorin sosialidemokraatiksi,— ja miksipä he eivät silloin liittäisi häntä johonkin määrättyyn sosialidemokraattiseen järjestöön? Vain sillä ehdolla, että tällainen liittäminen tapahtuu, professorin „ilmoitukset” tulevat vastaamaan hänen tekojaan eivätkä tule olemaan tyhjiä fraaseja (jollaisiksi professorien ilmoitukset liian usein jäävät). Tahi järjestyneet sosialidemokraatit *eivät* tunnusta professoria sosialidemokraatiksi,— ja silloin on mieletöntä, järjetöntä ja *vahingollista* antaa hänelle oikeus kantaa puolueen jäsenen kunniakasta ja vastuullista nimeä. Kysymys on näin ollen nimenomaan johdonmukaisesta organisaatioperiaatteen noudattamisesta tahi hajanaisuuden ja anarkian pyhittämisestä. Rakennammeko me puoluetta lähtien siitä jo muodostuneesta ja yhteenliittyneestä *sosialidemokraattien* ydinjoukosta, joka loi, sanokaamme, puoluekokouksen ja jonka tulee laajentaa ja kartuttaa kaikenlaisia puoluejärjestöjä, vai tyydymmekö rauhoittavaan *fraasiin*, että kaikki ne, jotka auttavat, ovat puolueen jäseniä? „Jos hyväksymme Leninin sanamuodon”, jatkoi tov. Axelrod, „niin heitämme yli laidan osan henkilöitä, jotka, vaikkei heitä voidakaan ottaa välittömästi järjestöön, ovat kuitenkin puolueen jäseniä”. Käsitteiden sekoittaminen, josta tov. Axelrod tahtoi syyttää minua, esiintyy

tässä hänellä itsellään täysin selvästi: hän pitää jo selviönä, että kaikki ne, jotka auttavat, ovat puolueen jäseniä, silloin kun juuri siitä kiistelläänkin, ja vastaväittäjien täytyy vielä *todistaa* sellaisen tulkinnan välttämättömyys ja hyöty. Mikä sisältö on tuossa ensi näkemältä kauhistuttavassa fraasissa: heittää yli laidan? Jos puolueen jäseniksi katsotaan ainoastaan puoluejärjestöiksi tunnustettujen järjestöjen jäsenet, niin voivathan henkilöt, jotka eivät voi „välittömästi” liittyä mihinkään puoluejärjestöön, työskennellä puolueeseen kuulumattomassa, mutta puoluetta lähellä olevassa järjestössä. Laidan yli heittämisestä siinä mielessä, että syrjäytetään työstä ja liikkeeseen osallistumisesta, ei siis voi olla puhettakaan. Päinvastoin, mitä lujempia tulevat olemaan meidän puoluejärjestömme, joihin kuuluvat *todelliset* sosialidemokraatit, mitä vähemmän häilyväisyyttä ja horjuntaa tulee olemaan puolueen *sisällä*, sitä laajempaa, monipuolisempaa, runsaampaa ja hedelmällisempää tulee olemaan puolueen vaikutus sitä ympäröiviin, sen johtamiin työläisjoukkojen aineksiin. Eihän todellakaan saa sekoittaa puoluetta, työväenluokan etujoukkoa, koko luokkaan. Mutta juuri sellaiseen sekoittamiseen (joka on kuvaavaa opportunistiselle ekonomismillemme yleensä) lankeaa tov. Axelrod, kun hän sanoo: „Me luomme tietysti ennen kaikkea puolueen aktiivisimpien ainesten järjestön, vallankumouksellisten järjestön, mutta meidän täytyy, kun kerran olemme luokan puolue, ajatella sitä, ettemme jättäisi puolueen ulkopuolelle ihmisiä, jotka ovat tietoisesti, vaikkakaan ehkä eivät aivan aktiivisesti, tätä puoluetta lähellä”. Ensiksi, sosialidemokraattisen työväenpuolueen aktiivisten ainesten joukkoon eivät suinkaan kuulu yksistään vain vallankumouksellisten järjestöt, vaan *suuri joukko* puolueen järjestöiksi tunnustettuja työväenjärjestöjä. Toiseksi, mistähän syystä, minkä logiikan perusteella siitä tosiasia, että me olemme luokan puolue, saattoi seurata johtopäätös, että on tarpeetonta tehdä eroa puolueeseen *kuuluvien* ja puoluetta *lähellä olevien* välillä? Asia on aivan päinvastoin: nimenomaan sen vuoksi, että on olemassa eroavaisuuksia tietoisuuden asteessa ja aktiivisuuden asteessa, on tehtävä ero puoluetta lähellä olemisen asteessa. Me olemme luokan puolue, ja sen vuoksi *melkein koko luokan* (ja sota-aikoina, kansalaissodan kaudella aivan koko luokankin) täytyy toimia puolueemme johdolla, täytyy tulla mahdollisimman lähelle puoluettamme,

mutta olisi manilovilaisuutta ja „hvastismia”, jos ajateltaisiin, että melkein koko luokka tahi aivan koko luokka kykenisi koskaan kapitalismin aikana kohoamaan etujoukkonsa, sosialidemokraattisen puolueensa tietoisuuteen ja aktiivisuuteen asti. Ei yksikään järkevä sosialidemokraatti ole epäillyt vielä sitä, että kapitalismin aikana ei edes ammatillinen järjestö (alkeellisempi, kehittymättömien kerrosten tietoisuutta paremmin vastaava) kykene valtaamaan melkein koko tahi aivan koko työväenluokkaa. Se olisi vain itsensä peittämistä, silmien ummistamista näkemästä tehtävämme valtavuutta, se olisi näiden tehtävien typistämistä, jos unohtettaisiin erotus etujoukon ja kaikkien sen yhteyteen pyrkivien joukkojen välillä, jos unohtettaisiin etujoukon vakituinen velvollisuus *kohottaa* yhä laajemmat kerrokset tälle korkeimmalle tasolle. Juuri sellaista silmien ummistamista ja unohtamista on erotuksen huuhtominen pois puoluetta lähellä olevien sekä siihen kuuluvien väliltä, tietoisten ja aktiivisten sekä auttavien väliltä.

Kun organisatorisen löyhyyden *puolustelemiseksi*, järjestyksen ja epäjärjestyksen toisiinsa sekoittamisen *puolustelemiseksi* vedotaan siihen, että me olemme luokan puolue, niin se merkitsee, että toistetaan Nadezhdinin virhe, hän kun sekoitti „filosofisen, yhteiskunnallis-historiallisen kysymyksen liikkeen „syvällä” olevista „juurista” teknillis-organisatorista laatua olevaan kysymykseen” („Mitä on tehtävä?”, s. 91)*. Juuri tätä sekoittamista, jonka tov. Axelrod teki niin kevyesti, toistivat sitten kymmeniä kertoja puhujat, jotka puolustivat tov. Martovin sanamuotoa. „Mitä laajemmalle leviää puolueen jäsenen nimi, sitä parempi”, sanoo Martov selittämättä kuitenkaan, mitä hyötyä on sellaisen *nimen* laajasta leviämisestä, joka ei vastaa sisältöä. Voidaanko kieltää sitä, että puoluejärjestöön kuulumattomien jäsenten valvominen on harhaluulo? Harhaluulon laaja leviäminen on vahingollista eikä hyödyllistä. „Me voimme vain iloita siitä, jos jokainen lakkolainen, jokainen mielenosoittaja teoistaan vastaten voi julistaa olevansa puolueen jäsen” (s. 239). Todellako? Täytyykö *jokaisella lakkolaisella* olla oikeus *julistaa olevansa puolueen jäsen*? Tällä väitteellä tov. Martov vie heti virheensä mielettömyyteen asti *alentamalla* sosialidemokratian lakkolaisuudeksi, toistamalla

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 453. *Toim.*

Akimovien kammelluksia. Me voimme vain iloita, jos sosialidemokraattien onnistuu johtaa jokaista lakkoa, sillä sosialidemokratian suora ja ehdoton velvollisuus on johtaa proletariaatin luokkataistelun kaikkia ilmauksia, ja lakko on eräs tämän taistelun syvimmistä ja valtavimmista ilmauksista. Mutta me tulemme hvostilaisiksi, jos sallimme sen, että tuollainen alkeellinen, ipso facto * enintään trade-unionistinen taistelumuoto *samaistetaan* kaikinpuolisen ja tietoisien sosialidemokraattisen taistelun kanssa. Me tulemme opportunistisesti *laillistamaan ilmeisen vilpin*, jos annamme jokaiselle lakkolaiselle oikeuden „julistaa olevansa puolueen jäsen”, sillä sellainen „julistaminen” tulee olemaan *monessa tapauksessa valheellista*. Me alamme tuudittaa itseämme manilovilaisiin haaveisiin, jos ryhdymme uskottelemaan itsellemme ja muille, että *jokainen lakkolainen voi olla sosialidemokraatti ja sosialidemokraattisen puolueen jäsen sen äärettömän pirstoutuneisuuden, sorron ja tylsistytämisen vallitessa, joka kapitalismin oloissa tulee kiertämättömästi painamaan hyvin laajoja „opettamattomien”, ammattitaidottomien työläisten kerroksia*. Juuri „*lakkolaisen*” esimerkistä näkyy erikoisen selvästi, mikä ero on *vallankumouksellisella pyrkimyksellä* johtaa jokaista lakkoa sosialidemokraattisesti ja *opportunistisella fraasilla*, joka julistaa *jokaisen* lakkolaisen puolueenjäseneksi. Me olemme luokan puolue, sikäli kuin me *teossa* johdamme sosialidemokraattisesti melkein koko tai jopa koko proletariaatin luokkaa; mutta vain Akimovit voivat tehdä tästä sen johtopäätöksen, että meidän täytyy *sanoissa* samaistaa puolue ja luokka.

„Minä en pelkää salaliittolaisjärjestöä”, sanoi tov. Martov samassa puheessa,— mutta, lisäsi hän, „salaliittolaisjärjestössä on minun käsittäökseni järkeä vain sikäli, mikäli sitä ympäröi laaja sosialidemokraattinen työväenpuolue” (s. 239). Ollakseen täsmällinen olisi pitänyt sanoa: mikäli sitä ympäröi laaja sosialidemokraattinen työväenliike. Ja sellaisessa muodossa tov. Martovin väittäminen ei ole ainoastaan kiistaton, vaan suorastaan itsestään selvä totuus. Viivähdän tässä kohdassa vain siksi, että tov. Martovin kuluneesta fraasista tekivät seuraavat puhujat hyvin *halukkaasti käytetyin ja hyvin vulgäärin* todistuskappaleen, että Lenin muka

* — itsensä tosiasian nojalla, oleellisesti. Toim.

tahtoo „rajoittaa puolueen jäsenten koko summan salaliittolaisten summaan”. Tuon johtopäätöksen, joka on omiaan aiheuttamaan vain hymyä, teki sekä tov. Posadovski että tov. Popov, ja kun siihen yhtyivät Martynov ja Akimov, niin sen todellinen luonne, nimittäin opportunistisen fraasin luonne, hahmottui jo täydellisesti. Nykyään tätä samaa todistetta kehittelee uudessa „Iskrassa” tov. Axelrod lukevan yleisön tutustuttamiseksi uuden toimituksen uusiin organisatorisiin katsomuksiin. Jo edustajakokouksessa, heti ensimmäisessä istunnossa, joka käsitteli kysymystä 1. §:stä, huomautin, että vastaväittäjät haluavat käyttää hyväkseen tuollaista halpahintaista asetta, ja sen vuoksi varoitin puheessani (s. 240): „Ei pidä luulla, että puolueen järjestöjen tulee muodostua ainoastaan ammattivallankumouksellisista. Me tarvitsemme mitä erilaisimpia, kaikenmuotoisia, -asteisia ja -vivahteisia järjestöjä, alkaen erittäin ahtaista ja konspiratiivisista ja päättyen sangen laajoihin, vapaisiin, lose Organisationen”. Se on siinä määrin itsestään silminnähtävä, itsestään selvä totuus, että pidin tarpeettomana siinä viivähtää. Mutta nykyisinä aikoina, kun meitä on kiskottu taaksepäin hyvin monessa suhteessa, täytyy „kerata vanhaa läksyä” tässäkin. Sellaista kertausta varten esitän muutamia otteita kirjasesta „Mitä on tehtävä?” ja „Kirjeestä toverille”:

„...,Johtajakykyjen, sellaisten kuin Aleksejevin ja Myshkinin, Halturinin ja Zheljabovin kerhoille ovat poliittiset tehtävät mahdollisia tämän sanan todellisimmassa, käytännöllisimmässä mielessä, ne ovat voimien mukaisia juuri siksi ja sikäli, mikäli heidän tuliset puheensa löytävät vastakaikua vaistovaraisesti heräävissä joukoissa, mikäli heidän kuohuva tarmonsia tempaa mukaansa vallankumouksellisen luokan tarmon ja toimeliaisuuden, mikäli tämä luokka asettuu tukemaan sitä”*. Puolueen, ollakseen sosialidemokraattinen *puolue*, täytyy saavuttaa nimenomaan *luokan kannatus*. Ei puolueen pidä ympäröidä salaliittolaisjärjestöä, kuten tov. Martov ajatteli, vaan vallankumouksellisen luokan, proletariaatin, pitää ympäröidä puoluetta, johon kuuluu sekä salaliittolais- että ei-salaliittolaisjärjestöjä.

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 439. Toim.

..., Taloudellista taistelua varten tarkoitettujen työväenjärjestöjen täytyy olla ammatillisia järjestöjä. Jokaisen työläis-sosialidemokraatin tulee mahdollisuuksien mukaan auttaa niitä ja aktiivisesti toimia näissä järjestöissä... Mutta ei ole lainkaan meidän etujemme mukaista vaatia, että ammattikuntaliittojen jäseninä voisivat olla vain sosialidemokraatit: se supistaisi vaikutuksemme laajuutta joukkojen keskuudessa. Osallistukoon ammattikuntaliittoon jokainen työläinen, joka käsittää yhdistymisen välttämättömyyden taistelua varten isäntiä ja hallitusta vastaan. Itse ammattikuntaliittojen tarkoitusperä ei olisi saavutettavissa, elleivät ne yhdistäisi kaikkia, jotka kykenevät nousemaan vaikka edes tälle alkeelliselle käsitystasolle, elleivät nämä ammattikuntaliitot olisi hyvin *laajoja* järjestöjä. Ja mitä laajempia nämä järjestöt ovat, sitä laajempaa tulee olemaan myöskin meidän vaikutuksemme niihin, vaikutuksemme, joka ei ilmene ainoastaan taloudellisen taistelun „vaistovaraisessa” kehittämisessä, vaan myöskin liiton sosialististen jäsenten välittömänä ja tietoisena vaikutuksena tovereihinsa” (s. 86)*. Sivumennen sanottakoon, että esimerkki ammattiliitoista on erittäin kuvaava 1. §:ää koskevan kiistakysymyksen arvioimiselle. Että näiden liittojen *täytyy* toimia sosialidemokraattisten järjestöjen „valvonnan ja johdon alaisina” — siitä ei voida olla eri mieltä sosialidemokraattien keskuudessa. Mutta jos *tällä perusteella* annetaan sellaisten liittojen kaikille jäsenille oikeus „julistaa olevansa” sosialidemokraattisen puolueen jäseniä, niin se olisi ilmeistä järjettömyyttä ja uhkasi tuottaa kahdenlaista vahinkoa: toisaalta *supistaa* ammattikuntaliikkeen mittoja ja heikentää työläisten solidaarisuutta tällä pohjalla. Toisaalta se avaisi sosialidemokraattisen puolueen ovet epämääräisyydelle ja häilyvyydelle. Saksan sosialidemokratialla oli tilaisuus ratkaista sellainen kysymys konkreettisesti asetettuna, kun nousi esille kuuluisa välikohtaus urakalla työskennelleiden hampurilaisten muurarien takia⁶⁹. Hetkeäkään empimättä sosialidemokratia katsoi lakonrikkuruuden epärehelliseksi menettelyksi sosialidemokraatin näkökannalta, t.s. katsoi lakkojen johtamisen, niiden tukemisen *omaksi* läheiseksi asiakseen, mutta samalla kertoo se yhtä päättävästi torjui vaatimuksen puolueen etujen

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 446. *Toim.*

samaistamisesta ammattikuntaliittojen etujen kanssa, *vas-
tuun säilyttämisestä puolueen harteille* yksityisten liittojen
eri askeleista. Puolueen täytyy pyrkiä ja se tulee pyrkimään
juurruttamaan oman henkensä ammattikuntaliittoihin,
alistamaan ne vaikutukseensa, mutta juuri tämän vaikutuk-
sen aikaansaamiseksi sen täytyy ottaa erilleen näiden liit-
tojen täysin sosialidemokraattiset (socialidemokraattiseen
puolueeseen kuuluvat) ainekset sellaisista aineksista, jotka
eivät ole täysin tietoisia eivätkä poliittisesti täysin aktiivisia,
eikä se saa sekoittaa niitä toisiinsa, kuten tov. Axelrod
tahtoo.

..., „Konspiratiivisimpien tehtävien keskittäminen vallan-
kumouksellisten järjestön taholta ei heikennä, vaan rikas-
tuttaa monien muiden järjestöjen toiminnan laajuutta ja
sisältöä, järjestöjen, jotka on tarkoitettu laajaa yleisöä
varten ja jotka ovat sen vuoksi mahdollisimman vähän
puetut määrättyyn muotoon ja mahdollisimman vähän
konspiratiivisia: sekä työväen ammattiliittoja että työläisten
itseopiskelukerhoja ja illegaalisen kirjallisuuden lukuker-
hoja, sekä sosialistisia että demokraattisia kerhoja *kaikkien*
muiden väestökerrosten keskuudessa y.m., y.m. Tällaiset
kerhot, liitot ja järjestöt ovat välttämättä tarpeellisia kaik-
kialla *mitä lukuisimmin* ja mitä erilaisimmin tehtävin, mutta
järjetöntä ja vahingollista on *sekoittaa* niitä *vallankumouk-
sellisten* järjestöön, pyyhkiä pois rajaa niiden väliltä”...
(s. 96)*. Tästä lainauksesta näkyy, kuinka aiheettomasti
tov. Martov muistutti minulle, että vallankumouksellisten
järjestön täytyy olla laajojen työväenjärjestöjen *ympäröimä*.
Osoitin tämän jo kirjassani „Mitä on tehtävä?”, ja „Kir-
jeessä toverille” kehitin tätä ajatusta konkreettisemmin.
Tehdaskerhot, kirjoitin siinä, „ovat meille erittäin tärkeitä:
onhan liikkeen koko päävoimana työläisten järjestyneisyys
suurissa tehtaissa, sillä suurissa tehtaissa on sellainen osa
työväenluokasta, jolla ei ole ainoastaan määrällisesti vallit-
seva asema, vaan vielä vallitsevampi asema vaikutusvallal-
taan, kehitykseltään ja taistelukyvyiltään. Jokaisen tehtaan
on oltava linnoituksenamme... Tehtaan alakomitean on
pyrittävä saamaan koko tehdas, mahdollisimman suuri osa
työläisistä kaikkien mahdollisten kerhojen (tai asiamiesten)
verkostoon... Kaikkien ryhmien, kerhojen, alakomiteoiden

* Ks. Teokset, 5. osa, s. 458. *Toim.*

j.n.e. on oltava komitean laitosten tai komitean haaraosastojen asemassa. Toiset niistä suoraan ilmoittavat halua- vansa liittyä Venäjän sosialidemokraattiseen työväenpuolueeseen ja *sillä ehdolla*, että komitea ne *vahvistaa*, ne tulevat sen kokoonpanoon ja ottavat suorittaakseen (komitean toimeksiannosta tai sopien komitean kanssa) tiettyjä tehtäviä, sitoutuvat alistumaan puolue-elinten määräyksiin, *saavat kaikkien puoluejäsenten oikeudet*, niitä tullaan pitämään komitean lähimpinä varajäseninä j.n.e. Toiset *eivät liity* VSDTP:hen, vaan tulevat olemaan puolueen jäsenten järjestämien tai puolueen jotakin ryhmää lähellä olevien kerhojen asemassa j.n.e.” (ss. 17—18)*. Alleviiväämistäni sanoista näkyy erittäin selvästi, että 1. §:n sanamuotoni *ajatus* oli ilmaistu täydellisesti jo „Kirjeessä toverille”. Siinä oli suoraan osoitettu puolueeseen pääsemisen ehdot, nimittäin: 1) määrätty järjestyneisyyden aste ja 2) puoluekomitean vahvistus. Sivua myöhemmin osoitan likipitäen senkin, millaiset ryhmät ja järjestöt ja minkälaisen näkökohtien mukaan pitää (tai ei pidä) ottaa puolueeseen: „Kirjallisuuden kantajien ryhmän on kuuluttava VSDTP:hen ja tunnettava tietty määrä sen jäseniä ja sen toimihenkilöitä. Ryhmän, joka tutkii ammatillisia työehtoja ja laatii ammatillisia vaatimuksia, ei tarvitse ehdottomasti kuulua VSDTP:hen. Yhden tai kahden puoluejäsenen *osanotolla* itseopiskelua harrastavan ylioppilas-, upseeri- tai toimitsijaryhmän ei toisinaan pidä laisinkaan tietää, että nämä kuuluvat puolueeseen j.n.e.” (ss. 18—19)**.

Siinä on teille vielä aineistoa kysymykseen „avoimista kasvoista”! Samaan aikaan kun tov. Martovin luonnoksen sanamuoto ei ensinkään kosketele edes puolueen suhdetta järjestöön, minä osoitin jo melkein vuotta ennen edustajakokousta, että toisten järjestöjen täytyy kuulua puolueeseen, toisten ei. „Kirjeessä toverille” esiintyy jo selvänä ajatus, jota puolustin edustajakokouksessa. Asia voitaisiin esittää havainnollisesti seuraavalla tavalla. Järjestyneisyyden asteen kannalta yleensä ja järjestön konspiratiivisuuden kannalta erikoisesti voidaan tehdä likipitäen tällainen luokitus: 1) vallankumouksellisten järjestöt; 2) työväen-

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 227, 229—230. *Toim.*

** Ks. Teokset, 6. osa, s. 230—231. *Toim.*

järjestöt, mahdollisimman laajat ja moninaiset (rajoitun vain työväenluokkaan pitäen itsestään selvänä, että muiden luokkien tietyt ainekset kuuluvat myös tähän tietyillä ehdoilla). Nämä kaksi järjestöluokkaa muodostavat puolueen. Edelleen, 3) puolueen lähellä olevat työväenjärjestöt; 4) työväenjärjestöt, jotka eivät ole lähellä puoluetta, mutta tosiasiallisesti ovat sen valvonnan ja johdon alaisia; 5) työväenluokan järjestymättömät ainekset, jotka osaksi, ainakin luokkataistelun suurten ilmausten aikoina, ovat samoin sosialidemokratian johdon alaisia. Liki pitäen tällaiselta näyttää asia minun näkökannaltani. Sitä vastoin тов. Martovin näkökannalta katsoen puolueen raja jää aivan epämääräiseksi, sillä „jokainen lakkolainen” voi „julistaa olevansa puolueen jäsen”. Mitä hyötyä on tästä löyhyydestä? Laaja „nimen” leviäminen. Sen vahingollisuus on siinä, että se kylvää *sekasortoa aiheuttavaa* ajatusta luokan ja puolueen sekoittumisesta.

Esittämiemme yleisten perusajatusten valaisemiseksi luomme vielä pikaisen silmäyksen edustajakokouksessa jatkuneisiin väittelyihin 1. §:stä. Тов. Brucker kannattaa (тов. Martovin iloksi) minun sanamuotoani, mutta *hänen* liittonsa minun kanssani osoittautuu, toisin kuin тов. Akimovin liitto Martovin kanssa, väärinkäsitykseen perustavaksi. Тов. Brucker „ei hyväksy koko sääntöjä eikä niiden koko henkeä” (s. 239), vaan puolustaa minun sanamuotoani „Rabotsheje Delon” kannattajien toivoman *demokratismen perustana*. Тов. Brucker ei ollut kohonnut vielä sille näkökannalle, että poliittisessa taistelussa täytyy joskus valita *pienempi paha*; тов. Brucker ei huomannut, että demokratismen puolustaminen sellaisessa edustajakokouksessa kuin meidän on hyödytöntä. Тов. Akimov osoittautui tarkkanäköisemmäksi. Hän asetti aivan oikein kysymyksen myöntäessään, että „toverit Martov ja Lenin kiistelevät siitä, mikä (sanamuoto) vastaa paremmin heidän yhteistä päämääräänsä” (s. 252). „Minä ja Brucker”, jatkaa hän, „tahdomme valita sen, *mikä vähemmän saavuttaa päämäärää*. Tässä mielessä valitsen Martovin sanamuodon”. Ja тов. Akimov selitti avomielisesti, että „itse heidän päämääräänsä” (Plehanovin, Martovin ja minun päämääräni — vallankumouksellisten johtavan järjestön luomista) hän pitää „mahdottomana toteuttaa ja vahingollisena”; hän,

kuten toveri Martynovkin *, puolustaa sitä ekonomistien ajatusta, että „vallankumouksellisten järjestö” on tarpeeton. Hän on „täynnä uskoa, että elämä sittenkin murtautuu puoluejärjestöömme siitä riippumatta, salpaatteko te siltä tien Martovin sanamuodolla vai Leninin sanamuodolla”. Tässä „hvosstilaisessa” „elämän” ymmärtämisessä ei kannattaisi viivähtää, elleimme kohtaisi sitä myöskin tov. Martovilla. Tov. Martovin toinen puhe (s. 245) on yleensä niin mielenkiintoinen, että sitä kannattaa eritellä seikka-peräisesti.

Tov. Martovin ensimmäinen perustelu: puolueen järjestöjen valvonta järjestöihin kuulumattomiin puolueen jäseniin nähden „on toteutettavissa, koska komitealla, antaessaan jollekin henkilölle määrätyn tehtävän, on mahdollisuus seurata sitä” (s. 245). Tämä teesi on erittäin kuvaava, sillä se „antaa ilmi”, jos niin voi sanoa, *kenelle* Martovin sanamuoto on tarpeen ja ketä se tulee *käytännössä* palvelemaan: intelligenttiyksilöitä vaiko työläisryhmiä ja työväenjoukkoja. Asia on niin, että Martovin sanamuoto voidaan tulkita kahdella tavalla: 1) jokaisella, joka antaa puolueelle säännöllistä henkilökohtaista apua yhden sen järjestön johtamana, on oikeus „*julistaa olevansa*” puolueen jäsen (tov. Martovin omat sanat); 2) jokaisella puolueen järjestöllä *on oikeus tunnustaa* puolueen jäseneksi jokainen, joka sen johtamana antaa sille säännöllistä henkilökohtaista apua. Vain ensimmäinen tulkinta antaa todella mahdollisuuden „jokaiselle lakkolaiselle” nimittää itseään puolueen jäseneksi, ja siksi *ainoastaan se* valloittikin heti Lieberien, Akimovien ja Martynovien sydämet. Mutta tämä tulkinta on jo silminnähävästi fraasi, sillä silloin siihen sopii koko työväenluokka, ja erotus puolueen ja luokan väliltä hieroutuu pois; valvonnasta ja johdosta „jokaiseen lakkolaiseen” nähden voidaan puhua vain „kuvaannollisesti”. Tämän vuoksi tov. Martov juuri hairahtuikin toisessa puheessaan heti toiseen tulkintaan (vaikka sulkeissa mainittakoon, että

* Tov. Martynov tahtoo muuten erottautua tov. Akimovista, tahtoo todistaa, että salaliittolainen ei muka merkitse konspiratiivista, että näiden sanojen välisen eron takana piilee käsitteiden välinen ero. Mikä tämä ero on, sitä ei tov. Martynov eikä nyt hänen jälkiään seuraava tov. Axelrodkaan ole selittänyt. Tov. Martynov „on olevinaan”, ikäänkuin minä en esimerkiksi kirjassessani „Mitä on tehtävä?” olisikaan päättävästi esiintynyt (samoin kuin „Tehtävissäkään” (ks. Teokset, 2. osa, ss. 299—327. *Toim.*)) „poliittisen taistelun salaliittolaisuudeksi *supistamista*” vastaan. Tov. Martynov tahtoo saada kuulijat *unohtamaan* sen, että ne, joita vastaan minä taistelin, *eivät katsooneet vallankumouksellisten järjestöä tarpeelliseksi*, kuten toveri Akimov ei sitä katso tarpeelliseksi nytkään.

edustajakokous torjui sen suoraan hylätessään Kostitshin päätöslauselman, s. 255): komitea tulee antamaan tehtäviä ja seuraamaan niiden täyttämistä. Sellaisia erikoistehtäviä ei tietysti milloinkaan tule olemaan työvään *joukoille, tuhansille* proletaareille (joista tov. Axelrod ja tov. Martynov puhuvat), niitä tullaan useimmiten antamaan nimenomaan niille *professoreille*, joista tov. Axelrod mainitsi, niille *lukiolaisille*, joista tov. Lieber ja tov. Popov huolehtivat (s. 241), sille *vallankumoukselliselle nuorisolle*, johon tov. Axelrod toisessa puheessaan viittasi (s. 242). Sanalla sanoen tov. Martovin sanamuoto joko jää kuolleeksi kirjaimeksi, tyhjäksi fraasiksi, tai tuottaa hyötyä pääasiassa ja miltei yksinomaan „*porvarillisen individualismin läpitunkeville intelligenteille*”, jotka eivät halua kuulua järjestöön. Sanoissa Martovin sanamuoto puolustaa proletariaatin laajojen joukkojen etuja; *tosiasiassa* tämä sanamuoto palvelee proletaarista kuria ja järjestyneisyyttä kammoksuvan *porvarillisen intelligenssin* etuja. Ei kukaan uskalla kieltää sitä, että *intelligenssille* nykyaikaisten kapitalististen yhteiskuntien *erikoiskerroksena* on suurin piirtein luonteenomaista *juuri individualismi* ja kyvyttömyys kuriin ja järjestäytymiseen (vrt. vaikkapa Kautskyn tunnettuja kirjoituksia *intelligenssistä*); siinä muuten on tämän yhteiskuntakerroksen epäedullinen eroavaisuus proletariaatista; siinä on yksi selitys *intelligenttimäiseen* velttouteen ja häilyväisyyteen, jonka proletariaatti niin usein saa tuntea; ja tämä *intelligenssin* ominaisuus on erottamattomassa yhteydessä sen tavanomaisiin elinehtoihin, ansioehtoihin, jotka hyvin monessa suhteessa lähentelevät *pikkuporvarillisen toimeentulon* ehtoja (työskentely yksin tahi hyvin pienissä kollektiiveissa j.n.e.). Ei ole sattuma vihdoin sekään, että juuri tov. Martovin sanamuodon puolustajien täytyi vetää esille professorit ja lukiolaiset esimerkkeinä! Eivät ne olleet laajan proletaarisen taistelun puoltajia, jotka 1. §:ää koskevissa kiistoissa esiintyivät radikaalis-salaliittolaisen järjestön puoltajia vastaan, kuten toverit Martynov ja Axelrod luulivat, vaan *porvarillis-intelligenttimäisen individualismin* kannattajat törmäsivät yhteen *proletaarisen organisaation* ja *kurin* kannattajien kanssa.

Tov. Popov sanoi: „Kaikkialla Pietarissa samoin kuin Nikolajevissa tai Odessassa on näiden kaupunkien edustajain todistusten mukaan kymmeniä työläisiä, jotka levittävät

kirjallisuutta, harjoittavat suullista agitaatiota ja jotka eivät voi olla järjestön jäseniä. Heidät voidaan ottaa järjestön kirjoihin, mutta jäseneksi heitä ei saa katsoa" (s. 241). Miksi he eivät voi olla järjestön jäseninä? se jäi tov. Popovin salaisuudeksi. Esitin jo edellä kohdan „Kirjeestä toverille”, jossa osoitetaan, että nimenomaan kaikkien sellaisten työläisten (sadoin eikä kymmenin) ottaminen järjestöihin on sekä mahdollista että välttämätöntä ja että hyvin monet näistä järjestöistä voivat ja niiden täytyy kuulua puolueeseen.

Tov. Martovin toinen perustelu: „Leninin mielestä puolueessa ei ole muita järjestöjä kuin puoluejärjestöjä”... Aivan oikein!.. „Minun mielestäni sitävastoin täytyy sellaisia järjestöjä olla olemassa. Elämä luo ja synnyttää järjestöjä pikemmin kuin me ennätämme liittää niitä ammattivallankumouksellisten taistelujärjestömmen hierarkiaan”... Tuo on väärin kahdessa suhteessa: 1) kunnollisia vallankumouksellisten järjestöjä „elämä” synnyttää paljon vähemmän kuin me tarvitsemme, kuin työväenliike vaatii; 2) meidän puolueemme pitää olla ei ainoastaan vallankumouksellisten järjestöjen, vaan myöskin työväenjärjestöjen suuren joukon hierarkia... „Lenin ajattelee, että Keskuskomitea vahvistaa puoluejärjestön nimen vain niille järjestöille, jotka tulevat olemaan täysin luotettavia periaatteellisessa suhteessa. Mutta tov. Brucker ymmärtää hyvin, että elämä (sic!) ottaa omansa ja että ollakseen jättämättä puolueen ulkopuolelle monia järjestöjä Keskuskomitean täytyy ne laillistaa, vaikka ne eivät olekaan luonteeltaan täysin luotettavia; sen vuoksi tov. Brucker yhtyykin Leniniin”... Jopa on totisesti hvostilaista „elämän” ymmärtämistä! Tietysti, jos Keskuskomitea olisi *ehdotto-masti* kokoonpantu henkilöistä, jotka eivät pidä ohjeenaan omaa mielipidettään, vaan sitä, mitä muut sanovat (ks. Organisaatiokomiteaa koskevaa välikohtausta), niin silloin „elämä” ottaisi „omansa” siinä mielessä, että puolueen takapajuisimmat ainekset saisivat yliotteen (*kuten nyt on käynytkin, kun takapajuisista aineksista on muodostunut puolueen „vähemmistö”*). Mutta ei voida esittää ainoatakaan järkisyytä, joka pakottaisi *järkevän* Keskuskomitean ottamaan puolueeseen „epäluotettavia” aineksia. Juuri tällä vetoamisella „elämään”, joka „synnyttää” epäluotettavia aineksia, tov. Martov osoittaakin silmin-

nähtävästi organisaatiosuunnitelmansa opportunistisena luonteen!.. „Minä taas ajattelen”, jatkaa hän, „että jossollainen järjestö (ei täysin luotettava) suostuu hyväksymään puolueen ohjelman ja puolueen valvonnan, niin me voimme ottaa sen puolueeseen tekemättä siitä siten puolueen järjestöä. Minä pitäisin puolueemme suurena voittona sitä, jos esimerkiksi jokin „riippumattomien” liitto päättäisi, että se hyväksyy sosialidemokratian kannan ja sen ohjelman sekä liittyy puolueeseen, mikä ei kuitenkaan merkitse sitä, että me yhdistämme tuon liiton puoluejärjestöön”... Kas sellaiseen sekasotkuun johtaa Martovin sanamuoto: puolueeseen kuuluvat puolueettomat järjestöt! Kuvitelkaapa mielesänne *hänen* kaavaansa: puolue = 1) vallankumouksellisten järjestöt + 2) puoluejärjestöiksi tunnustetut työväenjärjestöt + 3) työväenjärjestöt, joita ei tunnusteta puoluejärjestöiksi (etupäässä „riippumattomista”), + 4) erilaisia tehtäviä täyttävät yksityiset henkilöt, professorit, lukiolaiset j.n.e. + 5) „jokainen lakkolainen”. Tämän oivallisen suunnitelman rinnalle voidaan asettaa vain tov. Lieberin sanat: „Meidän tehtävänäme ei ole ainoastaan järjestön järjestäminen (!), me voimme ja meidän täytyy järjestää puolue” (s. 241). Niinpä tietysti, me voimme ja meidän täytyy tehdä se, mutta sitä varten ei tarvita sisällyksettömiä sanoja „järjestöjen järjestämisestä”, vaan *suora vaatimus* puolueen jäsenille, että he tekisivät tosissaan työtä *järjestämisestä* varten. Kun puhutaan „puolueen järjestämisestä” ja puolustellaan kaikenlaisen järjestymättömyyden ja kaikenlaisen hajanaisuuden peittelemistä puolue-sanalla, niin se merkitsee, että puhutaan tyhjiä sanoja.

„Meidän sanamuotomme”, sanoo tov. Martov, „ilmaisee pyrkimystä siihen, että vallankumouksellisten järjestön ja joukon välillä olisi useita järjestöjä”. Se ei ole totta. Juuri tätä todella välttämätöntä pyrkimystä Martovin sanamuoto *ei ilmaisekaan*, sillä se *ei kannusta järjestäytymiseen*, ei sisällä järjestäytymisvaatimusta eikä erota järjestynyttä järjestymättömästä. Se antaa ainoastaan pelkän *nimen* *, ja

* Liigan edustajakokouksessa tov. Martov esitti vielä yhden perustelun sanamuotonsa puolesta, perustelun, jolle kannattaa nauraa. „Me voisimme osoittaa”, sanoo hän, „että Leninin sanamuoto kirjaimellisesti ymmärrettynä sulkee puolueen ulkopuolelle *Keskuskomitean asiamiehet*, sillä viimeainitut eivät muodosta järjestöä” (s. 59). Tämä todiste vastaanotettiin Liigan edustajakokouksessakin naurulla, kuten pöytäkirjoihin on merkitty. Tov. Martov luulee, että hänen osoittamansa „pulma” on ratkaistavissa ainoastaan siten, että KK:n asiamiehet kuuluvat „KK:n järjestöön”. Mutta kysymys ei ole siitä. Kysymys on siitä, että esimerkiksi tov. Martov näytti havainnollisesti, *ettei hän lainkaan ymmärrä* l. §:n *ajatusta*, hän

tämän johdosta ei voida olla muistamatta tov. Axelrodin sanoja: „Ei millään asetuksilla voida kieltää niitä (vallankumouksellisen nuorison y.m. kerhoja) ja yksityisiä henkilöitä nimittämstä itseään sosialidemokraateiksi” (pyhä totuus!), „jopa pitämstä itseään puolueen osana”... tämä on jo *ehdottomasti väärin!* Kieltää nimittämstä itseään socialidemokraatiksi ei voida *eikä tarvitse*, sillä tämä sana ilmaisee *välittömästi* vain vakaumusten systeemiä eikä määrättyjä organisatorisia suhteita. Yksityisiä kerhoja ja henkilöitä voidaan ja täytyy kieltää „pitämstä itseään puolueen osana”, silloin kun nämä kerhot ja henkilöt vahingoittavat puolueen asiaa, turmelevat sitä tai aiheuttavat siinä epäjärjestystä. Olisi naurettavaa puhua *puolueesta* kokonaisuutena, poliittisena suurena, ellei se voisi „asetuksella kieltää” kerhoa „pitämstä itseään osana” kokonaisuudesta! Ja miksi sitten tarvitsisi määritellä puolueesta erottamisen järjestys ja ehdot? Tov. Axelrod vei havainnollisesti tov. Martovin perusvirheen järjettömyyteen saakka; kohottaa vielä tämän virheen *opportunistiseksi teoriaksikin* lisätesään: „Leninin sanamuodossa 1. § on suorastaan periaatteellisessa ristiriidassa proletariaatin socialidemokraattisen puolueen varsinaisen olemuksen (!), tehtävien kanssa” (s. 243). Tämä ei merkitse mitään muuta kuin: korkeampien vaatimusten asettaminen puolueelle kuin luokalle on periaatteellisessa ristiriidassa proletariaatin tehtävien varsinaisen olemuksen kanssa. Ei ole ihme, että Akimov asettui lujasti puolustamaan sellaista *teoriaa*.

Oikeuden ja kohtuuden vuoksi on mainittava, että tov. Axelrod, joka *nyt* haluaa tehdä tästä virheellisestä, selvästi opportunistisiin kallistuvasta sanamuodosta *uusien* katsomusten jyväsän, lausui edustajakokouksessa päinvastoin

---

antoi mallinäytteen puhtaasti kirjatoukkamaisesta arvostelusta, joka on todellakin pilkan arvoinen. *Muodollisesti* ei tarvitsisi muuta kuin muodostaa „KK:n asiamestien järjestö”, laatia päätös sen liittämiseksi puolueeseen, jotta tov. Martoville niin paljon päänvaivaa aiheuttanut „pulma” katoaisi heti. Mutta 1. §:n *ajatus* minun sanamuodossani on *kiihokkeessa*: „järjestäytykää!”, *reaalisen* valvonnan ja johdon *turvaamisessa*. *Asian oleelliselta* kannalta katsottuna itse kysymyksen, tulevatko KK:n asiamestet kuulumaan puolueeseen, on naurettava, sillä *reaalinen* valvonta heihin nähden on turvattu täydellisesti ja ehdottomasti *jo sillä, että heidät on nimetty asiamestieiksi*, jo sillä, että heidät jätetään asiamestien toimeen. Siis järjestyneen ja järjestymättömän sekoittamisesta (joka on virheen juuri tov. Martovin sanamuodossa) ei tässä ole puhettakaan. Tov. Martovin sanamuodon kelvottomuus on siinä, että kuka tahansa voi *julistautua* puolueen jäseneksi, jokainen opportunisti, jokainen suunsoittaja, jokainen „professori” ja jokainen „lukiolainen”. Tätä sanamuotonsa *akilleenkantapäätä* tov. Martov koettaa turhaan *peitellä* sellaisten esimerkkien avulla, kun ei voi olla puhettakaan puolueen jäseneksi lukeutumisesta, jäseneksi julistautumisesta.

suostuvansa „tinkimään” sanoen: „Mutta huomaa, että kolkutan avonaiseen oveen”... (minä huomaa sen myöskin uudessa „Iskrassa”)... „sillä tov. Lenin periferiakerhoineen, joita pidetään puoluejärjestön osina, lähenee minun vaatimustani”... (eikä vain periferiakerhoineen, vaan myöskin kaikenlaisine työväenliittoineen: vrt. pöytäk. s. 242, tov. Strahovin puheesta, sekä edellä esitettyjä otteita kirjasta „Mitä on tehtävä?” ja „Kirjeestä toverille”)... „Jäljelle jäävät vielä yksityiset henkilöt, mutta tässäkin voitaisiin vielä tinkiä”. Vastasin tov. Axelrodille, että tinkimistä vastaan ei minulla yleensä puhuen ole mitään, ja minun täytyy nyt selittää, missä mielessä se oli sanottu. Nimenomaan yksityisten henkilöiden, kaikkien noiden professorien, lukio-
laisten y.m. suhteen olisin kaikkein vähimmän suostunut myönnytyksiin; mutta kun oli herätetty epäilyjä työväenjärjestöihin nähden, niin olisin suostunut (huolimatta edellä todistamastani näiden epäilyjen täydellisestä perusteettomuudesta) lisäämään 1. pykälääni tämäntapaisen huomautuksen: „Työväenjärjestöjä, jotka hyväksyvät Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen ohjelman ja säännöt, on mahdollisimman suurin määrin liitettävä puoluejärjestöjen joukkoon”. Täsmällisesti puhuen ei tuollaisen toivomuksen paikka ole tietenkään säännöissä, joiden täytyy rajoittua juridisiin määritelmiin, vaan selittävässä kommentaareissa, kirjasissa (ja olen jo viitannut siihen, että kirjasissani olin jo kauan ennen sääntöjä esittänyt sellaisia selityksiä), mutta sellainen huomautus ei ainakaan sisältäisi varjoakaan *vääristä* ajatuksista, jotka voivat aiheuttaa epäjärjestystä, varjoakaan *opportunistisista* järjestyksistä * ja „*anarkistisista käsityksistä*”, joita epäilemättä sisältyy tov. Martovin sanamuotoon.

* Sellaisiin järkellyihin, joita kiertämättä pulpahtaa esiin Martovin sanamuodon perustelemisyriyksissä, kuuluu varsinkin tov. Trotskin fraasi (ss. 248 ja 346), että „opportunistimin luovat monimutkaisemmat (tai: määräävät syvemmät) syyt kuin tämä tai tuo sääntöjen pykälä,— sen aiheuttaa porvarillisen demokration ja proletariaatin kehityksen suhteellinen taso”... Kysymys ei ole siitä, että sääntöjen pykälät voivat luoda opportunistimia, vaan siitä, että niiden avulla taotaan terävämpi tai tylsempi ase opportunistimia vastaan. Mitä syvempiä ovat sen syyt, sitä terävämmän pitää tämän asean olla. Tämän vuoksi, kun opportunistimin „syvillä syillä” puolustellaan sanamuotoa, joka avaa oven opportunistimille, niin se on puhtainta hovostismia. Kun tov. Trotski vastusti tov. Lieberia, niin hän ymmärsi, että säännöt ovat kokonaisuuden „järjestettyä epäluottamusta” osaan, etujoukon „järjestettyä epäluottamusta” takapajuisen joukkoon; mutta kun tov. Trotski joutui tov. Lieberin puolelle, niin hän unohti jo tämän ja alkoi puolustellakin tämän epäluottamuksen (epäluottamuksen opportunistimiin) *meidän* järjestämisemme *heikkoutta* ja hataruutta „monimutkaisilla syillä”, „proletariaatin kehitystasolla” j.n.e. Tov. Trotskin toinen perustelu: „Jollakin tavoin järjestyneen intelligenttinueorison on paljon helpompi *merkitä itsensä* (kursivointi minun) puolueen luetteloihin”.

Viimeksi lainausmerkeissä esittämäni sanat kuuluvat тов. Павловитshille, joka aivan oikein katsoi „*vastuuttomien* ja puolueeseen omin päinsä *lukeutuvien*” jäsenten tunnustamisen *anarkismiksi*. „Yksinkertaiselle kielelle käännettynä”, selitti тов. Павловитsh minun sanamuotoani тов. Lieberille, se merkitsee: „kun kerran tahdot olla puolueen jäsen, pitää sinun tunnustaa myös organisaatiosuhteet muutenkin eikä vain platonisesti”. Niin yksinkertainen kuin tämä „käännös” onkin, se ei kuitenkaan ollut tarpeeton (kuten edustajakokouksen jälkeen sattuneet tapahtumat ovat osoittaneet) ei ainoastaan erinäisille arveluttaville professoreille ja lukiolaisille, vaan myöskin aivan todellisille puolueen jäsenille, johtaville henkilöille... Yhtä oikein тов. Павловитsh osoitti, että тов. Martovin sanamuoto ja se tieteellisen sosialismin kiistaton väittäjä, jota samainen тов. Martov niin epäonnistuneesti siteerasi, ovat keskenään ristiriidassa. „Meidän puolueemme on tiedottoman prosessin tietoinen ilmaisija”. Aivan niin. Ja juuri sen vuoksi on väärin tavoitella sitä, että „jokainen lakkolainen” voisi nimittää itseään puolueen jäseneksi, sillä jos „jokainen lakko” ei olisi vain väkevän luokkavaiston ja luokkataistelun vaistovarainen ilmaus, taistelun, joka väistämättä vie yhteiskunnalliseen vallankumoukseen, vaan olisi tämän prosessin *tietoinen ilmaus*, niin silloin... silloin yleislakko ei olisi anarkistinen fraasi, silloin meidän puolueemme heti ja kerralla *veisi mukanaan* koko työväenluokan, ja niin ollen se tekisi heti lopun myöskin *koko porvarillisesta yhteiskunnasta*. Ollakseen *teoissa*

Aivan, niin. Siksi pä intelligenttimäinen löyhyys valvoo sitä sanamuotoa, jonka perusteella vieläpä järjestymättömätkin ainekset *julistautuvat* puolueen jäseniksi, eikä minun sanamuotoani, joka *poistaa* oikeuden „merkitä *itsensä*” luetteloihin. Тов. Троцкий sanoo, että jos Keskuskomitea „ei tunnusta” opportunistien järjestöä, niin tämä tapahtuu ainoastaan henkilöiden luonteen vuoksi, ja kun kerran nämä henkilöt ovat tunnettuja poliittisina yksilöinä, niin he eivät ole vaarallisia, heidät voidaan syrjäyttää puolueen toimeenpanemalla yleisellä boikotilla. Se on totta vain niihin tapauksiin nähden, jolloin on *poistettava puolueesta* (ja sekin on totta vain puoliksi, sillä järjestynyt puolue *poistaa* äänestyksellä eikä boikotilla). Se on aivan väärin niihin paljon tiheimmin sattuviin tapauksiin nähden, jolloin on mieleöntä *poistaa*, jolloin pitää vain *valvoa*. Valvontatarkoituksissa Keskuskomitea voi määrättyillä ehdoilla *vartava*sten liittää puolueeseen järjestön, joka ei ole aivan luotettava, mutta on työkykyinen, koetellakseen sitä, koettaakseen *suunnata sitä oikealle tielle*, tehdäkseen johdolla tehottomaksi sen osittaiset poikkeamiset j.n.e. Sellainen liittäminen ei ole vaarallista, jos ei sallita yleensä „*itsensä merkitsemistä*” puolueen luetteloihin. Sellainen liittäminen on usein hyödyllistä virheellisten katsomusten ja virheellisen taktiikan avointa ja *vastuunalaista*, valvonnalaista ilmaisu (ja käsitteilyä) varten. „Mutta jos juridisten määritelmien pitää vastata tosiasiallisia suhteita, niin тов. Leninin sanamuoto on hylättävä”, puhuu тов. Троцкий, ja puhuu taaskin kuten opportunisti. Tosiasialliset suhteet eivät ole kuolleita, vaan ne elävät ja kehittyvät. Juridiset määritelmät voivat vastata näiden suhteiden edistyksestä kehitystä, mutta voivat myöskin (jos nämä määritelmät ovat huonoja) „*vastata*” taantumista tai paikallaan seisomista. Tämä viime mainittu tapaus onkin тов. Martovin „tapaus”.

tietoinen ilmaisija puolueen täytyy osata laatia sellaiset organisaatiosuhteet, jotka *turvaisivat määrätyn tietoisuustason* ja järjestelmällisesti kohottaisivat tätä tasoa. „Jos mennään Martovin tietä”, sanoi tov. Pavlovitsh, „niin ennen kaikkea pitää heittää pois kohta *ohjelman* tunnustamisesta, sillä sitä varten, jotta ohjelma voitaisiin hyväksyä, on se omaksuttava ja ymmärrettävä... Ohjelman tunnustaminen edellyttää aikalailta korkeaa poliittisen tietoisuuden tasoa”. Me emme milloinkaan salli, että sosialidemokratian *tukemista*, että sen johtamaan taisteluun *osallistumista rajoitettaisiin* keinotekoisesti minkäänlaisilla (omaksumisen, ymmärtämisen y.m.) vaatimuksilla, sillä itse tämä *osallistuminen* pelkällä ilmenemisellään *kohottaa* sekä tietoisuutta että järjestäytymisvaistoja, mutta kun kerran *olemme yhtyneet puolueeksi* suunnitelmallista työtä varten, niin meidän täytyy huolehtia tämän suunnitelmallisuuden turvaamisesta.

Että tov. Pavlovitshin varoitus ohjelman suhteen ei ollut tarpeeton, se ilmeni *heti, saman* istunnon aikana. Tov. Akimov ja Lieber, jotka ajoivat läpi tov. Martovin sanamuodon*, paljastivat *heti* todellisen luontonsa vaatimalla (ss. 254—255), että ohjelmakin pitäisi (puolueen „jäsenyyttä” varten) tunnustaa vain platonisesti, vain sen „peruskohdat”. „Tov. Akimovin ehdotus on täysin loogillinen tov. Martovin kannalta katsoen”, totesi tov. Pavlovitsh. Valitettavasti emme näe pöytäkirjoista, *kuinka monta* ääntä tämä Akimovin ehdotus sai — hyvin luultavaa on, että vähintään seitsemän (viisi bundilaista, Akimov ja Brucker). Ja juuri nimenomaan *seitsemän* edustajan poislähtö edustajakokouksesta muutti „kiinteän enemmistön” (anti-iskralaiset, „keskusta” ja martovilaiset), joka alkoi muodostua sääntöjen 1. §:ää koskevassa kysymyksessä, kiinteäksi vähemmistöksi! Juuri nimenomaan *seitsemän* edustajan poistuminen johti vanhan toimituksen vahvistamista koskevan ehdotuksen myttyynmenoon, mikä oli muka huutavaa „periytyväisyyden” rikkomista „Iskran” hoitamisessa! Mutta

* Sen puolesta annettiin 28 ääntä, vastaan 22. Kahdeksasta anti-iskralaisesta seitsemän kannatti Martovia, yksi minua. Ilman opportunistien apua tov. Martov ei olisi voinut ajaa läpi opportunistista sanamuotoaan. (Liigan edustajakokouksessa tov. Martov koetti hyvin epäonnistuneesti kumota tätä ilmeistä tosiasiaa, rajoittuen jostakin syystä pelkkien bundilaisten ääniin ja unohtaen tov. Akimovin ja hänen ystävänsä, oikeammin sanoen, muistaen heidät *vain* silloin, kun se saattot olla fodistuksena minua vastaan — tov. Bruckerin yhtymisestä minun mieliteeseeni.)

ainutlaatuinen *seitsikko* oli „Iskran” „periytyväisyyden” ainoa pelastus ja tae: tämän seitsikon muodostivat bundilaiset, Akimov ja Brucker, s.o. juuri ne edustajat, jotka äänestivät „Iskran” Pää-äänenkannattajaksi tunnustamisen *perusteluja* vastaan, juuri ne edustajat, joiden opportunistin edustajakokous totesi kymmeniä kertoja ja minkä totesivat muun muassa Martov ja Plehanov kysymyksessä, joka koski 1. §:n *lieventämistä* ohjelman suhteen. Anti-iskralaisten varjelemassa „Iskran” „periytyväisyydessä”! — siinä me lähestymme edustajakokouksen jälkeen esitetyn tragikomedian *alkunäytöstä*.

* * *

Äänten ryhmitys sääntöjen ensimmäisen §:n johdosta paljasti aivan samantyyppisen ilmiön kuin kielten tasa-arvoisuutta koskevassa välikohtauksessakin: neljännen osan (likipitäen) erkaneminen iskralaisesta enemmistöstä antaa voiton mahdollisuuden anti-iskralaisille, joiden mukana menee „keskusta”. Tietysti tässäkin on yksityisiä ääniä, jotka rikkovat kuvan täydellistä sopusuhtaisuutta — sellaisessa suuressa kokouksessa kuin meidän edustajakokouksemme löytyy ehdottomasti aina osa „villejä”, jotka joutuvat sattumalta milloin millekin puolelle, varsinkin sellaisessa kysymyksessä kuin ensimmäinen §, jossa erimielisyyden todellinen luonne alkoi vasta hahmottua ja monet suorastaan *eivät ehtineet päästä selville* asiasta (kun kysymystä ei oltu ennakolta käsitelty kirjallisuudessa). Enemmistön iskralaisilta erkani viisi ääntä (Rusov ja Karski, kummallakin kaksi ääntä, ja Lenski, jolla oli yksi ääni); sen sijaan heihin liittyi yksi anti-iskralainen (Brucker) ja kolme keskustasta (Medvedev, Jegorov ja Tsarjov); summaksi tuli 23 ääntä (24 — 5 + 4), yhtä ääntä vähemmän kuin lopullinen ryhmitys vaaleissa. *Enemmistön antoivat Martoville anti-iskralaiset*, joista 7 kannatti häntä ja yksi minua („keskustasta” niinkään seitsemän kannatti Martovia, kolme minua). Se iskralaisten vähemmistön kokoomus anti-iskralaisten ja „keskustan” kanssa, joka muodosti kiinteän vähemmistön edustajakokouksen lopussa ja sen jälkeen, *oli alkanut muodostua*. Martovin ja Axelrodin poliittinen virhe, kun he ottivat *ilmeisen askeleen opportunistiin ja anarkistiseen individualismiin* ensimmäisen §:n sanamuodossa ja

varsinkin tämän sanamuodon puolustamisessa, paljastui heti ja erittäin havainnollisesti edustajakokouksen vapaalla ja avoimella arenalla, paljastui siinä, että vähimmän lujat ja periaatteellisesti vähimmän johdonmukaiset ainekset panivat heti liikkeelle kaikki voimansa sen raon, sen aukon laajentamiseksi, joka ilmeni vallankumouksellisen sosialidemokratian katsomuksissa. Sellaisten ihmisten yhteistyö edustajakokouksessa, jotka avoimesti tavoittelivat organisaation alalla *eri päämääriä* (ks. Akimovin puhetta), työnsi heti organisaatiosuunnitelmamme ja sääntömme *periaatteellisia* vastustajia toverien Martovin ja Axelrodin virheen tukemiseen. Iskralaiset, jotka tässäkin kysymyksessä pysyivät uskollisina vallankumouksellisen sosialidemokratian katsomuksille, joutuivat *vähemmistöön*. Tämä on *tavattoman tärkeä* seikka, sillä ilman sen valaisemista ei voida lainkaan ymmärtää enempää taistelua sääntöjen yksityiskohdista kuin myöskään taistelua Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean henkilököönpanosta.

j) VÄÄRÄ SYYTÖS OPPORTUNISMISTA JA SIITÄ
VIATTOMASTI KÄRSIMÄÄN JOUTUNEET

Ennenkuin siirrymme käsittelemään säännöistä käytyjen väittelyjen jatkoa, on keskuselimien henkilököönpanoa koskevassa kysymyksessä ilmenneen erimielisyytemme selvittämiseksi kosketettava edustajakokouksen aikana pidettyjä „Iskra” järjestön *yksityisiä* istuntoja. Viimeinen ja tärkein näistä neljästä istunnosta pidettiin *nimenomaan* sääntöjen ensimmäisestä §:stä toimitetun äänestyksen *jälkeen*,—niin ollen tässä istunnossa tapahtunut „Iskra” järjestön kahtiajakaantuminen oli sekä kronologisesti että loogillisesti myöhäisemmän taistelun edeltävä ehto.

„Iskra” järjestön yksityisistunnot * alkoivat kohta Organisaatiokomitean vuoksi sattuneen välikohtauksen jälkeen, joka antoi aiheen pohtia kysymystä mahdollisista ehdokkaista Keskuskomiteaan. Itsestään ymmärrettävää on, että imperatiivisten mandaattien lakkauttamisen vuoksi näillä istunnoilla oli yksinomaan neuvotteleva, ketään velvoittamaton

* Sellaisten kiistojen välttämiseksi, joita ei voida ratkaista, yritin jo Liigan edustajakokouksessa hahmotella yksityiskokousten kulun esittämiselle mahdollisimman ahtaat puitteet. Perustosasiat on esitetty minun „Kirjeessäni „Iskran” toimitukselle” (s. 4). Tov. Martov ei vastustanut niitä „Vastauksessaan”.

luonne, mutta niiden merkitys oli siitä huolimatta hyvin suuri. Keskuskomitean valitseminen tuotti melkoisia vaikeuksia edustajille, jotka eivät tunteneet konspiratiivisia nimiä eivätkä „Iskra” järjestön sisäistä toimintaa, järjestön, joka oli luonut puolueen tosiasiallisen yhtenäisyyden ja toteuttanut sitä käytännöllisen liikkeen johtoa, joka oli yhtenä vaikuttimena „Iskran” viralliseen tunnustamiseen. Näimme jo, että jos iskralaiset olisivat olleet yksimielisiä, niin heillä olisi ollut täysin taattu suuri, lähes $\frac{3}{5}$ enemmistö edustajakokouksessa, ja kaikki edustajat ymmärsivät tämän mainiosti. Kaikki iskralaiset odottivatkin juuri sitä, että „Iskra” järjestö suosittelisi määrättyä Keskuskomitean henkilököönpanoa, eikä ainoakaan tämän järjestön jäsen sanallakaan vastustanut KK:n kokoonpanon ennakkopohdintaa siinä, ainoakaan heistä ei hiiskahtanutkaan koko Organisaatiokomitean kokoonpanon vahvistamisesta, t.s. sen muuttamisesta Keskuskomiteaksi, ei hiiskahtanut *edes neuvottelemisesta* koko Organisaatiokomitean kanssa ehdokkaista Keskuskomiteaan. Tämä seikka on myös tavattoman kuvaava, ja on erittäin tärkeää ottaa se huomioon, sillä *nyt jäljestäpäin* martovilaiset puolustavat innokkaasti Organisaatiokomiteaa todistaen sillä ainoastaan sadannen ja tuhannennen kerran poliittisen selkärangattomuutensa*. Niin kauan kuin kahtiajakaantuminen keskuksien kokoonpanon vuoksi ei ollut liittänyt Martovia yhteen Akimovin kanssa, kaikille oli selvää edustajakokouksessa se, mistä jokainen puolueettomasti arvosteleva henkilö voi edustajakokouksen pöytäkirjojen ja „Iskran” koko historian perusteella helposti vakuuttautua, nimittäin: että Organisaatiokomitea oli *pääasiassa* toimikunta edustajakokouksen koollekutsumista varten, toimikunta, joka oli vartavasten muodostettu eri suuntavivahteiden edustajista aina bundilaiseen vivahdukseen saakka; mutta todellisen työn puolueen organisatorisen eheyden *luomiseksi* oli kokonaan kantanut harteillaan „Iskra” järjestö (on otettava huomioon sekin, että edustajakokouksesta oli aivan sattumalta pois *useita*

* Kuvitelkaapa vain hyvin mielessäni näitä „käytöstapoja”: „Iskra” järjestön edustaja neuvottelee edustajakokouksessa ainoastaan tämän järjestön kanssa eikä hiiskahdakaan neuvottelusta Organisaatiokomitean kanssa. Mutta kärsittyään sekä tässä järjestössä että edustajakokouksessa tappion hän alkaa *valittaa* Organisaatiokomitean vahvistamatta jättämistä, ylistellä OK:ta jäljestäpäin ja hylkiä ylenkatseellisesti järjestöä, joka oli antanut hänelle mandaatin! Voidaan mennä takuuseen siitä, että samankaltaista tapausta ei löydy ainoakaan todella sosialidemokraattisen ja todella työväenpuolueen historiasta.

Organisaatiokomitean iskralaisia jäseniä sekä vangitsemisten vuoksi että muista „riippumattomista” syistä). Edustajakokouksessa olleen „Iskra” järjestön kokoonpano on jo esitetty tov. Pavlovitshin kirjasessa (ks. hänen „Kirjettä II edustajakokouksesta”, s. 13)⁷⁰.

„Iskra” järjestössä käytyjen kuumien väittelyjen lopputuloksena oli kaksi äänestystä, jotka olen jo esittänyt „Kirjeessä toimitukselle”. Ensimmäinen äänestys: „yksi Martovin kannattamista ehdokkaista hylätään yhdeksällä äänellä neljää vastaan kolmen pidättäytyessä”. Luulisi, ettei ole mitään yksinkertaisempaa ja luonnollisempaa kuin tällainen tosiasia: kaikkien edustajakokouksessa olleiden „Iskra” järjestön kuudentoista jäsenen yhteisestä suostumuksesta harkitaan kysymystä mahdollisista ehdokkaista, ja enemmistö evää yhden tov. Martovin ehdokkaan (nimittäin tov. Steinin ehdokkuuden, minkä tov. Martov itsekin on malttamattomuudessaan jo nyt lörpötellyt julki, „Piiritystila”, s. 69). Mehän olimme kokoontuneet puoluekokoukseen muun muassa juuri pohtiaksemme ja ratkaistaksemme kysymyksen siitä, kenen käteen „tahtipuikko” on annettava, ja meidän yhteinen puoluevelvollisuutemme oli omistaa tälle päiväjärjestyksen kohdalle mitä vakavinta huomiota, ratkaista tämä kysymys *asian edun* kannalta eikä „poroporvarillisen hempeyden” kannalta, kuten tov. Rusov sitten aivan oikein sanoi. Käsiteltäessä kysymystä ehdokkaista *edustajakokouksessa* ei tietenkään voitu olla koskettelematta myös joitakin henkilökohtaisia ominaisuuksia, ei voitu olla lausumatta hyväksyvää tai hylkäävää mielihäpäilyä*, etenkin epävirallisessa ja suppeassa kokouksessa. *Ja minä varoitin jo Liigan edustajakokouksessa*, että on mieletöntä pitää ehdokkaan eväämistä jonakin „häpäisevänä” (Liigan pöytäk., s. 49), on mieletöntä nostaa „metakka” ja tulla hysteriseksi sen takia, että suoranaiseen

* Tov. Martov valitti katkerasti Liigassa sitä, että olin esittänyt hylkäävän mielipiteeni jyrkästi, eikä huomannut sitä, että hänen valituksistaan muodostuu johtopäätös häntä itseään vastaan. Lenin käyttäytyi — hänen sanontaansa käyttäen — hillittömästi (Liigan pöytäkirjojen s. 63). Oikein. Hän paikoil ovea. Se on totta. Hän suuttutti käyttäytymisellään („Iskra” järjestön toisessa tai kolmannessa istunnossa) kokoukseen jääneet jäsenet. Toinen totuus. Mutta mitä tästä seuraa? Vain se, että minun perusteluni itse kiistakysymysten ytimestä olivat vakuuttavia ja edustajakokouksen kulku vahvistui ne. Todellakin, kun minun puolelleni jäi kuitenkin loppujen lopuksi yhdeksän kuudestatoista „Iskra” järjestön jäsenestä, niin on selvää, että näin kävi turmiollisista kiukunpuuskista *huolimatta*, niiden *uhallakin*. Siis ellei olisi ollut „kiukunpuuskia”, niin minun puolellani olisi kenties ollut enemmänkin kuin yhdeksän. Siis sitä vakuuttavampia olivat olleet perustelut ja tosiasiat, mitä suurempi „suuttumus” niiden oli täytyntä voittoa painollaan.

puoluevelvollisuuteen kuuluu valita toimihenkilöt tietoisesti ja harkiten. Ja kuitenkin juuri tästähän meidän vähemmistössämme nousikin mylläkkä, he alkoivat huutaa *edustajakokouksen jälkeen* „maineen rikkirepimisestä” (Liigan pöytäk., s. 70) ja vakuutella *painetun sanan kautta laajalle yleisölle*, että tov. Stein oli entisen Organisaatiokomitean „päätoimihenkilö” ja että häntä syytettiin turhaan „jonkinlaisista helvetillisistä suunnitelmista” („Piiritystila”, s. 69). Eikö tuo ole hysteriaa, kun ehdokkaiden hyväksymisen tai hylkäämisen vuoksi huudetaan „maineen rikkirepimisestä”? Eikö se ole rettelöimistä, kun ihmiset kärsittyään tappion sekä „Iskra” järjestön yksityisessä kokouksessa että puolueen korkeimmassa virallisessa kokouksessa, edustajakokouksessa, rupeavat sitten valittamaan kadulla ja suosittelivat arvoisalle yleisölle hylättyjä ehdokkaita „päätoimihenkilöinä”? — kun nämä ihmiset sitten tyrkyttävät puolueelle omia ehdokkaitaan panemalla toimeen kahtiajaon ja vaatimalla *kooptaatiota*? Ummehtuneessa ulkomaalaisessa ilmapiirissä ovat poliittiset käsitteet menneet meillä niin sekaisin, että tov. Martov ei osaa enää erottaa puoluevelvollisuutta kerholaisuudesta ja kuomalaisuudesta! Lienee kaiketikin byrokratismia ja formalismia, kun ajattelee, että kysymys ehdokkaista on paikallaan käsitellä ja ratkaista *ainoastaan* edustajakokouksissa, mihin edustajat kokoontuvat käsittelemään ennen kaikkea tärkeitä periaatteellisia kysymyksiä, missä ovat koolla liikkeen edustajat, jotka kykenevät suhtautumaan henkilöitä koskevaan kysymykseen puolueettomasti, kykenevät (ja ovat velvolliset) *vaatimaan* ja keräämään kaikki tiedot ehdokkaista ratkaisevan äänen antamista varten, ja missä on luonnollista ja välttämätöntä antaa määrätty sijansa kiistalle tahtipuikosta. Tämän byrokraattisen ja formalistisen käsityksen asemesta meillä on nyt otettu käytäntöön toisenlaiset tavat: edustajakokousten jälkeen me tulemme puhumaan oikealle ja vasemmalle Ivan Ivanytshin poliittisista hautajaisista, Ivan Nikiforovitshin maineen rikkirepimisestä; jotkut kynämiehet tulevat suosittelemaan ehdokkaita kirjasissa ja samalla fariseusten tapaan rintoihinsa lyöden uskottelemaan: ei tämä ole kerho, vaan puolue... Sellainen lukeva yleisö, joka on perso häväistysjutuille, tulee ahnaasti hotkaisemaan tämän sensaatiomaisen uutisen, että se ja se oli itsensä

Martovin vakuutuksen mukaan * Organisaatiokomitean päätoimihenkilö. Tämä lukeva yleisö on paljoa kykenevämpi käsittelemään ja ratkaisemaan kysymyksen kuin formalistiset laitokset, sellaiset kuin edustajakokoukset karkean mekaanisine enemmistön päätöksineen... Niin, suuria ulkomaisen rettelöinnin Augiaan-talleja joutuvat meidän todelliset puolueytöntekijämme vielä puhdistamaan!

„Iskra” järjestön toinen äänestys: „kymmenellä äänellä kahta vastaan neljän pidättäytyessä hyväksyttiin viiden lista (Keskuskomiteaan), johon minun ehdotuksestani otettiin yksi ei-iskralaisten aineiden johtaja ja yksi iskralaisen vähemmistön johtaja” **. Tämä äänestys on erittäin tärkeä, sillä se osoittaa selvästi ja kumoamattomasti niiden sittemmin rettelöimisen ilmapiirissä syntyneiden juttujen koko valheellisuuden, että me muka tahdoimme heittää ulos puolueesta tai syrjäyttää ei-iskralaiset, että muka enemmistö valitsi ainoastaan edustajakokouksen toisen puolen äänillä henkilöitä tästä toisesta puolesta y.m.s. Kaikki tuo on pelkkää vääristelyä. Mainitsemani äänestys osoittaa, että me emme syrjäyttäneet ei-iskralaisia puolueesta emmekä edes Keskuskomiteasta, vaan annoimme vastustajillemme varsin huomattavan vähemmistön. Koko juttu oli siinä, että he tahtoivat saada enemmistön, ja kun tuo vaatimaton toivomus ei toteutunut, niin he nostivat skandaalin kieltäytyen kokonaan osallistumasta keskusteluihin. Että asia oli juuri näin tov. Martovin Liigassa esittämistä väitteistä huolimatta, se näkyy seuraavasta kirjeestä, jonka „Iskra” järjestön vähemmistö lähetti meille, iskralaisen enemmistölle (ja puoluekokouksen enemmistölle seitsemän henkilön poistuttua) kohta sääntöjen 1. §:n tultua hyväksytyksi edustajakokouksessa (on huomautettava, että „Iskra” järjestön kokous, josta puhuin, oli viimeinen: sen jälkeen järjestö tosiasiallisesti hajosi ja kumpikin puoli yritti saada

* Minäkin yritin viedä läpi ja samoin kuin Martov en myöskään onnistunut viemään läpi „Iskra” järjestössä Keskuskomiteaan erästä ehdokasta, jonka suhteen minäkin olisin voinut puhua hänen suurenmoisesta, poikkeuksellisilla tosiasioilla todistettavasta maineestaan ennen edustajakokousta ja edustajakokouksen alussa. Mutta se ei tule mieleeni. Tämä toveri kunnioittaa itseään riittävästi, joten hän ei salli kenenkään esittää edustajakokouksen jälkeen hänen ehdokkuuttaan painetussa sanassa tai valitella poliittista hautaamista, maineen rikkirepimistä j.n.e.

** Ks. tätä osaa, s. 108. Toim.

edustajakokouksen muita edustajia vakuuttuneiksi siitä, että se on oikeassa).

Kirje kuuluu näin:

„Kuultuamme edustajien Sorokinin ja Sablinan⁷¹ selitykset kysymyksestä, joka koskee toimituksen enemmistön ja „Työn vapautus” ryhmän halua osallistua kokoukseen (sinä ja sinä päivänä)*, ja todettuamme näiden edustajien kautta, että edellisessä kokouksessa luettiin muka meiltä lähtöisin oleva Keskuskomitean ehdokaslista, jota käytettiin koko meidän *poliittisen* kantamme väärään luonnehtimiseen, ja ottaen huomioon ensiksikin, että tämä lista on pantu meidän tilillemme yrittämättä lainkaan tarkistaa tämän listan alkuperää; toiseksi, että tämä seikka on ilmeisessä yhteydessä „Iskran” toimituksen ja „Työn vapautus” ryhmän enemmistön avoimen „oportunismista” syyttämisen levittämiseen; ja kolmanneksi, että meille on täysin selvä tämän syytöksen yhteys olevaan täysin määritelyyn suunnitelmaan „Iskran” toimituksen kokoonpanon muuttamisesta,— me katsomme, että meille annetut selitykset kokoukseen pääsyn kieltämisen syistä eivät meitä tyydytä ja että haluttomuus kokoukseen päästämiseen on todistus haluttomuudesta antaa meille mahdollisuus hälventää edellä mainitut väärät syytökset.

Kysymykseen mahdollisesta sopimuksesta meidän kesken yhteisestä Keskuskomitean ehdokaslistasta ilmoitamme, että ainoa lista, jonka voimme hyväksyä sopimuksen pohjaksi, on tällainen: Popov, Trotski, Glebov, ja samalla korostamme tämän listan *kompromissiluonnetta*, sillä tov. Glebovin ottaminen tähän listaan merkitsee ainoastaan myönnytystä enemmistön toivomuksille, sillä sen jälkeen, kun meille selvisi tov. Glebovin esittämä osa edustajakokouksessa, *emme katso tov. Glebovin tyydyttävän niitä vaatimuksia, jotka on asetettava Keskuskomiteaan esitettävälle ehdokkaalle.*

Samalla me korostamme sitä seikkaa, että ryhtyessämme neuvotteluihin ehdokkaista Keskuskomiteaan teemme sen ilman mitään yhteyttä kysymykseen Pää-äänenkannattajan toimituksen kokoonpanosta, sillä tästä kysymyksestä (toimituksen kokoonpanosta) emme suostu ryhtymään minkäänlaisiin neuvotteluihin.

Toverien puolesta Martov ja Starover”

Tämä kirje, joka antaa täsmällisen kuvan kiistapuolien mielialasta ja kiistan tilasta, vie heti meidät alkavan kahtiajaon „yttimeen” ja näyttää sen todelliset syyt. Haluamatta päästä yhteisymmärrykseen enemmistön kanssa ja pitäen parempana vapaata agitaatiota edustajakokouksessa (mihin

* Minun laskelmieni mukaan sattuu kirjeessä mainittu päivämäärä tiistalksi. Kokous pidettiin tiistai-iltana, siis edustajakokouksen 28. istunnon jälkeen. Tämä kronologinen seikka on hyvin tärkeä. Se on *kirjallinen todistuskappale, joka kumoaa* tov. Martovin mielipitteen, että meidän tiemme erosivat keskuselinten järjestämistä koskeneessa kysymyksessä eikä niiden henkilökokoonpanoa koskeneessa kysymyksessä. Se on *kirjallinen todistuskappale, joka osoittaa* oikeaksi minun esitykseni Liigan edustajakokouksessa ja „Kirjeessä toimitukselle”. Edustajakokouksen 28. istunnon jälkeen tov. Martov ja tov. Starover puhuvat uutterasti siitä, että oli väärin syyttää oportunistista, *eivätkä sano sanaakaan* erimielisyydestä kysymyksessä Neuvoston kokoonpanosta tai kooptaatiosta keskuselimiin (mistä me kiistelimme 25., 26. ja 27. istunnossa).

sillä tietysti on täysi oikeus) „Iskra” järjestön vähemmistö pyrkii kuitenkin saamaan enemmistön „edustajilta” luvan päästä heidän yksityiseen kokoukseensa! Ymmärrettävää on, että tuo huvittava vaatimus aiheutti meidän kokouksesamme (kirje tietenkin luettiin kokouksessa) vain hymyilyä ja olkapäiden kohauttelua, ja aivan hysteerisyyteen saakka yltnyt kirkuminen siitä, että on „väärin syyttää opportunistista”, aiheutti suorastaan naurua. Mutta tarkastelkaamme aluksi, kohta kohdalta, Martovin ja Staroverin katkeria valituksia.

Lista pantiin väärin heidän tililleen; heidän poliittista kantaansa luonnehditaan väärin.—Mutta, kuten Martov itsekin tunnustaa (Liigan pöytäkirjojen s. 64), minä en aikunut epäillä hänen sanojaan, että hän ei ole listan tekijä. Kysymys tekijästä ei yleensä kuulu asiaan, ja oliko lista jonkun iskralaisen tai jonkun „keskustan” edustajan j.n.e. suunnittelema, sillä ei ole kerrassaan mitään merkitystä. Tärkeää on se, että tämä lista, jossa oli järjestään vain nykyisen vähemmistön jäseniä, kierteli edustajakokouksessa vaikkapa vain pelkkänä arvailuna tai ennako-olettamuksena. *Kaikkein tärkeintä* on vihdoin se, että tov. Martovin *täytyi* edustajakokouksessa kaikin mokomin koettaa vapautua *sellaisesta* listasta, joka hänen nyt *pitäisi* ottaa ihastuneena vastaan. Ei voida havainnollisemmin kuvata häilyväisyyttä ihmisten ja vivahteiden arvioinnissa kuin tällä parissa kuukaudessa tapahtuneella hypäyksellä „häpäisevästä huhusta” kirkumisesta noiden samojen, muka häpäisevän listan ehdokkaiden tyrkyttämiseen puolueen keskuksen! *

Tämä lista, sanoi tov. Martov Liigan edustajakokouksessa, „merkitsi poliittisesti meidän ja „Juzhnyi rabotshin” kokoomusta Bundin kanssa, kokoomusta *suoranaisen sopimuksen* mielessä” (s. 64). Se ei ole totta, sillä ensiksikään Bund ei milloinkaan olisi mennyt „sopimukseen” listasta, jossa ei ollut ainoatakaan bundilaista; ja toiseksi, suoranaisestä sopimuksesta (joka näytti Martovista häpeälliseltä) ei ollut *eikä voinut olla puhettakaan* ei ainoastaan Bundin kanssa, vaan myöskään „Juzhnyi rabotshi” ryhmän kanssa. Kysymys nimenomaan ei ollut sopimuksesta, vaan

* Edellä olevat rivit oli jo ladottu, kun saimme tiedon tov. Gusevin ja tov. Deuschin väliskohtauksesta. Tarkastelemme tätä väliskohtausta erikseen *lüt-teessä* (ks. tätä osaa, ss. 401—410. *Toim.*).

kokoomuksesta, ei siitä, että tov. Martov olisi tehnyt sopimuskaupan, vaan siitä, että niiden samojen anti-iskralaisten ja häilyvien ainesten, joita vastaan hän oli taistellut edustajakokouksen ensipuoliskon aikana ja jotka olivat tarrautuneet hänen virheeseensä sääntöjen 1. §:ssä, *täytyi välttämättömästi kannattaa* häntä. Esittämäni kirje todistaa aivan kiistattomasti, että „loukkauksen” *juuri* oli nimenomaan *avoimessa ja kaiken lisäksi vielä väärässä syyttämisesssä opportunistista*. Nämä „syytökset”, joiden takia mylläkkä syntyi ja jotka tov. Martov *nyt* niin huolellisesti kiertää, vaikka muistutin niistä „Kirjeessä toimitukselle”, olivat kahdenlaisia: ensinnäkin väittelyjen aikana sääntöjen 1. §:stä Plehanov sanoi suoraan, että kysymys 1. §:stä on kysymys „kaikenlaisten opportunistien edustajien” „erottamisesta” meistä ja että „jo yksistään tämän vuoksi täytyy kaikkien opportunistien vastustajien äänestää” minun luonnostani, joka on suojamuuri opportunistien edustajien puolueeseen tunkeutumista vastaan (edustajakokouksen pöytäkirjojen s. 246). Nämä pontevat sanat, huolimatta niihin tekemästäni pienestä lievennyksestä (s. 250)*, aiheuttivat sensaation, joka ilmeni selvästi tov. Rusovin (s. 247), tov. Trotskin (s. 248) ja tov. Akimovin (s. 253) puheissa. „Parlamenttimme” „käytävillä” Plehanovin teesiä kommentoitiin vilkkaasti ja sitä muunneltiin tuhansin eri tavoin loputtomissa kiistoissa 1. §:stä. Ja niinpä meidän kalliit toverimme, sen sijaan että olisivat asiallisesti puolustautuneet, ottivatkin naurettavalla tavalla loukkaantuakseen, tehden jopa kirjallisia valituksia siitä, että „syytetään väärin opportunistista”!

Tässä ilmeni silmännähtävänä kerholaisuuden ja puolueasioissa hämmästyttävän kypsymättömyyden psykologia, joka ei pysty kestäämään yleisön edessä tapahtuvien avointen kiistojen raikasta tuulahdusta. Se on se venäläiselle tuttu psykologia, joka ilmaistaan vanhalla sananparrella: joko hampaita vasten tai puristakaa kättä! Ihmiset olivat niin tottuneet ahtaan ja viihtyisän kaveriseuran lasikupuun, että pyörtyivät heti, jouduttuaan ensimmäistä kertaa esiintymään omalla vastuullaan vapaalla ja avoimella areenalla. Syytetään, ja ketä? „Työn vapautus” ryhmää, vieläpä sen enemmistöä, opportunistista,—voitteko kuvitella sellaista

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 485—486. *Toim.*

kauheutta! Joko puolueen kahtiajako tuollaisen lähtemättömän loukkauksen takia, tai on painettava villasella tämä „kotoinen ikävyys” palauttamalla lasikuvun alla elämisen „periytyväisyys” — tämä vaihtoehto hahmottuu jo aika selvästi käsiteltävänä olevassa kirjeessä. Intelligenttimäisen individualismin ja kerholaisuuden psykologia törmäsi tässä sitä vaatimusta vastaan, että puolueen edessä on esiinnyttävä avoimesti. Kuvitelkaapa vain, että Saksan puolueessa olisi mahdollinen sellainen järjettömyys, sellainen rettelö kuin on valittelu „väärän opportunismista syyttämisen” johdosta! Proletaarinen järjestö ja kuri ovat siellä aikoja sitten vieroittaneet ihmiset tästä intelligenttimäisestä arkatuntoisuudesta. Kukaan ei suhtaudu muuten kuin mitä suurimmalla kunnioituksella, sanokaamme, Liebknechtiin, mutta kuinka siellä pilkattaisiinkaan *valituksia* siitä, että häntä „syytettiin avoimesti opportunismista” (yhdessä Bebelin kanssa) vuoden 1895 edustajakokouksessa, jolloin hän oli joutunut agraarikysymyksessä ilmetyn opportunistin Vollmarin ja tämän ystävien huonoon seuraan. Liebknechtin nimi liittyy erottamattomasti Saksan työväenliikkeen historiaan ei tietenkään sen vuoksi, että Liebknecht sattui lankeamaan opportunismiin sellaisessa verrattain pienessä ja yksityisessä kysymyksessä, vaan siitä huolimatta. Ja aivan samoin, mistään taistelun aiheuttamasta kiihtymyksestä huolimatta, sanokaamme, tov. Axelrodin nimi herättää ja tulee aina herättämään kunnioitusta jokaisessa venäläisessä sosialidemokraatissa, mutta ei sen vuoksi, että tov. Axelrod sattui puolustamaan opportunistista aatepahaista puolueemme toisessa edustajakokouksessa, sattui kaivamaan esille vanhaa anarkistista rojua Liigan toisessa edustajakokouksessa, vaan siitä huolimatta. Ainoastaan mitä piintynein kerholaisuushenki logiikkoineen: joko hampaita vasten tai puristakaa kättä, saattoi aiheuttaa hysteriakohtauksen, rettelön ja puolueen jakaantumisen sen takia, että „Työn vapautus” ryhmän enemmistöä syytettiin väärin opportunismista”.

Tuon hirveän syytöksen toinen peruste liittyy mitä kiinteimmin edelliseen (Liigan edustajakokouksessa (s. 63) tov. Martov yritti huolellisesti kiertää ja hämätä *yhtä* tämän välikohtauksen puolta). Se liittyy nimenomaan siihen anti-iskralaisten ja horjuvien ainesten *kokoomukseen* tov. Martovin kanssa, joka *hahmottui* sääntöjen 1. §:n

yhteydessä. Tov. Martovin ja anti-iskralaisten välillä ei tietenkään ollut eikä voinut olla minkäänlaista suoraa eikä välillistä sopimusta, eikä häntä kukaan sellaisesta epäillyt: hänestä vain näytti siltä pelkästä pelosta. Mutta hänen virheensä tuli *poliittisesti* ilmi nimenomaan siinä, että ihmiset, joilla on ilmeistä taipumusta opportunistisiin, alkoivat muodostaa hänen ympärilleen yhä tiiviimpää „kiinteää” enemmistöä (josta nyt on tullut vähemmistö *ainoastaan* sen vuoksi, että seitsemän edustajaa „sattumalta” lähti pois). Tästä „kokoomuksesta” mainitsimme tietysti myös *avoimesti* heti 1. §:n jälkeen sekä edustajakokouksessa (ks. jo edellä mainittua tov. Pavlovitshin huomautusta, edustajakokouksen pöytäk., s. 255) että „Iskra” järjestössä (erikoisesti viittasi siihen muistaakseni Plehanov). Tämä on kirjaimellisesti sama viittaus ja sama pilkka, jonka alaisiksi joutuivat myös Bebel ja Liebknecht vuonna 1895, jolloin Zetkin sanoi heille: „Es tut mir in der Seele weh, dass ich dich in der Gesellschaft seh’” (sydäntäni kirvelee nähdessäni sinut — s.o. Bebelin — sellaisessa seurassa — s.o. Vollmarin ja kumpp. kanssa). Kummallista tosiaankin, että Bebel ja Liebknecht eivät lähettäneet silloin Kautskylle ja Zetkinille hysteeristä valituskirjettä väärän opportunistista syyttämisen johdosta...

Mitä tulee Keskuskomiteaan esitettyjen ehdokkaiden lueteloon, niin tämä kirje näyttää tov. Martovin virheen, kun hän väitti Liigassa, että kieltäytyminen neuvottelemasta meidän kanssamme ei ollut vielä lopullinen, — se on uusi esimerkki siitä, kuinka tyhmää on poliittisessa taistelussa yrittää kertoa *keskusteluista* muistin perusteella, sen sijaan että käyttäisi asiakirjoihin perustuvia tietoja. Todellisuudessa „vähemmistö” oli niin vaatimaton, että esitti „enemmistölle” uhkavaatimuksen: otettava kaksi „vähemmistöstä” ja yksi (kompromissin ja oikeastaan *vain* myönnytyksen vuoksi!) „enemmistöstä”. Se on hirveää, mutta se on tosiasia. Ja tämä tosiasia osoittaa silmännähtävästi, miten tyhjänpäiväisiä ovat ne nykyiset jutut, että muka „enemmistö” valitsi edustajakokouksen toisen puolen voimalla ainoastaan tämän toisen puolen edustajia. *Aivan päinvastoin*: martovilaiset tarjosivat meille vain myönnytyksen vuoksi yhtä paikkaa kolmesta haluten siis siinä tapauksessa, jos emme suostu tuohon omalaatuisen „myönnytykseen”, viedä läpi *kaikki* omat ehdokkaansa! Me nauroimme yksi-

tyisessä kokouksessamme martovilaisten vaatimattomuutta ja laadimme itsellemme ehdokaslistan: Glebov — Travinski (joka sitten valittiin Keskuskomiteaan) — *Popov*. Tämän viimeksi mainitun tilalle asetimme (samoin 24:n yksityisessä kokouksessa) tov. Vasiljevin (joka sitten valittiin Keskuskomiteaan) *vain sen vuoksi*, että tov. Popov kieltäytyi menemästä meidän listallamme, kieltäytyi ensin yksityiskeskustelussa ja sitten myöskin edustajakokouksessa avoimesti (s. 338).

Niin oli asia.

Vaativattomalla „vähemmistöllä” oli vaatimaton halu olla enemmistönä. Kun tätä vaatimatonta halua ei tyydytetty, niin „vähemmistö” suvaitsi kieltäytyä kokonaan ja aloittaa pikku skandaalin. Ja nyt löytyy vielä ihmisiä, jotka korskean alentuvaisesti juttelevat „enemmistön” „myöntymättömyydestä”!

„Vähemmistö” esitti huvittavia uhkavaatimuksia „enemmistölle” lähtiessään vapaan agitaation sotatantereelle edustajakokouksessa. Kärsittyään tappion *sankarimme rupesivat itkemään ja huutamaan piiritystilasta*. Voilä tout*.

Kauhean syytöksen, että me aiomme muuttaa toimituksen kokoonpanoa, me (24:n yksityinen kokous) otimme vastaan niinikään hymyillen: aivan edustajakokouksen alusta alkaen ja jo ennen edustajakokousta kaikki tiesivät mainiosti suunnitelmasta *uusia* toimitus valitsemalla alkukolmikko (seikkaperäisemmin kerron tästä, kun tulee puhe toimituksen valitsemisesta edustajakokouksessa). Että „vähemmistö” säikähti tätä suunnitelmaa *sen jälkeen*, kun oli nähnyt, että „vähemmistön” kokoomus anti-iskralaisten kanssa vahvasti erinomaisesti tämän suunnitelman oikeaksi,— se ei meitä ihmetyttänyt, se oli täysin luonnollista. Emme tietenkään voineet ottaa vakavalta kannalta ehdotusta muuttua vähemmistöksi omasta vapaasta tahdostamme, ennen edustajakokouksessa käytävää taistelua, emme voineet ottaa vakavalta kannalta koko kirjettä, jonka laatijat olivat niin uskottoman kovin kiihtyneet, että puhuivat siitä, kuinka heitä „väärin syytetään opportunistista”. Toivoimme lujasti, että puoluevelvollisuus saa hyvin pian yliotteen luonnollisesta „kiukun purkamisen” halusta.

* — Siinä koko asia. *Toim.*

k) SÄÄNNÖISTÄ KÄYDYN KESKUSTELUN JATKUMINEN.
NEUVOSTON KOKOONPANO

Sääntöjen seuraavat pykälät aiheuttivat paljon enemmän kiistoja yksityiskohdista kuin organisaation periaatteista. Edustajakokouksen koko 24. istunnon ajan käsiteltiin kysymystä edustuksesta puoluekokouksissa, ja tällöin päättävää ja määrätietoista taistelua kaikille iskralaisille yhteisiä suunnitelmia vastaan kävivät taaskin vain bundilaiset (Goldblatt ja Lieber, ss. 258—259) ja tov. Akimov, joka kiitettävän avomielisesti myönsi edustajakokouksessa esittämänsä osan: „Puhun joka kerta täysin tietoisena siitä, että perusteluillani minä en vaikuta tovereihin, vaan päinvastoin vahingoitan sitä pykälää, jota puolustan” (s. 261). Tämä sattuva huomautus oli erittäin paikallaan heti sääntöjen 1. §:n jälkeen; hiukan väärin on tässä käytetty vain sanaa „päinvastoin”, sillä tov. Akimov osasi, paitsi vahingoittaa joitakin pykälää, samaan aikaan ja sen kautta myöskin „vaikuttaa tovereihin”... joihinkin hyvin epäjohdonmukaisiin iskralaisiin, jotka ovat taipuvaisia opportunistiseen fraasiin.

Yleensä puhuen sääntöjen 3. §, joka määrittelee edustajakokouksen edustuksen ehdot, hyväksyttiin äänen enemmistöllä 7 pidättäytyessä (s. 263) — nämä olivat ilmeisesti anti-iskralaisia.

Neuvoston kokoonpanoa koskeva kiista, joka vei suurimman osan edustajakokouksen 25. istunnon ajasta, toi ilmi sen, että oli jakauduttu erittäin moniin ryhmittymiin erilaisien luonnosten suunnattoman lukumäärän ympärillä. Abramson ja Tsarjov hylkäävät kokonaan Neuvostoa koskevan suunnitelman. Panin tahtoo itsepintaisesti tehdä Neuvostosta pelkän sovinto-oikeuden ja sen vuoksi täysin johdonmukaisesti ehdottaa heitettäväksi pois määritelmän, että Neuvosto on korkein elin ja että sen voivat kutsua koolle ketkä tahansa Neuvoston kaksi jäsentä *. Herz⁷² ja Rusov vaativat erilaisia Neuvoston kokoonpanotapoja niiden

---

* Tov. Starover oli nähtävästi myös taipuvainen tov. Paninin mielipiteisiin, erotuksena ainoastaan se, että viimeainittu tiesi, mitä hän tahtoo, ja esitti täysin johdonmukaisesti päätöslauselmaehdotuksia, jotka muuttavat Neuvoston pelkäksi sovintolaitokseksi, kun taas tov. Starover ei tiennyt, mitä hän tahtoo sanoessaan, että luonnoksen mukaan Neuvosto kokoontuu „ainoastaan kiistapuolien toivomuksesta” (s. 266). Se on aivan väärin.

kolmen tavan lisäksi, joita sääntövaliokunnan *viisi* jäsentä oli ehdottanut.

Kiistakysymyksiä oli ennen kaikkea Neuvoston tehtävien määrittely: sovinto-oikeus vaiko puolueen korkein elin? Ensinmainitulla kannalla, kuten jo sanoin, oli johdonmukaisesti tov. Panin. Mutta hän oli yksin. Tov. Martov esiintyi päättävästi vastaan: „Ehdotuksen, että pyyhittäisiin pois sanat: „Neuvosto on korkein elin”, minä ehdotan hylättäväksi: meidän sanamuotomme” (s.o. Neuvoston tehtäviä koskeva sanamuoto, josta tulimme yksimielisyyteen sääntövaliokunnassa) „vartavasten jättää mahdollisuuden Neuvoston kehittämiseen korkeimmaksi puolue-elimeksi. Meille Neuvosto ei ole pelkkä sovintolaitos”. Mutta sittenkin Neuvoston kokoonpano tov. Martovin luonnoksen mukaan vastasi kokonaan ja yksinomaan „sovintolaitosten” eli sovinto-oikeuksien luonnetta: kaksi jäsentä kummastakin keskukselta ja viides näiden neljän kutsuma. Eikä vain tällainen Neuvoston kokoonpano, vaan sekin, jonka edustajakokous hyväksyi toverien Rusovin ja Herzin ehdotuksesta (viidennen jäsenen nimittää edustajakokous), vastaa yksinomaan sovinto- ja välitystarkoituksia. Neuvoston tällaisen kokoonpanon ja sen tarkoituksen — tulla puolueen korkeimmaksi elimeksi — välillä on sovittamaton ristiriita. Puolueen korkeimman elimen täytyy olla kokoonpanoltaan vakituinen eikä se saa riippua satunnaisista (joskus palojen aiheuttamista) muutoksista keskusten kokoonpanossa. Korkeimman elimen täytyy olla välittömässä yhteydessä puolueen edustajakokoukseen, saada siltä valtuutensa eikä kahdelta muulta, edustajakokouksen alaiselta puolue-elimeltä. Korkeimman elimen täytyy olla kokoonpantu puolueen edustajakokoukselle tunnetuista henkilöistä. Vihdoin *korkein* elin ei saa olla *järjestetty* niin, että *itse sen olemassaolo* riippuu sattumasta: kun kaksi kollegiota ei pääse yksimielisyyteen viidennen jäsenen valitsemisesta, niin silloin puolue jää korkeinta elintä vaille! Tätä vastaan väitettiin: 1) että yhden viidestä pidättäytyessä ja muiden neljän jakaantuessa kahteen pariin voi tilanne samoin joutua umpikujaan (Jegorov). Tämä vastaväite ei kestä arvostelua, sillä *päätöksenteon* mahdottomuus saattaa joskus olla kiertämätöntä *jokaiselle* kollegiolle, mutta se ei ole ensinkään sitä, mitä on kollegion *kokoonpanemisen* mahdottomuus. Toinen vastaväite: „jos sellainen elin kuin

Neuvosto ei voi valita viidettä jäsentä, niin se merkitsee silloin, että elin on yleensä toimintakyvytön” (Zasulitsh). Mutta tässä ei ole kysymys toimintakyvyttömyydestä, vaan *korkeimman* elimen puuttumisesta: ilman viidettä jäsentä *ei tule olemaan* minkäänlaista Neuvostoa, ei tule olemaan *minkäänlaista „elintä”*, eikä toimintakykyisyydestä voida edes puhuakaan. Vihdoin, se olisi vielä korjattavissa oleva paha, jos olisivat mahdollisia tapaukset, että jätettäisiin muodostamatta jokin sellaisista puoluekollegioista, jonka yläpuolella on toinen, korkeampi, sillä silloin tämä korkeampi kollegio voisi erikoistapauksissa aina tavalla tai toisella täyttää aukon. Mutta Neuvoston yläpuolella *ei ole* mitään kollegiota, paitsi edustajakokousta, ja sen vuoksi on ilmeistä epäloogillisuutta jättää sääntöihin sellainen *mahdollisuus*, että Neuvostoa ei voida *edes panna kokoon*.

Kummassakin lyhyessä puheessani edustajakokouksessa tästä kysymyksestä (ss. 267 ja 269) käsittelinkin *ainoastaan näitä kahta* väärää vastaväitettä, joilla Martov itse ja muut toverit puolustivat Martovin luonnosta. Kysymykseen Pää-äänenkannattajan tai Keskuskomitean vallitsevasta asemasta Neuvostossa *en edes kajonnutkaan*. Tätä kysymystä siinä mielessä, että viitattiin Pää-äänenkannattajan vallitsevan aseman vaarallisuuteen, kosketteli *ensi kerran тов. Akimov* jo edustajakokouksen 14. istunnossa (s. 157), ja *vasta* Akimovin perässä rupesivat toverit Martov, Axelrod ja muut *edustajakokouksen jälkeen* sepittämään järjetöntä ja demagogista tarua „enemmistön” halusta muuttaa Keskuskomitea toimituksen välikappaleeksi. Kosketellessaan tätä kysymystä „Piiritystilassaan” тов. Martov sivuutti vaatimattomasti sen todellisen aloitteentekijän!

Ken haluaa tutustua siihen, millä tavalla puolueen edustajakokouksessa asetettiin *kokonaisuudessaan* kysymys Pää-äänenkannattajan vallitsevasta asemasta Keskuskomiteaan nähden, eikä halua tyytyä erillisiin yhteydestään irti temmattuihin sitaatteihin, hän huomaa helposti, kuinka тов. Martov on vääristellyt asiaa. *Ei kukaan muu kuin тов. Popov* aloittaa jo 14. istunnossa polemiikista *тов. Akimovin katsomuksia vastaan*, joka haluaa „puolustaa puolueen huipussa „mitä ankarinta keskitystä” *heikentääkseen Pää-äänenkannattajan vaikutusta*” (s. 154, kursivointi minun), „mikä juuri onkin sellaisen (akimovilaisen) systeemin koko tarkoitus”. „Sellaista keskitystä”, lisää тов. Popov, „minä

en suinkaan puolusta, vaan olen valmis taistelemaan kaikin tavoin sitä vastaan, sillä se on *opportunistin lippu*". Tästä juontaa juurensa kuulu kysymys Pää-äänenkannattajan vallitsevasta asemasta Keskuskomitean nähdessä, eikä ole ihme, että tov. Martovin *täytyy* nyt olla vaiti kysymyksen todellisesta alkuperästä. Ei edes tov. Popovkaan voinut olla näkemättä näiden Pää-äänenkannattajan ylivaltaa * koskevien Akimovin puheiden *opportunistista* luonnetta, ja tehdäkseen selväksi eron itsensä ja tov. Akimovin välillä tov. Popov lausui *kategorisesti*: „olkoon tässä keskuksessa (Neuvostossa) kolme jäsentä toimitukselta ja kaksi jäsentä Keskuskomitealta. *Se on toisarvoinen kysymys* (kursivointi minun), mutta tärkeää on se, että johto, puolueen korkein johto, tulisi yhdestä lähteestä" (s. 155). Tov. Akimov inttää vastaan: „luonnoksen mukaan on Pää-äänenkannattajalle taattu vallitseva asema Neuvostossa jo senkin vuoksi, että toimituksen kokoonpano on vakinainen, mutta Keskuskomitean vaihtuva" (s. 157), se on todiste, joka koskee vain *periaatteellisen* johdon „vakinaisuutta" (mikä on normaali ja toivottava ilmiö) eikä suinkaan „vallitsevaa asemaa" asioihin puuttumisen tai itsenäisyyteen kajoamisen mielessä. Ja tov. Popov, joka silloin ei vielä kuulunut „vähemmistöön", joka peittelee tyytymättömyyttään keskuksien kokoonpanoon nähden levittämällä juoruja Keskuskomitean epäitsenäisyydestä, vastaa toveri Akimoville täysin järkeenmenevästi: „Minä ehdotan pidettäväksi sitä (Neuvostoa) puolueen johtavana keskuksena, ja silloin *ei ole ensinkään tärkeitä se kysymys, tuleeko Neuvostossa olemaan suurempi määrä edustajia Pää-äänenkannattajalta vaiko Keskuskomitealta*" (ss. 157—158. Kursivointi minun).

Kun Neuvoston kokoonpanoa koskevaa kysymystä alettiin käsitellä uudestaan, 25. istunnossa, niin tov. Pavlovitsh,

---

* Ei tov. Popov eikä tov. Martov siekailleet nimittäessään tov. Akimovia opportunistiksi, he alkoivat loukkaantua ja suuttua vasta sitten, kun *heistä itsestään* käytettiin ja oikein käytettiin tätä nimitystä „kiellen tasa-arvoisuuden" tai I. §:n takia. Tov. Akimov, jonka jälkiä tov. Martov kulki, osasi kuitenkin esiintyä puolueen edustajakokouksessa arvokkaammin ja urhoollisemmin kuin tov. Martov ja kumpp. Liigan edustajakokouksessa. „Minua nimitetään täällä", sanoi tov. Akimov puolueen edustajakokouksessa, „opportunistiksi; minä henkilökohtaisesti pidän tätä sanaa haukkumasanana, loukkaavana, ja luulen, etten ole sitä ensinkään ansainnut; mutta en kuitenkaan pane vastalauseitani sitä vastaan" (s. 296). Kenties toverit Martov ja Starover ovat kehoittaneet tov. Akimovia allekirjoittamaan heidän vastalauseensa väärää opportunistimista syyttämistä vastaan, mutta tov. Akimov on kieltäytynyt?

jatkaen vanhoja väittelyjä, puoltaa Pää-äänenkannattajan ylivaltaa Keskuskomiteaan nähden „ensinmainitun lujuu- den vuoksi” (264) tarkoittaen nimenomaan *periaatteellista* lujuutta, kuten sen käsittikin tov. Martov, joka puhui heti tov. Pavlovitshin jälkeen ja piti tarpeettomana „määri- tellä yhden laitoksen vallitsevaa asemaa toiseen nähden” sekä viittasi siihen, että yksi Keskuskomitean jäsen voi oleskella ulkomailla: „täten säilyy jossain määrin Keskus- komitean periaatteellinen lujuus” (264). Tässä ei ole vielä varjoakaan *periaatteellista* lujuutta ja sen suojelemista koskevan kysymyksen demagogisesta *sekoittamisesta* Keskuskomitean itsenäisyyden ja riippumattomuuden suoje- lemiseen. Tätä sekoittamista, josta *edustajakokouksen jäl- keen* tuli tov. Martoville miltei päävaltti, harjoitti *edustaja- kokouksessa* itsepintaisesti *vain tov. Akimov*, joka puhuikin *jo silloin* „arakshejevilaishenkisistä säännöistä” (268), siitä, että „*jos puolueen Neuvostoon tulee kolme Pää-äänen- kannattajan jäsentä, niin Keskuskomitea muuttuu yksinker- taiseksi toimituksen tahdon täytäntöönpanijaksi* (kursivointi minun). Kolme henkilöä, jotka asuvat ulkomailla, saa oikeuden määrällä rajattomasti (!!) koko (!!) puolueen toi- minnasta. Turvallisuuden puolesta he ovat taattuina, ja siksi heidän valtansa on elinkautinen” (268). Juuri näitä, aivan turhanpäiväisiä ja demagogisia fraaseja vastaan, joissa pannaan salaa *aatteellisen johdon tilalle koko puolueen toimintaan puuttuminen* (ja joista tov. Axelrod puheineen „teokratiasta” sai edustajakokouksen jälkeen helpohintai- sen tunnuksen), — *niitä vastaan* puhui taaskin toveri Pavlovitsh, joka korosti olevansa „niiden periaatteiden lujouden ja puhtauden kannalla, joita „Iskra” edustaa. Antaessani vallitsevan aseman Pää-äänenkannattajan toi- mitukselle minä siten lujitan näitä periaatteita”.

Näin on todellisuudessa sen kysymyksen laita, joka koskee paljonpuhuttua Pää-äänenkannattajan ylivaltaa Keskuskomiteaan nähden. Tämä toverien Axelrodin ja Martovin kuuluisa „periaatteellineh erimielisyys” ei ole mitään muuta kuin *toveri Akimovin opportunististen ja demagogisten fraasien toistamista*, fraasien, joiden todelli- sen luonteen huomasi selvästi toveri Popovkin, huomasi silloin, kun hän ei ollut vielä kärsinyt tappiota keskusten kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä!

* * *

Yhteenvedo Neuvoston kokoonpanoa koskevasta kysymyksestä: vastoin tov. Martovin yrityksiä todistella „Piiritystilassa”, että minun esitykseni „Kirjeessä toimitukselle” on ristiriitainen ja virheellinen, edustajakokouksen pöytäkirjat osoittavat selvästi, että 1. §:ään *verrattuna* tämä kysymys on todellakin vain *osakysymys*, että artikkelissa „Meidän edustajakokouksemme” („Iskra” № 53) tehty väite, että me muka kiistelimme „miltei yksinomaan” puolueen keskuselinten järjestämisestä, oli *täydellinen väärennys*. Tämä väärennys on sitäkin huutavampi, kun artikkelin kirjoittaja *sivuutti kokonaan kiistat 1. §:stä*. Edelleen, että iskralaisten vissää ryhmittymää Neuvoston kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä ei ollut, senkin todistavat pöytäkirjat: nimittäin äänestyksiä ei toimiteta, Martov on eri mieltä Paninin kanssa, minä olen yhtä mieltä Popovin kanssa, Jegorovilla ja Gusevilla on erikoinen mielipide j.n.e. Vihdoin minun viimeisen väitteeni (Venäjän vallankumouksellisen sosialidemokratian ulkomaisen liigan edustajakokouksessa), että martovilaisten kokoomus anti-iskralaisten kanssa on lujittunut, *todistaa samoin oikeaksi* se, minkä nyt kaikki näkevät, että toverit Martov ja Axelrod ovat tehneet kääntein tov. Akimovin puoleen tässäkin kysymyksessä.

1) SÄÄNNÖISTÄ KÄYDYN KESKUSTELUN LOPPU. KESKUSTEN
KOOPTAATIO. „RABOTSHEJE DELON” EDUSTAJAIN
POISTUMINEN

Säännöistä edelleen käydyistä keskusteluista (edustajakokouksen 26. istunto) kannattaa mainita vain Keskuskomitean vallan rajoittamista koskeva kysymys, joka valaisee martovilaisten *nykyisiä* hyökkäyksiä hypersentralismia vastaan. Toverit Jegorov ja Popov pyrkivät sentralismin rajoittamiseen jonkin verran suuremmalla vakaumuksella, riippumatta heidän omasta ehdokkuudestaan tai heidän esittämistään ehdokkaista. He ehdottivat jo sääntövaliokunnassa Keskuskomitean oikeutta paikallisten komiteoiden hajallelaskemisessa rajoitettavaksi niin, että siihen vaaditaan Neuvoston suostumus, ja sen lisäksi tapauksiin, jotka on erikoisesti lueteltu (s. 272, huom. 1). Sääntövaliokunnan

kolme jäsentä (Glebov, Martov ja minä) puhui tätä vastaan, ja edustajakokouksessa tov. Martov puolusti meidän kantaamme (s. 273) väittäen Jegoroville ja Popoville, että „Keskuskomitea tulee ilman sitäkin käsittelemään asiaa ennenkuin päättää ottaa niin vakavan askeleen kuin järjestön hajallelaskemisen”. Kuten näette, *silloin* vielä tov. Martov pysyi kuurona *kaikille* sentralisminvastaisille pyrkimyksille, ja edustajakokous hylkäsi Jegorovin ja Popovin ehdotuksen,— valitettavasti emme vain näe pöytäkirjoista, monellako äänellä.

Puolueen edustajakokouksessa tov. Martov vastusti myös „sanan järjestää (Keskuskomitea järjestää komiteat j.n.e. puolueen sääntöjen 6. §:ssä) vaihtamista sanaan vahvistaa. Täytyy antaa oikeus myöskin järjestää”, sanoi tov. Martov *silloin* pääsemättä vielä ajatuksissaan mainioon, vasta Liigan edustajakokouksessa keksittyyn ajatukseen, että vahvistaminen ei sisälly „järjestää”-käsitteeseen.

Näitä kahta pykälää lukuunottamatta muut väittelyt tuskin kiinnostavat, sillä ne ovat jo aivan vähäpätöisiä väittelyitä sääntöjen 5.—11. pykälien yksityiskohdista (pöytäkirjojen ss. 273—276). Kahdestoista pykälä on kysymys yleensä kaikkien puoluekollegioiden ja erikoisesti keskuksien kooptaatiosta. Valiokunta ehdottaa kooptaatiossa välttämättömän määräänemmistön suurentamista $\frac{2}{3}$:sta $\frac{4}{5}$:aan. Selostaja (Glebov) ehdottaa Keskuskomitean *yksimielistä* kooptaatiota. Tov. Jegorov, katsoen *kahnaukset* epäsuotaviksi, on yksinkertaisen enemmistön kannalla sellaisissa tapauksissa, kun ei ole käytetty perusteltua veto-oikeutta*. Tov. Popov ei myönnä valiokunnan eikä tov. Jegorovin kantaan, vaan vaatii joko yksinkertaista enemmistöä (ilman veto-oikeutta) tai yksimielisyyttä. Tov. Martov ei ole samaa mieltä valiokunnan, ei Glebovin, ei Jegorovin eikä Popovin kanssa ja esiintyy yksimielisyyttä vastaan, $\frac{4}{5}$:aa vastaan ($\frac{2}{3}$:n puolesta), vastustaa „keskinäistä kooptaatiota”, *t.s. Pää-äänenkannattajan toimituksen oikeutta protestoida Keskuskomitean kooptaatio ja päinvastoin* („keskinäinen kontrollioikeus kooptaatioon nähden”).

Kuten lukija näkee, syntyy mitä kirjavin ryhmitys, ja erimielisyydet pirstoutuvat miltei „yksiäänisiin” erikoisuuksiin jokaisen edustajan mielipiteissä!

* — kiello-, eväämisoikeutta. *Toim.*

Tov. Martov sanoo: „Myönnän, että psykologisesti on mahdotonta työskennellä vastenmielisten henkilöiden kanssa. Mutta meille on tärkeää sekin, että järjestömme olisi elin- ja toimintakykyinen... Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan toimituksen keskinäistä kontrollioikeutta kooptaatioissa ei tarvita. Minä en vastusta sitä siksi, että ajattelisin niiden olevan epäpäteviä toinen toisensa alalla. Ei! Pää-äänenkannattajan toimitus voisi esimerkiksi antaa Keskuskomitealle hyvän neuvon, pitäisikö esim. herra Nadezhdin ottaa Keskuskomiteaan. Vastustan siksi, että en halua luoda molemminpuolisesti ärsyttävää asiain vitkuttusta”.

Minä väitän häntä vastaan: „Tässä on kaksi kysymystä. Ensimmäinen on määräenemmistöstä, ja minä vastustan ehdotusta sen alentamisesta $\frac{4}{5}$:sta $\frac{2}{3}$:aan. Perustellun vastalauseen esittäminen on hankalaa, ja minä vastustan sitä. Verrattomasti tärkeämpi on toinen kysymys Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan keskinäisestä kontrollioikeudesta kooptaatioon nähden. Keskinäinen sovinto kahden keskuksen välillä on sopusoinnun välttämätön ehto. Tässä on kysymys kahden keskuksen välien rikkoutumisesta. Kuka ei halua kahtiajakaantumista, sen on huolehdittava siitä, että tulee olemaan sopusointu. Puolue-elämän historiasta tiedämme, että on ollut henkilöitä, jotka ovat aiheuttaneet kahtiajakaantumista. Tämä kysymys on periaatteellinen, tärkeä kysymys, siitä voi riippua puolueen koko tuleva kohtalo” (276—277). Tällainen on edustajakokouksessa muistiin kirjoitettu puheeni konseptin täydellinen teksti, jolle tov. Martov antaa erikoisen vakavan merkityksen. Antaessaan sille vakavan merkityksen hän ei valitettavasti vaivautunut asettamaan sitä yhteyteen kaikkien keskustelujen kanssa ja edustajakokouksen koko poliittisen tilanteen kanssa silloin, kun tämä puhe pidettiin.

Ennen kaikkea herää kysymys: miksi minä alkuperäisessä luonnoksessani (ks. s. 394, 11. §)* rajoituin $\frac{2}{3}$:aan enkä vaatinut keskinäistä kontrollia keskusten kooptaatioissa? Tov. Trotski, joka puhui minun jälkeeni (s. 277), nostikin heti tämän kysymyksen.

Vastauksen tähän kysymykseen antaa minun puheeni Liigan edustajakokouksessa ja tov. Pavlovitshin kirje

* Ks. Teokset, 6. osa, s. 461. *Toim.*

II edustajakokouksesta. Sääntöjen 1. § „särki astian” ja se piti sitoa „umpisolmulla”, sanoin Liigan edustajakokouksessa. Tämä merkitsi ensiksikin sitä, että puhtaasti teoreettisessa kysymyksessä Martov osoittautui olevan opportunisti, ja Lieber ja Akimov saivat puolustetuksi hänen virheensä. Tämä merkitsi toiseksi sitä, että martovilaisten (s.o. iskralaisten mitättömän vähemmistön) kokoomus anti iskralaisten kanssa antoi heille edustajakokouksessa enemmistön keskusten henkilökokoonpanoa valittaessa. Ja minä puhuin siinä nimenomaan keskusten henkilökokoonpanosta korostaen sopusoinnun välttämättömyyttä ja varoittaen „henkilöistä, jotka aiheuttavat kahtiajakaantumista”. Tämä varoitus sai todella tärkeän periaatteellisen merkityksen, sillä „Iskra” järjestö (joka on epäilemättä pätevämpi keskusten henkilökokoonpanoa koskevassa kysymyksessä, koska se kaikkein läheisimmin tuntee asiat käytännössä ja kaikki ehdokkaat), „Iskra” järjestö oli jo antanut neuvottelevalle äänensä tässä kysymyksessä, oli jo tehnyt meille tunnetun päätöksen niihin ehdokkaisiin nähden, jotka herättivät siinä epäilyksiä. Sekä moraalisesti että asian oleelliselta kannalta (s.o. päätöksen tekijän pätevyyden kannalta) „Iskra” järjestöllä olisi pitänyt olla ratkaiseva merkitys tässä arkaluontoisessa kysymyksessä. Mutta muodollisesti tov. Martovilla oli tietenkin täysi oikeus vedota „Iskra” järjestön enemmistöä vastaan Liebereihin ja Akimoveihin. Tov. Akimov sanoikin 1. §:n johdosta pitämässään loistavassa puheessa erinomaisen selvästi ja järkevästi, että kun hän huomaa iskralaisten keskuudessa erimielisyyksiä heidän yhteisen, iskralaisen päämääränsä saavuttamiskeinoista, niin hän tietoisesti ja tarkoituksella äänestää huonomman keinon puolesta, sillä hänen, Akimovin, päämäärät ovat aivan päinvastaisia kuin iskralaisten päämäärät. Täten oli aivan epäilemättöä, että vieläpä tov. Martovin tahdosta ja tietoisuudesta riippumatta nimenomaan keskusten huonompi kokoonpano saa Lieberien ja Akimovien kannatuksen. He voivat äänestää ja heidän täytyy äänestää (ei heidän sanoistaan, vaan heidän teoistaan päätellen, sen mukaan, miten he äänestivät 1. §:stä) juuri sen ehdokaslistan puolesta, joka voi luvata „jakaantumista aiheuttaneiden henkilöiden” läsnäolon, äänestää juuri sitä varten, että voisi „aiheuttaa kahtiajakaantumisen”. Onko ihmeellistä, että minä sellaisessa tilanteessa puhuin tärkeästä periaatteelli-

sesta kysymyksestä (kahden keskuksen sopusoinnusta), josta voi riippua puolueen koko tuleva kohtalo?

Ainoakaan sosialidemokraatti, joka vähänkin tuntee iskra-laisia aatteita, suunnitelmia ja liikkeen historiaa, joka vähänkin vilpittömästi hyväksyy nämä aatteet, ei voinut hetkeäkään epäillä sitä, että Lieberien ja Akimovien tekemä ratkaisu keskusten kokoonpanosta „Iskra” järjestön sisällä käydyssä kiistassa oli muodollisesti oikea, mutta se turvasi *huonoimmat* mahdolliset tulokset. Noita huonoimpia mahdollisia tuloksia vastaan täytyi ehdottomasti *taistella*.

Herää kysymys: miten piti taistella? Me emme tietenkään taistelleet hysteriakohtausten ja pikku skandaalien avulla, vaan sellaisin keinoin, jotka ovat *täysin lojaalisia ja aivan oikeutettuja*: tuntiessamme olevamme vähemmistönä (kuten ensimmäisessäkin pykälässä), *aloimme pyytää edustajakokousta suojaamaan vähemmistön oikeudet*. Sekä suurempaa määräänemistövaatimusta jäsenten hyväksymisessä ($\frac{4}{5}$ $\frac{2}{3}$:n asemesta) että yksimielisyyttä kooptaatioissa ja keskinäistä kontrollia keskusten kooptaatioissa — kaikkea tätä aloimme puolustaa silloin, *kun jäimme vähemmistöksi keskusten henkilökokoonpanoa koskevassa kysymyksessä*. Tämän tosiasian jättävät aina huomioonottamatta Pekat ja Paavot, jotka ovat hanakoita arvostelemaan ja puntaroiimaan edustajakokousta umpimähkään, parin tuttavallisen keskustelun jälkeen, ilman *kaikkien* pöytäkirjojen ja kaikkien asianomaisten henkilöiden „lausuntojen” vakavaa tutkimista. Mutta jokainen, joka haluaa tutustua tunnollisesti näihin pöytäkirjoihin ja lausuntoihin, päätyy kiertämättömästi osoittamaan tosiasiaan: kiistan *alkujuuri edustajakokouksen tuona aikana* oli nimenomaan *keskusten henkilökokoonpanoa* koskevassa kysymyksessä, ja ankarampiin kontrollin ehtoihin me pyrimme nimenomaan siksi, että olimme vähemmistönä, että halusimme „sitoa umpisolmulla astian”, jonka Martov oli särkenyt Lieberien ja Akimovien riemuitessa ja riemumielin osallistuessa särkemiseen.

„Ellei asia olisi näin”, sanoo edustajakokouksen tästä ajankohdasta tov. Pavlovitsh, „niin pitäisi olettaa, että esittäessämme kooptaation yksimielisyyttä edellyttävän pykälän, me huolehdimme vastustajistamme, sillä vallitsevalle puolueelle ei yksimielisyys jossain määrättyssä laitoksessa suinkaan ole tarpeen, vaan se on epäedullistakin” („Kirje II edustajakokouksesta”, s. 14). Mutta nykyään aivan liian

usein unohdetaan tapausten kronologia, unohdetaan, että nykyinen vähemmistö oli *edustajakokouksen kokonaisen kauden aikana* enemmistönä (Lieberien ja Akimovien osallistumisen vuoksi) ja että nimenomaan siihen kauteen kuuluu kiista keskusten kooptaatiosta, jonka nurjana puolena olivat eriävät mielipiteet „Iskra” järjestössä keskusten henkilökokoonpanosta. Ken selvittää itselleen tämän seikan, se ymmärtää myöskin väittelyjemme kiihkeyden, se ei ihmettele sitäkään *näennäistä* ristiriitaa, että jotkin pienet, osakysymyksiä koskevat erimielisyydet herättävät todella tärkeitä, periaatteellisia kysymyksiä.

Tov. Deutsch, joka puhui samassa istunnossa (s. 277), oli suuressa määrin oikeassa, kun sanoi: „Epäilemätöntä on, että tämä ehdotus on ajateltu tätä hetkeä varten”. Todellakin, vain ymmärrettyään *sen hetken* kaikessa monimutkaisuudessaan, voi ymmärtää kiistan todellisen merkityksen. Ja on mitä tärkeintä muistaa, että kun *me* olimme vähemmistönä, niin me puolustimme vähemmistön oikeuksia *sellaisin keinoin*, jotka jokainen eurooppalainen sosialidemokraatti tunnustaa lailliseksi ja sallittaviksi: nimittäin pyytämällä edustajakokoukselta tiukempaa kontrollia keskusten henkilökokoonpanoon nähden. Samoin oli suuressa määrin oikeassa myöskin tov. Jegorov, kun hän puhui myös edustajakokouksessa, mutta toisessa istunnossa: „Minua tavattomasti ihmetyttää, että kuulen taas väittelyissä vedottavan periaatteisiin”... (Tämä sanottiin Keskuskomitean vaalien johdosta, edustajakokouksen 31. istunnossa, siis, ellen erehdy, torstai-iltana, mutta 26. istunto, josta nyt on puhe, oli maanantai-iltana)... „Kaikille on nähtävästi selvää, että viime päivinä kaikki väittelyt eivät pyörineet minkään määrätyn periaatteellisen kysymyksenasettelun ympärillä, vaan ne pyörivät yksinomaan sen kysymyksen ympärillä, miten voitaisiin turvata tai estää jonkun määrätyn henkilön pääsy keskustelimiin. Tunnustakaamme, että periaatteet tässä edustajakokouksessa ovat jo kauan sitten hämäntyneet, ja nimittäkäämme asioita niiden omilla nimillä. (Yleistä nauhua. Muravjov: „Pyydän merkitsemään pöytäkirjaan, että tov. Martov hymyili”.)” (S. 337.) Ei ole ihmeellistä, että tov. Martov ja me kaikki ääneen nauroimme tov. Jegorovin valituksia, jotka olivat todella naurettavia. Niin, „*viime päivinä*” hyvin paljon kaikenlaista *pyöri* keskusten henkilökokoonpanoa koskevan kysymyksen ympä-

rillä. Se on totta. Tämä oli edustajakokouksessa todellakin *kaikille selvää* (ja vasta *nyt* vähemmistö yrittää *hämätä* tätä selvää seikkaa). Totta on vihdoin sekin, että asioita pitää nimittää niiden omalla nimellä. Mutta herran tähden, mitä tekemistä *tässä* on „periaatteiden hämääntymisellä”? Mehän olimme kokoontuneetkin edustajakokoukseen *sit varten* (ks. edustajakokouksen päiväjärjestystä, s. 10), että *ensimmäisinä päivinä* olisimme keskustelleet ohjelmasta, taktiikasta ja säännöistä sekä ratkaisseet vastaavat kysymykset ja että *viimeisinä päivinä* (päiväjärjestyksen 18.—19. kohdat) olisimme keskustelleet keskusten henkilökokoonpanosta ja ratkaisseet *nämä* kysymykset. Kun ihmiset käyttävät edustajakokousten *viimeiset päivät* taisteluun tahtipuikosta, niin se on luonnollinen ja täysin, täysin lainmukainen ilmiö. (Mutta kun tahtipuikosta tapellaan *edustajakokousten jälkeen*, niin se on rettelöimistä.) Jos joku kärsi *edustajakokouksessa* tappion keskusten henkilökokoonpanoa koskevassa kysymyksessä (kuten toveri Jegorov), niin „periaatteiden hämääntymisestä” puhuminen *sen jälkeen on suorastaan naurettavaa*. Siksi on ymmärrettävää, että tov. Jegoroville kaikki nauroivat. Samoin on ymmärrettävää, miksi tov. Muravjov pyysi merkitsemään pöytäkirjaan tov. Martovin osallistumisen nauruun: *nauraessaan tov. Jegoroville tov. Martov nauroi itselleen...*

Tov. Muravjovin pilkallisen huomautuksen täydennykseksi ei ole ehkä liiallista kertoa seuraava tosiasia. *Edustajakokouksen jälkeen* tov. Martov, kuten tiedetään, vakuutteli oikealle ja vasemmalle, että tärkein merkitys meidän erimielisyydessämme oli nimenomaan kysymyksellä keskuksien kooptaatiosta, että „entisen toimituksen enemmistö” vastusti kovasti keskusten kooptaation keskinäistä kontrollia. *Ennen edustajakokousta*, hyväksyessään minun luonnokseni kahden kolmikön valitsemisesta ja keskinäisestä kooptaatiosta $\frac{2}{3}$ enemmistöllä, tov. Martov kirjoitti minulle tästä: „*Kun tällainen keskinäisen kooptaation muoto hyväksytään*, niin pitää korostaa sitä, että edustajakokouksen jälkeen kummankin kollegion täydentäminen tulee tapahtumaan jonkin verran toisenlaisilla perusteilla (*minä esittäisin seuraavaa*: kumpikin kollegio kooptoi uusia jäseniä tiedoittaen aikomuksesta toiselle kollegiolle: *viimemainittu voi esittää vastalauseensa, ja silloin riidan ratkaisee Neuvosto*. Vitkutuksen välttämiseksi menetellään näin *jo edeltäkäsinn suunniteltujen*

ehdokkaiden suhteen, ainakin Keskuskomiteaa varten, joiden keskuudesta täydennys voidaan suorittaa jo nopeammin). Sen korostamiseksi, että myöhempi kooptaatio suoritetaan siinä järjestyksessä, joka tullaan määräämään puolueen säännöissä, 22. §:ään * täytyy lisätä: „...joka myöskin vahvistaa tehdyt päätökset” ” (kursivointi minun). Selitykset ovat tarpeettomia.

Selitettyämme sen hetken merkityksen, jolloin kiisteltiin keskustun kooptaatiosta, meidän on vielä vähän viivähdettävä siihen kuuluvissa *äänestyksissä* — *keskusteluihin* ei ole syytä pysähtyä, sillä yllä esittämieni tov. Martovin puheen ja oman puheeni jälkeen seurasi vain lyhyitä huomautuksia, joihin osallistui hyvin pieni osa edustajista (ks. pöytäkirjojen ss. 277—280). Äänestysten johdosta tov. Martov väitti Liigan edustajakokouksessa, että minä harjoitin esityksessäni „mitä suurinta vääristelyä” (Liigan pöytäkirjojen s. 60), „kun kuvasin sääntöjen ohessa käydyn taistelun”... (tov. Martov sanoi vahingossa suuren totuuden: 1. §:n jälkeen käytiin kiihkeitä väittelyjä nimenomaan sääntöjen *ohessa*)... „„Iskran” taisteluksi martovilaisia vastaan, jotka olivat menneet liittoon Bundin kanssa”.

Tarkastelkaamme tätä mielenkiintoista kysymystä „mitä suurimmasta vääristelystä”. Tov. Martov yhdistää äänestykset Neuvoston kokoonpanoa koskevasta kysymyksestä ja kooptaatiokysymyksestä yhteen ja esittää *kahdeksan* äänestystä: 1) Neuvostoon valitaan kaksi kummastakin, sekä Pää-äänenkannattajasta että Keskuskomiteasta,— puolesta 27 (M), vastaan 16 (L), pidätt. 7 **. (Huomautamme suluissa, että pöytäkirjoissa, s. 270, on pidättäytyneiden luku osoitettu 8:ksi, mutta se on pikku seikka.) — 2) Neuvoston viidennen jäsenen valitsee edustajakokous: puolesta 23 (L), vastaan 18 (M), pidätt. 7. — 3) Neuvostosta pois joutuneiden jäsenten paikan täyttää

* Kysymys on esittämästäni alkuperäisestä edustajakokouksen Tagesordningin (päiväjärjestyksen. *Toim.*) luonnoksesta ja selityksestä siihen, joka kaikille edustajille on tunnettu. Tämän luonnoksen 22. § nuhui nimenomaan kahden kolmikon valitsemisesta Pää-äänenkannattajaan ja Keskuskomiteaan, lämän kuusikon „keskinäiskooptaatiosta” $\frac{2}{3}$ enemmistöllä, tämän keskinäisen kooptaation vahvistamisesta edustajakokouksessa ja itsenäisestä Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean myöhäisemmästä kooptaatiosta.

** Kirjaimet M ja L sulkuumerkkien sisällä merkitsevät, kummalla puolella olin minä (L) ja kummalla Martov (M).

Neuvosto itse: vastaan 23 (M), puolesta 16 (L), pidätt. 12.— 4) Yksimielisyys Keskuskomiteassa: puolesta 25 (L), vastaan 19 (M), pidätt. 7.— 5) *Yhden* perustellun vastalauseen vaatiminen jäsenen hyväksymättä jättämiseksi: puolesta 21 (L), vastaan 19 (M), pidätt. 11.— 6) Yksimielisyys kooptaatiossa Pää-äänenkannattajaan: puolesta 23 (L), vastaan 21 (M), pidätt. 7.— 7) Äänestyksen salliminen Neuvoston oikeudesta kumota Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean päätös uuden jäsenen hyväksymättä jättämisestä: puolesta 25 (M), vastaan 19 (L), pidätt. 7.— 8) Itse ehdotus tästä: puolesta 24 (M), vastaan 23 (L), pidätt. 4. „*Tässä yksi Bundin edustaja*”, arvelee tov. Martov (Liigan edustajakokouksen pöytäkirjat, s. 61), „*äänesti ilmeisesti ehdotuksen puolesta, toiset pidättäytyivät*”. (Kursivointi minun.)

Herää kysymys, miksi tov. Martov katsoo *ilmeiseksi*, että bundilainen äänesti *hänen, Martovin puolesta*, kun ei ollut nimiäänestyksiä?

Siksi, että hän ottaa huomioon *äänestäneiden määrän*, ja kun tämä määrä osoittaa Bundin *osallistuneen* äänestykseen, niin hän, tov. Martov, ei epäile sitä, etteikö *tuosallistuminen* olisi ollut hänen, Martovin, eduksi.

Missä siinä on „mitä suurin vääristely” minun puoleltani?

Kaikkiaan ääniä oli 51, mutta ilman bundilaisia 46, ilman rabotshejedelolaisia 43. Tov. Martovin esittämästä kahdeksasta äänestyksestä *seitsemään* osallistui 43, 41, 39, 44, 40, 44 ja 44 edustajaa, *yhteen* osallistui 47 edustajaa (oikeammin ääntä), ja tässä tov. Martov itse tunnustaa, että häntä kannatti bundilainen. Osoittautuu siis, että Martovin piirtämä kuva (epätäydellisesti piirretty, kuten heti näemme) *vain vahvistaa ja voimistaa minun taistelukuvaustani!* Osoittautuu, että hyvin monissa tapauksissa pidättäytyneiden määrä oli *sangen suuri*: tämä on juuri osoituksena koko edustajakokouksen *verrattain* pienestä mielenkiinnosta tunnettuihin *yksityisseikkoihin* ja siitä, että näissä kysymyksissä ei ollut selvästi määriteltyä iskralaisien ryhmittymää. Martovin sanat, että bundilaiset „pidättäytymisellään selvästi auttavat Leniniä” (Liigan pöytäk., s. 62), *juuri puhuvatkin Martovia vastaan*: siis *vain* bundilaisten poissaollessa tai pidättäytyessä minä saatoin toisinaan odottaa pääseväni voitolle. Mutta joka kerta, kun

bundilaiset *katsovat kannattavan* sekaantua taisteluun, he kannattavat tov. Martovia, eikä tällaista sekaantumista tapahtunut *ainoastaan* edellä esitetystä 47 edustajan osallistumistapauksessa. Ken haluaa ottaa tiedot edustajakokouksen pöytäkirjoista, se huomaa tov. Martovin antaman kuvan *sangen kummallisen epätäydellisyyden*. Tov. Martov *yksinkertaisesti sivuutti vielä kokonaista kolme tapausta*, jolloin Bund *osallistui* äänestyksiin, ja *kaikissa näissä tapauksissa* tov. Martov osoittautui *tietenkin* voittajaksi. Tässä nuo tapaukset: 1) Hyväksytään tov. Fominin korjausehdotus, joka alentaa määränemmistön $\frac{1}{5}$:sta $\frac{2}{3}$:aan. Puolesta 27, vastaan 21 (s. 278), siis osallistui 48 ääntä. 2) Hyväksyttiin tov. Martovin ehdotus keskinäisen kooptaation poistamisesta. Puolesta 26, vastaan 24 (s. 279), siis äänestykseen osallistui 50 ääntä. Vihdoin 3) hylättiin minun ehdotukseni Pää-äänenkannattajan ja Keskuskomitean kooptaation sallimisesta ainoastaan Neuvoston kaikkien jäsenten suostumuksella (s. 280). Vastaan 27, puolesta 22 (oli myös nimiäänestys, joka valitettavasti ei ole säilynyt pöytäkirjoissa), siis äänestäjien määrä — 49.

Yhteenvedo: keskustusten kooptaatiokysymyksissä bundilaiset osallistuivat *vain neljään äänestykseen* (kolmeen äsken esittämäni, joihin osallistui 48, 50 ja 49, ja *yhteen* tov. Martovin esittämään, johon osallistui 47). *Kaikissa näissä äänestyksissä* voittajana oli tov. Martov. *Minun esitykseni osoittautuu oikeaksi kaikissa kohdissaan*, sekä viittauksessa liittoon Bundin kanssa, kysymysten verrattain yksityiskohdaisen luonteen toteamisessa (paljon tapauksia, jolloin suuri määrä pidättäytyi) että viittauksessa iskralaisten selvän ryhmittymän puuttumiseen (ei ole nimiäänestyksiä; keskusteluihin osallistujia on tavattoman vähän).

Tov. Martovin yritys löytää minun esityksestäni ristiriitaa osoittautuu kelvottomin keinoin tehdyksi yritykseksi, sillä tov. Martov repäisi irralleen erillisiä sanoja vaivautumatta kuvan palauttamiseen kokonaisuudessaan.

Sääntöjen viimeinen pykälä, joka on omistettu ulkomaiselle järjestölle, aiheutti taaskin keskusteluja ja äänestyksiä, jotka ovat erinomaisen kuvaavia edustajakokouksen ryhmittymien kannalta. Kysymys oli Liigan tunnustamisesta puolueen ulkomaiseksi järjestöksi. Tov. Akimov nousi tie-

tysti heti vastaan ja muistutti ulkomaisesta Liitosta, jonka puolueen ensimmäinen edustajakokous oli vahvistanut, viitaten kysymyksen periaatteelliseen merkitykseen. „Ennen kaikkea sanottakoon”, lausui hän, „että tämän kysymyksen ratkaisulle puoleen tai toiseen minä en anna erikoista käytännöllistä merkitystä. Aatteellista taistelua, jota puolueessamme on tähän asti käyty, ei tietenkään ole viety loppuun; mutta se tulee jatkumaan toisella pohjalla ja voimien toisenlaisen ryhmityksen vallitessa... Sääntöjen 13. §:ssä kuvastui vielä kerran ja hyvin räikeästi pyrkimys muuttaa meidän edustajakokouksemme puoluekokouksesta ryhmäkuntalaiseksi kokoukseksi. Sen sijaan, että pakoitetaisiin kaikki sosialidemokraatit Venäjällä puolueen yhtenäisyyden nimessä taipumaan puolueen edustajakokouksen päätöksiin ja liitettäisiin yhteen kaikki puoluejärjestöt, edustajakokoukselle ehdotetaan, että se tuhoaisi vähemmistön järjestöt, pakoittaisi vähemmistön katoamaan” (281). Kuten lukija näkee, „periytyväisyys”, joka tuli niin kallisarvoiseksi тов. Martoville hänen kärsittyään tappion keskusten kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä, oli yhtä kallis тов. Akimovillekin. Mutta edustajakokouksessa henkilöt, jotka mittaavat itseään toisella mitalla kuin muita, nousivat kiihkeästi тов. Akimovia vastaan. Huolimatta ohjelman hyväksymisestä, „Iskran” tunnustamisesta ja melkein koko sääntöjen hyväksymisestä areenalle tuodaan juuri se „periaate”, joka „periaatteellisesti” erotti Liigan Liitosta. „Jos тов. Akimov haluaa asettaa kysymyksen periaatteelliselle pohjalle”, huudahtaa тов. Martov, „niin meillä ei ole mitään sitä vastaan; etenkin sen vuoksi, että тов. Akimov puhui mahdollisista yhdistelmistä taistelussa kahta virtausta vastaan. *Toisen suunnan voittoa ei pidä vahvistaa* siinä mielessä (huomatkaa, että näin puhutaan edustajakokouksen 27. istunnossa!), että tehdään ylimääräinen kumarrus „Iskran” suuntaan, vaan siinä mielessä, että *sanotaan lopulliset jäähyväiset kaikenlaisille mahdollisille yhdistelmille, joista тов. Akimov alkoi puhua*” (282. Kursivointi minun).

Kuva: *sen jälkeen* kun kaikki edustajakokouksessa käydyt ohjelmakiistat oli viety päätökseen, тов. Martov jatkaa yhä *lopullisten jäähyväisten sanomista* kaikille mahdollisille yhdistelmille... kun hän ei vielä ollut kärsinyt tappiota keskusten kokoonpanoa koskevassa kysymyksessä!

Tov. Martov sanoo edustajakokouksessa „lopulliset jäähyväiset” sille *mahdolliselle* „yhdistelmälle”, jota hän perin onnellisesti toteuttaa *seuraavana päivänä edustajakokouksen jälkeen*. Mutta tov. Akimov osoittautuu *jo silloin* paljon tarkkanäköisemmäksi kuin tov. Martov; tov. Akimov viittasi „ensimmäisen edustajakokouksen tahdosta komitean nimeä kantavan vanhan puoluejärjestön” viisivuotiseen toimintaan ja päätti puheensa sangen myrkylliseen *ennustukselliseen* pistokseen: „Mitä tulee tov. Martovin mielipiteeseen, että minun toiveeni toisenlaisen virtauksen syntymisestä puolueessamme ovat turhia, niin sen suhteen minun on sanottava, että *hän itsekin herättää minussa toiveita*” (s. 283).

Niin, täytyy tunnustaa, että tov. Martov on loistavasti täyttänyt tov. Akimovin toiveet!

Tov. Martov lähti tov. Akimovin mukaan tultuaan vakuutuneeksi hänen olevan oikeassa sen jälkeen, kun puolueen vanhan kollegion, jonka laskettiin toimineen kolme vuotta, „periytyväisyys” tuli rikotuksi. Helpollapa tov. Akimov sai voiton.

Mutta edustajakokouksessa tov. Akimovin puolelle asetuiivat — ja asettuivat johdonmukaisesti — vain toverit Martynov, Brucker ja bundilaiset (8 ääntä). Tov. Jegorov, „keskustan” todellisena johtajana, asettuu kultaiselle keskitielle: hän näettekö on yhtä mieltä iskralaisten kanssa, on heille „myötätuntoinen” (s. 282) ja *todistaa* tämän myötätuntonsa *ehdottamalla* (s. 283), että herätetty periaatteellinen kysymys kokonaan sivuutettaisiin *eikä puhutaisi* Liigasta eikä Liitosta. Ehdotus hylättiin 27 äänellä 15 vastaan. Ilmeisesti anti-iskralaisten (8) lisäksi melkein koko „keskusta” (10) äänesti tov. Jegorovin mukana (äänestäneiden koko luku oli 42, joten huomattava määrä joko pidättäytyi tai *oli poissa*, kuten usein tapahtui sellaisissa äänestyksissä, jotka eivät olleet mielenkiintoisia ja *epäilyksenalaisia* tulosten kannalta). *Kun vain tulee kysymys iskralaisten periaatteiden läpiviemisestä käytännössä*, niin heti osoittautuu, että „keskustan” „myötätunto” on pelkääjän *sanallista*, ja meidän mukaamme ei tule enempää kuin kolmekymmentä tai vähän yli kolmekymmentä ääntä. Väitetyt ja äänestykset Rusovin ehdotuksesta (Liigan tunnustaminen *ainoaksi* ulkomaiseksi järjestöksi) osoittavat sen vieläkin havainnollisemmin. Anti-iskralaiset ja „suo” asetuvat jo suoraan *periaatteelliselle* kannalle, ja tätä kantaa

muuten puolustavat toverit Lieber ja Jegorov, jotka julistavat tov. Rusovin ehdotuksen äänestykseen kelpaamattomaksi, laittomaksi: „Sillä surmataan kaikki muut ulkomaiset järjestöt” (Jegorov). Ja puhuja, joka ei halua osallistua „järjestön surmaamiseen”, ei ainoastaan kieltäydy äänestämästä, vaan vieläpä poistuu salistakin. Täytyy olla kuitenkin oikeudenmukainen „keskustan” johtajalle: hänellä näkyi olevan kymmenen kertaa enemmän vakaumuksellisuutta (virheellisissä periaatteissaan) ja poliittista miehuullisuutta kuin tov. Martovilla ja kumppaneilla, hän puolusti „surmattua” järjestöä *silloinkin, kun kysymyksessä ei ollut oma kerho*, joka oli kärsinyt tappion avoimessa taistelussa.

Tov. Rusovin ehdotus tunnustetaan kelvolliseksi äänestykseen 27 äänellä 15 vastaan, ja sitten hyväksytään 25:llä 17:ää vastaan. Kun lisäämme näihin 17:ään poissaolleen tov. Jegorovin, niin saamme *anti-iskralaisten ja „keskustan” kokoonpanon täysilukuisena (18)*.

Ulkomaista järjestöä koskeva sääntöjen 13. § kokonaisuudessaan hyväksytään vain *31 äänellä* 12 vastaan kuuden pidättäytyessä. Tämän luvun, 31, joka osoittaa iskralaisten, s.o. „Iskran” katsantokantoja johdonmukaisesti puolustavien ja niitä *tositeoissa* noudattavien henkilöiden likipitäisen lukumäärän edustajakokouksessa, me kohtaamme jo ainakin *kuudennen kerran* edustajakokouksen äänestysten erittelyssä (Bundia koskevan kysymyksen paikka, Organisaatiokomitean aiheuttama välikohtaus, „Juzhnyi rabotshi” ryhmän hajallelaskeminen ja kaksi äänestystä agraariohjelmasta). Mutta tov. Martov haluaa vakavasti uskotella meille, ettei ole mitään syytä erottaa näin „suppeaa” iskralaisten ryhmää!

Ei voida olla mainitsematta myöskään siitä, että sääntöjen 13. §:n hyväksyminen sai aikaan sangen kuvaavia keskusteluja tovereiden Akimovin ja Martynovin ilmoituksen johdosta, että he „kieltäytyvät osallistumasta äänestykseen” (s. 288). Edustajakokouksen byroo käsitteli tämän ilmoituksen ja katsoi — täydellä syyllä, — että Liiton suoranainen lakkauttaminenkaan ei antaisi Liiton edustajille minkäänlaista oikeutta kieltäytyä osallistumasta edustajakokouksen työhön. Äänestyksistä kieltäytyminen on ehdottomasti epänormaalista ja sallimatonta, sellainen oli katsantokanta, jolle byroon kanssa asettui koko edustajakokous, muun muassa myöskin ne vähemmistön iskralaiset,

jotka 28. istunnossa *tuomitsivat kiihkeästi sen, mitä olivat itse tehneet 31:ssä!* Kun tov. Martynov alkoi puolustaa ilmoitustaan (s. 291), niin häntä vastaan nousivat sekä Pavlovitsh että Trotski, sekä Karski että Martov. Tov. Martov käsitti erikoisen selvästi tyytymättömän vähemmistön velvollisuudet (niin kauan kuin itse ei ollut jäänyt vähemmistöön!) ja puhui heistä erittäin rakentavasti. „Joko te olette edustajakokouksen jäseniä”, huudahti hän tovereille Akimoville ja Martynoville, „ja silloin teidän *täytyy* osallistua sen *kaikkean* työhön” (kursivointi minun; silloin tov. Martov ei vielä huomannut formalismia ja byrokratismia vähemmistön alistamisessa enemmistön tahtoon!), „tai te ette ole sen jäseniä, ja silloin te ette voi jäädä istuntoon... Liiton edustajat pakoittavat minut ilmoituksellaan asettamaan kaksi kysymystä: ovatko he puolueen jäseniä ja ovatko he edustajakokouksen jäseniä?” (s. 292).

Tov. Martov opettaa tov. Akimoville puolueen jäsenten velvollisuuksia! Mutta tov. Akimov ei suotta ollut jo sanonut, että hän asettaa tov. Martoviin nähden erinäisiä toiveita... Näiden toiveiden oli kuitenkin sallittu toteutua vasta *sen jälkeen*, kun Martov oli kärsinyt tappion vaaleissa. Kun kysymys ei ollut hänestä itsestään, vaan muista, niin tov. Martov jäi kuuroksi jopa kauhealle „poikkeuslaki”-sanallekin, jonka *ensimmäisenä laski liikkeelle* (ellen erehdy) *tov. Martynov*. „Meille annetut selitykset”, vastaa tov. Martynov niille, jotka kehoittivat häntä ottamaan takaisin ilmoituksensa, „eivät ole tehneet selväksi sitä, oliko päätös periaatteellinen vai oliko se *poikkeustoimenpide* Liittoa vastaan. Siinä tapauksessa me katsoimme, että Liittoa on loukattu. Toveri Jegorov sai samanlaisen vaikutelman kuin mekin, että se on *poikkeuslaki* (kursivointi minun) Liittoa vastaan, ja siksi hän jopa poistui istuntasalistakin” (295). Sekä tov. Martov että tov. Trotski nousevat yhdessä Plehanovin kanssa tarmokkaasti sitä tolkutonta, *todella tolkutonta* ajatusta vastaan, että edustajakokouksen äänestys on *loukkaus*, ja tov. Trotski, puolustaessaan edustajakokouksen hänen ehdotuksestaan hyväksymää päätöslauselmaa (että toverit Akimov ja Martynov voivat katsoa itsensä täysin tyydytetyiksi), vakuuttaa, että „pätöslauselmalla on periaatteellinen eikä nurkkakuntalainen luonne, ja *se ei kuulu meihin, jos joku siitä loukkaantui*” (s. 296). Hyvin pian kävi kuitenkin selväksi, että kerho-

laisuus ja nurkkakuntalaisuus ovat vielä liian voimakkaita puolueessamme, ja alleviivaamani ylpeät sanat osoittautuivat pelkäksi heliseväksi fraasiksi.

Toverit Akimov ja Martynov kieltäytyivät ottamasta ilmoitustaan takaisin ja poistuivat edustajakokouksesta edustajain yhdessä huudahdella: „aivan suotta!”.

m) VAALIT. EDUSTAJAKOKOUKSEN LOPPU

Sääntöjen hyväksymisen jälkeen edustajakokous hyväksyi päätöslauselman piirijärjestöistä ja eritä päätöslauselmia puolueen eri järjestöistä ja edellä erittelemäni „Juzhnyi rabotshi” ryhmästä käydyn sangen opettävän keskustelun jälkeen siirtyi puolueen keskuselinten vaaleja koskevaan kysymykseen.

Me jo tiedämme, että „Iskra” järjestö, jolta koko edustajakokous odotti arvovaltaista suositusta, oli jakaantunut kahtia tässä kysymyksessä, sillä järjestön vähemmistö halusi kokeilla edustajakokouksessa avoimessa ja vapaassa taistelussa, eikö sen onnistuisi voittaa itselleen *enemmistöä*. Tiedämme myös, että jo kauan ennen edustajakokousta sekä edustajakokouksessa oli kaikille edustajille tullut tunnetuksi toimituksen *uusimista* koskeva suunnitelma, jonka mukaan piti valita kaksi kolmikkoa Pää-äänenkannattajaan ja Keskuskomiteaan. Pysähdymme yksityiskohtaisemmin tämän suunnitelman käsittelemiseen valaistaksemme edustajakokouksessa käytyjä keskusteluja.

Tässä on minun kommentaarini tarkka teksti edustajakokouksen Tagesordnungin luonnokseen, jossa tämä suunnitelma esitettiin *: „Edustajakokous valitsee kolme henkilöä Pää-äänenkannattajan toimitukseen ja kolme Keskuskomiteaan. Nämä kuusi henkilöä *yhdessä*, $\frac{2}{3}$ enemmistöllä, täydentävät, jos se on tarpeen, Pää-äänenkannattajan toimituksen ja Keskuskomitean kokoonpanoa kooptoimalla ja tekevät siitä vastaavan selostuksen edustajakokoukselle. Sen jälkeen, kun edustajakokous on tämän selostuksen vahvistanut, Pää-äänenkannattajan toimitus ja Keskuskomitea suorittavat myöhemmän kooptaation erikseen”.

---

* Katso kirjoitustani „Kirje „Iskran” toimitukselle”, s. 5, ja Liigan pöytäkirjoja, s. 53.

Tästä tekstistä suunnitelma käy selväksi mitä tarkimmin määritellysti ja ilman kaksimielisyyttä: se merkitsee toimituksen *uusimista* käytännöllisen työn vaikutusvaltaisimpien johtajien *osanotolla*. Tämän suunnitelman molemmat mainitsemani piirteet tulevat näkyviin jokaiselle, joka vaivautuu vähänkin huolellisesti lukemaan yllä esitetyn tekstin. Mutta meidän päivinämme pitää viipyä aivan aakkostotuukisienkin selittämisessä. Suunnitelma merkitsee nimenomaan toimituksen *uusimista*, ei sen jäsenmäärän ehdotonta laajentamista eikä ehdotonta supistamista, vaan nimenomaan uusimista, sillä kysymys mahdollisesta laajentamisesta tai supistamisesta on jätetty *avoimeksi*: kooptaatio edellytetään vain siinä tapauksessa, *jos se on välttämätöntä*. Niissä ehdotuksissa, joita eri henkilöt tekivät tästä uusimiskysymyksestä, oli suunnitelmia, jotka edellyttivät sekä toimituksen jäsenmäärän mahdollista supistamista että laajentamista seitsemään jäseneseen (seitsikon olen minä henkilökohtaisesti aina katsonut verrattomasti tarkoituksenmukaisemmaksi kuin kuusikon) ja vieläpä tämän määrän lisäämistä yhteentoista (minä katsoin tämän mahdolliseksi siinä tapauksessa, että sovussa yhdytään kaikkien sosialidemokraattisten järjestöjen kanssa yleensä ja erikoisesti Bundin ja Puolan sosialidemokratian kanssa). Mutta kaikkein tärkein, minkä henkilöt, jotka puhuvat „kolmikosta”, jättävät tavallisesti huomioonottamatta, on *vaatimus, että Keskuskomitean jäsenet osallistuvat Pää-äänenkannattajan myöhempää kooptaatiota koskevan kysymyksen ratkaisuun*. Ei ainoakaan toveri järjestön koko jäsenjoukosta ja „vähemmistöön” kuuluvista edustajakokouksen edustajista, jotka tunsivat tämän suunnitelman ja olivat hyväksyneet sen (olivat hyväksyneet sen tekemällä erikoisen ilmoituksen suostumuksestaan tai vaikenemalla), vaivautunut selittämään tämän vaatimuksen merkitystä. Minkä vuoksi ensinnäkin toimituksen uusimisen lähtökohdaksi oli otettu nimenomaan kolmikko ja vain kolmikko? Ilmeistä on, että tämä olisi ollut *aivan järjetöntä*, jos olisi pidetty silmällä *yksinomaan* tai vaikkapa pääasiallisestikin kollegion *laajentamista*, jos tämä kollegio olisi tunnustettu todella „sopusointuiseksi”. Olsi ollut kummallista, jos „sopusointuisen” kollegion laajentamisessa ei olisi *lähdetty* tästä kollegiosta kokonaisuudessaan, vaan ainoastaan *sen osasta*. Ilmeistä

on, että *ei kaikkia* kollegion jäseniä tunnustettu täysin kelpoiksi käsittelemään ja *ratkaisemaan* kysymystä sen kokoonpanon uusimisesta, toimittajain vanhan kerhon muuttamisesta *puolue-elimeksi*. Ilmeistä on, että vieläpä sekin, joka itse henkilökohtaisesti halusi uusimista laajentamisen muodossa, myönsi, että vanha kokoonpano ei ollut sopusointuinen eikä vastannut puolue-elin-ihannetta, sillä muuten kuusikon laajentamiseksi ei olisi ollut syytä supistaa sitä *ensin kolmikoksi*. Toistan: tämä on itsestään selvää, ja ainoastaan kysymyksen väliaikainen peittyminen „persoonaseikkoihin” saattoi pakoittaa unohtamaan sen.

Toiseksi, edellä esitetystä tekstistä näkyy, että *Pää-äänenkannattajan kaikkien kolmen jäsenen suostumukseen* ei olisi ollut vielä riittävä kolmikon laajentamiseksi. Tämä myös jätetään aina huomioonottamatta. Kooptaatiota varten tarvitaan $\frac{2}{3}$ *kuudesta*, s.o. *neljä* ääntä; siis olisi riittänyt, kun kolme Keskuskomitean valittua jäsentä olisi sanonut „veto”, niin *kolmikon minkäänlainen laajentaminen ei olisi ollut mahdollista*. Ja päinvastoin, vaikka kaksi Pää-äänenkannattajan toimituksen kolmesta jäsenestä olisi ollut pitemmälle menevää kooptaatiota vastaan, niin kooptaatio olisi kuitenkin voinut tapahtua Keskuskomitean kaikkien kolmen jäsenen suostuessa siihen. Ilmeistä siis on, että muutettaessa vanhaa kerhoa puolue-elimeksi *ratkaiseva* ääni haluttiin antaa edustajakokouksen valitsemille käytännöllisen työn johtajille. Minkälaisia tovereita me tällöin likimäärin suunnittelimme, se näkyy siitä, että ennen edustajakokousta toimitus valitsi yksimielisesti kokoonpanoonsa seitsemänneksi jäseneksi tov. Pavlovitshin siltä varalta, että edustajakokouksessa joudutaan puhumaan kollegion nimessä; toveri Pavlovitshin ohella seitsemänneksi jäseneksi oli ehdotettu erästä „Iskra” järjestön vanhaa jäsentä ja Organisaatiokomitean jäsentä, joka *sittemmin valittiin Keskuskomitean jäseneksi*.

Täten kahden kolmikon valitsemista edellyttävä suunnitelma oli selvästi tarkoitettu: 1) toimituksen uusimiseksi, 2) puolue-elimelle sopimattoman vanhan kerholaisuuden eräiden piirteiden poistamiseksi siitä (ellei olisi ollut mitään poistamista, niin ei olisi ollut myöskään syytä ajatella alkukolmikkoa!), ja vihdoin 3) kirjailijakollegion „teokraattisten” piirteiden poistamiseksi (ottamalla mukaan huomattavia käytännönmiehiä kolmikon laajentamiskysymyksen

ratkaisemiseen). Tämä suunnitelma, johon kaikki toimittajat tutustutettiin, perustui ilmeisesti *kolmiuotisen* työn *kokeemukseen* ja vastasi *täydellisesti* meidän johdonmukaisesti noudattamiamme vallankumouksellisen järjestön periaatteita: *hajaannuksen* kaudella, jolloin „Iskra” alkoi ilmestyä, eri ryhmät muodostuivat usein satunnaisesti ja vaistovaraisesti kärsien pakostakin eräistä kerholaisuuden vahingollisista ilmauksista. Puolueen muodostaminen edellytti tällaisten piirteiden poistamista ja vaati niiden poistamista; huomattavien käytännömiesten osallistuminen tähän poistamiseen oli *välttämätöntä*, sillä eräät toimituksen jäsenet hoitivat *aina* organisatorisia asioita ja puolue-elimien systeemiin piti saada, paitsi kirjailijakollegio, myöskin poliittisten johtajain kollegio. Alkukolmikön valitsemisen jättäminen edustajakokouksen tehtäväksi oli samoin luonnollista „Iskran” aina noudattaman politiikan kannalta: valmistelimme edustajakokousta äärimmäisen *varovaisesti*, odottaen ohjelmaa, taktiikkaa ja organisaatiota koskevien periaatteellisten kiistakysymysten *täydellistä* selvenemistä; *emme epäilleet* sitä, etteikö edustajakokouksesta tule *iskralainen* siinä mielessä, että valtava enemmistö on solidaarinen näissä peruskysymyksissä (siitä olivat osittain todistuksena myös päätöslauselmat „Iskran” tunnustamisesta johtavaksi äänenkannattajaksi); tämän vuoksi meidän *täytyi* antaa tovereille, jotka olivat kantaneet harteillaan kaiken työtaakan „Iskran” aatteiden levittämisessä ja sen puolueeksi muuttamisen valmistelussa, antaa *heille itselleen* mahdollisuus ratkaista kysymys kaikkein kelvollisimmista ehdokkaista uuteen puolue-elimeen. *Ainoastaan* se, että tämä „kahden kolmikön” suunnitelma oli luonnollista, että se *vastasi täydellisesti* „Iskran” koko politiikkaa ja kaikkea sitä, mitä asioita vähänkin lähempänä olevat henkilöt „Iskrasta” tiesivät, *ainoastaan se voikin selittää*, miksi tämä suunnitelma sai yleisen hyväksymisen ja miksi ei ollut minkäänlaista sen kanssa kilpailevaa suunnitelmaa.

Ja niinpä tov. Rusov edustajakokouksessa ennen kaikkea ehdottikin valittavaksi *kaksi kolmikkoa*. Martovin — *joka oli kirjeellisesti tiedoittanut meille tämän suunnitelman yhteydestä väärään opportunistista syyttämiseen* — kannattajat *eivät silti ajatelleetkaan* johtaa kiistaa kuusikosta ja kolmikosta kysymykseksi siitä, onko tämä syytös oikea vai väärä. *Kukaan heistä ei edes hiiskahtanutkaan siitä! Kukaan*

heistä ei rohjennut lausua sanaakaan kuusikkoon ja kolmikkoon yhtyneiden vivahdusten periaatteellisesta eroavaisuudesta. He katsoivat paremmaksi yleisemmin käytetyn ja halpa-arvoisemman tavan — vedota säälintunteeseen, viitata mahdolliseen loukkaantumiseen, teeskennellä, että kysymys toimituksesta on jo ratkaistu „Iskran” nimittämisellä Pää-äänenkannattajaksi. Tämä viimeksimainittu perustelu, jonka tov. Koltsov esitti toveri Rusovia vastaan, on suorainen väärännys. Edustajakokouksen päiväjärjestykseen oli asetettu — eikä tietenkään sattumalta — kaksi eri kohtaa (ks. pöytäkirjojen s. 10): 4. kohta — „Puolueen Pää-äänenkannattaja” ja 18. kohta — „Keskuskomitean ja Pää-äänenkannattajan toimituksen vaalit”. Tämä ensinnäkin. Toiseksi, Pää-äänenkannattajan nimittämisen yhteydessä kaikki edustajat kategorisesti ilmoittivat, että siten ei vahvisteta toimitusta, vaan ainoastaan suunta *, eikä näitä ilmoituksia vastaan kuulunut ainoatakaan vastalauseita.

Täten siis väite, että vahvistaessaan määrätyn äänenkannattajan edustajakokous vahvisti siten jo asiallisesti toimituksenkin, — väite, jonka vähemmistön kannattajat ovat monta kertaa toistaneet (Koltsov, s. 321, Posadovski, samalla sivulla, Popov, s. 322 ja monet muut) — oli todellisuudessa suorastaan väärä. Se oli kaikille selvä manööveri, joka peitti perääntymistä siitä kannasta, joka oli otettu silloin, kun keskusten kokoonpanoa koskevaan kysymykseen kaikki voivat vielä suhtautua todella puolueettomasti. Perääntymistä ei voitu puolustella enempää periaatteellisilla vaikuttimilla (sillä sellaisen kysymyksen kuin „väärän opportunistista syyttämisen” nostaminen edustajakokouksessa oli liian epäedullista vähemmistölle, joka ei niin äännähtänytkään siitä) kuin myöskään vetoamisella tosiasiallisiin tietoihin kuusikon tai kolmikon todellisesta

* Ks. pöytäkirjojen s. 140, Akimovin puhetta: „...minulle sanotaan, että Pää-äänenkannattajan vaaleista me tulemme puhumaan lopussa”, Muravjovin puhetta Akimovia vastaan, „joka ottaa hyvin läheisesti sydämelleen kysymyksen Pää-äänenkannattajan tulevasta toimituksesta” (s. 141), Pavlovitshin puhetta siitä, että nimitettyämme äänenkannattajan me saimme „konkreettisen aineiston, jonka perusteella voimme suorittaa ne operaatiot, joista tov. Akimov niin huolehtii”, ja siitä, että „Iskran” „alistamisesta” „puolueen päätöksiin” ei voi olla epäilyksen varjoakaan (s. 142); Troitskin puhetta: „kun kerran emme vahvista toimitusta, niin mitä me vahvistamme „Iskrassa”?.. Emme nimeä, vaan suunnan... emme nimeä, vaan lipun” (s. 142); Martynovin puhetta: „...Minä arvelen, kuten monet muutkin toverit, että käsitellessämme kysymystä „Iskran” hyväksymisestä tunnetun suunnan lehtenä meidän Pää-äänenkannattajaksemme, meidän ei tule nyt kosketella sen toimituksen valitsemis- tai vahvistamistapaa; siitä tulee puhe myöhemmin, päiväjärjestyksen vastaavassa kohdassa”... (s. 143).

työkyvystä (sillä yksistään niihin kajoaminenkin olisi antanut rökkiön todistuksia vähemmistöä vastaan). Kysymyksestä täytyi suoriutua *fraasilla* „sopusuhtaisesta kokonaisuudesta”, „sopusointuisesta kollektiivista”, „sopusuhtaisesta ja kristallineheästä kokonaisuudesta” y.m.s. Ei ole ihme, että tuollaisia perusteluja nimitettiin heti niiden oikealla nimellä: „*viheliäisiä sanoja*” (s. 328). Itse kolmikön suunnitelma oli jo selvänä todistuksena siitä, ettei „sopusointu” ollut täydellistä, ja edustajain saamat vaikutteet yli kuukauden kestäneen yhteisen työn ajalta olivat ilmeisesti antaneet suuren määrän aineistoa edustajain *itsenäiseen* johtopäätösten tekemiseen. Kun tov. Posadovski viittasi (hänen kannaltaan katsoen varomattomasti ja ajattelemattomasti: ks. ss. 321 ja 325 hänen „ehdollisesti” käyttämästään „kahnauksen”-sanasta) tähän aineistoon, niin tov. Muravjov sanoi suoraan: „Minun mielestäni edustajakokouksen enemmistö näkee nyt täysin selvästi, että tällaisia * kahnauksia on epäilemättä olemassa” (321). Vähemmistö halusi ymmärtää tämän „kahnauksen”-sanon (jonka laski liikkeelle Posadovski eikä Muravjov) yksinomaan jonkinlaisessa persoonallisuusmielessä rohkenematta ottaa vastaan tov. Muravjovin heittämiä hansikasta, rohkenematta esittää *ainoatakaan asiallista* perustelua kuusikön puolesta. Syntyi tuloksettomuutensa puolesta hyvin koomillinen kiista: enemmistö ilmoittaa (tov. Muravjovin kautta), että se *näkee aivan selvästi* kuusikön ja kolmikön todellisen merkityksen, mutta vähemmistö itsepintaisesti ei kuule sitä, vaan vakuuttaa, että „meillä *ei ole mahdollisuutta* ryhtyä asian käsittelyyn”. Enemmistö ei ainoastaan pidä mahdollisena asian käsittelemiseen ryhtymistä, vaan on jo „alkanut käsittelyn” ja puhuu tämän käsittelyn sille *aivan selvistä* tuloksista, mutta vähemmistö nähtävästi *pelkää käsittelyä* ja turvautuu pelkien „viheliäisten sanojen” suojaan. Enemmistö kehoittaa „ottamaan huomioon, että meidän Pää-äänenkannattajamme ei ole vain kirjallinen ryhmä”, enemmistö „haluaa, että Pää-äänenkannattajan johdossa olisi *läysin varmoja ja*

---

* Mitä „kahnauksia” tov. Posadovski nimenomaan tarkoitti, sitä emme edustajakokouksessa saaneet tietää. Tov. Muravjov taas samassa istunnossa (s. 322) väitti, että hänen ajatuksensa oli esitetty väärin, mutta pöytäkirjojen vahvistamisen aikana hän sanoi suoraan, että hän „puhui niistä kahnauksista, joita tuli esiin edustajakokouksessa eri kysymyksistä käydyissä keskusteluissa, periaatteellisluontoisista kahnauksista, joiden olemassaolo tällä hetkellä on jo valitettavasti tosiasia, jota ei kukaan käy kieltämään” (s. 353).

edustajakokoukselle tunnettuja henkilöitä, jotka tyydyttävät ne vaatimukset, joista puhuin” (s.o. nimenomaan ei vain kirjallisia vaatimuksia, s. 327, tov. Langen puhe). Vähemmistö ei taaskaan rohkene nostaa hansikasta eikä puhua sanaakaan siitä, kuka sen mielestä on kelvollinen sellaiseen kollegioon, joka ei ole vain kirjallinen, kuka on „täysin varma ja edustajakokoukselle tunnettu” suure. Vähemmistö pysyy edelleenkin piilossa kuuluisan „sopusointuisuuden” takana. Enemminkin. Vähemmistö esittää todistelussakin sellaisia perusteluja, jotka periaatteellisesti ovat kokonaan vääriä ja siksi aiheuttavat aivan oikeutetusti jyrkän vastustuksen. „Edustajakokouksella — näettekös — ei ole moraalista eikä poliittista oikeutta paloitella toimitusta” (Trotski, s. 326), „se on liian arkaluontoinen (sic!) kysymys” (myös hän), „miten valitsematta jääneiden toimituksen jäsenten on suhtauduttava siihen, että edustajakokous ei enää halua nähdä heitä toimituksen kokoonpanossa?” (Tsarjov, s. 324)*.

Tällaiset perustelut siirsivät kysymyksen jo kokonaan säälin ja loukkaantumisen maaperälle, sillä ne olivat suoraanista vararikon tunnustamista todella periaatteellisten, todella poliittisten todisteiden alalla. Ja enemmistö luonnehti heti tällaisen kysymyksenasettelun *oikealla* sanalla: *poroporvarillisuus* (tov. Rusov). „Vallankumouksellisten suusta”, sanoi tov. Rusov aivan oikein, „kuuluu sellaisia kummallisia puheita, jotka ovat räikeässä epäsoinnussa puolue- ja puolueen eettillisyyks-käsitteiden kanssa. Tärkein perustelu, jolle kolmikkojen valitsemisen vastustajat ovat asettuneet, on *aivan poroporvarillinen katsantokanta puolueasioihin nähden*” (kursivointi kaikkialla minun)... „Asettuessamme tälle ei puoluekantaiselle, vaan *poroporvarilliselle* näkökannalle meille herää jokaisen vaalin aikana kysymys: mutta eikö Petrov loukkaannu siitä, että valittiin Ivanov eikä häntä, eikö tämä tai tuo Organisaatiokomitean jäsen loukkaannu siitä, että Keskuskomiteaan valittiin toinen eikä häntä. Mihin tämä meidät johtaa, toverit? Ellemme ole kokoontuneet tänne *pitämään toisillemme mieluisia puheita emmekä latelemaan poroporvarillisia hempeyksiä*, vaan perustamaan puoluetta, niin emme voi

* Vertaa tov. Posadovskin puheita: „...Valitessanne entisen toimituksen kuudesta jäsenestä kolme te katsoitte siten kolme muuta tarpeettomiksi, liioiksi. Mutta siihen teillä ei ole oikeutta eikä syytä”.

mitenkään myöntyä sellaiseen katsantokantaan. Meillä on edessämme *toimihenkilöiden valinta*, ja siinä ei voi olla kysymys epäluottamuksesta ketään valitsematta jäänyttä kohtaan, vaan *siinä on ainoastaan kysymys asian edusta ja valitun henkilön kelpaavuudesta siihen toimeen, johon hänet valitaan*" (s. 325).

Kehoitamme kaikkia niitä, jotka haluavat päästä itsenäisesti selville puolueen kahtiajakaantumisen syistä ja löytää sen *juuret* edustajakokouksesta, *lukemaan ja lukemaan yhä uudestaan* тов. Rusovin puheen, jonka perusteluja vähemmistö ei kumonnut eikä edes väittänyt niitä vastaan. Eikä voida väittääkään sellaisia alkeellisia, aakkostotuuksia vastaan, joiden unohtamisen jo itse тов. Rusov selitti oikein pelkästään „*hermokihtymyksestä*” johtuvaksi. Ja tämä on vähemmistölle todellakin vähemmän epämiellyttävä selitys siitä, miten he saattoivat mennä puolueen näkökannalta poroporvarillisuuden ja kerholaisuuden kannalle*.

Mutta vähemmistön oli siinä määrin mahdoton löytää järkeviä ja asiallisia perusteluja vaaleja vastaan, että

* „Piiritystillassaan” тов. Martov suhtautui tähän kysymykseen samalla tavalla kuin muuhinkin koskettelemissänsä kysymyksiin. Hän ei vaivautunut antamaan täydellistä kuvaa kiistasta. Hän sivuutti vaatimattomasti ainoan todella *periaatteellisen* kysymyksen, joka tässä kiistassa nousi pinnalle: poroporvarillisia hempeyksiä vai ko toimihenkilöiden vaalit? Puolueen näkökanta vai ko Ivan Ivanytshien loukkaantuminen? Тов. Martov rajoittui siinäkin poimimaan tapauksen erillisiä ja yhteyttä vailla olevia palasia lisäten niihin kaikenkaltaisia minuuin kohdistettuja haukkumasanonoja. Se on vähänlaisesti, тов. Martov!

Erikoisesti käy тов. Martov *minun* kimppuuni kysymyksellä, *minkä vuoksi* edustajakokouksessa ei valittu tovereita Axelrodia, Zasulitshia ja Staroveria. Poroporvarillinen katsantokanta, jolle hän on asettunut, estää hänet näkemästä näiden kysymysten *sopimattomuutta* (miksi hän ei kysy toimitusvirkaajeltään тов. Plehanovilta?). Hän näkee ristiriidan siinä, että minä pidän vähemmistön käyttäytymistä edustajakokouksessa kuusikkoa koskevassa kysymyksessä „*tahdittomana*” ja samaan aikaan vaadin puoluejulkisuutta. Ristiriitaa siinä ei ole, kuten Martov itsekin olisi helposti huomannut, jos olisi vaivautunut antamaan yhtenäisen esityksen kysymyksen *kaikista* vaiheista eikä sen palasia. Tahdittonta oli asettaa kysymys poroporvarilliselle kannalle, vedota säälintunteeseen ja loukkaantumiseen; puoluejulkisuuden etu olisi vaatinut antamaan *asiallisen* arvion kuusikon edullisuudesta kolmikkoon verrattuna, arvion ehdokkaiden sopivaisuudesta toimiin, arvion suuntavaihteista: *tästä vähemmistö ei sanonut edustajakokouksessa sanaakaan*.

Tutkimalla tarkkaavaisesti pöytäkirjoja тов. Martov olisi huomannut edustajien puheissa *koko joukon* perusteluja kuusikkoa vastaan. Tässä on oitteita näistä puheista: ensiksi, entisessä kuusikossa näkyvä selvästi kannauksia periaatteellisten suuntavaihteiden mielessä; toiseksi, toimitustyön teknillinen yksinkertaistaminen on toivotettava; kolmanneksi, asian hyöty on poroporvarillisia hempeyksiä korkeammalla; vain valinta turvaa sen, että valitut henkilöt ovat toimiinsa sopivia; neljänneksi, edustajakokouksen valitsemisvapautta ei saa rajoittaa; viidenneksi, puolueelle ei ole nykyään tarpeen vain kirjallinen ryhmä Pää-äänenkannattajassa. Pää-äänenkannattajaan ei tarvita ainoastaan kirjallijoita, vaan myös hallintomiehiä; kuudenneksi, Pää-äänenkannattajassa täytyy olla täysin varmoja, *edustajakokoukselle* tunnettuja henkilöitä; seitsemänneksi, kuuden collegio on usein toimintakyvytön, eikä sen työ ole tullut tehdyksi epänormaalisten sääntöjen *ansiota*, vaan niistä *huolimatta*; kahdeksanneksi, lehden johtaminen on puolueen (eikä kerhon) asia. J.n.e.—Köettäkoon тов. Martov, jos häntä niin kiinnostaa kysymys valitsematta jäämisen syistä, *syventyä* näihin kaikkiin näkökohtiin ja kumota niistä *edes yhdän*.

paitsi poroporvarillisuuden tuomista puolueasioihin se meni suorastaan *skandaalimaisiin käyttäytymistapoihin* saakka. Todellakin, kuinka voisi olla nimittämättä tällä nimellä tov. Popovin käyttäytymistä, kun hän neuvoi tov. Muravjovia „olemaan ottamatta itselleen arkaluontoisia *tehtäviä*” (s. 322)? Mitä se on, ellei „toisen sieluun tunkeutumista”, kuten tov. Sorokin oikein sanoi (s. 328)? Mitä se on, ellei „*henkilöllä*” keinottelua *poliittisten* perustelujen puutteessa? Puhuiko tov. Sorokin totta vai ei sanoessaan, että „tuollaisia käyttäytymistapoja me olemme aina vastustaneet”? „*Oliko tov. Deutschin käyttäytyminen sallittavaa*, kun hän mielenosoituksellisesti yritti naulita häpeäpaaluun niitä tovereita, jotka eivät olleet hänen kanssaan samaa mieltä?”* (s. 328).

Tehkäämme yhteenveto toimitusta koskeneen kysymyksen johdosta käydystä keskustelusta. Vähemmistö ei kumonnut (eikä yrittänytkään kumota) enemmistön lukuisia viittauksia siihen, että kolmikkoluonnos oli tunnettu *edustajille* aivan edustajakokouksen alussa ja ennen edustajakokousta, että tämä luonnos oli siis lähtöisin sellaisista *käsityksistä ja tiedoista, jotka eivät olleet riippuvaisia edustajakokouksessa sattuneista tapahtumista ja kiistoista*. Vähemmistö otti kuusikko vaatien *poroporvarillisiin* käsityksiin perustuvan *periaatteellisesti väärän ja sietämättömän asenteen*. Vähemmistö näytti täydellisesti unohtaneen *puolueen* näkökannan *toimihenkilöiden* valintaan nähden eikä yrittänyt edes antaa *arviota* jokaisesta toimeen esitetystä ehdokkaasta ja siitä, onko hän kelvollinen vai eikö ole kelvollinen kysymyksessä olevaan toimeen. Vähemmistö *vältteli* kysymyksen asiallista käsittelyä vedoten surullisenkuuluiseensa sopusointuun, „*vuodattaen kyyneleitä*” ja „*joutuen kiihkon valtaan*” (s. 327, Langen puhe), aivan kuin olisi „*haluttu tappaa*” joku.

* Näin ymmärsi tov. Deutschin sanat (vrt. s. 324 — „*räikeä sananvaihto Orlovin kanssa*”) tov. Sorokin *samassa istunnossa*. Tov. Deutsch selittää (s. 351), ettei hän „*puhunut mitään sellaista*”, mutta itse tunnustaa *siinä samassa*, että sanoi jotain *sangen, samantapaista*”. „*Minä en sanonut: kuka rohkenee*”, selittää tov. Deutsch, „*vaan sanoin: minusta on mielenkiintoista katsoa, keitä ovat ne henkilöt, jotka rohkenevat (sic) tov. Deutsch korjaa itseään menemällä ojasta allikkoon!*) ryhtyä kannattamaan sellaista rikollista (sic) ehdotusta kuin kolmikon valintaa” (s. 351). Tov. Deutsch ei kumonnut, *vaan vahvist* tov. Sorokinin sanat. Tov. Deutsch vahvist tov. Sorokinin nuhteen, että „*tässä on kaikki käsitykset sotkettu*” (vähemmistön perusteluissa kuusikon hyväksi). Tov. Deutsch vahvist tov. Sorokinin sellaisesta *aakkostotuudesta* tekemän muistutuksen olevan palkallaan, että „*me olemme puolueen jäseniä ja meidän on käytettävä*” *meidämme* pidettävä ohjeena yksinomaan poliittisia näkökohtia”. Vaalien *rikollisuudesta* huutaminen merkitsee, että alennutaan ei ainoastaan poroporvarillisuuteen, vaan suorastaan *pikku skandaalittin saakka!*

Vähemmistö meni jopa niinkin pitkälle, että „*tunkeutui toisen sieluun*”, parkui valinnan „rikollisuudesta” ja turvautui muihin samanlaisiin *sallimattomiin* käytöstapoihin, se meni noin pitkälle „*hermokihtymyksen*” vaikutuksesta (s. 325).

Taistelua *poroporoarillisuuden* ja *puoluekantaisuuden* välillä, pahimman lajin „*persoonaseikkain*” ja *poliittisten näkökohtien välillä, viheliäisten sanojen ja vallankumouksellisen velvollisuuden* alkeellisten käsitysten välillä — sellaista oli taistelu kuusikosta ja kolmikosta edustajakokouksemme kolmannessakymmenennessä istunnossa.

Ja 31. istunnossa, kun edustajakokous 19 äänen enemmistöllä 17 vastaan kolmen pidättäytyessä *hylkäsi* ehdotuksen entisen toimituksen vahvistamisesta kokonaisuudessaan (ks. s. 330 ja *painovirheitä*) ja kun *entiset toimittajat* palasivat istuntosaliin, niin tov. Martov ilmaisi „entisen toimituksen enemmistön nimessä antamassaan lausunnossa” (ss. 330—331) vieläkin suuremmassa mitassa samaa poliittisen kannan ja *poliittisten käsitysten* horjuvaisuutta ja epävakaisuutta. Tarkastelkaamme yksityiskohtaisemmin tämän yhteisen *lausunnon* jokaista kohtaa ja minun vastaustani siihen (ss. 332—333).

„Tästä lähtien”, sanoo tov. Martov sen jälkeen, kun entistä toimitusta ei vahvistettu, „vanhaa „Iskraa” ei ole olemassa, ja olisi johdonmukaisinta muuttaa sen nimi. Joka tapauksessa me pidämme edustajakokouksen uutta päätöstä oleellisena rajoituksena siihen „Iskralle” annettuun luottamuslauseeseen, joka hyväksyttiin eräässä edustajakokouksen ensimmäisistä istunnoista”.

Tov. Martov virkaveljineen nostaa kysymyksen *poliittisesta johdonmukaisuudesta*, joka on todellakin monessa suhteessa mielenkiintoinen ja opettavainen. Vastasin jo tähän viittaamalla siihen, että „Iskran” vahvistamisen yhteydessä puhuivat *kaikki* (pöytäk., s. 349, vrt. edellä s. 82)*. Epäilemättä edessämme on eräs poliittisen epäjohdonmukaisuuden räikeimmistä tapauksista; kenen puolelta — edustajakokouksenko enemmistön puolelta vai entisen toimituksen enemmistön puolelta — sen jätämme lukijan päätettäväksi. Lukijan ratkaistavaksi jätämme myös kaksi muuta tov. Martovin ja hänen virkaveljiensä aivan oikeaan

* Ks. tätä osaa, ss. 298—299. *Toim.*

aikaan asettamaa kysymystä: 1) *poroporvarillinenko vai puoluekantainen* käsitys ilmenee siinä, että *edustajakokouksen päätöstä toimihenkilöiden valitsemisesta Pää-äänenkannattajan toimitukseen* halutaan pitää „„Iskralle” annettun luottamuslauseen rajoittamisena”? 2) mistä hetkestä alkaen *vanhaa „Iskraa”* todella *ei ole olemassa*: 46. numerostako alkaen, jolloin aloimme toimittaa sitä Plehanovin kanssa kahden kesken, vaiko 53. numerosta, jolloin sitä alkoi toimittaa entisen toimituksen enemmistö? Kun ensimmäinen kysymys on mitä mielenkiintoisin *periaatteen kysymys*, niin toinen on mitä mielenkiintoisin *tosiasian kysymys*.

„Koska nyt on päätetty”, jatkoi tov. Martov, „valita kolmihenkkinen toimitus, niin minä omasta puolestani ja kolmen muun toverin nimessä ilmoitan, ettei meistä ainoakaan tule osallistumaan sellaiseen uuteen toimitukseen. Omasta puolestani lisään, että jos on totta, että eräät toverit ovat aikoneet kirjoittaa minun nimeni yhdeksi ehdokkaaksi tähän „kolmikkoon”, niin minä tulen pitämään sitä loukkauksena, jota en ole ansainnut (sic!). Puhun tästä niitä seikkoja silmällä pitäen, joiden vuoksi toimitus päätettiin muuttaa. Tämä päätettiin tehdä jonkinlaisten „hankausten” *, entisen toimituksen työkyvyttömyyden vuoksi, minkä lisäksi edustajakokous ratkaisi tämän kysymyksen määrättyssä mielessä, kysymättä toimitukselta näistä hankauksista ja asettamatta edes valiokuntaa ottamaan esille kysymystä sen työkyvyttömyydestä”... (Kummallista, ettei vähemmistöstä kukaan älynnyt ehdottaa edustajakokoukselle „toimitukselta kysymistä” tai valiokunnan asettamista! Eiköhän tämä johtunut siitä, että „Iskra” järjestön jakaantumisen jälkeen ja niiden neuvottelujen epäonnistuttua, joista tov. Martov ja Starover kirjoittivat, se olisi ollut hyödytöntä?)... „Tällaisten seikkojen vuoksi minun täytyy katsoa eräiden tovereitten oletta-
mus, että minä suostuisin työskentelemään tällä tavoin

* Tov. Martov tarkoittaa nähtävästi tov. Posadovskin sanaa „kahnus”. Toistan vielä, että tov. Posadovskilta jäi selittämättä edustajakokoukselle, mitä hän halusi sanoa, mutta tov. Muravjov, joka käytti samaa sanaa, selitti, että hän puhui niistä *periaatteellisista* kahnauksista, *joita tuli esiin edustajakokouksessa käydyissä keskusteluissa*. Lukijat muistavat, että *ainoa* tapaus todella *periaatteellisissa* keskusteluissa, joihin osallistui neljä toimittajaa (Plehanov, Martov, Axelrod ja minä), koski sääntöjen 1. pykälää ja että tov. Martov ja Starover tekivät *kirjeellisen* valituksen siitä, että toimituksen „muuttamisen” yhtenä perusteluna pidetään „vääriä opportunistista syyttämistä”. *Tässä kirjeessä* tov. Martov näki „oportunistimin” *ilmeisen* yhteyden toimituksen muuttamissuunnitelmaan, mutta *edustajakokouksessa* rajoittui hämärään vihjaukseen „*jonkinlaisista hankauksista*”. „Vääriä syytös opportunistista” oli jo unohdettu!

reformoidussa toimituksessa, tahraksi poliittiselle maineeleni”...*

Lainasin tahallani täydellisesti tuon järkeilyn näyttääkseni lukijalle esimerkin ja alun siitä, mikä puhkesi niin rehevästi kukkaansa *edustajakokouksen jälkeen* ja jota ei voida nimittää muuksi kuin *rettelöimiseksi*. Käytin tätä sanaa jo „Kirjeessä „Iskran” toimitukselle” ja huolimatta toimituksen tyytymättömyydestä olen pakoitettu sen toistamaan, sillä se on kiistämättömästi oikea. On virheellistä luulla, että rettelöiminen edellyttää „alhaisia vaikutteita” (kuten uuden „Iskran” toimitus päätteli): jokainen meidän karkoitus- ja emigranttisiirtokuntiamme vähänkin tunteva vallankumouksellinen on varmaankin nähnyt kymmeniä rettelöintitapauksia, jolloin on nostettu ja märehditty mitä tolkuttomimpia syytöksiä, epäilyksiä, itsesyytöksiä, „persoonaseikkoja” j.n.e. „hermokiihotuksen” ja epänormaalitysten, ummehtuneiden elämänolojen perustalla. Ainoakaan järkevä ihminen ei ryhdy ehdottomasti etsimään näistä rettelöimisistä alhaisia *vaikutteita, olivatpa niiden ilmaukset miten alhaisia tahansa*. Ja nimenomaan ainoastaan „hermokiihotuksesta” johtuvaksi voidaan selittää tuo tolkuttomuuksien, persoonaseikkojen, mielikuvituksellisten kauheuksien, sieluun tunkeutumisten, loukkaus- ja ryvetyspinnistysten sotkuinen vyyhti, jollainen on esittämäni kohta tov. Martovin puheesta. Ummehtuneet elämänolot synnyttävät meillä sadoittain tällaisia rettelöitä, ja poliittinen puolue ei ansaitisi kunnioitusta, ellei se uskaltaisi nimittää sairauttaan oikealla nimellä, antaa armotonta taudinmäärittelyä ja etsiä parannuskeinoja.

Mikäli tästä vyyhdestä voidaan erottaa jotain periaatteellista, sikäli tullaan *kiertämättömästi* johtopäätökseen, että

* Tov. Martov vielä lisäsi: „Tällaiseen osaan suostuisi ehkä Rjazanov, mutta ei se Martov, jonka te kaikki luullakseni tunnette hänen työnsä perusteella”. Sikäli kuin tämä oli *henkilökohtainen* hyökkäys Rjazanovia vastaan, niin tov. Martov otti sen takaisin. Mutta yleisnimenä Rjazanov ei suinkaan esiintynyt edustajakokouksessa minkään omien henkilökohtaisten ominaisuuksiensa vuoksi (joiden koskettaminen olisi ollut sopimatonta), vaan „Borba” ryhmän *poliittisen olemuksen*, sen *poliittisten virheiden* vuoksi. Tov. Martov tekee oikein hyvin, jos hän ottaa takaisin oletetut tai todella aiheutetut henkilökohtaiset loukkaukset, mutta sen vuoksi ei saa unohtaa *poliittisia virheitä*, joiden tulee olla *puolueelle opetuksena*. „Borba” ryhmää syytettiin meillä edustajakokouksessa „organisatorisen kaaoksen” aiheuttamisesta ja „mistään periaatteellisista näkökohdista johtumattoman pirstomisen” aiheuttamisesta (s. 38, tov. Martovin puhe). *Tällainen* poliittinen käyttäytyminen ansaitsee ehdottomasti moitteita ei vain silloin, kun havaitsemme sitä pienellä ryhmällä *yleisen* kaaoksen kaudella ennen puolueen edustajakokousta, vaan myöskin silloin, kun havaitsemme sitä puolueen edustajakokouksen *jälkeen*, kaaoksen poistamiskaudella, havaitsemme sitä vaikkapa „„Iskran” toimituksen enemmistöllä ja „Työn vapautus” ryhmän enemmistöllä”.

„vaaleilla ei ole mitään yhteistä poliittisen maineen loukkaamisen kanssa”, että „edustajakokouksen oikeuden kieltäminen uusien vaalien toimittamiseen, toimihenkilöiden kaikinlaiseen muuttamiseen, edustajakokouksen valtuuttamien kollegioiden seulomiseen” merkitsee kysymyksen *sotkemista* ja että „tov. Martovin mielipiteet siitä, voidaanko valita osa entisestä kollegiosta, ovat ilmauksena *mitä pahimmasta poliittisten käsitteiden sotkemisesta*” (kuten sanoin edustajakokouksessa, s. 332) *.

Sivuutan tov. Martovin „henkilökohtaisen” huomautuksen kysymykseen, kenen taholta kolmikkosuunnitelma on esitetty, ja siirryn hänen antamaansa „poliittiseen” arvioon vanhan toimituksen vahvistamatta jättämisen merkityksestä: „...,Nykyinen tapahtuma on viimeinen kohtaustaistelussa, jota on käyty edustajakokouksen jälkipuoliskolla”... (Oikein! ja tämä jälkipuolisko alkaa siitä hetkestä, jolloin Martov joutui sääntöjen 1. §:ää koskevassa kysymyksessä tov. Akimovin lujaan syleilyyn.) ... „Kenellekään ei ole salaisuus, että tämän reformin yhteydessä kysymys ei ole „työkykyisyydestä”, vaan taistelusta vaikutusvallasta Keskuskomiteaan”... (Ensiksikin, kenellekään ei ole salaisuus, että kysymys oli siinä *sekä* työkykyisyydestä *että* erimielisyydestä Keskuskomitean *kokoonpanoon* nähden, sillä „reformin” suunnitelma esitettiin silloin, kun toisesta erimielisyydestä *ei voinut olla vielä puhettakaan*, silloin, kun me yhdessä tov. Martovin kanssa valitsimme tov. Pavlovitshin seitsemänneksi jäseneksi toimituskollegioon! Toiseksi, me jo osoitimme *asiakirja*-aineiston perusteella, että kysymys oli KK:n *henkilökokoonpanosta*, että kysymys pelkistyi à la fin des fins ** ehdokaslistojen erilaisuuteen: Glebov — Travinski — Popov ja Glebov — Trotski — Popov.)... „Toimituksen enemmistö osoitti, että se ei halua Keskuskomitean muuttamista toimituksen välikappaleeksi”... (Alkaa Akimovin laulu: kysymys vaikutusvallasta, josta jokainen enemmistö taistelee aina ja kaikkialla, jokaisessa puolueen edustajakokouksessa *lujittaakseen* tätä vaikutusvaltaansa *enemmistöllä* keskustelimitä, siirretään *opportunististen juorujen* alalle puhumalla *toimituksen* „välikappaleesta”, toimituksen „yksinkertaisesta *lisäkkeestä*”, kuten sama tov. Martov sanoi vähän myöhemmin, s. 334.) ... „Sen vuoksi

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 489—490. *Toim.*

** — loppujen loppuksi. *Toim.*

kävi tarpeelliseksi toimituksen jäsenten määrän supistaminen (!!). Mutta sen vuoksi minä en voikaan mennä sellaiseen toimitukseen"... (Katselkaapa tarkemmin tuota „sen vuoksi”: miten toimitus *olisi voinut* muuttaa Keskuskomitean lisäkkeeksi tai välikappaleeksi? *vain* siten ja siinä tapauksessa, jos sillä olisi kolme ääntä Neuvostossa ja jos se *käyttäisi väärin* tätä enemmistöään? eikö tämä ole selvää? Ja eikö ole selvää sekin, että kolmanneksi valittu tov. Martov olisi aina voinut estää jokaisen väärinkäytöksen ja hävittää *yhdellä äänellään* toimituksen enemmistön Neuvostossa? Kysymys on siis nimenomaan Keskuskomitean henkilököönpanosta, ja puheet välikappaleesta ja lisäkkeestä osoittautuvat heti *juoruksi*.)... „Yhdessä vanhan toimituksen enemmistön kanssa minä luulin, että edustajakokous lopettaa „piiritystilan” puolueen sisällä ja saattaa siinä voimaan normaalin järjestyksen. Todellisuudessa piiritystilaa poikkeuslakeineen eri ryhmiä vastaan on jatkettu ja vieläpä kiristettykin. Ainoastaan koko vanhan toimituksen kokoonpanolla me voimme taata, että ne oikeudet, joita säännöt toimitukselle antavat, eivät koidu vahingoksi puolueelle”...

Siinä on kokonaan se kohta tov. Martovin puheesta, jossa *hän ensi kerran heitti surullisen kuuluisan „piiritystila”-tunnuksen*. Ja nyt katsahtakaa minun vastaustani hänelle:

...„Oikaistessani Martovin ilmoitusta kahta kolmikkoa koskevan suunnitelman yksityisluontoisuudesta en edes ajattelekaan kajota täten samaisen Martovin väitteeseen, että sillä askeleella, jonka otimme jättämällä vahvistamatta vanhan toimituksen, on „poliittinen merkitys”. Päinvastoin, olen tov. Martovin kanssa täydellisesti ja ehdottomasti samaa mieltä siitä, että tällä askeleella on suuri poliittinen merkitys,— mutta ei se, minkä Martov sille antaa. Hän sanoi, että se oli taistelua vaikutuksesta Venäjällä sijaitsevaan Keskuskomiteaan. Minä menen Martovia pitemmälle. Koko se toiminta, jota „Iskra” erityisenä ryhmänä on harjoittanut, on tähän saakka ollut taistelua vaikutuksesta, mutta nyt on kysymys jo enemmästä, vaikutusvallan organisatorisesta lujittamisesta eikä vain taistelusta sen saavuttamiseksi. Miten syvästi minun ja tov. Martovin mielipiteet eroavat tässä poliittisesti, näkyy siitä, että hän katsoo viakseni tuon halun vaikuttaa Keskuskomiteaan, kun taas minä katson ansiokseni sen, että olen pyrkinyt ja pyrin lujittamaan tätä vaikutusta organisatorisesti. Me näyimme puhuvan jopa eri kieltäkin. Mitä hyötyä olisi ollut kaikesta työstämme, kaikista ponnistuksista, jos niiden tuloksena olisi yhäti sama entinen taistelu vaikutusvallasta eikä vaikutusvallan täydellinen saavuttaminen ja lujittaminen? Niin, tov. Martov on aivan oikeassa: otettu askel on epäilemättä huomattava poliittinen askel, joka on todistuksena siitä, että nykyään hahmottuneista suunnista on yksi valittu puolueemme tulevaa työtä varten. *Ja minua eivät lainkaan säikäytä hirmusanat „piiritystilasta*

puolueessa", „poikkeuslaeista erinäisiä henkilöitä ja ryhmiä vastaan" j.n.e. Epävakaisten ja horjuvien ainesten suhteen me emme ainoastaan voi, vaan meidän täytyy ottaa käytäntöön „piiritystila", ja puolueemme säännöt kokonaisuudessaan, edustajakokouksen nyt valvistama sentralismi kokonaisuudessaan eivät ole mitään muuta kuin „piiritystilaa" poliittisen löyhyyden niin lukuisia lähteitä vastaan. Nimenomaan löyhyyttä vastaan tarvitaan erikoisia, vaikkapa poikkeuslakejakin, ja edustajakokouksen ottama askel on viitoittanut oikein poliittisen suunnan, luoden lujan perustan tällaisille laeille ja tällaisille toimenpiteille" *.

Alleiviivasi tässä, edustajakokouksessa pitämäni puheen konseptissa sen *lauseen, jonka tov. Martov „Piiritystilassa"* (s. 16) *katsoi parhaaksi jättää pois*. Ei ole ihme, ettei tämä lause häntä miellyttänyt ja ettei hän halunnut ymmärtää sen selvää ajatusta.

Mitä merkitsee sanonta: „hirmusanat", tov. Martov?

Se merkitsee *pilkantekoa*, pilkantekoa siitä, joka pienille asioille antaa suuria nimiä, joka sotkee yksinkertaisen kysymyksen pöyhkeällä sanahelinällä.

Pieni ja yksinkertainen tosiasia, joka *yksin vain* voi antaa ja antoi aiheen tov. Martovin „hermokiillotukselle", oli *yksinomaan* siinä, että tov. Martov *kärsi tappion edustajakokouksessa keskusten henkilökokoonpanoa* koskevassa kysymyksessä. Tämän yksinkertaisen tosiasian poliittinen merkitys oli siinä, että päästyään voitolle puolueen edustajakokouksen enemmistö lujitti vaikutusvaltaansa viemällä läpi enemmistön myöskin puoluehallintoon ja luomalla organisatorisen perustan taistelulle sääntöjen avulla sitä vastaan, minkä tämä enemmistö katsoi horjuvaisuudeksi, epävakaisuudeksi ja löyhyydeksi **. Kun tämän johdosta jonkinlainen kauhunilme silmissä puhutaan „taistelusta vaikutusvallasta" ja valitetaan „piiritystilasta", niin se ei ollut mitään muuta kuin *pöyhkeätä sanahelinää*, hirmusanojen latelemista.

Eikö tov. Martov ole tästä samaa mieltä? Yrittääköhän hän todistella meille, että maailmassa on ollut sellainen puolueen edustajakokous, että yleensä voidaan ajatella mahdolliseksi sellaista puolueen edustajakokousta, jossa enemmistö ei

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 491—492. *Toim.*

** Missä ilmeni iskralaisen vähemmistön epävakaisuus, horjuvaisuus ja löyhyys edustajakokouksessa? Ensinnäkin opportunistisissa fraaseissa sääntöjen 1. pykälästä; toiseksi liitossa tov. Akimovin ja Lieberin kanssa, liitossa, joka laajeni nopeasti edustajakokouksen jälkipuoliskolla; kolmanneksi siinä, että kysymys Pääämenkannattajaan valittavien toimihenkilöiden vaaleista saatettiin alentaa porovarillisuudeksi, viheliäisiksi sanoiksi ja vieläpä toisen sieluun tunkeutumiseksi. Edustajakokouksen jälkeen kaikki nämä herttaiset ominaisuudet kehittyivät jopuista kukiksi ja marjoiksi.

lujittaisi voittamaansa vaikutusvaltaa: 1) viemällä enemmistön myös keskuksiin, 2) antamalla sille vallan tehdäkseen horjuvaisuuden, epävakaisuuden ja löyhyyden tehottomaksi?

Vaalien edellä edustajakokouksemme piti ratkaista kysymys: annetaanko *yksi kolmasosa* äänistä Pää-äänenkannattajassa ja Keskuskomiteassa puolueen enemmistölle vaiko puolueen vähemmistölle? Kuusikko ja tov. Martovin ehdokaslista merkitsivät yhden kolmanneksen antamista meille ja kahden kolmanneksen antamista tov. Martovin kannattajille. Kolmikko Pää-äänenkannattajaan ja meidän ehdokaslistamme merkitsivät kahden kolmanneksen antamista meille ja yhden kolmanneksen antamista tov. Martovin kannattajille. Tov. Martov kieltäytyi tekemästä sopimusta kanssamme tai perääntymästä *ja kirjeellisesti* haastoi meidät taisteluun edustajakokouksessa; mutta kärsittyään edustajakokouksessa tappion hän alkoi itkeä ja valittaa „piiritystilasta“! Eikö tämä sitten ole rettelöimistä? Eikö tämä ole uusi ilmaus intelligenttimäisestä taipumuksesta vetistelyyn?

Tämän yhteydessä ei voida olla palauttamatta mieleen tuon viimeksi mainitun ominaisuuden loistavaa yhteiskunnallista ja psykologista luonnekuvaa, jonka K. Kautsky äskettäin antoi. Eri maiden sosialidemokraattiset puolueet joutuvat nykyään usein kärsimään samanlaisia tauteja, ja meille on hyvin hyödyllistä oppia kokoneemmilta tovereilta antamaan oikea taudinmäärittely ja oikeaa hoitoa. K. Kautskyn kuvaus eräistä intelligenteista on sen vuoksi vain näennäistä poikkeamista aiheestamme.

... „Nykyään mieltämme taas kiinnostaa elävästi kysymys *intelligensin* ja proletariaatin välisestä antagonismista*. Virkaveljeni“ (Kautsky on itse intelligentti, kirjailija ja toimittaja) „tulevat hyvin usein olemaan kuohuksissaan sen johdosta, että minä tunnustan tämän antagonismin. Mutta sehän on tosiasiallisesti olemassa, ja olisi mitä epäjohdonmukaisinta taktiikkaa (sekä tässä että muissa tapauksissa) yrittää päästä siitä kieltämällä tosiasia. Tämä antagonismi on yhteiskunnallista antagonismia, joka ilmenee luokissa eikä yksityisissä henkilöissä. Kuten yksityinen kapitalisti, niin myöskin yksityinen intelligentti voi tulla kokonaan mukaan proletariaatin luokkataisteluun. Niissä tapauksissa, kun näin tapahtuu, intelligentti muuttaa oman luonteensaikin. Ja seuraavassa esityksessä ei ole puhe pääasiassa *tämäntyyppisistä* intelligenteista, jotka vielä nykyäänkin ovat poikkeuksia luokkansa

* Sanoilla intelligentti ja intelligenssi minä käännän saksalaiset sanat Literat ja Literatentum, jotka eivät tarkoita ainoastaan kirjailijoita, vaan kaikkia sivistyneitä ihmisiä, vapaa-ammatin edustajia yleensä, henkisen työn tekijöitä (brain worker, kuten englantilaiset sanovat) erofukseksi ruumiillisen työn tekijöistä.

keskuudessa. Seuraavassa esityksessä *tulen tarkoittamaan intelligentillä, ellei ole erikoisia varauksia, vain tavallista intelligenttiä, joka seisoo porvarillisen yhteiskunnan perustalla ja on intelligenttiluokan luonteenomainen edustaja. Tämä luokka on määrätynlaisessa antagonismissa proletariaattiin.*

Tämä antagonismi on toisenlaista kuin työn ja pääoman välinen antagonismi. Intelligentti ei ole kapitalisti. Hänen elintasonsa on tosin porvarillinen, ja hän on pakoitettu pitämään yllä tätä tasoa ennen kuin hän muuttuu köyhimykseksi, mutta samalla hän on pakoitettu myymään työnsä tulokset ja usein työvoimansakin, hän kärsii usein riistosta kapitalistin puolelta ja määrätynlaista yhteiskunnallista nöyryytystä. Täten siis intelligentti ei ole minkäänlaisessa taloudellisessa antagonismissa proletariaattiin. Mutta hänen asemansa elämässä, hänen työehtonsa eivät ole proletariaarisia, ja siitä johtuu määrätynlainen antagonismi mielialoissa ja ajattelussa.

Proletaari ei ole mitään, niin kauan kuin hän pysyy eristettynä yksilönä. Kaiken voimansa, kaiken kykynsä edistykseen, kaiken uskonsa ja kaikki toiveensa hän ammentaa *järjestöstä*, suunnitelmallisesta yhteisestä toiminnasta tovereittensa kanssa. Hän tuntee itsensä suureksi ja voimakkaaksi, kun hän on osa suuresta ja voimakkaasta organismita. Tämä organismi on hänelle kaikki kaikessa, ja erillinen yksilö merkitsee siihen verrattuna hyvin vähän. Proletaari käy taisteluun mitä suurimmalla uhrautuvaisuudella nimettömän joukon osasena, ilman henkilökohtaisen hyödyn ja henkilökohtaisen maineen tavoittelua, ja käyttää velvollisuutensa jokaisessa tehtävässä, mihin hänet vain aseetaan, alistuen vapaaehtoisesti kuriin, joka on imeytynyt hänen koko olemukseensa, koko ajatteluunsa.

Aivan toisin on asianlaita intelligenttiin nähden. Hän ei taistele käyttämällä tavalla tai toisella voimaa, vaan käyttämällä argumentteja. Hänen aseitaan ovat hänen henkilökohtaiset tietonsa, hänen henkilökohtaiset kykynsä, hänen henkilökohtainen vakaumuksensa. Hän voi saada määrätyn merkityksen vain henkilökohtaisten ominaisuuksiensa avulla. Siksi oman henkilöllisyytensä esiintuomisen täydellinen vapaus on hänestä menestyksellisen työskentelyn ensimmäinen ehto. Vain vaivoin hän alistuu määrätyle kokonaisuudelle tätä kokonaisuutta palvelevana osana, alistuu välttämättömyyden pakosta eikä omasta tahdostaan. Kurin välttämättömyyden hän tunnustaa vain joukkoja varten, mutta ei valittuja sieluja varten. Itsensä hän tietysti laskee valittuihin sieluihin...

...Nietzschen filosofia ja sen palvoma yli-ihminen, jolle oman henkilöllisyytensä täydellisen kehityksen turvaaminen on kaikki kaikessa ja josta kaikenlainen hänen persoonansa alistaminen jollekin suurelle yhteiskunnalliselle päämäärälle näyttää typerältä ja halpamaiselta, tämä filosofia on intelligentin todellinen maailmankatsomus, se tekee hänet kokonaan kelvottomaksi osallistumaan proletariaatin luokkataisteluun.

Nietzschen rinnalla intelligentin maailmankatsomuksen huomattavana edustajana, joka vastaa sen mielialoja, on Ibsen. Hänen tohtori Stockmaninsa (draamassa „Kansanvihollinen”) ei ole sosialisti, kuten monet ovat luulleet, vaan sellaisen intelligentin tyyppi, joka väistämättömästi joutuu törmäämään yhteen proletariaatin liikkeen kanssa ja yleensä kaikenlaisen kansanliikkeen kanssa, jos vain yrittää toimia siinä. Näin käy siksi, että proletariaatin, kuten kaiken demokraattisen *

* Erikoisen kuvaavaa sille sekasotkulle, jota meidän martovilaist toivat kaikkiin organisaatiokysymyksiin, on se, että käännettyään *Akimovlin ja sopimattoman* demokratismin turviin he ovat samaan aikaan *katheroituneita toimituksen*

liikkeen perustana on kunnioitus tovereitten enemmistöä kohtaan. Tyypillinen intelligentti à la * Stockman näkee „kiinteässä enemmistössä” hirviön, joka pitää kaataa.

...Ihanteellinen esimerkki intelligentistä, joka oli kokonaan proletarisen mielialan valtaama, joka, ollen loistava kirjailija, oli kadottanut erikoisesti intelligenttimäiset sielunelämän piirteet, joka napisematta astui riviin ja kulki riveissä, työskenteli kaikissa tehtävissä, mihin hänet määrättiin, alisti itsensä täydellisesti meidän suurelle asiallemme ja halveksi sitä surkeaa vaikerrusta (weiches Gewinsel) oman henkilöillisyytensä lannistamisen johdosta, jota kuulemme usein Ibsenin ja Nietzsche'n kasvattamilta intelligenteilta, kun he sattuvat jäämään vähemmistöön.— ihanteellinen esimerkki sellaisesta intelligentistä, jollaisia tarvitaan sosialistiselle liikkeelle, oli Liebknecht. Tässä voidaan mainita myös Marx, joka ei koskaan tuppautunut ensimmäiselle paikalle ja mallikelpoisella tavalla alistui puoluekuriin Internationalessa, jossa hän monesti joutui vähemmistöön” **.

Juuri tuollaista vähemmistöön jääneen intelligentin surkeaa vaikerrusta eikä mitään muuta oli Martovin ja hänen virkaveljiensä kieltäytyminen toimesta yksistään vain vanhan kerhon vahvistamatta jättämisen jälkeen sekä valitukset piiritystilasta ja poikkeuslaeista „erinäisiä ryhmiä vastaan”, jotka eivät olleet Martoville kallisarvoisia, kun laskettiin hajalle „Juzhnyi rabotshi” ja „Rabotsheje Delo”, mutta muuttuivat kallisarvoisiksi laskettaessa hajalle hänen kollegionsa.

Juuri tuollaista vähemmistöön jääneiden intelligenttien surkeaa vaikerrusta olivat kaikki nuo loputtomat valitukset, syytökset, viittaukset, soimaukset, juorut ja salavihjaukset „kiinteästä enemmistöstä”, joita valui virtanaan puoluekokouksessamme *** (ja vielä enemmän sen jälkeen) Martovin kevyen käden aloitteesta.

Vähemmistö valitteli katkerasti sitä, että kiinteällä enemmistöllä oli omia erityisiä kokouksia: pitihän vähemmistön todellakin jollain peittää sitä sille epämiellyttävää tosiasiaa, että ne edustajat, joita se kutsui omiin erityisiin kokouksiinsa, kieltäytyivät sinne tulemasta, ja niitä, jotka olisivat mielellään tulleet (Jegorovit, Mahovit, Bruckerit), vähemmistö ei voinut kutsua kaiken sen taistelun jälkeen, jota he olivat keskenään käyneet edustajakokouksessa.

demokraattisiin vaaleihin, kaikkien jo edeltäpäin suunnittelemiin vaaleihin edustajakokouksessa! Ehkä tämä on teidän periaatteenne, hyvät herrat?

* — sellainen kuin. *Toim.*

** *Karl Kautsky*: „Franz Mehring”, „Neue Zeit”, XXII, I, S. 101—103, 1903, № 4.

*** Ks. edustajakokouksen pöytäkirjoja, ss. 337, 338, 340, 352 ja muita.

Katkerasti valiteltiin „väärän opportunistista syyttämisen” johdosta: piti hän todellakin jollain verhota sitä epämiellyttävää tosiasiaa, että *nimenomaan opportunistit*, jotka useimmiten menivät anti-iskralaisten mukaan, ja osittain itse nämä anti-iskralaiset muodostivat kiinteän vähemmistön ja ryhtyivät kaikkiin voimin tukemaan kerholaisuutta laitoksissa ja opportunistia mielipiteiden ilmaisussa, poroporvarillisuutta puolueasiassa sekä intelligenttimäistä horjumista ja taipumusta vetistelyyn.

Seuraavassa luvussa me osoitamme, millä voidaan selittää se mitä mielenkiintoisin *poliittinen tosiasia*, että edustajakokouksen lopussa muodostui „kiinteä enemmistö”, ja miksi vähemmistö kaikista haasteista huolimatta niin tavattoman huolellisesti *karttaa* kysymystä sen muodostumisen *syistä* ja *historiasta*. Mutta ennen sitä päätämme edustajakokouksessa käytyjen keskustelujen erittelemisen.

Keskuskomitean vaalien yhteydessä tov. Martov esitti erinomaisen kuvaavan päätöslauselmaehdotuksen (s. 336), jonka kolmea peruspiirrettä minä joskus nimitin „matiksi kolmella siirrolla”. Nuo piirteet ovat seuraavat: 1) pannaan äänestettäväksi Keskuskomiteaan esitettyjen ehdokkaiden *listat* eikä eri ehdokkaita; 2) ehdokaslistojen lukemisen jälkeen lasketaan ohii kaksi istuntoa (nähtävästi käsittelemistä varten); 3) ehdottoman enemmistön puuttuessa toinen äänestys katsotaan lopulliseksi. Tämä päätöslauselmaehdotus oli mainiosti harkittua strategiaa (täytyy antaa tunnustus vastustajallekin!), johon tov. Jegorov ei suostu (s. 337), mutta joka olisi *varmasti* taannut täydellisen voiton Martoville, *ellei bundilaisten ja rabotshejedelolaisten seitsikko olisi poistunut edustajakokouksesta*. Tämä strategia on selitettävissä nimenomaan sillä, että iskralaisella vähemmistöllä *ei ollut eikä voinutkaan olla* „suoranaista sopimusta” (jollainen oli iskralaisella enemmistöllä) ei Bundin eikä Bruckerin kanssa *eikä myöskään toverien Jegorovien ja Mahovien kanssa*.

Muistattehan tov. Martovin itkeneen Liigan edustajakokouksessa sitä, että muka „väärä syytös opportunistista” edellytti hänen suoranaista sopimustaan Bundin kanssa. Toistan, että tov. Martov näki kauhuissaan näkyjä, ja *nimenomaan tov. Jegorovin kieltäytyminen suostumasta listoittain äänestämiseen* (tov. Jegorov „ei ole vielä kadottanut periaatteitaan”, kaiketikin niitä periaatteita, jotka

pakoittivat hänet yhtymään Goldblattiin demokraattisten takeiden absoluuttisen merkityksen arvioinnissa) osoittaa *havainnollisesti* sen tavattoman tärkeän tosiasian, että *ei edes Jegorovin kanssa voinut olla puhettakaan „suoranaisesta sopimuksesta”*. Mutta *kokoomus* saattoi olla ja oli sekä Jegorovin että Bruckerin kanssa, kokoomus siinä mielessä, että martovilaisille *oli turvattu* heidän tukensa joka kerta, kun martovilaiset joutuivat vakavaan riitaan kanssamme ja kun Akimovin ja hänen ystäviensä täytyi valita *kahdesta pahasta pienempi*. Ei ollut eikä ole pienintäkään epäilystä siitä, etteivätkö *toverit Akimov ja Lieber olisi varmasti valinneet pienempänä pahana, sinä, joka huonommin saavuttaa iskralaiset päämäärät* (ks. Akimovin puhetta 1. §:stä ja hänen „toiveitaan” Martoviin nähden), *sekä kuusikkoa Pää-äänenkannattajaan että martovilaista ehdokaslistaa Keskuskomiteaan*. Ehdokaslistoista äänestäminen, kahden istunnon jättäminen väliin ja uusi äänestys oli tarkoitettu juuri sitä varten, että saavutettaisiin tämä tulos miltei mekaanisella täsmällisyydellä ilman minkäänlaista suoranaista sopimusta.

Mutta koska meidän kiinteä enemmistömmme pysyi kiinteänä enemmistönä, niin tov. Martovin kiertotie oli vain viivytystä, emmekä me voineet olla sitä hylkäämättä. Vähemmistö syyti kirjeellisesti (ilmoituksessaan, s. 341) valituksiaan tämän johdosta ja *kieltäytyi Martynovin ja Akimovin tapaan äänestyksistä* ja Keskuskomitean vaaleista „niiden olosuhteiden vuoksi, joissa ne suoritettiin”. Edustajakokouksen jälkeen näitä valituksia epänormaalista vaaliehdoista (ks. „Piiritystila”, s. 31) syydettiin oikealle ja vasemmalle satojen puoluekuomien keskuudessa. Mutta mikä siinä oli *epänormaalista*? Salainen äänestyskö, joka oli jo edeltäpäin säädetty edustajakokouksen työjärjestyksessä (6. §, pöytäk., s. 11) ja jossa olisi ollut naurettavaa nähdä „ulkokultaisuutta” tai „vääryyttä”? Se, että muodostui kiinteä enemmistö, tuo itkuherkille intelligenteille kauhea „hirmiö”? Vaiko noiden kunnianarvoisten intelligenttien *epänormaalinen* halu *syödä sanansa*, jonka he olivat antaneet edustajakokoukselle sen kaikkien vaalien tunnustamisesta (s. 380, edustajakokouksen sääntöjen 18. §)?

Toveri Popov vihjasi *hienosti* tähän haluun asettaessaan edustajakokouksessa vaalipäivänä suoraan kysymyksen: „Onko byroo varma siitä, että edustajakokouksen päätös on

pätevä ja laillinen, jos puolet läsnäolijoista kieltäytyi äänestyksestä?” * Byroo tietenkin vastasi olevansa varma siitä ja muistutti tovereitten Akimovin ja Martynovin kanssa sattuneesta välikohtauksesta. Tov. Martov yhtyi byroon kantaan ja sanoi suoraan, että tov. Popov erehtyy ja että „*edustajakokouksen päätökset ovat laillisia*” (s. 343). Tehköön lukija itse johtopäätöksen tästä — siis nähtävästi mitä suurimmassa määrässä normaalisesta — poliittisesta johdonmukaisuudesta, joka käy ilmi, kun verrataan *tätä puolueen edessä annettua lausuntoa* käyttäytymiseen edustajakokouksen jälkeen ja „Piiritystilän” fraasiin „*jo edustajakokouksessa alkaneesta puolueen toisen puolen kapinasta*” (s. 20). Toiveet, joita tov. Akimov oli asettanut tov. Martovin suhteen, saivat voiton itsensä Martovin ohimenevistä hyvistä aikeista. „*Sinä voitit*”, toveri Akimov!

* * *

Sen kuvaamiseksi, kuinka kauhea „hirmusana” oli surullisen kuuluisa fraasi „piiritystilasta”, jolle on nyt annettu ikuisiksi ajoiksi tragikoomillinen merkitys, voidaan esittää muutamia näöltään pieniä, mutta olemukseltaan hyvin tärkeitä edustajakokouksen *lopun* piirteitä, sen lopun, joka tuli vaalien *jälkeen*. Tov. Martov touhuaa nyt tuon tragikoomillisen „piiritystilän” kanssa vakuutellen tosissaan itselleen ja lukijoille, että tuo hänen keksimänsä pelätin merkitsi jotain epänormaalia „vähemmistön” vainoamista, jahtaamista ja uuvuttamista „enemmistön” taholta. Osoitamme heti, kuinka asia oli edustajakokouksen *jälkeen*. Mutta katsokaa vaikka edustajakokouksen loppua, niin huomaatte, että *vaalien jälkeen* „kiinteä enemmistö” ei ole vain vainoamatta onnettomia, näännyksiin ajettuja, loukattuja ja mestattavaksi vietäviä martovilaisia, vaan päinvastoin *itse tarjoaa* (Ljadovin suun kautta) heille *kaksi paikkaa* pöytäkirjavalioikunnan *kolmesta* paikasta (s. 354). Katsokaa taktillisista ja muista kysymyksistä tehtyjä päätöslausemia (s. 355 ja seur.), niin huomaatte itse kysymysten aivan asiallista käsittelyä, jolloin päätöslausemia ehdottaneiden tovereiden allekirjoitukset useinkin osoittavat,

* Siv. 342. Kysymys on viidennen jäsenen valitsemisesta Neuvostoon. Annettiin 24 lappua (yhteensä 44 ääntä), niistä kaksi tyhjää.

että hirveän kiinteän „enemmistön” edustajat ja „nöyryytetyt ja loukatut” „vähemmistön” kannattajat sekoittuivat keskenään (pöytäk., ss. 355, 357, 363, 365, 367). Kuinka se onkaan „työstä syrjäyttämisen” ja kaikenlaisen muun „vainoamisen” kaltaista, eikä totta?

Ainoa mielenkiintoinen, mutta valitettavasti liian lyhyt asiallinen kiista syntyi Staroverin esittämästä päätöslauselmasta, joka koski liberaaleja. Edustajakokous hyväksyi sen, kuten voidaan nähdä sen alla olevista allekirjoituksista (ss. 357 ja 358), koskapa kolme „enemmistön” kannattajaa (Braun, Orlov ja Osipov⁷³) äänesti *sen puolesta* sekä Plehanovin päätöslauselman puolesta näkemättä sovittamatonta ristiriitaa niiden välillä. Sovittamatonta ristiriitaa niiden välillä ei ensi silmäyksellä ole, sillä Plehanovin päätöslauselma säätää yleisen periaatteen, ilmaisee määrätyn periaatteellisen ja taktillisen suhtautumisen *porvarilliseen liberalismiin Venäjällä*, mutta Staroverin päätöslauselma yrittää määritellä *konkreettisia ehtoja, milloin „väliaikaiset sopimukset”* „liberaalisten tai liberaalis-demokraattisten virtausten” kanssa *ovat sallittavia*. Kummallakin päätöslauselmalla ovat eri aiheet. Mutta Staroverin päätöslauselmaa vaivaa juuri *poliittinen löyhyys* ja sen vuoksi se on vähäpätöinen ja pikku seikkoihin takertuva. *Se ei määrittele venäläisen liberalismiin luokkasisältöä*, se ei osoita niitä *määrättyjä* poliittisia virtauksia, jotka ovat sen ilmauksena, se ei selitä proletariaatille sen propagandan ja agitaation *perustehtäviä* näiden määrättyjen virtauksien suhteen, se sotkee (löyhyytensä vuoksi) sellaiset erilaiset asiat kuin ylioppilasliikkeen ja „Osvobozhdenijen”, se määrää liian pikkumaisesti, rikkiviisaasti ne *kolme* konkreettista ehtoa, joiden vallitessa „väliaikaiset sopimukset” ovat sallittuja. Poliittinen löyhyys johtaa tässä, samoin kuin monissa muissakin tapauksissa, rikkiviisauteen. Yleisen periaatteen puuttuminen ja „ehtojen” luettelointisyritys johtaa näiden ehtojen pikkumaiseen ja tarkasti sanoen *väärään* osoittamiseen. Todellakin, katsokaapa noita Staroverin kolmea ehtoa: 1) „liberaalisten tai liberaalis-demokraattisten suuntien” täytyy „selvästi ja ilman kaksimielisyyttä ilmoittaa, että taistelussaan itsevaltaista hallitusta vastaan ne asettuvat päättävästi Venäjän sosialidemokratian puolelle”. Mikä ero on liberaalisten ja liberaalis-demokraattisten suuntien välillä? Päätöslauselma

ei anna minkäänlaista aineistoa tähän kysymykseen vastaamiseksi. Sekö ero, että liberaaliset suunnat ilmaisevat poliittisesti vähemmän edistyksellisten porvarillisten kerrostien kantaa, mutta liberaalis-demokraattiset ilmaisevat porvariston ja pikkuporvariston edistyksellisimpien kerrostien kantaa? Jos asia on näin, niin katsookohan тов. Starover todellakin mahdolliseksi, että porvariston vähemmän edistykselliset (mutta kuitenkin edistykselliset, sillä muuten ei voitaisi puhua liberalismista) kerrokset „asettuvat päättävästi sosialidemokratian puolelle”? Se on järjettömyyttä, ja vaikkapa tällaisen suunnan edustajat „ilmoittaisivat tämän selvästi ja ilman kaksimielisyyttä” (aivan mahdoton olettaus), niin meidän, proletariaatin puolueen, *velvollisuutemme olisi olla uskomatta* heidän ilmoituksiinsa. Liberaalina oleminen ja päättäväinen asettuminen sosialidemokratian puolelle — ne tekevät toinen toisensa mahdottomaksi.

Edelleen. Olettakaamme sellainen tapaus, että „liberaaliset tai liberaalis-demokraattiset suunnat” selvästi ja ilman kaksimielisyyttä ilmoittavat, että taistelussaan itsevaltiutta vastaan ne asettuvat päättävästi *sosialistivallankumouksellisten* puolelle. Tämä olettaus on paljon vähemmän epätodennäköinen (sosialistivallankumouksellisten suunnan porvarillis-demokraattisen olemuksen vuoksi) kuin тов. Staroverin olettaus. Hänen päätöslauselmansa ajatuksen mukaan, sen löyhyyden ja rikkiviisauden vuoksi käy niin, että *siinä tapauksessa väliaikaiset sopimukset* sellaisten liberaalien kanssa *ovat sallimattomia*. Tämä kiertämätön johtopäätös тов. Staroverin päätöslauselmasta johtaa kuitenkin *suorastaan väärään* väittämään. Väliaikaiset sopimukset ovat sallittuja myöskin sosialistivallankumouksellisten kanssa (ks. edustajakokouksen päätöslauselmaa heistä) ja *siis* myöskin liberaalien kanssa, jotka asettuisivat sosialistivallankumouksellisten puolelle.

Toinen ehto: jos nämä suunnat „eivät aseta ohjelmissaan sellaisia vaatimuksia, jotka ovat ristiriidassa työväenluokan ja yleensä demokratian etujen kanssa tai jotka hämäävät niiden tietoisuutta”. Tässäkin on se sama virhe: ei ole ollut eikä voi olla sellaisia liberaalis-demokraattisia suuntia, jotka eivät asettaisi ohjelmissaan sellaisia vaatimuksia, jotka ovat ristiriidassa työväenluokan etujen kanssa, eivätkä hämäisi sen (proletariaatin) tietoisuutta. Vieläpä eräs

meidän liberaalis-demokraattisen suuntamme demokraattisimmistakin fraktioista, sosialistivallankumouksellisten fraktio, asettaa ohjelmassaan, joka on sekava niinkuin kaikki muutkin liberaaliset ohjelmat, vaatimuksia, jotka ovat ristiriidassa työväenluokan etujen kanssa ja hämäävät sen tietoisuutta. Tästä tosiasiasta täytyy tehdä sellainen johtopäätös, että *on välttämätöntä* „paljastaa porvariston vapausliikkeen rajoittuneisuus ja riittämättömyys”, eikä lainkaan sellaista, että väliaikaiset sopimukset ovat sallimattomia.

Vihdoin tov. Staroverin kolmaskin „ehto” (että liberaalidemokraatit ottaisivat taistelunsa tunnukseksi yleisen, yhtäläisen, salaisen ja välittömän äänioikeuden) *on vääriä* siinä yleisessä muodossaan, joka sille on annettu: *ei olisi järkevää* julistaa kaikissa tapauksissa sallimattomiksi väliaikaisia ja osittaisia sopimuksia sellaisten liberaalis-demokraattisten suuntien kanssa, jotka esittäisivät tunnuksen sensus-perustuslaista ja yleensä „tynkä”-perustuslaista. Juuri tämä oikeastaan sopisi yhteen herrojen „osvobozhdenijelaisten” „suunnan” kanssa, mutta käsiensä sitominen kieltämällä etukäteen „väliaikaiset sopimukset” jopa kaikkein arimpienkin liberaalien kanssa olisi poliittista lyhytnäköisyyttä, joka ei sovi yhteen marxilaisuuden periaatteiden kanssa.

Yhteenvedo: tov. Staroverin päätöslauselma, jonka myöskin toverit Martov ja Axelrod ovat allekirjoittaneet, *on virheellinen*, ja kolmas edustajakokous tekee järkevästi, jos kumoaa sen. Sitä vaivaa teoreettisen ja taktillisen kannan *poliittinen löyhyys*, sen vaatimien käytännöllisten „ehtojen” kasuistisuus. Se *sotkee kaksi kysymystä*: 1) *jokaisen liberaalis-demokraattisen suunnan „vallankumousvastaisten ja proletaarisvastaisten” piirteiden paljastamisen ja näitä piirteitä vastaan taistelemisen välttämättömyyden* sekä 2) *minkä hyvänsä tällaisen suunnan kanssa solmittavien väliaikaisten ja osittaisten sopimusten ehdot*. Se ei anna sitä, mikä on tarpeen (liberalismin luokkasisällön erittelyä), vaan antaa sen, mikä ei ole tarpeen („ehtojen” määrääminen). Väliaikaisten sopimusten konkreettisten „ehtojen” muokkaaminen on puolueen edustajakokouksessa yleensä järjetöntä, kun ei ole läsnä edes määrättyä vastapuolta — tällaisten mahdollisten sopimusten subjektia; ja jos tällainen „subjekti” olisikin läsnä, niin sata kertaa järkevämpää olisi jättää väliaikaisen sopimuksen „ehtojen” määrittäminen

puolueen keskuselimille, kuten edustajakokous tekikin herrojen sosialistivallankumouksellisten „suuntaan” nähden (ks. Plehanovin ehdotuksesta tehtyä muutosta tov. Axelrodin päätöslauselman loppuun, pöytäkirjojen ss. 362 ja 15).

Mitä tulee „vähemmistön” vastaväitteisiin Plehanovin päätöslauselmaa vastaan, niin tov. Martovin ainoa perustelu kuului: Plehanovin päätöslauselma „päättyy mitättömän vähäpätöiseen johtopäätökseen: on paljastettava yksi kynäilijä. Eiköhän tämä merkitse samaa kuin „nostaa melu kärkeästä”?” (s. 358). Tämä perustelu, jossa ajatuksen puute peitetään sukelalla sanonnalla „mitättömän vähäpätöinen johtopäätös”, antaa meille uuden näytteen pöyhkeästä fraasista. Plehanovin päätöslauselma puhuu ensinnäkin „porvariston vapausliikkeen rajoittuneisuuden ja riittämättömyyden paljastamisesta proletariaatille kaikkialla, missä suinkin tämä rajoittuneisuus ja riittämättömyys ilmenee”. Siksi tov. Martovin väite (Liigan edustajakokouksessa, pöytäkirjojen s. 88), että „kaikki huomio on kiinnitettävä yhteen Struveen, yhteen liberaaliin”, on silkkaa joutavuutta. Toiseksi, herra Struven vertaaminen „kärpäseen” silloin, kun kysymyksessä on venäläisten liberaalien kanssa solmittavien väliaikaisten sopimusten mahdollisuus, merkitsee alkeellisen, poliittisesti päivänselvän asian uhraamista sukeluuden vuoksi. Ei, herra Struve ei ole kärpänen, vaan poliittinen suure, ja sellainen hän ei ole siksi, että hän itse olisi hyvin huomattava persoona. Poliittisen suureen merkityksen hänelle antaa hänen kantansa, sen venäläisen liberalismiin kanta, joka yksin edustaa edes jonkin verran toimintakykyistä ja järjestynyttä liberalismia illegaalisessa maailmassa. Siksi puhuminen venäläisistä liberaaleista ja meidän puolueemme suhteesta heihin tarkoittamatta nimenomaan hra Struvea, nimenomaan „Osvobozhdenijeta” — on samaa kuin puhua ollakseen mitään sanomatta. Tai ehkäpä tov. Martov koettaa osoittaa meille *vaikka yhden ainoan* sellaisen „liberaalisen tai liberaalis-demokraattisen suunnan” Venäjällä, jota edes likimain voitaisiin nykyään verrata „osvobozhdenijelaiseen” suuntaan? Olisi mielenkiintoista nähdä sellainen yrittys! *

* Liigan edustajakokouksessa tov. Martov esitti vielä seuraavanlaisen perustelun tov. Plehanovin päätöslauselmaa vastaan: „Tärkein näkökohta tätä päätöslauselmaa vastaan, sen peruspuute on siinä, että se jättää aivan kokonaan huomiotta sen, että meidän velvollisuutemme on olla karttamatta liittoa liberaalis-demokraattisten aineiden kanssa taistelussa itsevaltiutta vastaan. Tov. Lenin

„Struven nimi ei sano työläisille mitään”, kannatti tov. Kostrov tov. Martovia. Tuo on jo, sanottakoon se pahaa tarkoittamatta tov. Kostroville ja tov. Martoville, akimovilainen perustelu. Se on jo jotain samantapaista kuin proletariaatti omantosijassa ⁷⁴.

Minkäläisille työläisille „Struven nimi ei sano mitään” (ja „Osvobozhdenijen” nimi, joka on tov. Plehanovin päätöslauselmassa mainittu hra Struven nimen rinnalla)? Sellaisille, jotka tavattoman vähän tuntevat tai eivät lainkaan tunne „liberaalisia ja liberaalis-demokraattisia suuntia” Venäjällä. Herää kysymys, millä tavalla puolueemme edustajakokouksen on suhtauduttava sellaisiin työläisiin: sitenkö, että puolueen jäsenten tehtäväksi annetaan tutustuttaa sellaiset työläiset Venäjän ainoaan selvään liberaaliiseen suuntaan? vaiko siten, että *vaietaan* työläisille vähän tunnetusta nimestä oikeastaan sen vuoksi, kun he niin vähän tuntevat politiikkaa? Ellei tov. Kostrov, otettuaan ensimmäisen askeleen tov. Akimovin jälkeen, halua ottaa hänen jälkeensä toistakin askelta, niin hän ratkaisee varmaankin tämän kysymyksen ensinmainitussa mielessä. Mutta ratkaistuaan sen ensinmainitussa mielessä hän näkee, kuinka paikkansapitämätön hänen perustelunsa oli. *Joka tapauksessa* sanat: „Struve” ja „Osvobozhdenije” Plehanovin päätöslauselmassa *voivat antaa* työläisille paljon enemmän kuin sanat: „liberaalinen ja liberaalis-demokraattinen suunta” Staroverin päätöslauselmassa.

Venäläinen työmies ei voi nykyään tutustua käytännössä liberalismimme vähänkään avoimiin poliittisiin suuntiin muuten kuin „Osvobozhdenijen” mukaan. Legaalinen liberaalinen kirjallisuus on tässä kelvotonta juuri epäselvyytensä vuoksi. Ja meidän on mahdollisimman ahkerasti (ja mahdollisimman suurten työläisjoukkojen edessä) suunnat-

---

nimittäisi tuollaista pyrkimystä martynovilaiseksi. Uudessa „Iskrassa” tämä pyrkimys jo ilmenee” (s. 88).

Tämä kohta on runsaudeltaan harvinainen „helmi”-kokoelma. 1) Tavatonta sekaannusta ilmaisevat sanat *liitosta* liberaalien kanssa. Kukaan ei ole puhunutkaan liitosta, tov. Martov, vaan ainoastaan väliaikaisista ja osittaisista sopimuksista. Niiden välillä on suuri ero. 2) Kun Plehanov päätöslauselmassa jättää huomioonottamatta epätodennäköisen „liiton” ja puhuu vain yleensä „tukemisesta”, niin se ei ole hänen päätöslauselmansa puute, vaan vahva puoli. 3) Eikö tov. Martov valvautuisi selittämään meille, mikä yleensä on luonteenomaista „martynovilaisille pyrkimyksille”? Eikö hän kertoisi meille näiden pyrkimysten suhteesta ooportunismiin? Eikö hän tarkastaisi näiden pyrkimysten suhdetta sääntöjen ensimmäiseen pykälään? 4) Minä aivan palan kärsimättömyydestä kuulla tov. Martovilta, miten „martynovilaiset pyrkimykset” ovat „uudessa” „Iskrassa” ilmenneet? Tov. Martov, olkaa niin hyvä ja vapauttakaa minut nopeammin odotuksen tuskista!

tava arvostelumme ase osvobozhdenijelaisia vastaan, jotta nousevassa vallankumouksessa Venäjän proletariaatti voisi todellisella ase-in arvostelemisella tehdä tyhjäksi herrojen osvobozhdenijelaisten kiertämättömät yritykset tyypistä kumouksen demokraattista luonnetta.

Paitsi edellä mainitsemaani тов. Jegorovin „kummas-tusta” sen kysymyksen johdosta, joka koski meidän „kanna-tustamme” oppositio- ja vallankumoukselliselle liikkeelle, keskustelut päätöslauselmista eivät antaneet mielenkiin-toista aineistoa, eikä keskusteluja juuri ollutkaan.

Edustajakokous päättyi puheenjohtajan lyhyeen muistu-tukseen, että edustajakokouksen päätökset ovat velvoittavia kaikille puolueen jäsenille.

n) YLEISKUVA EDUSTAJAKOKOUKSESSA KÄYDYSTÄ
TAISTELUSTA. PUOLUEEN VALLANKUMOUKSELLINEN
JA OPPORTUNISTINEN SIIPI

Päätettyämme edustajakokouksessa käytyjen keskustelu-
jen ja äänestysten erittelyn meidän on nyt tehtävä yhteen-
vedot vastataksemme edustajakokouksen *kaiken* aineiston
perusteella kysymykseen: minkälaisista aineksista, ryhmistä
ja suuntavivahteista muodostui se lopullinen enemmistö ja
vähemmistö, jonka havaitsimme vaalien yhteydessä ja joka
oli tuleva joksikin aikaa puolueemme perusjakaantumiseksi?
On tehtävä yhteenvedot kaikesta siitä periaatteellisten,
teoreettisten ja taktillisten vivahteiden aineistosta, jota
edustajakokouksen pöytäkirjat niin runsaasti sisältävät.
Ilman yleistä „yhteenvetoa”, ilman yleistä kuvaa koko
edustajakokouksesta ja äänestyksissä esiintyneistä perus-
ryhmittymästä tämä aineisto jää liian pirstoutuneeksi ja
hajalliseksi, niin että ensi silmäyksellä yhdet tai toiset
erilliset ryhmittymät näyttävät satunnaisilta, etenkin siitä,
joka ei vaivaudu itsenäisesti ja kaikinpuolisesti *tutkimaan*
edustajakokouksen pöytäkirjoja (ja paljonko lienee sellaisia
lukijoita, jotka ovat vaivautuneet sen tekemään?).

Englantilaisissa parlamenttiselostuksissa tapaa usein
kuvaavan sanan division — jakaantuminen. Kamari

„jakaantui” sellaiseen enemmistöön ja vähemmistöön — sanotaan määrätystä kysymyksessä toimitetusta äänestyksestä. Meidän sosialidemokraattisen kamarimme „jakaantumisen” edustajakokouksessa käsitellyissä erilaisissa kysymyksissä antaa *ainutlaatuisen, täydellisyytensä ja tarkkuutensa puolesta korvaamattoman* kuvan puolueen sisäisestä taistelusta, puolueen suuntavivahteista ja ryhmistä. Tehdäkseni tämän kuvan havainnolliseksi, jotta muodostuisi todellinen *kuva* eikä yhteyttä vailla olevien, hajallisten ja eristettyjen suurten ja pienten tosiasioiden röykkiö, jotta voitaisiin saada loppumaan loputtomat ja tolkuttomat kiistat eri äänestyksistä (kuka ketä äänesti ja kuka ketä kannatti?), päätin yrittää kuvata edustajakokouksemme „jakaantumisen” *kaikki perustyytit diagramman* muodossa. Tällainen tapa näyttää ehkä hyvin monista kummalliselta, mutta minä epäilen, voitaisiinko löytää toista esitystapaa, joka olisi todella yleistävä ja yhteenvedon antava sekä mahdollisimman täydellinen ja tarkka. Äänestikö tämä tai toinen edustaja jonkin ehdotuksen puolesta vaiko sitä vastaan, — se voidaan saada nimiäänestyksissä selville ehdottoman tarkkaan, ja eräissä tärkeissä äänestyksissä, joita ei toimitettu nimien mukaan, se voidaan määritellä pöytäkirjojen perusteella hyvin suurella todennäköisyydellä, joka on riittävän lähellä totuutta. Kun tällöin otetaan huomioon *kaikki* nimiäänestykset ja kaikki ne äänestykset, joita ei toimitettu nimien mukaan, mutta jotka koskivat vähänkin tärkeitä (esimerkiksi keskustelujen perusteellisyydestä ja kiihkeydestä päätellen tärkeitä) kysymyksiä, niin puolueen sisäisestä taistelustamme saadaan kuva, joka on niin objektiivinen, kuin käsillä olevan aineiston perusteella suinkin voidaan saada. Samalla pyrimme valokuvamaisen esityksen asemesta, s.o. jokaisen äänestyksen erikseen kuvaamisen asemesta, antamaan kokonaiskuvan, s.o. esittämään kaikki äänestysten *perustyytit* jättämällä huomioonottamatta verrattain vähämerkitykselliset poikkeukset ja muunnokset, jotka voisivat vain sotkea asian. Joka tapauksessa jokainen kykenee pöytäkirjojen perusteella tarkastamaan kuvamme jokaisen piirron ja täydentämään sitä minkälaisella eri äänestyksellä hyvänsä, sanalla sanoen arvostelemaan sitä ei vain näkökantojen, epäilyksien ja erinäisiin tapauksiin viittaamisen perusteella, vaan muodostamalla *toisen kuvan* saman aineiston perusteella.

Ottaen diagrammaan jokaisen äänestykseen osallistuneen edustajan merkitsemme erikoisilla viivoituksilla ne neljä perusrhmää, joita olemme seikkaperäisesti tarkistelleet edustajakokouksessa käytyjen väittelyjen koko kulussa, nimittäin: 1) enemmistön iskralaiset; 2) vähemmistön iskralaiset; 3) „keskusta” ja 4) anti-iskralaiset. Näiden ryhmien periaatteellisten vivahteiden erilaisuuden näimme *lukuisien esimerkkien valossa*, ja jos jotakuta eivät miellytä ryhmien *nimitykset*, jotka luovimisen harrastajille muistuttavat liiaksi „Iskra” järjestöä ja „Iskran” suuntaa, niin heille me sanomme, että kysymys ei ole nimestä. Nyt, kun olemme tarkastelleet suuntavivahteita edustajakokouksen *kaikissa väittelyissä*, voidaan jo vakiintuneet ja totunnaiset puoluelisänimet (jotka vihlovat joidenkin korvia) helposti korvata *ryhmien välisten vivahteiden olemuksen* luonnehtimisella. Tällaisen vaihdon tuloksena saisimme noille samoille neljälle ryhmälle seuraavat nimitykset: 1) johdonmukaiset vallankumoukselliset sosialidemokraatit; 2) pienet opportunistit; 3) keskinkertaiset opportunistit ja 4) isot (venäläisen mittakaavamme mukaan isot) opportunistit. Toivomme, että nämä nimitykset ovat vähemmän epämiellyttäviä niille, jotka ovat hiljattain alkaneet vakuutella itselleen ja muille, että „iskralainen” on muka nimitys, joka tarkoittaa vain „kerhoa” eikä *suuntaa*.

Siirrymme seikkaperäisesti selostamaan, minkätyyppiset äänestykset on oheelliseen diagrammaan „näpätty” (ks. diagrammaa: „Yleiskuva edustajakokouksessa käydystä taistelusta”).

Ensimmäisen tyypin äänestykset (A) sisältävät ne tapaukset, jolloin „keskusta” kulki yhdessä iskralaisten kanssa anti-iskralaisia tai heidän osaansa vastaan. Tähän sisältyy äänestys ohjelmasta kokonaisuudessaan (ainoastaan tov. Akimov pidättäytyi, toiset äänestivät puolesta), äänestys periaatteellisesta päätöslauselmasta federaatiota vastaan (kaikki puolesta, paitsi viisi bundilaista), äänestys Bundin sääntöjen 2. §:stä (meitä vastaan oli viisi bundilaista, pidättäytyi viisi: Martynov, Akimov, Brucker ja Mahov kaksine äänineen, muut olivat meidän puolestamme); *tämä äänestys onkin esitetty A-diagrammassa*. Edelleen, samantyyppisiä olivat *kolme* äänestystä, jotka koskivat kysymystä „Iskran” hyväksymisestä puolueen Pää-äänenkannattajaksi; toimitus (viisi ääntä) pidättäytyi, vastaan oli

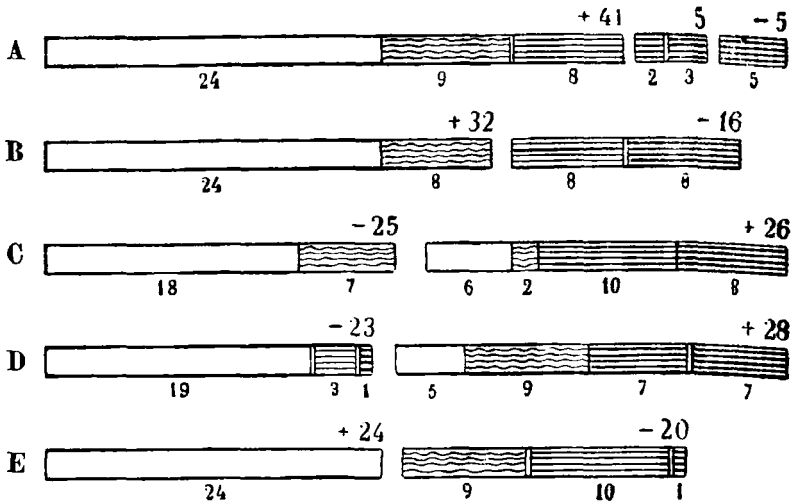
kaikissa kolmessa äänestyksessä kaksi (Akimov ja Brucker), heidän lisäksi pidättäytyivät „Iskran” hyväksymisen *perusteluista* äänestettäessä viisi bundilaista ja tov. Martynov*.

Tämäntyyppiset äänestykset antavat vastauksen erittäin mielenkiintoiseen ja tärkeään kysymykseen: milloin edustajakokouksen „keskusta” kulki yhdessä iskralaisten kanssa? Joko silloin, kun *anti-iskralaisetkin* vähäisin poikkeuksin (ohjelman hyväksyminen, „Iskran” vahvistaminen perusteluista riippumatta) *olivat meidän mukamme*, taikka silloin, kun kysymyksessä olivat sellaiset *lausunnot*, jotka eivät vielä välittömästi velvoita mihinkään määrättyyn poliittiseen kantaan („Iskran” organisatorisen työn tunnustaminen ei vielä velvoita toteuttamaan käytännössä sen organisatorista politiikkaa erillisiin ryhmiin nähden; federaation hylkääminen ei ole vielä esteenä pidättäytymiselle konkreettista federaatioluonnosta koskevassa kysymyksessä, kuten tov. Mahovin antamasta esimerkistä näimme). Puhuessamme edellä ryhmitysten merkityksestä edustajakokouksessa yleensä me jo näimme, miten väärin tämä kysymys esitetään virallisen „Iskran” virallisessa selityksessä, joka (tov. Martovin suun kautta) *hieroo pois ja hämää* eron iskralaisten ja „keskustan” välillä, johdonmuikaisten vallankumouksellisten sosialidemokraattien ja opportunistien välillä, viittaamalla *sellaisiin tapauksiin, jolloin anti-iskralaisetkin kulkevat meidän mukamme!* Kaikkein „oikeistolaisimmatkaan” saksalaisista ja ranskalaisista opportunisteista sosialidemokraattisissa puolueissa eivät äänestä vastaan sellaisissa kysymyksissä kuin *ohjelman hyväksymisessä yleensä*.

Toisen tyyppin äänestykset (B) sisältävät ne tapaukset, jolloin sekä johdonmukaiset että epäjohdonmukaiset iskralaiset kulkivat yhdessä kaikkia anti-iskralaisia ja koko „keskustaa” vastaan. Nämä tapaukset kuuluvat pääasiassa niihin kysymyksiin, jolloin puhe oli iskralaisen politiikan konkreettisesti määriteltyjen suunnitelmien toteuttamisesta käytännössä, jolloin puhe oli „Iskran” tunnustamisesta *teoissa eikä vain sanoissa*. Tähän kuuluu *välikohtaus*

* Minkä vuoksi diagrammaan on otettu juuri äänestys Bundin sääntöjen toisesta pykälästä? Siksi, että äänestykset „Iskran” tunnustamisesta eivät ole niin täydellisiä ja äänestykset ohjelmasta ja federaatiosta koskevat sellaisia poliittisia päätöksiä, jotka eivät ole niin konkreettisesti määriteltyjä. Yleensä jonkin määrätyn äänestyksen valitseminen *samantapaisten* äänestysten sarjasta ei muuta kuvan peruspiirteitä, kuten jokainen helposti voi vakuuttua tekemällä vastaavia muutoksia.

YLEISKUVA EDUSTAJAKOKOUKSESSA KÄYDYSTÄ
TAISTELUSTA

+ ja - merkillä varustetut numerot merkitsevät yleistä äänimäärää, joka on annettu määrättyssä kysymyksessä *puolesta* tai *vastaan*. Suorakaiteiden alla olevat numerot merkitsevät kunkin neljän ryhmän äänimäärää erikseen. Minkälaiset äänestykset sisältyvät A - E-tyyppeihin, se on selitetty tekstissä.

Ryhmien merkit:	
	- ENEMMISTÖN ISKRALAISET
	- VÄHEMMISTÖN ISKRALAISET
	- KESKUSTA
	- ANTI-ISKRALAISET

Organisaatiokomitean vuoksi *, Bundin asemaa puolueessa koskevan kysymyksen asettaminen ensimmäiselle tilalle, „Juzhnyi rabotshi” ryhmän hajallelaskeminen, kaksi äänestystä agrariohjelmasta ja vihdoin kuudenneksi äänestys Venäjän sosialidemokraattien ulkomaista liittoa („Rabotsheje Deloa”) vastaan, s.o. Liigan tunnustaminen puolueen ainoaksi järjestöksi ulkomailla. Entinen, ennen puolueen syntymistä vallalla ollut kerholaisuus, opportunististen järjestöjen tai ryhmäpahasten pyrkimykset ja marxilaisuuden ahdasmielinen käsittäminen taistelivat tässä vallankumouksellisen sosialidemokratian periaatteellisesti lujaa ja johdonmukaista politiikkaa vastaan; vähemmistön iskralaiset kulkivat vielä meidän kanssamme useissa tapauksissa, useissa sängen tärkeissä (Organisaatiokomitean, „Juzhnyi Rabotshin” ja „Rabotsheje Delon” kannalta tärkeissä) äänestyksissä,... niin kauan kuin asia ei koskenut *heidän omaa* kerholaisuuttaan, heidän omaa epäjohdonmukaisuuttaan. Tämäntyyppiset „jakaantumiset” osoittavat havainnollisesti, että useissa kysymyksissä, jotka koskivat meidän periaatteitamme toteuttamista käytännössä, *keskusta kulki anti-iskralaisten mukana*, osoittautui olevan paljon lähempänä heitä kuin meitä, olevan *todellisuudessa* paljon enemmän taipuvainen kallistumaan sosialidemokratian *opportunistiseen* kuin *vallankumoukselliseen* siipeen. Ne, jotka kantoivat „iskralaisten” *nimeä*, mutta häpesivät *olla* iskralaisia, paljastivat oman luontonsa, ja väistämätön taistelu aiheutti paljon kiihtymystä, joka esti vähimmän ajattelevia ja eniten herkkätunteisia henkilöitä näkemästä tässä taistelussa esille tulleiden periaatteellisten vivahteiden merkitystä. Mutta nyt, kun taistelukiihko on jonkin verran laantunut ja pöytäkirjat ovat jääneet monien kiihkeiden taistelujen objektiiviseksi ekstraktiksi, nyt vain silmänsä ummistaneet henkilöt voivat olla näkemättä sitä, että Mahovien ja Jegorovien liittyminen Akimoveihin ja

* Juuri tämä äänestys on kuvattu B-diagrammassa: Iskralaisilla oli 32 ääntä, bundilaisen päätöslauseلمان puolesta annettiin 16. Huomautamme, että tämän tyyppisissä äänestyksissä ei ole *yhtään nimiiäänestystä*. Edustajain jakaantumiseen viittaavat vain hyvin suurella todennäköisyydellä kahdenlaiset tiedot: 1) keskustelussa iskralaisten kummankin ryhmän puhujat ovat puolesta, anti-iskralaisten ja keskustan puhujat ovat vastaan; 2) „puolesta” äänestäneiden määrä lähentelee aina lukua 33. Ei pidä unohtaa myöskään sitä, että eritellessämme edustajakokouksen keskusteluja panimme äänestysten lisäksi merkille *koko joukon* tapauksia, jolloin „keskusta” kulki anti-iskralaisten (opportunistien) mukana meitä vastaan. Tähän kuuluvat kysymykset demokraattisten vaatimusten absoluuttisesta arvosta, oppositioainesten kannattamisesta, sentralismin rajoittamisesta j.n.e.

Liebereihin ei ollut sattuma eikä voinut olla sattuma. Martoville ja Axelrodille ei jää muuta keinoksi kuin karttaa pöytäkirjojen kaikinpuolista ja tarkkaa erittelemistä tai yrittää jälestäpäin *muuttaa* käyttäytymistään edustajakokouksessa kaikenlaisen *valittelun* avulla. Aivan kuin valittelulla voitaisiin poistaa mielipiteiden erilaisuus ja poliittikan erilaisuus! aivan kuin Martovin ja Axelrodin nykyinen liitto Akimovin, Bruckerin ja Martynovin kanssa voisi pakoittaa meidän puolueemme, joka rakennettiin uudestaan toisessa edustajakokouksessa, unohtamaan sen taistelun, jota iskralaiset kävivät anti-iskralaisia vastaan melkein koko edustajakokouksen ajan!

Edustajakokouksen äänestysten kolmannelle tyyppille, johon kuuluu diagramman viidestä osasta kolme viimeistä osaa (nimittäin C, D ja E), on luonteenomaista se, että *vähäinen osa iskralaisia erkanee ja siirtyy anti-iskralaisten puolelle*, jotka juuri sen vuoksi voittavatkin (niin kauan kuin ovat edustajakokouksessa). Jotta voitaisiin täysin tarkasti seurata tämän iskralaisen vähemmistön ja anti-iskralaisten kuuluisan *kokoomuksen* kehittymistä, josta mainitseminenkin saattoi Martovin jopa kirjoittelemaan edustajakokouksessa hysteerisiä valituskirjeitä, diagrammassa esitetään sellaisten *nimiäänestysten* kaikki kolme perustyyppiä. C — on äänestys kielten tasa-arvoisuudesta (siinä on otettu tämän kysymyksen viimeinen nimiäänestys, joka on kolmesta nimiäänestyksestä täydellisin). Kaikki anti-iskralaiset ja koko keskusta ovat muurina meitä vastaan, iskralaisista taas erkani osa enemmistöstä ja osa vähemmistöstä. *Vielä ei näy, ketkä iskralaisista voivat mennä lopulliseen ja lujaan liittoon edustajakokouksen opportunistisen „oikeiston” kanssa.* Edelleen D-tyypin äänestys sääntöjen ensimmäisestä pykälästä (kahdesta äänestyksestä on otettu selvempi, t.s. se, jossa kukaan ei pidättäytynyt). *Kokoomus käy selvemmäksi ja muodostuu lujemmaksi* *: vähemmistön iskralaiset ovat jo *kaikki* Akimovin ja Lieberin puolella, enemmistön iskralaisista on

* *Kaikesta päätellen samantyyppisiä oli vielä neljä äänestystä säännöistä, s. 278 — Fominin puolesta 27, meidän 21 vastaan; s. 279 — Martovin puolesta 26, meidän puolesta äänestäneitä 24 vastaan; s. 280 — minua vastaan 27, puolesta 22; ja samalla sivulla — Martovin puolesta 24, meidän puolesta äänestäneitä 23 vastaan. Nämä ovat äänestyksiä keskustun kooptaatiota koskevissa kysymyksissä, joista aikaisemmin jo olen maininnut. Nimiäänestyksiä ei ole (yksi oli, mutta se on kadonnut). Bundilaiset (kaikki tai osa) nähtävästi pelastavat Martovia. Martovin virheelliset väitteet (Liigassa) tämäntyyppisistä äänestyksistä on edellä oikaistu.*

siellä hyvin pieni määrä, joka korvaa meidän puolellemme siirtyneet kolme edustajaa „keskustasta” ja yhden anti-iskralaisista. Pelkkä silmäys diagrammaan on riittävä saamaan vakuuttuneeksi siitä, minkälaiset ainekset satunnaisesti ja väliaikaisesti siirtyivät milloin yhdelle, milloin toiselle puolelle ja minkälaiset ainekset *kulkivat hillittömällä voimalla lujaan kokoomukseen Akimovien kanssa*. Viimeisessä äänestyksessä (E — Pää-äänenkannattajan, Keskuskomitean ja Puolueneuvoston vaalit), *joka kuvaa nimenomaan lopullista jakaantumista enemmistöksi ja vähemmistöksi*, näkyy selvästi iskralaisen vähemmistön täydellinen sulautuminen *koko „keskustaan”* ja anti-iskralaisten *rippeisiin*. Kahdeksasta anti-iskralaisesta oli silloin edustajakokoukseen jäänyt *ainoastaan* tov. Brucker (jolle tov. Akimov oli jo selittänyt hänen virheensä ja joka oli ottanut hänelle oikeudenmukaisesti kuuluvan paikan *martovilaisten* riveissä). *Kaikkein „oikeistolaisimpien” opportunistien* seitsikon poistuminen ratkaisi vaalien kohtalon Martovia vastaan*.

Ja nyt teemme yhteenvedot edustajakokouksesta nojautumalla *kaikentyypisten* äänestysten antamaan objektiiviseen aineistoon.

Paljon on puhuttu edustajakokouksemme enemmistön „*satunnaisesta*” luonteesta. Vain sellaisella perustelulla tov. Martov itseään lohduttelikin kirjoituksessaan „Vielä kerran vähemmistönä”. Diagrammasta näkyy selvästi, että *eräässä mielessä*, mutta ainoastaan eräässä mielessä, enemmistöä voidaan sanoa satunnaiseksi, nimittäin siinä mielessä, että „*oikeiston*” opportunistisimpain aineiden seitsikko poistui muka *satunnaisesti*. Missä määrin satunnainen oli tuo poistuminen, *siinä määrin* (ei enempää) satunnainen oli myös meidän enemmistömme. Pelkkä silmäys diagrammaan osoittaa paremmin kuin pitkät järkeilyt, kenen puolella tämä seitsikko olisi ollut, kenen puolella sen *olisi täytynyt olla***. Mutta herää kysymys: missä määrin tämän seitsikon

* Seitsemästä opportunistista, jotka poistuivat II edustajakokouksesta, oli viisi bundilaista (Bund erosi puolueesta toisessa edustajakokouksessa sen jälkeen, kun federatiivinen periaate hylättiin) ja kaksi „rabošhejedelolaista”, tov. Martynov ja tov. Akimov. Nämä viimeksi mainitut poistuivat edustajakokouksesta sen jälkeen, kun puolueen ulkomaiseksi järjestöksi tunnustettiin *ainoastaan* iskralainen Liiga, s.o. kun rabošhejedelolainen „Venäjän sosialidemokraattien ulkomainen liitto” laskettiin hajalle. (Tekijän huomautus v. 1907 painokseen. *Toim.*)

** Myöhemmin näemme, että edustajakokouksen *jälkeen* sekä tov. Akimov että Voronezhin komitea, joka on kaikkein lähimpin *sukua* tov. Akimoville, suoraan ilmaisivatkin myötätuntonsa „*vähemmistölle*”.

poistuminen voidaan todella katsoa satunnaiseksi? Se on kysymys, jota eivät mielellään aseta itselleen ne henkilöt, jotka halukkaasti puhuvat enemmistön „satunnaisuudesta”. Se on heille epämiellyttävä kysymys. Oliko se sattuma, että edustajakokouksesta poistuivat kaikkein kiihkeimmät puolueemme *oikeistosiiven* edustajat eivätkä *vasemmistosiiven* edustajat? Oliko se sattuma, että edustajakokouksesta poistuivat *opportunistit* eivätkä johdonmukaiset *vallankumoukselliset sosialidemokraatit*? Eiköhän tämä „satunnainen” poistuminen ole jonkinlaisessa yhteydessä siihen taisteluun, jota koko edustajakokouksen ajan käytiin opportunistista siipeä vastaan ja joka niin havainnollisesti näkyy diagrammassamme?

Näiden vähemmistölle epämiellyttävien kysymysten asettaminen on riittävä saadaksemme selville, minkälaista tosiasiaa *verhotaan* puheilla enemmistön satunnaisuudesta. Se on se selvä ja kiistämätön tosiasia, että *vähemmistön muodostivat puolueemme sellaiset jäsenet, jotka olivat eniten viettyväisiä opportunistiin*. Vähemmistön muodostivat puolueemme teoreettisesti *vähimmän varmat, periaatteellisesti vähimmän lujat* ainekset. Vähemmistö muodostui nimenomaan puolueemme *oikeistosiivestä*. Enemmistöön ja vähemmistöön jakaantuminen on suoranaista ja kiertämättömyyden jatkoa sille sosialidemokratian jakaantumiselle vallankumoukselliseksi ja opportunistiseksi sosialidemokratiaksi, Vuoreksi ja Girondeksi⁷⁵, joka ei ole vasta eilen ilmaantunut eikä vain yksistään Venäjän työväenpuolueessa ja joka ei varmastikaan vielä huomenna katoa.

Tällä tosiasialla on kardinaalimerkitys erimielisyyksien syiden ja vaiheiden selvittämisessä. Tämän tosiasian *sivuuttamisyritys* kieltämällä tai hämäämällä edustajakokouksessa käytyä taistelua ja siinä ilmi tulleita periaatteellisia vivahteita merkitsee, että annetaan itselleen mitä täydellisin todistus älyllisestä ja poliittisesta köyhyydestä. Ja tämän tosiasian *kumoamiseksi* täytyy *ensiksikin* todistaa, että yleiskuva puolueemme edustajakokouksen äänestyksistä ja „jakaantumisista” ei ollut sellainen kuin minä olen esittänyt; *toiseksi* täytyy todistaa, että kaikkien niiden kysymysten *asialliselta kannalta*, joiden vuoksi edustajakokous „jakaantui”, *olivat väärässä* ne johdonmukaisimmat vallankumoukselliset sosialidemokraatit, jotka olivat sitoneet

itsensä Venäjällä iskralaisten nimeen *. Yrittäkääpä todistaa se, hyvät herrat!

Se tosiasia, että vähemmistö muodostui puolueen kaikkein opportunistisimmista, vähemmän varmoista ja vähemmän lujista aineksista, antaa muun muassa vastauksen moniin kummastuksiin ja vastaväitteisiin, joita esittävät enemmistölle henkilöt, jotka tuntevat huonosti asiaa tai ovat huonosti harkinneet kysymystä. Eikö se ole pikkumaista, sanotaan meille, kun *erimielisyyttä* selitetään tov. Martovin ja tov. Axelrodin pienellä virheellä? Niin, hyvät herrat, tov. Martovin virhe ei ollut suuri (ja minä mainitsin siitä jo edustajakokouksessa, taistelun tuoksinassa), mutta pienestä virheestä olisi *voinut* aiheutua (*ja aiheutui*) paljon vahinkoa sen vuoksi, kun tov. Martovin vetivät puolelleen sellaiset edustajat, jotka olivat tehneet *koko joukon virheitä* ja jotka olivat ilmaisseet monissa kysymyksissä vietyä opportunistiin ja periaatteellisen lujuuden puutetta. Horjuvaisuuden ilmeneminen tov. Martovin ja tov. Axelrodin puolelta oli yksilöllinen ja vähäpätöinen tosiasia, mutta sangen huomattavan vähemmistön muodostaminen *kaikista* vähemmän lujista aineksista, *kaikista niistä*, jotka joko eivät lainkaan tunnustaneet „Iskran” suuntaa, vaan suorastaan taistelivat sitä vastaan, tai tunnustivat sen sanoissa, mutta todellisuudessa kulkivat hyvin usein anti-iskralaisten mukana,— se ei ollut yksilöllinen, vaan *puoluetta koskeva eikä niinkään vähäpätöinen* tosiasia.

Eikö ole naurettavaa *selittää* erimielisyyksien johtuvan piintyneen kerholaisuuden ja vallankumouksellisen poroporvarillisuuden vallallaolosta „Iskran” vanhan toimituksen pienessä kerhossa? Ei, se ei ole naurettavaa, sillä *tämän yksilöllisen* kerholaisuuden tueksi *asettui puolueessamme kaikki se*, mikä taisteli koko edustajakokouksen ajan

* Huomautus tov. Martoville. Jos tov. Martov on nyt unohtanut, että *iskralainen* merkitsee *suunnan kannattajaa* eikä *kerhon jäsentä*, niin kehoitamme häntä lukemaan edustajakokouksen pöytäkirjoista, miten tov. Trotski selitti tätä kysymystä tov. Akimoville. Iskralaisina *kerhoina* oli edustajakokouksessa (suhteessa puolueeseen) kolme kerhoa: „Työn vapautus” ryhmä, „Iskran” toimitus ja „Iskra” järjestö. Kaksi kerhoa näistä kolmesta oli niin järkevää, että laski itse itsensä hajalle; kolmas ei ollut riittävän puoluekantainen tehdäkseen tämän, ja sen laski hajalle edustajakokous. Kaikkein laajimmalla iskralaisella kerholla, „Iskra” järjestöllä (johon kuului sekä toimitus että „Työn vapautus” ryhmä), oli edustajakokouksessa kaikkiaan 16 edustajaa, joista *vain yhdellätoista* oli päätösvaltainen ääni. Mutta *suunnaltaan* iskralaisia, jotka eivät kuuluneet mihinkään iskralaiseen „kerhoon”, oli edustajakokouksessa minun laskujeni mukaan 27, joilla oli 33 ääntä. Siis *vähemmän kuin puolet* iskralaisista kuului iskralaisiin *kerhoihin*.

kaikenlaisen kerholaisuuden puolesta, kaikki se, mikä yleensä ei voinut kohota vallankumouksellisen poroporvarillisuuden yläpuolelle, kaikki se, mikä vetosi poroporvarillisuus- ja kerholaisuuspaheen „historialliseen” luonteeseen tämän paheen puolustelemiseksi ja säilyttämiseksi. Sattumana voitaisiin kyllä pitää ehkä sitä, että yhdessä pienessä „Iskran” toimituksen kerhossa saivat ahtaan kerhon edut yliotteen puoluekantaisuudesta. Mutta se ei ollut sattuma, että tätä kerholaisuutta nousivat kaikin voiminsa puolustamaan toverit Akimovit ja Bruckerit, joille oli yhtä arvokasta (ellei arvokkaampaakin) kuuluisan Voronezhin komitean ja paljonpuhutun Pietarin „Työväenjärjestön”⁷⁶ „historiallinen periytyväisyys”, että sitä nousivat puolustamaan toverit Jegorovit, jotka itkivät „Rabotsheje Delon” „surmaamista” yhtä katkerasti (ellei vieläkin katkerammin) kuin vanhan toimituksenkin „surmaamista”, että sitä nousivat puolustamaan tov. Mahovit y.m., y.m. Sano minulle, kenen kanssa seurustelet, niin minä sanon sinulle, kuka sinä olet,— niin sanoo elämän viisaus. Sano minulle, kuka on sinun poliittinen liittolaisesi, kuka sinua äänestää, niin minä sanon sinulle, minkälainen on sinun poliittinen olemuksesi.

Tov. Martovin ja tov. Axelrodin pieni virhe pysyi ja saattoi pysyä *pienenä*, niin kauan kuin se ei ollut lähtökohtana heidän *lujalle liitolleen* puolueemme koko opportunistisen siiven kanssa, niin kauan kuin se tämän liiton vuoksi ei ollut aiheuttanut opportunistin *röyhtäystä*, kaikkien niiden *kostopyrkimystä*, joita vastaan „Iskra” oli taistellut ja jotka olivat nyt valmiita mitä suurimmalla ilolla *purkamaan kiukkunsa* vallankumouksellisen sosialidemokratian johdonmukaisiin kannattajiin. Edustajakokouksen jälkeiset tapahtumat johtivatkin juuri siihen, että uudessa „Iskrassa” me näemme nyt nimenomaan opportunistin röyhtäyksen, Akimovien ja Bruckerien koston (ks. Voronezhin komitean lehtistä *), Martynovien riemun, joiden vihdoinkin (vihdoinkin!) sallittiin vihatussa „Iskrassa” potkaista vihattua „vihollista” kaikista ja kaikenlaisista vanhoista loukkauksista. Tämä osoittaa meille erikoisen havainnollisesti, kuinka välttämätöntä oli „Iskran” vanhan toimituksen ennalleen palauttaminen” (tov. Staroverin mar-

* Ks. tätä osaa, ss. 393—395. *Toim.*

raskuun 3 p:nä 1903 antamasta uhkavaatimuksesta) iskra-laisen „periytyväisyyden” suojelemiseksi...

Edustajakokouksen (ja puolueen) jakaantuminen vasempaan ja oikeaan, vallankumoukselliseen ja opportunistiseen siipeen ei sellaisenaan vielä ollut mitään kauheaa ja kriittistä eikä edes lainkaan epänormaalista. Päinvastoin koko viime vuosikymmen Venäjän (eikä yksistään vain Venäjän) sosialidemokratian historiassa johti välttämättä ja kiertämättä tällaiseen jakaantumiseen. Se seikka, että jakaantumisen pohjana oli joukko oikeistosiiven sangen *pieniä* virheitä, sangen vähäpätöisiä (suhteellisesti) erimielisyyksiä,— tämä seikka (joka pintapuolisesta tarkkailijasta ja poroporvarin mielestä näyttää pahentavalta) merkitsi *koko puolueemme suurta askelta eteenpäin*. Ennen meillä oli erimielisyyksiä suurissa kysymyksissä, jotka saattoivat toisinaan tehdä jopa kahtiajakaantumisenkin oikeutetuksi, nyt olemme jo päässeet yksimielisyyteen kaikessa suuressa ja tärkeässä, nyt meitä erottavat ainoastaan *vivahteet*, joiden vuoksi voidaan *ja täytyy* kiistellä, mutta eroaminen olisi tolkutonta ja lapsellista (kuten toveri Plehanov aivan oikein jo sanoikin mielenkiintoisessa kirjoituksessaan „Mitä ei pidä tehdä?”, johon me vielä palaamme). *Nykyään*, kun vähemmistön *anarkistinen käyttäytyminen edustajakokouksen jälkeen* on miltei jakanut puolueen kahtia, voidaan usein tavata älyniekkoja, jotka sanovat: niin, kannattikohan edustajakokouksessa yleensäkin taistella sellaisten pikku-seikkojen vuoksi kuin olivat välikohtaus Organisaatio-komiteaa koskevassa kysymyksessä, „Juzhnyi rabotshi” ryhmän tai „Rabotsheje Delon” hajallelaskeminen, 1. §, vanhan toimituksen hajallelaskeminen j.n.e.? Joka näin ajattelee *, se tuo nimenomaan kerholaista katsantokantaa puolueasioihin: *suuntavivahteiden* taistelu on puolueessa *kiertämätöntä ja välttämätöntä*, mikäli taistelu ei vie

* En voi olla mainitsematta tämän johdosta eräästä edustajakokouksessa käydystä keskustelustani jonkun „keskustaan” kuuluvan edustajan kanssa. „Kuinka raskas ilmapiiri vallitseekaan meillä edustajakokouksessa!”, valitti hän minulle. „Tämä ankara taistelu, tämä agitaatio toinen toistaan vastaan, tämä räikeä polemiikki, tämä epätoverillinen suhde...” „Miten mainio asia onkaan edustajakokouksemme!”, vastasin hänelle. „Avointa, vapaata taistelua. Mieli pitäet on lausuttu julki. Erilaiset vivahteet ovat tulleet esiin. Ryhmät ovat muodostuneet. On äänestetty. Päätös on tehty. Taipale on kuljettu. Eteenpäin! — tämä on jotakin. Tämä on elämää. Tämä ei ole intelligenttien loputonta ja kyllästyttävää sanasotaa, joka ei pääty siksi, että ihmiset olisivat ratkaisseet kysymyksen, vaan yksinkertaisesti siksi, että he ovat väsyneet puhumiseen...”

„Keskustalainen” toveri katsoi minuun kummastelevin silmin ja kohautti olkapäitään. Me puhuimme eri kieltä.

anarkiaan ja jakaantumiseen, mikäli taistelu käy niissä *puitteissa*, jotka kaikki toverit ja puolueen jäsenet ovat yhdessä hyväksyneet. Eikä *meidän taistelumme edustajakokouksessa* puolueen oikeistosiipeä vastaan, Akimovia ja Axelrodia, Martynovia ja Martovia vastaan *suinkaan mennyt näiden puiteiden ulkopuolelle*. Riittää, kun palautetaan mieleen kaksi tosiasiaa, jotka ovat tästä eittämättömänä todistuksena: 1) kun toverit Martynov ja Akimov tekivät lähtöä edustajakokouksesta, niin me *kaikki olimme valmiit* kaikin tavoin hälventämään ajatusta „loukkauksesta”, *me kaikki hyväksyimme* (32 äänellä) tov. Trotskin päätöslauselman, jossa näitä tovereita kehoitettiin tyytymään selityksiin ja ottamaan takaisin ilmoituksensa; 2) kun tuli keskusten vaalien vuoro, niin me annoimme edustajakokouksen vähemmistölle (eli opportunistiselle siivelle) *vähemmistön kummassakin keskuksessa*: Martoville Pää-äänenkannattajassa ja Popoville Keskuskomiteassa. Toisin *emme voineet* puolueen näkökannalta katsoen menetellä, koska olimme jo ennen edustajakokousta päättäneet valita kaksi kolmikkoa. *Jos edustajakokouksessa esille tulleiden vivahteiden erilaisuus ei ollut suuri*, niin *eihän se käytännöllinen johtopäätöskään ollut suuri*, jonka teimme näiden vivahteiden taistelusta: tämä johtopäätös oli *kokonaan* siinä, että *kaksi kolmasosaa* kummassakin kolmikossa täytyy antaa puolueen edustajakokouksen *enemmistölle*.

Ainoastaan se, että puolueen edustajakokouksen vähemmistö *ei suostunut olemaan vähemmistönä keskuksissa*, johti ensin tappion kärsineiden intelligenttien „surkeaan ruikutukseen” ja sitten *anarkistisiin fraaseihin* ja anarkistisiin tekoihin.

Lopuksi luomme vielä kerran silmäyksen diagrammaan keskusten kokoonpanoa koskevan kysymyksen kannalta. On aivan luonnollista, että *paitsi* vivahteita koskevaa kysymystä edustajain ratkaistavana oli vaalien yhteydessä myöskin kysymys tämän taikka toisen *henkilön kelpaavuudesta*, toimintakykyisyydestä j.n.e. Nykyään vähemmistö turvautuu hyvin mielellään näiden kysymysten sotkemiseen toisiinsa. Mutta se, että ne ovat eri kysymyksiä, on itsestään selvää ja näkyy esimerkiksi siitä yksinkertaisesta tosiasiasta, että *alkukolmikön* valinta Pää-äänenkannattajaan oli suunniteltu *jo ennen edustajakokousta*, jolloin kukaan ei voinut aavistaa Martovin ja Axelrodin liittoa Martynovin ja Akimovin

kanssa. Erilaisiin kysymyksiin täytyy vastauksetkin saada eri tavalla: vivahteita koskevaan kysymykseen tulee etsiä vastausta *edustajakokouksen pöytäkirjoista*, kaikkien ja kaikenlaisten kohtien *avoimesta* käsittelystä ja äänestyksestä. Kysymyksen *henkilöiden* kelpaavuudesta kaikki päättivät edustajakokouksessa ratkaista *salaisilla äänestyskäsillä*. Miksi *koko edustajakokous* teki *yksimielisesti* tällaisen päätöksen? — se on niin aakkosellinen kysymys, että siinä viivähtäminen olisi kummallista. Mutta vähemmistö on alkanut unohtaa aakkosetkin (sen jälkeen, kun se kärsi tappion vaaleissa). Kuulimme tulsia, innokkaita, miltei syyntakeetoman kiihkeitä puhetulvia vanhan toimituksen puolesta, mutta emme kuulleet *kerrassaan mitään* niistä *edustajakokouksessa* ilmenneistä vivahteista, jotka olivat yhteydessä kuusikosta ja kolmikosta käytyyn taisteluun. Me kuulemme kaikista nurkista puheita ja tarinoita Keskuskomiteaan valittujen henkilöiden toimintakyvyttömyydestä, kelpaamattomuudesta, pahoista aikeista j.n.e., mutta emme kuule *kerrassaan mitään* niistä *edustajakokouksessa* ilmenneistä vivahteista, jotka taistelivat vallitsevasta asemasta Keskuskomiteassa. Minusta näyttää siltä, että puheet ja tarinat henkilöiden ominaisuuksista ja teoista ovat *edustajakokouksen ulkopuolella* säädyttömiä ja sopimattomia (sillä nämä teot ovat 99 tapauksessa sadasta organisatorisia salaisuuksia, jotka ilmaistaan vain puolueen korkeimmalle elimelle). Taistelun käyminen *edustajakokouksen ulkopuolella tällaisten tarinoiden* avulla merkitsee minun käsitykseni mukaan *juoruilemista*. Ja ainoa vastaus, jonka voisin antaa yleisölle näiden puheiden johdosta, olisi viittaus edustajakokouksessa käytyyn taisteluun: te sanotte, että Keskuskomitea valittiin pienellä enemmistöllä. Se on totta. Mutta tämä pieni enemmistö muodostui kaikista niistä, jotka ei sanoissa, vaan teoissa olivat taistelleet mitä johdonmukaisimmalla tavalla iskralaisten suunnitelmien toteuttamisen puolesta. Tämän enemmistön *moraalisen* arvovallan tulee sen vuoksi olla vielä verrattomasti korkeampi kuin sen *muodollisen* arvovallan — korkeampi kaikille niille, jotka arvostavat „Iskran” *suunnan* periytyväisyyden korkeammalle kuin „Iskran” yhden tai toisen *kerhon* periytyväisyyden. Kuka *voisi pätevämmiin arvioida* yksien tai toisten henkilöiden kelvollisuutta „Iskran” politiikan toteuttamiseen? nekö, jotka toteuttivat tätä politiikkaa

edustajakokouksessa, vaiko ne, jotka monissa tapauksissa taistelivat tätä politiikkaa vastaan ja puolustivat kaikenlaista takapajuisuutta, kaikenlaista romua, kaikenlaista kerholaisuutta?

o) EDUSTAJAKOKOUKSEN JÄLKEEN. KAKSI TAISTELUTAPAA

Edustajakokouksessa käytyjen keskustelujen ja toimitettujen äänestysten erittely, jonka olemme päättäneet, selittääkin oikeastaan in nuce (idussaan) *kaiken sen, mitä tapahtui edustajakokouksen jälkeen*, ja siksi voimme puhua lyhyesti kertoessamme puoluekriisimme myöhemmistä vaiheista.

Martovin ja Popovin kieltäytyminen vaaleista toi puoluevivahteiden väliseen puoluetäisteluun heti *rettelöimisen* ilmapiirin. Tov. Glebov, joka piti mahdottomana, että valitsematta jääneet toimittajat olisivat vakavasti päättäneet *kääntyä* Akimovin ja Martynovin puolelle, ja selitti asian ennen kaikkea kiihtymyksestä johtuvaksi, ehdotti minulle ja Plehanoville heti seuraavana päivänä edustajakokouksen jälkeen asian lopettamista sovintoon, kaikkien neljän „koop-toimista” sillä ehdolla, että Neuvostoon taataan edustus toimituksesta (s.o. että kahdesta edustajasta yksi olisi ehdottomasti *puolueen* enemmistöön kuuluva). Plehanovista ja minusta tämä ehto näytti järkevältä, sillä suostumuksen antaminen siihen merkitsi *edustajakokouksessa tehdyn virheen vaieten tunnustamista*, rauhan eikä sodan haluamista, halua olla likempänä minua ja Plehanovia kuin Akimovia ja Martynovia, Jegorovia ja Mahovia. Myönnytys „koop-tation” alalla sai tällä tavoin *henkilökohtaisen* luonteen, ja henkilökohtaisesta myönnytyksestä, jonka piti poistaa kiihtymys ja palauttaa rauha, ei kannattanut kieltäytyä. Siksi me Plehanovin kanssa annoimme suostumuksemme. Toimituksen enemmistö hylkäsi ehdon. *Glebov matkusti pois*. Aloimme odottaa seurauksia: pysyikö Martov lojaalisella perustalla, jolle hän asetui (keskustan edustajaa tov. Popovia *vastaan*) edustajakokouksessa, vai saavatko horjuvat ja kahtiajakoon taipuvaiset ainekset, joiden mukaan hän oli lähtenyt, yliotteen.

Meillä oli edessämme vaihtoehto: haluaako tov. Martov pitää edustajakokouksessa muodostuneen „kokoomuksensa” poliittisena erikoistapauksena (samantapaisena erikoistapauksena kuin oli Bebelin kokoomus Vollmarin kanssa

v. 1895 — *si licet parva componere magnis* *) vai haluaako hän *varmentaa* tämän kokoomuksen, ponnistaa kaikki voimansa todistaakseen *meidän yhdessä Plehanovin kanssa* tehneen virheen edustajakokouksessa, ja tulee puolueemme opportunistisen siiven todelliseksi johtajaksi. Toisin sanoen tämä vaihtoehto sai tällaisen sanamuodon: rettelöintiä vaiko poliittista puoluetistelua? Meistä kolmesta, jotka olimme seuraavana päivänä edustajakokouksen päättymisen jälkeen ainoita paikalla olevia keskustelijien jäseniä, Glebov oli taipuvaisin vaihtoehdon ensimmäiseen ratkaisuun ja eniten pyrki sovittamaan riitaantuneita lapsia. Toiseen ratkaisuun oli taipuvaisin tov. Plehanov, jota ei ollut lähenemineenkään, kuten sanotaan. Minä esitin sillä kertaa „keskustan” eli „suon” osaa ja yritin kääntyä heidän puoleensa taivutellulla. Suusanallisen taivuttelun mieliinpalauttaminen olisi nykyään toivottoman sekavaa, enkä minä seuraa tov. Martovin ja tov. Plehanovin huonoa esimerkkiä. Mutta muutamia kohtia eräästä kirjallisesta taivuttelusta, jonka lähetin eräälle „vähemmistön” iskralaiselle, katson välttämättömäksi tässä esittää:

....Martovin kieltäytyminen toimituksesta, hänen ja muiden puolueen kynäilijäin kieltäytyminen avustamasta, kokonaisen henkilöjoukon kieltäytyminen toimimasta Keskuskomiteaa auttaen, boikottia tai passiivista vastarintaa tarkoittavan ajatuksen propaganda — kaikki se johtaa, vieläpä vastoin Martovin ja hänen ystäviensä tahtoakin, puolueen kahtiajakaantumiseen. Vaikka Martov tulisikin pysyttelemään lojaalisella pohjalla (jolle hän niin päättäväisesti asettui edustajakokouksessa), niin muut eivät pysy, ja minun osoittamani lopputulos on kiertämätön...

...Niinpä kysyn itseltäni: minkä vuoksi me tosiaan eroamme?.. Käyn uudelleen lävitse edustajakokouksen kaikki tapahtumat ja vaikutelmat, myönnän esiintyneeni ja toimineeni usein tavattoman kiihtymyksen vallassa, „vimmoissani”, tämän vikani olen mielelläni valmis tunnustamaan kenelle hyvänsä, jos pitää nimittää viaksi sitä, mikä oli luonnollinen seuraus vallinneesta ilmapiiristä, vastavaikutuksesta, sivuhuomautuksista, taistelusta etc. Mutta katsellessani nyt ilman minkäänlaista vimmastusta niitä tuloksia, jotka saavutettiin, sitä, mikä saatiin aikaan vimmatun taistelun avulla, en voi nähdä näissä tuloksissa mitään, en kerrassaan mitään puolueelle vahingollista enkä yhtään mitään, mikä loukkaisi tai solvaisi vähemmistöä.

Jo se seikka, että joutui jäämään vähemmistöksi, ei tietenkään voinut olla olematta katkeraa, mutta panen jyrkän vastalauseeni sellaista ajatusta vastaan, että olisimme ketään „ryvettäneet”, että olisimme *halunneet* ketään solvata tai nöyryyttää. Mitään sellaista ei ollut. Eikä pidä sallia, että poliittinen erimielisyys panisi selittelemään tapauksia syyttämällä vastapuolta vilpillisyydestä, konnamaisuudesta,

* — Jos on luvallista verrata pientä suureen. *Toim.*

juonittelusta ja muista herttaisista asioista, joista yhä useammin kuulee lähenevän kahtiajakaantumisen ilmapiirissä. Ei pidä sallia sitä, sillä se olisi vähintään *nec plus ultra* * typerää.

Poliittisesti (ja organisatorisesti) olimme Martovin kanssa eri mieltä, samoin kuin olimme olleet eri mieltä hänen kanssaan kymmeniä kertoja. Tultuani voitetuksi sääntöjen L pykälää koskevassa kysymyksessä en voinut olla pyrkimättä kaikella tarmollani saamaan hyvitystä sen pohjalla, mitä minulle (ja edustajakokoukselle) jäi. En voinut olla pyrkimättä saamaan aikaan toiselta puolen tiukasti iskralaista Keskuskomiteaa ja toiselta puolen toimituskolmikko... Minun mielestäni *ainoastaan* tämä kolmikko kykenee olemaan virallisena laitoksena eikä perhekuntalaisuudelle ja leväperäisyydelle perustuvana kollegiona, kykenee olemaan ainoana todellisena keskuksena, jossa jokainen aina esittäisi ja puolustaisi puoluekantaista mielipidettään eikä hiuskarvanakaan vertaa enempää ja irrelative ** kaikesta henkilökohtaisesta, kaikenlaisista loukkaantumisen, poistumisen y.m. näkökohdista.

Edustajakokouksessa sattuneiden tapahtumien jälkeen tämä kolmikko epäilemättä laillisti sellaisen poliittisen ja organisatorisen linjan, joka eräässä suhteessa on suunnattu Martovia vastaan. Epäilemättä. Senkö vuoksi pitäisi repiä rikki? Senkö vuoksi pitäisi hajoittaa puoluetta?? Mutta eivätkö Martov ja Plehanov olleet mielenosoituksia koskevassa kysymyksessä minua vastaan? Mutta emmekö minä ja Martov olleet ohjelmakysymyksessä Plehanovia vastaan? Eikö jokainen kolmikko ole aina yhdeltä sivultaan jokaista osallista vastaan? Jos iskralaisten enemmistö sekä „Iskra” järjestössä että edustajakokouksessa katsoi virheelliseksi tuon martovilaisen linjan erikoisvivahteen organisatorisessa ja poliittisessa suhteessa, niin eivätkö yritykset selittää tämä jollain „salakujeella”, „ärsyttämällä” j.n.e. ole tosiaan tulkittomia? Eikö olisi tulkutonta yrittää suoriutua tästä tosiasiaista *haukkumalla* tuota enemmistöä „hampparijoukiksi”?

Toistan: minä, samoin kuin iskralaisten enemmistö edustajakokouksessa, olen syvästi vakuuttunut siitä, että Martov otti väärän suunnan ja että häntä piti oikaista. On typerää pitää tätä oikaisua loukkauksena, selitellä sitä solvaukseksi etc. Me emme ole ketään emmekä millään „tahranneet”, emme „tahrata” emmekä syrjäytä *työstä*. Mutta kahtiajaon toimeenpaneminen *keskuksesta* syrjäyttämisen vuoksi olisi minusta käsittelemättä järjettömyyttä” ***.

Nämä kirjeessä antamani lausunnot katsoin välttämättömäksi esittää nyt uudelleen, sillä ne osoittavat *tarkasti* enemmistön pyrkimyksen vetää *heti* selvä raja toiselta puolen hyökkäysten räikeydestä ja „vimmasta” y.m.s. johtuvien mahdollisten (ja kiivaassa taistelussa kiertämättömien) henkilökohtaisten loukkaantumisten ja henkilökohtaisen kiivas-

* — äärimmäisen. *Toim.*

** — riippumatta. *Toim.*

*** Tämä kirje (kirje A. N. Potresoville, päivätty elokuun 31 (syyskuun 13) pñä 1903. *Toim.*) on kirjoitettu jo *syyskuussa* (uutta lukua). Siitä on jätetty pois se, mikä mielestäni ei kuulu asiaan. Jos kirjeen saaja pitää juuri pois jätettyä tärkeänä, niin hänen on helppoa täyttää aukko. Niin, käytän tätä tilaisuutta antakseni kerta kaikkiaan kaikille vastaväittäjilleni oikeuden julkaista kaikki minun yksityiskirjeeni, jos he katsovat sen olevan asialle hyödyksi.

tumisen sekä toiselta puolen vissin poliittisen virheen, poliittisen linjan (kokoomus oikeistosiiven kanssa) välille.

Nämä lausunnot todistavat, että vähemmistön *passiivinen vastarinta alkoi heti edustajakokouksen jälkeen* ja aiheutti meidän puoleltamme heti varoituksen, että se on *askel puolueen kahtiajakamista kohti*; — että se on suorastaan vastakkaista *edustajakokouksessa annetuille lojaalisille lausunnoille*; — että se tulee olemaan kahtiajakamista yksinomaan *keskuselimestä syrjäyttämisen* (nimittäin valitsematta jäämisen) *vuoksi*, sillä kukaan ei ole aikonut milloinkaan syrjäyttää *työstä* ketään puolueen jäsentä; — että poliittinen erimielisyys meidän välillämme (joka on kiertämätön, koska ei ole vielä selvitetty eikä ratkaistu kysymystä, Martovko erehtyi vai mekö erehdyimme linjassamme edustajakokouksessa) *alkaa yhä enemmän vääristyä rettelöksi* sättimisi-
neen, epäluuloineen y.m., y.m.

Varoitukset eivät auttaneet. Vähemmistön käyttäytyminen osoitti, että vähimmän *lujat ja vähimmän puoluetta arvossa pitävät* ainekset saavat siinä yliotteen. Tämä pakoitti minut ja Plehanovin peruuttamaan suostumuksemme Glebovin ehdotukseen: tosiaan, kun vähemmistö omilla *teoillaan* todisti poliittisen epävakaisuutensa ei vain periaatteiden alalla, vaan myöskin *alkeellisen puoluelojaalisuuden* alalla, niin mikä merkitys voi olla *sanoilla* paljonpuhutusta „periytyväisyydestä”? Ei kukaan tehnyt niin terävää pilaa kuin Plehanov sellaisen vaatimuksen tolkuttomuudesta, että puoluelehden toimitukseen pitäisi „kooptoida” enemmistö niitä henkilöitä, jotka suoraan ilmoittavat uusista ja lisääntyvistä erimielisyyksistään! Onko missään maailmassa nähty sellaista, että *ennen uusien* erimielisyyksien *selvittämistä* lehdistössä, puolueen edessä, puolueen enemmistö keskustelimitä olisi itse muuttanut itsensä vähemmistöksi? Esitetäköön ensin erimielisyydet, käsitelköön puolue niiden syvyyden ja merkityksen, korjatkoon puolue itse oman virheensä, jonka se teki toisessa edustajakokouksessa, jos jokin määrätty virhe tulee todistetuksi! Yksistään jo tuontapaisen vaatimuksen asettaminen vielä tuntemattomien erimielisyyksien *nimessä* toi esiin vaatijain täydellisen epävakaisuuden, poliittisten erimielisyyksien tukahduttamisen kokonaan rettelöimisellä, kunnioituksen täydellisen puutteen sekä koko puoluetta että omia vakaumuksiaan kohtaan. Maailmassa ei ole vielä ollut eikä milloinkaan tule olemaan sellaisia

periaatteellisesti vakaumuksellisia henkilöitä, jotka kieltäytyisivät *vakuuttamasta* ennen kuin he saavat (*yksityisjärjestyksessä*) enemmistön siinä laitoksessa, jonka vakaumuksen he aikovat saada muuttumaan.

Vihdoin lokakuun 4 p:nä tov. Plehanov ilmoittaa, että hän tekee *viimeisen* yrityksen tämän tolkkuttomuuden lopettamiseksi. Pidetään vanhan toimituksen kaikkien kuuden jäsenen kokous, jossa on läsnä Keskuskomitean uusi jäsen*. Kokonaista kolme tuntia tov. Plehanov todistelee sellaisen vaatimuksen järjettömyyttä, että „vähemmistöstä” pitäisi „kooptoida” neljä henkilöä niiden kahden lisäksi, jotka ovat „enemmistöstä”. Hän ehdottaa *kooptoitavaksi kaksi*, jotta voitaisiin toisaalta poistaa kaikki sellaiset luulot, että me haluamme jotakuta „näännyttää”, nujertaa, painaa maahan, teillata ja haudata, sekä toisaalta voitaisiin suojata puolueen „enemmistön” oikeudet ja kanta. *Myöskin kahden henkilön kooptoiminen hylätään.*

Lokakuun 6 p:nä kirjoitimme Plehanovin kanssa kaikille „Iskran” entisille toimittajille ja sen avustajalle tov. Trotskille seuraavansisältöisen virallisen kirjeen:

„Kunnioitettavat toverit! Pää-äänenkannattajan toimitus katsoo velvollisuudekseen lausua virallisesti välittelunsa sen johdosta, että Te olette syrjäytyneet „Iskran” ja „Zarjan” avustamisesta. Niistä monista avustamispyyntöistä huolimatta, joita me teimme heti puolueen toisen edustajakokouksen jälkeen ja jotka me sittemmin toistimme moneen kertaan, emme ole saaneet Teiltä ainoatakaan kirjallista tuotetta. Pää-äänenkannattajan toimitus ilmoittaa katsovansa, ettei sen puolelta ole mitenkään aiheutettu Teidän syrjäytymistänne avustamisesta. Mikään henkilökohtainen kiihtymys ei tietenkään saa olla esteenä työskentelylle puolueen Pää-äänenkannattajassa. Mutta jos Teidän syrjäytymisenne johtuu joistakin Teidän ja meidän välillämme olevista mielipide-eroavaisuuksista, niin pitäisimme puolueen etujen kannalta erikoisen hyödyllisenä näiden erimielisyyksien seikkaperäistä esittämistä. Enemmänkin. Pitäisimme erikoisen toivottavana, että näiden erimielisyyksien luonne ja syvyys selitettäisiin mahdollisimman pian koko puolueelle meidän toimittamiemme julkaisujen palstoilla”**.

Kuten lukija näkee, meille jäi edelleenkin kokonaan epäselväksi, onko „vähemmistön” teoissa vallitsevana henkilö-

* Sen ohella tämä Keskuskomitean jäsen⁷⁷ järjesti vartavasten useita yksityisiä ja yhteisiä keskusteluja vähemmistön kanssa kumoten naiiveja perättömiä juttuja ja vedoten puoluevelvollisuuteen.

** Kirjeeseen tov. Martoville oli lisätty vielä yksi kohta erästä kirjasta koskevine kysymyksineen ja lause: „Vihdoin, asian edun vuoksi tiedoitamme Teille vielä kerran, että olemme nytkin valmiita kooptoimaan Teidät Pää-äänenkannattajan toimituksen jäseneksi antaaksemme Teille täyden mahdollisuuden virallisesti saattaa tietoon ja puolustaa kaikkia katsantokantojanne korkeimmassa puolue-elimessä”.

kohtainen kiihtymys vaiko halu antaa äänenkannattajalle (ja puolueelle) *uusi suunta*, ja nimenomaan minkäläinen, missä asiassa. Minä ajattelen, että nykyäänkin, jos asetettaisiin vaikka 70 selittäjää työhön tämän kysymyksen selvittämiseksi minkäläisen kirjallisuuden ja minkäläisten todistuslausuntojen perusteella hyvänsä, niin hekään eivät koskaan pääsisi selville tuosta sekasotkusta. Rettelöä voidaan tuskin milloinkaan selvittää: siitä täytyy tehdä loppu tai siitä pitää väistyä sivuun*.

Kirjeeseen lokakuun 6 pltä Axelrod, Zsulitsh, Starover, Trotski ja Koltsov vastasivat meille parilla rivillä, että allekirjoittaneet eivät mitenkään osallistu „Iskraan” sen jälkeen, kun se on siirtynyt uuden toimituksen käsiin. Tov. Martov oli puheliaampi ja kunnioitti meitä tällaisella vastauksella:

„VSDTP:n Pää-äänenkannattajan toimitukselle. Kunnioitettavat toverit! Vastaukseni kirjeeseenne lokakuun 6 pltä ilmoitan seuraavaa: Minä katson kaikki selityksemme yhteisestä työstä samassa äänenkannattajassa päättyneiksi sen neuvottelun jälkeen, joka pidettiin Keskuskomitean jäsenen läsnäollessa lokakuun 4 pnä ja jossa Te kieltäyditte vastaamasta kysymykseen, mitkä olivat ne syyt, jotka saattoivat Teidät ottamaan takaisin meille tehdyn ehdotuksen Axelrodin, Zsulitshin, Staroverin ja minun tulosta toimitukseen sillä ehdolla, että annamme lupauksen valita „edustajaksemme” Neuvostoon tov. Leninin. Sen jälkeen, kun Te mainitussa neuvottelussa moneen kertaan kieltäyditte esittämästä määritellysti Teidän omia, todistajain läsnäollessa annettuja lausuntojanne, minä en katso tarpeelliseksi selittää Teille kirjeessä niitä perusteita, joiden vuoksi kieltäydyn työskentelemästä „Iskrassa” nykyisissä olosuhteissa. Jos käy tarpeelliseksi, niin puhun siitä seikkaperäisesti koko puolueen edessä, joka jo toisen edustajakokouksen pöytäkirjoista näkee, miksi minä kieltäydyin Teidän nyt toistamastanne ehdotuksesta ottaa paikka toimituksessa ja Neuvostossa...**

L. Martov”

Tämä kirje yhdessä edellä esitettyjen asiakirjojen kanssa antaa kumoamattoman selityksen siihen boikottia, hajotusta, anarkiaa ja kahtiajakamisen valmistelua koskevaan kysymykseen, jonka tov. Martov „Piiritystilassaan” niin huolellisesti sivuuttaa (huutomerkeillä ja pisteriveillä), nimittäin lojaalisia ja epälojaalisia taistelukeinoja koskevaan kysymykseen.

* Tov. Plehanov varmaankin lisäisi tähän: tai pitää tyydyttää *kaikki ja kaikenlaiset* rettelön alkajien vaatimukset. Me tulemme näkemään, miksi se oli mahdotonta.

** Jätän pois vastauksen Martovin kirjasen johdosta, joka siihen aikaan julkaistiin uutena painoksena.

Tov. Martoville ynnä muille *ehdotetaan*, että he esittäisivät erimielisyytensä, heitä *pyydetään* sanomaan suoraan, mistä on kysymys ja minkälaisia ovat heidän aikomuksensa, heitä *suostutellaan* lopettamaan kiukuttelemisensa ja käsittelemään rauhallisesti 1. §:ssä tehty virhe (joka on kiinteässä yhteydessä oikealle kääntymisen sisältävään virheeseen), mutta tov. Martov ja kumpp. *kieltäytyvät keskustelemasta* ja huutavat: minua kiusataan, minua näännytetään! „Hirmusanasta” tehty pilkka ei jäähdyttänyt niiden koomillisten voivotusten kiihkoa.

Mutta miten voidaan *kiusata* sitä, joka *kieltäytyy työskentelemästä yhdessä?* — kysyimme tov. Martovilta. Kuinka voidaan loukata, „näännyttää” ja ahdistaa vähemmistöä, kun se *kieltäytyy olemasta vähemmistönä??* Sillä kaikenlainen vähemmistöinä oleminenhan merkitsee ehdottomasti ja välttämättömästi määrätynlaista epäedullisuutta sille, joka on jäänyt vähemmistöksi. Tämä epäedullisuus on joko siinä, että täytyy mennä kollegioon, joka tulee käyttämään vanhimman oikeutta määrätyissä kysymyksissä, tai pitää jäädä kollegion ulkopuolelle, rynnäköidä sitä ja joutua siis lujasti linnoitettujen pattereiden tulen alle.

Kirkumalla „piiritystilasta” tov. Martov halusi kai sanoa, että heitä vastaan, jotka ovat jääneet vähemmistöön, taistellaan tai heitä hallitaan epäoikeudenmukaisesti ja epälojaalisesti. *Vain* tällaisessa väitteessä olisi (Martovin mielestä) edes hitunen järkeä, sillä, toistan sen, vähemmistössä oleminen tuottaa ehdottomasti ja kiertämättömästi määrätynlaista epäedullisuutta. Mutta siinähan se koomillisuus onkin, että tov. Martovia vastaan ei voitu *mitenkään taistella*, niin kauan kuin hän kieltäytyi puhumasta! vähemmistöä ei voitu *mitenkään hallita*, niin kauan kuin se kieltäytyi olemasta vähemmistönä!

Tov. Martov ei voinut todistaa *ainoatakaan sellaista tapausta*, että Pää-äänenkannattajan toimitus olisi ylittänyt tai väärinkäyttänyt valtaansa, kun minä ja Plehanov olimme toimituksessa. Myöskään vähemmistön käytännönmiehet eivät voineet todistaa *ainoatakaan sellaista tapausta* Keskuskomitean taholta. Kiemurtelipa tov. Martov nyt „Piiritystilassaan” miten tahansa, niin täysin kumoamattomaksi jää, että *piiritystilasta kirkuminen ei ole ollut kerrassaan mitään muuta kuin „surkeata ruikutusta”.*

Sitä, ettei edustajakokouksen nimittämää toimitusta vastaan ollut kerrassaan mitään *järjellisiä* perusteluita, kuvaavat tov. Martovilla ja kumppaneilla parhaiten heidän omat sanansa: „me emme ole maaorjia!” („Piiritystila”, s. 34). Joukkojärjestön ja joukkokurin yläpuolella oleviin „valittuihin sieluihin” lukeutuvan porvarillisen intelligentin psykologia esiintyy tässä erinomaisen selvästi. Kun puolueessa työskentelemisestä kieltäytymistä *selitetään* sillä, että „me emme ole maaorjia”, niin se merkitsee sitä, että *paljastetaan itsensä täydellisesti* ja tunnustetaan perustelujen täydellinen puuttuminen, täydellinen perustelukyvottomuus sekä tyytymättömyyden järkisyyden täydellinen puuttuminen. Me Plehanovin kanssa ilmoitamme, että emme ole mielestämme mitenkään antaneet aihetta kieltäytymiseen, pyydämme esittämään erimielisyydet, mutta meille vastataan: „me emme ole maaorjia!” (ja lisätään: kooptaation suhteen emme ole vielä kauppoja tehneet).

Intelligenttimäisestä individualismista, joka näytti itsensä jo 1. §:stä käydyissä kiistoissa ilmaisten taipumuksensa opportunistiseen järjestykseen ja anarkistisiin fraaseihin, näyttää *jokainen* proletaarinen organisaatio ja kuri *maaorjuudelta*. Lukeva yleisö saa kohta tietää, että uusi *puolueen edustajakokouskin* näyttää näistä „puolueen jäsenistä” ja puolueen „toimihenkilöistä” — „valituille sieluille” kauhealta ja sietämättömältä maaorjuuslaitokselta... Tämä „laitos” on todellakin kauhea niille, jotka ovat halukkaita käyttämään hyödykseen puoluekantaisuuden titteliä, mutta tuntevat, ettei tämä titteli *ole yhdenmukainen* puolueen etujen ja puolueen tahdon kanssa.

Ne komiteoiden päätöslauselmat, jotka luettelin uuden „Iskran” toimitukselle kirjoittamassani kirjeessä ja jotka tov. Martov julkaisi „Piiritystilassaan”, osoittavat tosiasiassa, että vähemmistön käyttäytyminen on ollut kauttaaltaan edustajakokouksen päätöksiin *alistumattomuutta*, myönteisen käytännöllisen toiminnan *hajoittamista*. Opportunisteista ja „Iskran” vihaajista muodostunut vähemmistö on *repinyt puoluetta*, tarvellyt ja hajoittanut toimintaa pyrkivään kustamaan edustajakokouksessa kärsimänsä tappion ja tuntiessaan, että *rehellisin ja lojaalisin* keinoin (selittämällä asiaa lehdistössä tai edustajakokouksessa) se *ei milloinkaan* kykene kumoamaan toisessa edustajakokouksessa heitä vastaan nostettua syytöstä opportunistista ja

intelligenttimäisestä häilyväisyydestä. Tuntien olevansa voimattomia *saamaan* puoluetta *vakuuttuneeksi* he yrittivät vaikuttaa siten, että *hajoittivat* puoluetta ja *häiritsivät kaikkia toimintaa*. Heitä nuhdeltiin siitä, että he (sotkiessaan asioita edustajakokouksessa) aiheuttivat halkeaman meidän astiaamme; he vastasivat nuhteeseen siten, että yrittivät *kaikin voimin* saada haljenneen astian *särjetyksi kokonaan*.

Käsitykset menivät niin sekaisin, että boikotti ja työstä syrjään jääminen julistettiin taistelun „*rehelliseksi*” keinoiksi”. Nyt tov. Martov hääreäilee kaikin tavoin tämän arka-luontoisen kysymyksen ympärillä. Tov. Martov on niin „periaatteellinen”, että puolustaa boikottia,... kun sitä harjoittaa vähemmistö, mutta tuomitsee boikotin, kun se uhkaa Martovia itseään hänen jouduttuaan enemmistöön!

Minun mielestäni voidaan jättää käsittelemättä kysymys siitä, onko tämä rettelöimistä vai „periaatteellista erimielisyyttä” rehellisiin taistelukeinoihin nähden sosialidemokraattisessa työväenpuolueessa.

Sen jälkeen, kun oli epäonnistuttu yrityksissä (lokakuun 4 ja 6 pnä) saada selitys „kooptaation” vuoksi jutun alkaneilta tovereilta, keskustelijoille ei jäänyt muuta keinoa kuin katsoa, minkälaista heidän sanoissa lupaamansa lojaalinen taistelu tulee todellisuudessa olemaan. Lokakuun 10 pnä Keskuskomitea kääntyi kirjelmällä Liigan puoleen (ks. Liigan pöytäkirjoja, ss. 3—5) ilmoittaen siinä säännöistä, joita se laati, ja kutsui Liigan jäseniä avustamaan. Tähän aikaan Liigan hallinto oli hylännyt Liigan edustajakokouksen koollekutsumisen (kahdella äänellä yhtä vastaan, ks. samaa, s. 20). Vähemmistön kannattajien vastaukset tähän kirjelmään osoittivat heti, että paljonpuhuttu lojaalisuus ja edustajakokouksen päätösten tunnustaminen olivat vain fraasi, että todellisuudessa vähemmistö oli päättänyt ehdottomasti *olla alistumatta* puolueen keskustelijien tahtoon ja vastasi niiden kehoituksiin liittyä yhteiseen työhön *sisällyksettömillä kirjeillä*, jotka olivat täynnä sofismeja ja *anarkistisia* fraaseja. Hallinnon jäsenen Deutschin surullisenkuuluisaan avoimeen kirjeeseen (s. 10) vastasimme yhdessä Plehanovin ja muiden enemmistön kannattajain kanssa lausumalla jyr-

* Gornozavodskilainen päätöslauselma („Piiritystila”, s. 38).

kän „vastalauseen niitä räikeitä puoluekurin rikkomisia vastaan, joiden avulla Liigan toimihenkilö julkeaa jarruttaa puolue-elimen organisatorista toimintaa ja kehoittaa samantyyppiseen kurin ja sääntöjen rikkomiseen muitakin tovereita. Sentapaiset fraasit kuin „en katso itselläni olevan oikeutta osallistua sellaiseen työhön Keskuskomitean kutsusta” tai „toverit! emme saa missään tapauksessa jättää sen (Keskuskomitean) käsiin Liigan uusien sääntöjen laatimista” y.m.s. kuuluvat senlaatuisiin agitaatiokeinoihin, jotka voivat herättää vain suuttumusta jokaisessa, joka hiukankin ymmärtää, mitä merkitsevät käsitteet: puolue, järjestö ja puoluekuri. Tuontapaiset keinot ovat sitäkin inhottavampia, kun niitä käytetään juuri muodostettua puolue-elintä vastaan ja ne ovat siis selviä yrityksiä horjuttaa puoluetoverien luottamusta siihen, ja niitä otetaan käytäntöön Liigan hallinnon jäsenen toiminimellä ja Keskuskomitean selän takana” (s. 17).

Tällaisissa oloissa Liigan edustajakokouksesta saattoi tulla vain skandaali.

Tov. Martov jatkaa alusta lähtien edustajakokouksessa käyttämänsä „sieluun tunkeutumisen” taktiikkaa tällä kertaa tov. Plehanoviin nähden vääristelemällä yksityiskeskusteluja. Tov. Plehanov esittää vastalauseen, ja tov. Martovin on peruutettava (Liigan pöytäk., ss. 39 ja 134) kevytmieliset tai ärtyisät soimauksensa.

Tulee selostuksen vuoro. Minä olin Liigan edustajana puolueen edustajakokouksessa. Yksinkertainen ote selostukseni konseptista (s. 43 ja seur.) * osoittaa lukijalle, että minä hahmottelin pääpiirtein sen saman analyysin edustajakokouksessa toimitetuista äänestyksistä, joka kehitetyssä asussaan muodostaa tämänkin kirjasen sisällön. Selostuksen koko painopiste oli nimenomaan sen todistamisessa, että Martov ja kumpp. joutuivat tekemiensä virheiden vuoksi puolueemme opportunistiseen siipeen. Siitä huolimatta, että selostus tehtiin kaikkein katkeroituneimpien vastustajien enemmistön edessä, he eivät voineet löytää siitä mitään, mikä olisi poikennut puoluetistelun ja -polemiikin lojaalisista keinoista.

Martovin selostus oli sitä vastoin minun esitykseni tehtyjen pienten ja osittaisten „korjausten” lisäksi (näiden

* Ks. tätä osaa, ss. 59—69. *Toim.*

korjausten paikkansapitämättömyyden olemme edellä osoittaneet)... eräänlainen sairaiden hermojen tuote.

Eipä ihme, että enemmistö kieltäytyi käymästä taistelua sellaisessa ilmapiirissä. Tov. Plehanov esitti vastalauseensa „näytöksen” johdosta (s. 68) — se oli tosiaan oikea „näytös”! — ja poistui edustajakokouksesta haluamatta esittää jo valmiiksi laatimiaan vastaväitteitä selostuksen sisältöön nähden. Edustajakokouksesta poistuivat melkein kaikki muutkin enemmistön kannattajat jätettyään kirjallisen vastalauseensa tov. Martovin „sopimattoman käyttäytymisen” johdosta (Liigan pöytäk., s. 75).

Kaikki saivat nähdä täysin havainnollisesti vähemmistön taistelukeinot. Vähemmistöä me syytimme poliittisesta virheestä edustajakokouksessa, kääntymisestä opportunistiin, kokoomuksesta bundilaisten, Akimovien, Bruckerien, Jegorovien ja Mahovien kanssa. Vähemmistö kärsi edustajakokouksessa tappion ja on „muokannut” nyt kaksi taistelutapaa, joihin sisältyy loppumaton määrä monenlaisia erillisiä hyökkäyksiä, rynnäköitä, päällekkarkauksia j.n.e.

Ensimmäinen tapa on kaiken puolue työn epäjärjestykseen saattaminen, asioiden tarveleminen, pyrkimys kaiken jarruttamiseen „syitä selittämättä”.

Toinen tapa on „näytösten” järjestäminen y.m., y.m.*.

Tämä „toinen taistelutapa” tuntuu myös Liigan paljonpuhutuissa „periaatteellisissa” päätöslauselmissa, joiden käsittelyyn „enemmistö” ei tietenkään osallistunut. Tarkastelkaamme näitä päätöslauselmia, jotka tov. Martov on nyt julkaissut uudelleen „Piiritystilassaan”.

Ensimmäinen päätöslauselma, jonka ovat allekirjoittaneet toverit Trotski, Fomin, Deutsch y.m., sisältää kaksi puolueen edustajakokouksen „enemmistöä” vastaan tähdättyä teesiä: 1) „Liiga lausuu syvän valittelunsa sen johdosta, että edustajakokouksessa esille tulleiden pyrkimysten vuoksi, jotka itse asiassa ovat ristiriidassa „Iskran” entisen politiikan kanssa, puolueen sääntöjen laatimisessa ei kiinnitetty tarpeellista huomiota riittävien takeiden luomiseen

---

* Minä jo mainitsin, että noita emigrantti- ja karkoituselämän ilmapiirissä tavallisten rettelöiden alhaisimpia ilmenemismuotoja ei ole järkevää katsoa alhaisista vaikutteista johtuviksi. Ne ovat omalaatuinen tauti, joka leviää kulkutaudin lailla määrätynlaisissa epänormaalisissa oloissa, hermojen epäkuntoon joutuessa j.n.e. Minun täytyi tässä palauttaa mielin tuon taistelusysteemin todellinen luonne, sillä tov. Martov on „Piiritystilassaan” sen täydellisesti toistanut.

Keskuskomitean riippumattomuuden ja arvovallan suojelemiseksi" (Liigan pöytäk., s. 83).

Tämä „periaatteellinen” teesi sisältyy, kuten jo näimme, *akimovilaiseen* fraasiin, jonka *opportunistisen* luonteen paljasti puolueen edustajakokouksessa *jopa* тов. Popovkin! Sellaiset väitteet, että „enemmistö” ei aio suojata Keskuskomitean riippumattomuutta ja arvovaltaa, ovat oikeastaan aina jääneet vain *juoruiksi*. Ei tarvitse mainita muuta kuin se, että silloin, kun me Plehanovin kanssa olimme toimituksessa, meillä *ei ollut Neuvostossa Pää-äänenkannattajan* vallitsevaa asemaa Keskuskomiteaan nähden, mutta kun martovilaiset tulivat toimitukseen, niin Neuvostossa *muodostui Pää-äänenkannattajan* vallitseva asema Keskuskomiteaan nähden! Kun me olimme toimituksessa, niin Neuvostossa *oli Venäjän käytännönmiehillä* vallitseva asema ulkomailla oleviin kynäilijöihin nähden; martovilaisilla osoittautui asia olevan päinvastoin. Kun me olimme toimituksessa, niin Neuvosto *ei kertaakaan* yrittänyt sekaantua yhteenkään *käytännölliseen* kysymykseen; yksimielisen kooptaation jälkeen *alkoi sellainen sekaantuminen*, josta lukeva yleisö saa piakkoin seikkaperäisesti tietää.

Käsiteltävänä olevan päätöslauselman seuraava teesi on: „...puolueen virallisia keskuksia perustettaessa edustajakokous jätti huomioonottamatta periytyväisyysyhteyden tosiasiallisesti muodostuneisiin keskuksiin”...

Tämä teesi sisältyy kokonaan keskusten *henkilökö*koonpanoa koskevaan kysymykseen. „Vähemmistö” katsoi paremmaksi sivuuttaa sen seikan, että vanhat keskuksat osoittivat edustajakokouksessa kelpaamattomuutensa ja tekivät joukon virheitä. Mutta koomillisinta oli vetoaminen „periytyväisyyteen” Organisaatiokomiteaan nähden. Kuten näimme, edustajakokouksessa ainoakaan edustaja ei lausunut halaistua sanaakaan Organisaatiokomitean täyden kokoonpanon vahvistamisesta. Edustajakokouksessa Martov huusi aivan vimmossaan, että hän pitää häpeällisenä ehdokaslistaa, jossa on kolme Organisaatiokomitean jäsentä. Edustajakokouksessa „vähemmistö” esitti *viimeisen* ehdokaslistansa, jossa oli *yksi* OK:n jäsen (Popov, Glebov tai Fomin ja Trotski), mutta „enemmistö” vei läpi ehdokaslistan, jossa oli kaksi OK:n kolmesta jäsenestä (*Travinski, Vasiljev* ja Glebov). Herää kysymys: voidaankohan tuota „periytyväisyyteen” vetoamista sanoa „periaatteelliseksi erimielisyydeksi”?

Siirrymme toiseen päätöslauselmaan, jonka on allekirjoittanut vanhan toimituksen neljä jäsentä toveri Axelrodin johdolla. Siinä me tapaamme kaikki „enemmistöä” vastaan tehdyt perussytykset, jotka on sen jälkeen toistettu moneen kertaan lehdistössä. Niitä on mukavinta tarkastella juuri toimituskerhon jäsenten esittämässä sanamuodossa. Syytykset on tähdätty „puolueen itsevaltais-byrokraattista hallintasyttemiä” vastaan, „byrokraattista sentralismia” vastaan, joka erotukseksi „todella sosialidemokraattisesta sentralismista” on määritelty seuraavalla tavalla: se „ei aseta etusijalle sisäistä yhtymistä, vaan ulkonaisen, muodollisen yhtenäisyyden, joka toteutetaan ja suojataan pelkästään mekaanisin keinoin, tukahduttamalla järjestelmällisesti yksilöllistä aloitekykyä ja yhteiskunnallista omatoimisuutta”; siksi se „itse olemuksensa vuoksi on kyvytön liittämään elimellisesti yhteen yhteiskunnan perusaineksia”.

Minkälaisesta „yhteiskunnasta” tov. Axelrod ja kumpp. tässä puhuvat, yksin Allah sen tietää. Tov. Axelrod ei nähtävästi itsekään kunnolleen tietänyt, kirjoittaako hän zemstvoanomusta hallinnon alalla toivottavista reformeista vai vuodattaako hän „vähemmistön” valituksia. Mitä *voi* puolueessa *merkitä* „itsevaltius”, josta tyytymättömät „toimittajat” kirkuvat? Itsevaltius on valvonnasta ja vastuuvollisuudesta vapaata vaaleihin perustumatonta yhden henkilön ylivaltaa. „Vähemmistön” kirjallisista tuotteista tiedetään aivan hyvin, että tällaisena itsevaltiaana pidetään *minua* eikä ketään muuta. Silloin, kun käsiteltävänä oleva päätöslauselma kirjoitettiin ja hyväksyttiin, minä olin Pää-äänenkannattajassa yhdessä Plehanovin kanssa. Siis tov. Axelrod ja kumpp. lausuvat mielipiteenään, että myöskin Plehanov ja kaikki Keskuskomitean jäsenet „hallitsivat puoluetta” ei katsantokantojensa mukaisesti asian hyväksi, vaan itsevaltiaan Leninin *tahdon* mukaisesti. Syytös itsevaltaisesta hallitsemisesta johtaa välttämättömästi ja kiertämättömästi siihen, että kaikki muut hallintaan osallistujat itsevaltiasta lukuunottamatta katsotaan yksinkertaisiksi välikappaleiksi vieraissa käsissä, pelinappuloiksi, vieraan tahdon täytöntöönpanijoiksi. Ja me kysymme yhä uudestaan: onko tuo tosiaankin kunnianarvoisen tov. Axelrodin „periaatteellista erimielisyyttä”?

Edelleen. Mistä ulkonaisesta, muodollisesta yhtenäisyydestä tässä „puolueenjäsenemme” puhuvat palattuaan juuri

puolueen edustajakokouksesta, jonka päätökset he juhlallisesti tunnustivat lailliseksi? Vai tietävätköhän he ehkä puolueen edustajakokouksen lisäksi jonkin muun keinon yhtenäisyyden saavuttamiseksi vähänkin lujille perustoille järjestetyssä puolueessa? Jos tietävät, niin minkä vuoksi heillä ei ole miehuullisuutta sanoa suoraan, että he eivät enää tunnusta toista edustajakokousta lailliseksi edustajakokoukseksi? Miksi he eivät yritä esittää meille uusia ajatuksiaan ja uusia keinojaan, joiden tarkoituksena on yhtenäisyyden saavuttaminen muka järjestyneessä muka puolueessa?

Edelleen. Minkälaisesta „yksilöllisen aloitekyvyn tukahduttamisesta” puhuvat meidän intelligentti-individualistimme, joita puolueen Pää-äänenkannattaja oli vähää ennen sitä *pyydellyt* esittämään erimielisyytensä ja jotka *sen sijaan* olivat hieroneet kauppaa „kooptaatiosta”? Miten ylipäänsä minä Plehanovin kanssa tai Keskuskomitea voi tukahduttaa sellaisten henkilöiden aloitekykyä ja itsenäistä toimintaa, jotka kieltäytyivät *kaikenlaisesta* „toiminnasta” meidän kanssamme! Miten voidaan joitakin „tukahduttaa” sellaisessa elimessä tai sellaisessa kollegiossa, johon tukahdutettava *on kieltäytynyt osallistumasta*? Miten voivat valitsematta jääneet toimittajat tehdä valituksia „hallintasysteemiä” vastaan, kun he ovat kieltäytyneet „*olemasta hallittavina*”? *Me emme voineet* tehdä *minkäänlaisia* virheitä tovereittemme johtamisessa siitä yksinkertaisesta syystä, että nämä toverit eivät lainkaan työskennelleet meidän johdottomme alaisina.

Eiköhän ole selvää, että paljonpuhutusta byrokritismista kirkuminen on yksinkertaisesti keskusten henkilökokoukseen tyytymättömyyden verhoamista, viikunanlehti, jolla kaunistellaan edustajakokouksessa juhlallisesti annetun sanan syömistä. Sinä olet byrokraatti, koska edustajakokous ei asettanut sinua toimeen minun tahtoni mukaisesti, vaan tahtoani vastaan; sinä olet formalisti, koska nojautunut edustajakokouksen muodollisiin päätöksiin etkä minun suostumukseeni; sinä toimit karkean mekaanisesti, sillä vetoat puolueen edustajakokouksen „mekaaniseen” enemmistöön etkä ota huomioon minun haluani tulla kooptoiduksi; sinä olet itsevaltiainen, koska et halua luovuttaa valtaa vanhan kaveriseuran käsiin, joka pitää kiinni kerhollaisesta „periytyväisyydestään” sitä tiukemmin, mitä

epämiellyttävämpää sille on se, että edustajakokous suoraan hylkäsi tämän kerholaisuuden.

Tuossa byrokratismista kirkumisessa ei ole ollut eikä ole muuta *reaalista* sisältöä kuin yllä mainittu *. Ja juuri tuollainen taistelutapa vain osoittaa vielä kerran vähemmistön intelligenttimäisen häilyväisyyden. Vähemmistö halusi saada puolueen vakuuttuneeksi keskusten epäonnistuneesta valinnasta. Miten se halusi saada vakuuttuneeksi? Arvostelemallako sitä „Iskraa”, jota me Plehanovin kanssa toimitimme? Ei, siihen heillä ei riittänyt voimia. He tahtoivat saada puolueen vakuuttuneeksi siten, että osa puolueesta kieltäytyy työskentelemästä vihattujen keskusten johdon alaisena. Mutta maailman minkään puolueen mikään keskustelin ei pysty todistamaan kykyään johtaa niitä, jotka eivät halua alistua johdettavaksi. Kieltäytyminen keskusten johtoon alistumisesta merkitsee kieltäytymistä puolueesta olemisesta, merkitsee puolueen hajoittamista, se ei ole vakuuttamiskeino, vaan *hajoittamiskeino*. Ja juuri tuo hajoittamisen asettaminen vakuuttamisen tilalle on osoituksena periaatteellisen lujouden puuttumisesta, omiin aatteisiinsa luottamuksen puuttumisesta.

Puhutaan byrokratismista. Byrokratismi voidaan kääntää venäjän kielelle sanalla: mestnitshestvo (virkapaikkariita). Byrokratismi merkitsee *asian* etujen alistamista *virkauran* eduille, erikoisen huomion kiinnittämistä *virka-paikoihin* ja työn huomiotta jättämistä, *kooptaatiosta* kaha-koimista *aatteiden* puolesta taistelemisen asemesta. Tuollainen byrokratismi on todellakin ehdottomasti epäotollista ja vahingollista puolueelle, ja jätän levollisesti lukijan ratkaistavaksi, kumpi puolueessamme nykyään taistelevista puolista on syyllinen tuollaiseen byrokratismiin... Puhutaan karkean mekaanisista yhdistämistavoista. Karkean mekaaniset tavat ovat tietenkin vahingollisia, mutta jätän taaskin lukijan ratkaistavaksi, voidaanko kuvitella karkeampaa ja mekaanisempaa uuden suunnan taistelutapaa vanhaa suuntaa vastaan kuin on henkilöiden ottaminen puolue-eliimiin ennen kuin puolue on saatu vakuuttuneeksi uusien katsomusten olevan oikeita, ennen kuin näitä katsomuksia on puolueelle esitetty?

* Riittää, kun mainitsee, että тов. Plehanov lakkasi olemasta vähemmistön silmissä „byrokraattisen sentralismin” kannattaja sen jälkeen, kun hän pani toimeen hyväntekeväisen kooptaation.

Mutta ehkä vähemmistön mielilauselmilla on joku periaatteellinenkin merkitys, ehkä ne ilmaisevat jotain erikoista aatepiiriä siitä pienestä ja yksityisluontoisesta aiheesta riippumatta, joka tässä tapauksessa oli epäilemättä „käänteen” lähtökohtana? Kun jätetään huomioonottamatta kaha-koiminen „kooptaatiosta”, niin ehkä nuo lauseimat osoittautuvat sittenkin toisenlaisen käsitysjärjestelmän heijastukseksi?

Tarkastelkaamme kysymystä tältä puolelta. Tällöin meidän tulee panna merkille ennen kaikkea se, että ensimmäisenä tällaiseen tarkasteluun ryhtyi тов. Plehanov Liigassa osoittaessaan vähemmistön kääntyneen *anarkismiin* ja *opportunistiin*, sekä se, että juuri тов. Martov (joka nykyään on hyvin loukkaantunut siitä, kun kaikki eivät halua tunnustaa hänen kantaansa periaatteelliseksi * kannaksi) on katsonut parhaaksi „Piiritystilassaan” *sivuuttaa kokonaan* tämän välikohtauksen.

Liigan edustajakokouksessa herätettiin yleinen kysymys siitä, ovatko Liigan tai komitean itselleen laatimat säännöt pätevät ilman Keskuskomitean vahvistusta? vastoin Keskuskomitean vahvistusta? Kysymyksen luulisi olevan selvääkin selvemmän: säännöt ovat järjestyneisyyden muodollinen ilmaus, ja komiteoiden järjestämisoikeus on puolueemme sääntöjen kuudennessa pykälässä annettu kategorisesti nimenomaan Keskuskomitealle; säännöt määrittelevät komitean autonomian puitteet, ja ratkaiseva ääni näiden puitteiden määrittelyssä on puolueen keskuselimellä eikä paikallisella elimellä. *Nämä ovat aakkosia*, ja pelkkää lapsellisuutta oli se syvämielinen järkeily, että „järjestäminen” ei merkitse aina „sääntöjen vahvistamista” (ikäänkuin itse Liiga ei olisi itsenäisesti ilmaissut haluaan olla järjestynyt nimenomaan muodollisten sääntöjen perusteella). Mutta тов. Martov unohti (toivottavasti

* Ei ole mitään sen koomillisempaa kuin tuo uuden „Iskran” *loukkaantuminen* sen vuoksi, että Lenin näettekös ei halua nähdä periaatteellisia erimielisyyksiä tai kieltää ne. Mitä periaatteellisemmin te suhtautuisitte asiaan, sitä pikemmin te käsitelisisitte minun moneen kertaan tekemäni viittaukset opportunistiin kääntymisestä. Mitä periaatteellisempi olisi teidän kantanne, sitä vähemmän te voisitte madallata aatteellista taistelua virkapaikkariidoiksi. Syyttäkää itseänne, kun te itse olette tehneet kaikkenne estääksenne pitämästä teitä periaatteellisina ihmisinä. Esimerkiksi тов. Martov, puhuessaan „Piiritystilassaan” Liigan edustajakokouksesta, sivuuttaa vaitiololla Plehanovin kanssa käymänsä kiistan anarkismista, mutta sen sijaan kertoo, että Lenin on ylikeskus, että Leninin ei tarvitse muuta kuin katsahtaa, niin keskus antaa määräyksiä, että Keskuskomitea saanui Liigan edustajakokouksen jalkoisella hevosella j.n.e. Minä en vähääkään epäile sitä, että juuri tällaisella aihevalinnallaan тов. Martov todisti syvän aatekantsuutensa ja periaatteellisuutensa.

väliaikaisesti) jopa sosialidemokratian aakkosetkin. Hänen mielestään vaatimus sääntöjen vahvistamisesta ilmaisee vain sen, että „entisen iskralaisen vallankumouksellisen sentralismin tilalle tulee byrokraattinen sentralismi” (Liigan pöytäk., s. 95), minkä ohella tov. Martov lausuu tuossa samassa puheessaan, että juuri siinä hän näkee asian „periaatteellisen puolen” (s. 96), jollaisen periaatteellisen puolen hän „Piiritystilassaan” katsoi parhaaksi sivuuttaa!

Tov. Plehanov vastaa heti Martoville pyytäen häntä pidät-
täytymään sellaisten „edustajakokouksen arvoa loukkaa-
vien” sanojen käyttämisestä kuin byrokritismi, omavaltai-
suus y.m. (s. 96). Tapahtuu repliikkien vaihto tov. Martovin
kanssa, joka näkee näissä sanoissa „määrätyn suunnan
periaatteellisen luonnekuvan”. Tov. Plehanov, kuten kaikki
enemmistön kannattajat, otti nämä sanat *silloin* niiden
konkreettisisä merkityksessä, käsittäen selvästi niiden ei
periaatteellisen, vaan kokonaan „kooptaatiohenkisen”
ajatuksen, jos niin voidaan sanoa. Hän tekee kuitenkin
myönnytyksen Martovien ja Deutschien vaatimuksille
(ss. 96—97) ja siirtyy muka periaatteellisten katsomusten
periaatteelliseen käsittelyyn. „Jos asia olisi siten”, sanoo
hän (s.o. jos komiteat olisivat autonomisia järjestönsä
luomisessa ja sääntöjensä laatimisessa), „niin ne olisivat
autonomisia suhteessa kokonaisuuteen, puolueeseen. Se ei
ole enää bundilainen, vaan suorastaan anarkistinen kanta.
Tosiaankin, anarkistit järkeilevät näin: yksilöiden oikeudet
ovat rajoittamattomia; ne voivat törmätä yhteen; jokainen
yksilö määrittelee itse oikeuksiensa puitteet. Autonomian
puitteita ei saa määritellä ryhmä itse, vaan kokonaisuus,
jonka osa se on. Havainnollisena esimerkkinä tämän peri-
aatteen rikkomisesta on Bund. Siis autonomian puitteet
määrittelee joko edustajakokous tai se korkein elin, jonka
edustajakokous on muodostanut. Keskuselimen vallan on
perustuttava siveelliseen ja älylliseen auktoriteettiin. Tässä
olen tietysti samaa mieltä. Järjestön jokaisen edustajan on
pidettävä huolta siitä, että laitoksella on siveellinen auktori-
teetti. Mutta siitä ei seuraa, että kun tarvitaan auktori-
teettia, niin ei tarvita valtaa... Vallan auktoriteetin asetta-
minen aatteiden auktoriteettia vastaan on anarkistinen
fraasi, jolle ei saa olla tässä sijaa” (98). Nämä teesit ovat
äärimmäisen alkeelliset, ne ovat suorastaan aksiomeja,
joiden asettaminen äänestykseenkin oli kummallista

(s. 102) ja joita epäiltiin vain sen vuoksi, että „nykyään käsitteet ovat sotkeutuneet” (sama). Mutta intelligenttimäinen individualismi johti välttämättä vähemmistön haluun hajoittaa edustajakokous, olla alistumatta enemmistön tahtoon; mutta sellaista halua ei voitu puolustaa muulla kuin *anarkistisella fraasilla*. Erikoisen huvittavaa on se, että vähemmistö ei voinut esittää Plehanoville muuta kuin *valituksia* liian voimakkaiden sanojen, kuten opportunisti, anarkismi y.m.s., käyttämisestä. Plehanov pilkkasi täydellä syyllä noita valituksia kysyen, miksi „jaureslaisuudeksi ja anarkismiksi nimittäminen on sopimatonta, mutta lèsemajesté’ksi (majesteetin loukkaukseksi) ja omavaltaisuudeksi nimittäminen on sopivaa”? Näihin kysymyksiin ei annettu vastausta. Tämä originelli *qui pro quo** sattuu alituisesti toverien Martovin, Axelrodin ja kumpp. kanssa: heidän uusissa sanapahasissaan on ilmeinen „kiukun” leima; siitä mainitseminen loukkaa heitä — mehän muka olemme periaatteellisia ihmisiä; mutta jos te *periaatteellisesti* ette hyväksy osan alistumista kokonaisuuden tahtoon, niin te olette anarkisteja, sanotaan heille. Uusi loukkaantuminen voimakkaasta sanasta! Toisin sanoen: he haluavat taistella Plehanovia vastaan, mutta sillä ehdolla, ettei hän hyökkäisi vakavasti heidän kimppuunsa!

Kuinka monta kertaa tov. Martov ja kaikenlaiset muut „menshevikit” ovatkaan askarrelleet yhtä lapsellisesti paljastaakseen minut syypääksi seuraavaan „ristiriitaan”. Otetaan lainaus kirjasta „Mitä on tehtävä?” tai „Kirjeestä toverille”, jossa puhutaan aatteellisesta vaikutuksesta, taistelusta vaikutusvallan puolesta j.n.e., ja asetetaan tätä vastaan „byrokraattinen” vaikuttaminen sääntöjen avulla, „itsevaltainen” pyrkimys nojautua valtaan y.m. Naiiveja ihmisiä! He ovat jo unohtaneet, että *ennen* ei puolueemme muodoltaan ollut järjestetty kokonaisuus, vaan ainoastaan yksityisten ryhmien summa, ja sen vuoksi näiden ryhmien välillä ei voinut ollakaan muita suhteita kuin aatteellinen vaikutus. *Nyt* meistä on tullut järjestynyt puolue, ja sehän merkitseekin vallan luomista, aatteiden auktoriteetin muuttamista vallan auktoriteetiksi, alempien puolue-elinten alistumista ylempien tahtoon. On tosiaan jotenkin epämukavaa selitellä vanhoille tovereilleen tällaisia aakkosia, etenkin

* — väärinkäsitys. *Toim.*

kun tuntee, että kysymys on yksinkertaisesti vähemmistön haluttomuudesta alistua enemmistön tahtoon vaaleja koskevassa kysymyksessä! Mutta *periaatteellisesti* kaikki nuo loputtomat paljastamiset minun syyllisyydestäni ristiriitaan ovat *pelkkä* anarkistinen fraasi. Uusi „Iskra” on valmis käyttämään puolue-elimen titteliä ja oikeuksia, mutta puolueen enemmistön tahtoon se ei halua alistua.

Jos byrokratismista syyttävissä fraaseissa on periaate ja ellei se ole osan anarkistista kieltäytymistä velvollisuudeltaan alistua kokonaisuuden tahtoon, niin edessämme on *opportunistin periaate*, joka pyrkii heikentämään yksityisten intelligenttien vastuunalaisuutta proletariaatin puolueen edessä, heikentämään keskuselimien vaikutusta, lisäämään puolueen häilyvimpien aineiden autonomiamia, tyypistämään organisaatiosuhteet niiden pelkäsi platoniseksi sanoissa tunnustamiseksi. Sen näimme puolueen edustajakokouksessa, jossa Akimovit ja Lieberit pitivät prikulleen samantlaisia puheita „hirveästä” sentralismista kuin Martovin ja kumpp. suusta tulvi Liigan edustajakokouksessa. Sen, että opportunisti johtaa martovilaisiin ja axelrodilaisiin organisatorisiin „katsomuksiin” ei sattumalta, vaan itse olemuksensa perusteella, eikä vain Venäjällä, vaan koko maailmassa, sen näemme myöhemmin, uudessa „Iskrassa” julkaistun tov. Axelrodin kirjoituksen käsittelyn yhteydessä.

p) PIENTEN IKÄVYYSKIEN EI SAA ANTAA HAIRITA
SUURTA ILOA

Kun Liiga hylkäsi päätöslauselman, jonka mukaan sen säännöt oli välttämättä Keskuskomitean vahvistettava (Liigan pöytäkirjat, s. 105), niin se oli „*puolueen sääntöjen räikeätä rikkomista*”, kuten puolueen edustajakokouksen enemmistö silloin heti sen totesi. Tällainen rikkominen, jos se otetaan periaatteellisten henkilöiden tekona, oli mitä selvintä anarkismia, ja edustajakokouksen jälkeisessä taistelussa muodostuneessa tilanteessa se vaikutti kiertämättömästi puolueen vähemmistön „välien selvittämiseltä” puolueen enemmistön kanssa (Liigan pöytäk., s. 112), se merkitsi haluttomuutta alistua puolueen tahtoon ja olla puolueessa. Kun Liiga kieltäytyi hyväksymästä päätöslauselmaa Keskuskomitean lausunnon perusteella, joka koski sääntöjen muuttamisen välttämättömyyttä (ss. 124—125),

niin se johti kiertämättömästi siihen, että kokous, joka halusi *lukeutua* puoluejärjestön kokoukseksi, mutta samalla olla alistumatta puolueen keskuselimen tahtoon, julistettiin *laittomaksi*. Puolueen enemmistön kannattajat poistuivatkin heti tuosta quasi-puoluekokouksesta ollakseen osallistumatta kelvottomaan komediaan.

Intelligenttimäinen individualismi platonisine järjestösuhteiden tunnustamisineen, joka tuli esiin mielipiteen horjumisessa sääntöjen 1. §:ää koskevassa kysymyksessä, on näin muodoin mennyt käytännössä siihen loogilliseen päätökseensä, jonka minä jo syyskuussa, siis 1½ kuukautta aikaisemmin olin ennustanut, — puoluejärjestön *hajoittamiseen*. Ja tuohon aikaan, saman päivän iltana, jolloin Liigan edustajakokous päättyi, tov. Plehanov ilmoitti virkaveljilleen molemmissa puolueen keskuselimissä, että hän ei voi „ampua omia kohti”, että „parempi on ampua kuula otsaansa kuin antaa tapahtua kahtiajakaantumisen”, että suuremman pahan välttämiseksi on tehtävä mahdollisimman suuria henkilökohtaisia myönnytyksiä, joiden vuoksi tätä tuhoisaa sotaa oikeastaan käydään (verrattomasti enemmän kuin niiden periaatteiden vuoksi, jotka pilkistivät esiin väärästä kannasta 1. §:ssä). Luonnehtiakseni tarkemmin tätä tov. Plehanovin käännettä, joka sai määrätynlaisen koko puoluetta koskevan merkityksen, katson tarkoituksenmukaisemmaksi nojautua ei yksityiskeskusteluihin ja yksityiskirjeisiin (niihin turvaudutaan vain äärimmäisessä tapauksessa), vaan Plehanovin omaan selostukseen asiasta, jonka hän teki koko puolueelle „Iskrassa” № 52 julkaistussa artikkelissaan „Mitä ei pidä tehdä?”, joka on kirjoitettu juuri Liigan edustajakokouksen jälkeen, minun poistuttuani Pää-äänenkannattajan toimituksesta (marraskuun 1 pnä 1903) ja ennen martovilaisten kooptaatiota (marraskuun 26 pnä 1903).

Artikkelin „Mitä ei pidä tehdä?” perusajatus on se, että politiikassa ei saa olla suorasukainen, sopimattoman jyrkkä ja sopimattoman taipumaton, että toisinaan täytyy kahtiajakaantumisen välttämiseksi antaa perään revisionisteillekin (meitä lähentyville tai epäjohdonmukaisille) ja anarkistisille individualisteille. Oli aivan luonnollista, että nuo abstraktiset ylimalkaiset väitteet aiheuttivat „Iskran” lukijoissa yleistä kummastusta. Ei voida nauramatta lukea tov. Plehanovin suurenmoisia ja ylpeitä sanoja (myöhemmissä

artikkeleissa), että häntä ei ole ymmärretty hänen ajatusensa uutuuden vuoksi, dialektiikan tuntemattomuuden vuoksi. Todellakin, silloin kun artikkeli „Mitä ei pidä tehdä?” kirjoitettiin, sen saattoi ymmärtää vain jokunen kymmenkunta henkilöä Geneven kahdessa esikaupungissa, joiden nimet alkavat samalla alkukirjaimella. Siinähan tov. Plehanovin onnettomuus olikin, että hän laski liikkeelle kymmenen tuhannen lukijan silmäiltäväksi suuren määrän viittauksia, soimauksia, algebrallisia merkkejä ja arvoituksia, jotka oli tarkoitettu vain näille kymmenkunnalle henkilölle, jotka olivat osallistuneet edustajakokouksen jälkeen vähemmistöä vastaan käydyn taistelun kaikkiin vaiheisiin. Tov. Plehanov joutui tähän onnettomuuteen siksi, että hän rikkoi niin epäonnistuneesti mainitsemansa dialektiikan perusväittämää: abstraktista totuutta ei ole, totuus on aina konkreettinen. Juuri tämän vuoksi olikin sopimatonta pukea abstraktiseen muotoon sangen konkreettinen ajatus peräänantamisesta martovilaisille Liigan edustajakokouksen jälkeen.

Myöntyväisyys, jonka tov. Plehanov esitti aivan kuin uuden iskusanan, on paikallaan ja välttämätöntä kahdessa tapauksessa: joko silloin, kun myönnytyksen tekijä on tullut vakuuttuneeksi niiden olevan oikeassa, jotka pyrkivät saamaan myönnytyksiä (rehelliset poliittiset toimihenkilöt tunnustavat tällaisessa tapauksessa suoraan ja avoimesti virheensä), taikka silloin, kun myönnytys tehdään mielettömälle ja asiaa vahingoittavalle vaatimukselle suuremman pahan välttämiseksi. Käsiteltävästä artikkelista käy aivan selväksi, että kirjoittaja tarkoittaa jälkimmäistä tapausta: hän puhuu suoraan revisionisteille ja anarkistisille individualisteille (s.o. martovilaisille, niinkuin nyt kaikki puolueen jäsenet Liigan pöytäkirjoista tietävät) tehtävästä myönnytyksestä, joka oli välttämätön kahtiajakaantumisen välttämiseksi. Kuten näette, tov. Plehanovin muka uusi ajatus supistuu kokonaisuudessaan ei kovinkaan uuteen elämänviisauteen: pienten ikävyyksien ei saa antaa häiritä suurta iloa, pieni opportunistinen tyhmyys ja lyhyt anarkistinen fraasi on parempi kuin suuri puolueen kahtiajakaantuminen. Silloin, kun tov. Plehanov kirjoitti tämän artikkelinsa, hän näki selvästi, että vähemmistö edustaa puolueemme opportunistista siipeä ja että se taistelee anarkistisin keinoin. Tov. Plehanov esitti suunnitelman: tätä

vähemmistöä vastaan on taisteltava henkilökohtaisilla myönnytyksillä, jotenkin siihen tapaan (ja taaskin si licet parva componere magnis) kuin Saksan sosialidemokratia taisteli Bernsteinia vastaan. Bebel lausui julkisesti puolueensa kongresseissa, että hän ei tunne toista henkilöä, joka olisi niin altis ympäristön vaikutukselle kuin toveri Bernstein (ei herra Bernstein, kuten toveri Plehanov ennen mielellään sanoi, vaan toveri Bernstein): me otamme hänet omaan piiriimme, me otamme hänet valtiopäiväedustajaksi, me tulemme taistelemaan revisionismia vastaan taistelematta sopimattoman jyrkästi (à la Sobakevitsh-Parvus) revisionistia vastaan, „surmaamme leppeydellä” (kill with kindness) tämän revisionistin, niinkuin sitä kuvasi muistaakseni M. Beer eräässä sosialidemokraattisessa kokouksessa Englannissa puolustaessaan saksalaista myöntöväisyyttä, rauhanrakkautta, leppeyttä, taipuvaisuutta ja varovaisuutta englantilaisen Sobakevitsh-Hyndmanin hyökkäyksiltä. Aivan samalla tavalla myöskin tov. Plehanov halusi „surmata leppeydellä” toverien Axelrodin ja Martovin pienen anarkismin ja pienen opportunistin. Totta kyllä, aivan selvien „anarkistisiin individualisteihin” tehtyjen viittausten rinnalla tov. Plehanov puhui revisionisteista tahallisen epäselvästi, ilmaisi ajatuksensa sillä tavalla, aivan kuin hän olisi tarkoittanut rabotshejedelolaisia, jotka kääntyivät opportunistista ortodoksaalisuuteen, eikä Axelrodia ja Martovia, jotka olivat alkaneet kääntyä *ortodoksaalisuudesta revisionismiin*, mutta tämä oli viaton sotajuoni *, se oli kehnonlainen linnoitusvarustus, joka ei voinut kestää puoluejulkisuuden tykistötulitusta.

Siis ken tutustuu kuvatun poliittisen ajankohdan konkreettiseen suhdanteeseen, ken syventyy tov. Plehanovin

---

* Myönnytyksistä tovereille Martynoville, Akimoville ja Bruckerille ei puolueen edustajakokouksen jälkeen ollut puhuttakaan. En ole kuullut, että hekin olisivat vaatineet „kooptaatiota”. Epäilenpä sitäkin, oliko tov. Starover tai tov. Martov neuvotellut tov. Bruckerin kanssa silloin, kun he kirjoittivat meille asiapaperinsa ja „noottinsa” „puolen puolueen” nimessä... Horjumattoman poliittisen taistelijan syvällä suuttumuksella tov. Martov hylkäsi Liigan edustajakokouksessa ajatuksenkin „Rjazanoviin tai Martynoviin liittymisestä”, „sopimuksen” mahdollisuudesta heidän kanssaan tai edes siitä, että on yhdessä (toimittajana) „palveltava puoluetta” (Liigan pöytäk., s. 53). Liigan edustajakokouksessa tov. Martov tuomitsi ankarasti „martynovilaiset pyrkimykset” (s. 88), mutta kun tov. Ortodoks * vihjasi hienosti siihen, että kaiketi Axelrod ja Martov „tunnustavat myös tovereille Akimoville, Martynoville ja muille oikeuden kokoontua, laatia itselleen säännöt ja toimia niiden mukaan niin kuin parhaaksi katsovat” (s. 99), niin martovilaiset kielsivät kantansa kuin Pietari Kristuksen (s. 100 „tov. Ortodoksin arvelut” „Akimoveihin, Martynoveihin j.n.e. nähden” „ovat perusteettomia”).

psykologiaan, se ymmärtää, että minä en voinut menetellä silloin toisin kuin menettelin. Sanon tämän niille enemmistön kannattajille, jotka ovat moittineet minua toimituksen luovuttamisesta. Kun tov. Plehanov teki Liigan edustajakokouksen jälkeen kääntein ja muuttui enemmistön kannattajasta hinnalla millä hyvänsä aikaansaattavan sovinnon kannattajaksi, niin minun velvollisuuteni oli tulkita tämä kääntyminen kaikkein parhaassa mielessä. Ehkä tov. Plehanov tahtoi antaa tässä artikkelissaan hyvän ja rehellisen sovun ohjelman? Jokainen sellainen ohjelma on virheiden vilpittöntyä tunnustamista kummaltakin puolen. Minkä virheen tov. Plehanov osoitti enemmistöllä olevan? — Sopimattoman, Sobakevitshille ominaisen hillittömyyden revisionisteja kohtaan. Tietämättömyyttä on, mitä tov. Plehanov tällä tarkoitti: omaa virnailuaan aaseista vaiko Axelrodin läsnäollessa hyvin varomattomasti tehtyä huomautusta anarkismista ja opportunistista; tov. Plehanov katsoi paremmaksi puhua „abstraktisesti” ja samalla työntää syyn toisten niskoille. Se on tietysti makuasia. Mutta minähän tunnustin oman henkilökohtaisen hillittömyyteni avoimesti sekä iskralaiselle kirjoittamassani kirjeessä että Liigan edustajakokouksessa; kuinka olisin voinut olla tunnustamatta enemmistön sellaista „virhettä”? Mitä taas vähemmistöön tulee, niin tov. Plehanov osoitti selvästi heidän virheensä: revisionismin (vrt. hänen puolueen edustajakokouksessa tekemäänsä huomautusta opportunistista ja Liigan edustajakokouksessa tekemäänsä huomautusta jaureslaisuudesta) ja anarkismin, joka on vienyt kahtiajakaantumiseen. Saatoinko minä estää yritystä, jonka tarkoituksena oli saada aikaan henkilökohtaisilla myönnytyksillä ja yleensä kaikenlaisella „kindness” (hyväntahtoisuudella, leppeydellä j.n.e.) näiden virheiden tunnustaminen ja niiden aiheuttaman vahingon tekeminen tehottomaksi? Saatoinko minä ehkäistä sellaista yritystä, kun tov. Plehanov kirjoituksessaan „Mitä ei pidä tehdä?” suoraan kehoitti „*armahtamaan*” revisionisteihin kuuluvia „*vastustajia*”, jotka ovat revisionisteja „vain jonkinlaisen epäjohdonmukaisuuden vuoksi”? Ja kun en luottanut tuohon yritykseen, niin saatoinko minä menetellä muuten kuin tehdä henkilökohtaisen myönnytyksen Pää-äänenkannattajan suhteen ja siirtyä enemmistön kannan puolustamista varten

Keskuskomiteaan? * En voinut kieltää ehdottomasti tällaisen yrittysten mahdollisuutta ja ottaa yksistään itselleni vastuuta uhkaavasta kahtiajakaantumisesta jo senkään vuoksi, että itse olin taipuvainen kirjeessäni lokakuun 6 piltä selittämään kahakan „henkilökohtaisesta kiihtymyksestä johtuneeksi”. Mutta enemmistön kannan puolustamisen katsoin ja katson poliittiseksi velvollisuudekseni. Tov. Plehanoviin luottaminen tässä suhteessa oli vaikeaa ja uskallettua, sillä kaikesta näkyi, että omat sanansa: „proletariaatin johtajalla ei ole oikeutta antaa perään sotaisille taipumuksilleen, kun ne ovat ristiriidassa poliittisen laskelman kanssa” tov. Plehanov oli valmis tulkitsemaan dialektisesti siinä mielessä, että jos kerran pitää ampua, niin edullisempaa (Genevessä marraskuussa vallinneen sään kannalta) on ampua enemmistöä... Enemmistön kannan puolustaminen oli välttämätöntä, sillä tov. Plehanov — pitäen pilkkanaan dialektiikkaa, joka vaatii konkreettista ja kaikinpuolista käsittelyä, — kosketellessaan kysymystä vallankumouksellisen hyvästä (?) tahdosta, sivuutti kainosti kysymyksen *luottamuksesta vallankumoustaistelijaan*, uskosta sellaiseen „proletariaatin johtajaan”, joka on johtanut puolueen määrättyä siipeä. Puhuessaan anarkistisesta individualismista ja neuvoessaan „aika ajoin” sulkemaan silmät näkemästä kurin rikkomisia, antamaan „toisinaan” perään intelligenttimäiselle holtittomuudelle, joka „perustuu sellaiseen tunteeseen, jolla ei ole mitään yhteistä vallankumoukselliselle aatteelle uskollisuuden kanssa”, tov. Plehanov nähtävästi unohti, että täytyy ottaa huomioon myöskin puolueen enemmistön hyvä tahto, että anarkistisille individualisteille tehtävien myönnytysten määrän määrittäminen täytyy jättää *nimenomaan käytännönmiesten*

* Tov. Martov ilmaisi tämän hyvin sattuvasti sanoessaan, että minä siirryin avec armes et bagages (aseet ja matkatavarat mukana. *Toim.*). Tov. Martov käyttää mielellään sotilaallisia vertauskuvia: sotaretki Liigaa vastaan, taistelu, parantumattomat haavat y.m., y.m. Täytyy tunnustaa, että minäkin tunnen suurta vietyä sotilaallisiin vertauksiin, varsinkin nykyään, kun me niin hehittävästi mielenkiinnolla seuraamme Tynnyltä valtamereltä saapuvia tietoja. Mutta jos puhumme sotilaallisesti, tov. Martov, niin asiahan oli näin. Me voitimme puolueen edustajakokouksessa kaksi linnaketta. Te rynnäköitte niitä Liigan edustajakokouksessa. Heti ensimmäisen vähäisen laukaustenvaihdon jälkeen minun virkaveljeni, toisen linnakkeen komendantti, avaa portin viholliselle. Minä tietysti kokoon pienen tykistön ja poistun toiseen, melkein luultamattomaan linnakkeeseen „päästäkseni turvaan” lukumäärältään ylivoimaiselta viholliselta. Minä ehdotan rauhaakin: kuinka voisi sotia kahta valtakuntaa vastaan? Mutta vastaukseksi rauhantarjoukseeni uudet liittolaiset pommittavat „viimeistä” linnakettani. Minä vastaan tuleen. Silloin entinen virkaveljeni — komendantti — huudahtaa ylevän suuttumuksen vallassa: katsokaahan, hyvät ihmiset, miten vähän tuolla Chamberlainilla on rauhanrakkautta!

tehtäväksi. Niin helppoa kuin on kirjallinen taistelu lapsellisia anarkistisia tyhmyyksiä vastaan, yhtä vaikeaa on tehdä käytännöllistä työtä anarkistisen individualistin kanssa samassa järjestössä. Kynäilijä, joka ottaisi tehtäväkseen määritellä anarkismille käytännössä tehtävien mahdollisten myönnytysten määrän, ilmaisisi siten vain tavatonta, aito doktrinääristä kynäilijän pöyhkeyttä. Tov. Plehanov huomautti juhlallisesti (arvokkuuden vuoksi, kuten Bazarov⁷⁹ sanoi), että jos uusi jakaantuminen tapahtuu, niin työläiset lakkaavat ymmärtämästä meitä, mutta samaan aikaan hän itse pani alun sellaisen kirjoitusten loputtomalle sarjalle uudessa „Iskrassa”, jotka todellisessa, konkreettisessa merkityksessään jäivät ehdottomasti käsittämättömiksi ei vain työläisille, vaan yleensä koko maailmallekin. Ei ole ihmeellistä, kun Keskuskomitean jäsen, joka luki kirjoituksen „Mitä ei pidä tehdä?” korrehtuurivedoksena, varoitti tov. Plehanovia, että hänen suunnitelmaansa, jonka mukaan eräitä julkaistavia aineistoja (puolueen edustajakokouksen ja Liigan edustajakokouksen pöytäkirjoja) supistetaan jonkin verran, rikkoo juuri tämä kirjoitus, joka lietsoo uteliaisuutta, lisää jotain pikanttia ja samalla aivan epäselvää kalukäsittelyyn*, herättää kiertämättä kummastelevia kysymyksiä: „mitä on tapahtunut?”. Ei ole ihme, että nimenomaan tämä tov. Plehanovin kirjoitus, sen ajatusten abstraktisuuden ja vihjausten epäselvyyden vuoksi, aiheutti riemua sosialidemokratian vihollisten riveissä: intiaanitanssia „Revoljutsionnaja Rossija” lehden palstoilla ja „Osvobozhdenijen” johdonmukaisten revisionistien riemastuneita ylistelyjä. Näiden kaikkien huvittavien ja surkeiden väärinkäsitysten lähteenä, joista tov. Plehanov sitten niin huvittavasti ja niin surkeasti yritti selviytyä, oli juuri sen dialektisen perusväittämän rikkominen, että konkreettisia kysymyksiä täytyy käsitellä niiden kaikessa konkreettisuudessa. Muun muassa hra Struven riemunilmaukset olivat aivan luonnollisia: häntä eivät liikuttaneet

* Me kiistelimme kiihkeästi ja kiivaasti jossain suljetussa huoneessa. Yhtäkkiä eräs meistä ponnahtaa ylös, töytäisee auki kadunpuoleisen ikkunan ja alkaa huutaa soimaten Sobakevitšheja, anarkistisia individualisteja, revisionisteja y.m. Luonnollista oli, että kadulle kerääntyi joukko utelaita töllistelijöitä ja että vihollisemme alkoivat ilkkua. Myöskin toiset kiistaan osallistuneet tulivat ikkunan ääreen osoittaen haluavansa kertoa asian kunnollisesti alusta alkaen ja ilman vihjauksia siihen, mitä ei kukaan tiedä. Silloin ikkuna paukautettiin kiinni: ei muka maksu puhua *rettelöistä* („Iskra” № 53, s. 8, 2. palsta, 24. rivi alhaalta). Tov. Plehanov⁸⁰, ei olisi maksanut *alkaa* „Iskrassa” puhua „rettelöistä” — se on totta!

ne „hyvät” tarkoitukset (kill with kindness), joita tov. Plehanov tavoitteli (mutta jotka voivat jäädä saavuttamattakin); hra Struve tervehti eikä voinut olla tervehtimättä sitä *käännettä puolueemme opportunistisen siiven puoleen*, joka on alkanut uudessa „Iskrassa”, kuten nyt kaikki ja jokainen näkee. Muutkin eikä vain venäläiset porvarilliset demokraatit tervehtivät jokaista, vaikkapa vähäisintäkin ja väliaikaistakin *käännettä opportunistisiin kaikissa sosialidemokraattisissa puolueissa*. Viisaan vihollisen antamassa arviossa on täydellistä väärinkäsitystä kaikkein harvimmin: sano minulle, kuka sinua kehuu, niin minä sanon sinulle, missä olet erehtynyt. Ja turhaan tov. Plehanov luottaa lukijan huomaamattomuuteen ajatellessaan esittää asian niin, että enemmistö nousi ehdottomasti henkilöllistä myönnytystä vastaan kooptaatiossa eikä puolueen vasemmalta sivustalta oikealle siirtymistä vastaan. Pääasia ei ole lainkaan siinä, että tov. Plehanov teki kahtiajakaantumisen välttämiseksi henkilökohtaisen myönnytyksen (se on sangen kiitettävää), vaan siinä, että tunnustettuaan täydellisesti *kiistan välttämättömyyden epäjohdonmukaisia revisionisteja ja anarkistisia individualisteja vastaan* hän katsoi paremmaksi kiistellä enemmistöä vastaan, jonka kanssa hänellä syntyi erimielisyys anarkismille mahdollisesti tehtävien käytännöllisten myönnytysten *määrän* suhteen. Pääasia ei ole lainkaan siinä, että toveri Plehanov muutti toimituksen henkilököönpanon, vaan siinä, että hän luopui kiistakannastaan revisionismia ja anarkismia vastaan, lakkasi puolustamasta tätä kantaa puolueen Pää-äänenkannattajassa.

Mitä tulee Keskuskomiteaan, joka *silloin* esiintyi enemmistön ainoana järjestyneenä edustajana, niin sen (KK:n) kanssa tov. Plehanovilla oli silloin erimielisyyttä *yksinomaan siitä, miten paljon mahdollisia käytännöllisiä myönnytyksiä on tehtävä anarkismille*. On kulunut jo melkein kuukausi marraskuun 1 päivästä, jolloin minä poistumisellani annoin vapauden kill with kindness poliitikalle. Tov. Plehanovilla oli täysi mahdollisuus tarkastaa tämän politiikan kelvollisuutta kaikenlaisilla kanssakäymisillä. Toveri Plehanov antoi tähän aikaan julkisuuteen kirjoituksen „Mitä ei pidä tehdä?”, joka oli — *ja pysyy* — martovilaisten ainoana, niin sanoakseni, pääsylippuna toimitukseen. Tunnukset: revisionismi (jota vastaan täytyy

kiistää armahtaan vastustajaa) ja anarkistinen individualismi (jota täytyy taivutella ja joka täytyy surmata leppeydellä) on painettu tuohon pääsylippuun huomattavalla kursiivilla. Olkaa hyvät, herrat, pyydämme nöyrimmästi, minä surmaan teidät leppeydellä,—niin sanoo tov. Plehanov tällä kutsukortilla uusille toimitusvirkeveljilleen. Luonnollista oli, ettei Keskuskomitealle jäänyt muuta neuvoksi kuin sanoa viimeinen sanansa (ultimaatum, se merkitseekin: viimeinen sana mahdollisesta rauhasta) sen näkökannalta sallittavien anarkistiselle individualismille tehtävien käytännöllisten myönnytysten määrästä. Joko te haluatte rauhaa — siinä tapauksessa tässä on teille tällainen määrä paikkoja, jotka todistavat meidän leppeyttämme, rauhanrakkauttamme, myöntäväsyyttämme etc. (enempää emme voi antaa taatessamme rauhan puolueessa, ei rauhaa siinä mielessä, ettei olisi kiistoja, vaan rauhan siinä mielessä, että anarkistinen individualismi ei voisi hajoittaa puoluetta), ottakaa nämä paikat ja kääntykää jälleen vähitellen Akimovista Plehanoviin. Taikka te haluatte puolustaa ja kehittää omaa katsantokantaanne, kääntyä lopullisesti (vaikkapa vain organisaatiokysymysten alalla) Akimovin puolelle, saada puolue vakuuttuneeksi teidän olevan oikeassa Plehanovia vastaan — siinä tapauksessa ottakaa itsellenne kynäilijäryhmä, ottakaa vastaan edustus edustajakokouksessa ja alkakaa voittaa itsellenne enemmistöä rehellisellä taistelulla, avoimella polemiikilla. Tämä vaihtoehto, joka on asetettu martovilaisille aivan selvästi Keskuskomitean ultimaatumissa marraskuun 25 pltä 1903 (ks. „Piiritustilaa” ja „Selityksiä Liigan pöytäkirjoihin” *),

* En tietenkään ryhdy selvittämään sitä vyyhteä, jonka Martov „Piiritustilassa” on sotkenut tämän Keskuskomitean ultimaatumin ympärille viittäillen yksityiskusteluihin etc. Se on „toinen taistelulapa”, jonka olen kuvannut edellisessä pykälässä ja jota menestyksen toivossa voisi selvitellä vain hermo-
tautien erikoistuntija. Riittää, kun mainitsee tov. Martovin väittävän siinä, että on olemassa Keskuskomitean kanssa solmittu sopimus neuvottelujen jättämisestä julkaisematta, jollaista sopimusta ei tähän asti ole kaikista etsikelyistä huolimatta löydetty. Tov. Travinski, joka kävi neuvotteluja Keskuskomitean nimessä, ilmoitti minulle kirjeessä, että hänen mielestään minulla on oikeus julkaista kirjeeni toimitukselle muutenkin kuin „Iskrassa”.

Vain yksi tov. Martovin sanonta minua erikoisesti miellytti. Se sanonta oli „pahimman lajin bonapartismi”. Minusta tuntuu, että tov. Martov on esittänyt tämän käsitteen aivan oikeaan aikaan. Tarkastelkaamme tynnosti, mitä tämä käsite merkitsee. Minun mielestäni se merkitsee vallan ottamista muodollisesti laillisin keinoin, mutta *asiallisesti* kansan (tai puolueen) tahloa vastaan. Ei’kö niin, tov. Martov? Ja jos asia on siten, niin jätän rauhallisesti yleisön ratkaistavaksi, kenen taholta ilmeni tämä „pahimman lajin bonapartismi”. Leninin ja Igrekin⁸¹ taholta, jotka olisivat voineet käyttää *muodollista* oikeuttaan olla laskematta martovilaisia, nojaten siinä II edustajakokouksen tahtoon, mutta

on aivan samanmukainen kuin minun ja Plehanovin kirje lokakuun 6 pltä 1903 entisille toimittajille: joko henkilökohdainen kiihtymys (ja silloin voidaan *pahimmassa tapauksessa* „kooptoidakin”) tai periaatteellinen erimielisyys (ja silloin täytyy *ensiksi* saattaa puolue vakuuttuneeksi ja sitten vasta ryhtyä puhumaan keskusten henkilökokoonpanon muuttamisesta). Keskuskomitea olisi voinut antaa tämän arkaluontoisen pulman martovilaisten itsensä ratkaistavaksi sitäkin suuremmalla syyllä, kun *juuri siihen aikaan* tov. Martov kirjoitti omassa profession de foi* („Vielä kerran vähemmistönä”) seuraavat rivit:

„*Vähemmistö tavoittelee yhtä kunniaa* — antaa puolueemme historiassa ensimmäinen esimerkki siitä, että „voitetuksi” jouduttua voidaan *olla muodostamatta uutta puoluetta*. Vähemmistön tällainen kanta johtuu sen kaikista katsomuksista puolueen organisatoriseen kehitykseen nähden, se johtuu siitä, että vähemmistö tietää lujan yhteytensä edellä tehtyyn puolueutyöhön. Vähemmistö ei usko „paperivallankumousten” mystilliseen voimaan, vaan näkee pyrkimystensä *syvässä elämässä perustumisessa* takeen, että *se saattaa omat järjestöperiaatteen voittoon pelkästään aatteellisella propagandalla puolueen sisällä*”. (Kursivointi minun.)

Kuinka mainioita, ylpeitä sanoja! Ja miten katkeraa oli saada kokemuksen perusteella varmuus siitä, että ne olivat — *vain sanoja*... Älkää pahastuko, tov. Martov, mutta nyt *minä esitän enemmistön nimessä vaatimuksen* saada se „kunnia”, jota *te ette ansainneet*. Tuo kunnia on oleva todella suuri ja siitä kannattaa taistella, sillä kerholaisuuden traditsionit ovat jättäneet meille perinnöksi tavattoman helposti tapahtuvat kahtiajakaantumiset sekä tavattoman innon soveltaa sääntöä: joko hampaita vasten tai puristakaa kättä.

Suuren ilon (että on yhtenäinen puolue) piti merkitä ja se merkitsikin enemmän kuin pienet ikävyydet (rettelöt koop-taation vuoksi). Minä poistuvin Pää-äänenkannattajasta, ja toveri Igrek (jonka minä ja Plehanov olimme lähettäneet

jotka eivät käyttäneet tätä oikeuttaan: vaiko niiden taholta, jotka muodollisesti oikein valtasivat toimituksen („yksimielinen kooptaatio”) tietäen, että *asiallisesti se ei ole II edustajakokouksen tahdon mukaista*, ja peläten III edustajakokouksen tarkistavan tämän tahdon.

* — uskon symboli, ohjelma, maailmankatsomuksen esitys. *Toim.*

Pää-äänenkannattajan toimituksen edustajaksi Puolueneuvostoon) poistui Neuvostosta. Martovilaiset vastasivat Keskuskomitean viimeiseen sanaan rauhasta kirjeellä (ks. siteerattuja julkaisuja), joka oli samaa kuin sodan julistus. Silloin, ja vasta silloin, minä kirjoitan kirjeen toimitukselle („Iskra” № 53) julkisuudesta*. Että kun kerran pitää puhua revisionismista, kiistellä epäjohtonmukaisuudesta ja anarkistisesta individualismista, eri johtajien tappiosta, niin kertokaamme, hyvät herrat, mitään peittelemättä kaikki, miten asia oli — sellainen oli tuon julkisuudesta kirjoitetun kirjeen sisältö. Toimitus vastaa siihen vihaisella torumisella ja mainiolla opetuksella: et saa nostaa esiin „kerhoelämän pikkumaisuuksia ja rettelöitä” („Iskra” № 53). Katsos vain, ajattelen itsekseni: „kerhoelämän pikkumaisuuksia ja rettelöitä”... es ist mir recht, herrat, siihen minä kyllä suostun. Sehän merkitsee, että „kooptaatio”-touhun te laskette suoraan *kerhoretelöihin* kuuluvaksi. Se on totta. Mutta mitä merkitsee se epäsointu, kun tuon saman 53. numeron johtavassa kirjoituksessa sama (tietääksemme sama) toimitus nostaa juttuja byrokrtisismista, kaavamaisuudesta y.m.**. Et saa nostaa kysymystä taistelusta, jota on käyty Pää-äänenkannattajaan kooptoinisen puolesta, sillä se on rettelöimistä. Mutta me nostamme kysymyksen Keskuskomiteaan kooptoinisesta emmekä tule nimittämään sitä rettelöimiseksi, vaan periaatteelliseksi erimielisyydeksi „kaavamaisuudesta”.— Ei, riittää jo, kalliit toverit, sallikaa olla sitä teille sallimatta. Te haluatte tulittaa minun linnakettani, mutta vaaditte minua luovuttamaan teille tykistöni. Kuinka leikkisiä te olette! Ja minä kirjoitan ja julkaisen „Iskran” ulkopuolella „Kirjeen toimitukselle” („Miksi erosin „Iskran” toimituksesta?**)***, kerron siinä lyhyesti, miten asia oli, ja tiedustelen yhä vieläkin, onko rauha mahdollinen tällaisen jaon perusteella: teille Pää-äänenkannattaja, meille Keskuskomitea. Kumpikaan puoli ei tule tuntemaan itseään „vieraaksi” omassa puolueessaan, ja vielä me kiistelemme opportunistiin kääntymisestä, kiistelemme ensin kirjalli-

* Ks. tätä osaa, ss. 101—105. *Toim.*

** Kuten myöhemmin kävi selville, „epäsoinnun” syynä oli hyvin yksinkertaisesti epäsointu Pää-äänenkannattajan toimituksessa. „Rettelöimisistä” kirjoitti Plehanov (ks. hänen tunnustustaan „Harmillisessa väärinkäsityksessä”, № 57), mutta johtavan kirjoituksen „Edustajakokouksemme” kirjoitti Martov („Piiritys-tila”, s. 84). Ken kuuseen, ken kurkeen.

*** Ks. tätä osaa, ss. 106—112. *Toim.*

suudessa ja sitten ehkä vielä puolueen kolmannessa edustajakokouksessakin.

Rauhasta mainitsemiseen vastattiin avaamalla tuli kaikista vihollispattereista aina Neuvostoa myöten. Ammuksia satoi kuin rakeita. Itsevaltiat, Schweitzer, byrokraatti, formalisti, ylikeskus, yksipuolinen, suoraviivainen, itsepäinen, ahdasmielinen, epäluuloinen, epäsopuinen... Mainiota, ystävänä! Joko lopetitte? Eikö teillä ole enää mitään muuta varastossa? Mutta huonojapa ovat teidän ammuksenne...

Nyt on puheenvuoro minulla. Tarkastelkaamme uuden „Iskran” uusien organisatoristen katsantokantojen *sisältöä* ja näiden katsantokantojen suhdetta siihen puolueemme jakaantumiseen „enemmistöksi” ja „vähemmistöksi”, jonka todellisen luonteen osoitimme toisessa edustajakokouksessa käytyjen keskustelujen ja toimitettujen äänestysten eritteilyllä.

r) UUSI „ISKRA”. OPPORTUNISMI ORGANISAATIO-KYSYMYKSISSÄ

Uuden „Iskran” periaatteellisen kannan erittelemisen perustaksi täytyy epäilemättä ottaa tov. Axelrodin kaksi alakertakirjoitusta*. Hänen monien lempisanojensa konkreettisen merkityksen osoitimme seikkaperäisesti jo edellä, ja nyt meidän on koetettava irroittaa huomiomme tästä konkreettisesta merkityksestä ja syventyä siihen ajatuksenjuoksuun, joka pakoitti „vähemmistön” (joidenkin vähäpätöisten ja pikkumaisten syiden vuoksi) päätymään juuri näihin eikä joihinkin toisiin tunnuksiin, ja tarkastella näiden tunnusten periaatteellista merkitystä niiden syntyperästä riippumatta, „kooptaatiosta” riippumatta. Me elämme nykyään myöntyväisyyden merkeissä: tehkäämme siis toveri Axelrodille myönnytys ja „ottakaamme vakavasti” hänen „teoriansa”.

Tov. Axelrodin perusteeksi („Iskra” № 57) on se, että „meidän liikkeessämme on alusta alkaen piililyt kaksi vastakkaista tendenssiä, joiden keskinäinen antagonismi ei voinut olla kehittymättä ja kuvastumatta siinä rinnan sen oman kehityksen kanssa”. Nimittäin: „periaatteellisesti on

* Nämä alakertakirjoitukset sisältyvät kokoelmaan „Iskra” kahden vuoden ajalla”, II osa, s. 122 ja seur. (Pietari. 1906). (Tekijän huomautus vuoden 1907 julkaisuun. *Toim.*)

liikkeen proletaarinen päämäärä (Venäjällä) sama kuin Lännenkin sosialidemokratialla”. Mutta meillä työläisjoukkoihin vaikuttaminen tapahtuu „niille vieraan yhteiskunnallisen aineksen”, radikaalisen intelligentssin taholta. Siis тов. Axelrod toteaa puolueemme proletaaristen tendenssien ja radikaalis-intelligenttien tendenssien välisen antagonismin.

Siinä тов. Axelrod on ehdottomasti oikeassa. Tämän antagonismin olemassaolo (eikä vain Venäjän sosialidemokraattisessa puolueessa) on kiistatonta. Enemmänkin. Kaikille on tunnettua, että juuri tämä antagonismi suurelta osalta selittääkin sen nykypäivien sosialidemokratian jakaantumisen vallankumoukselliseksi (myös ortodoksaaliseksi) ja opportunistiseksi (revisionistiseksi, ministeriläiseksi, reformistiseksi), joka on tullut täydellisesti esille Venäjälläkin liikkeemme viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana. Kaikille on tunnettua sekkin, että ortodoksaalinen sosialidemokratia ilmaisee nimenomaan liikkeen proletaarisia tendenssejä ja opportunistinen sosialidemokratia ilmaisee demokraattis-intelligenttisiä tendenssejä.

Mutta päästyään jo aivan käsiksi tähän yleisesti tunnettuun tosiasiaan тов. Axelrod alkaa arastellen peräännyä. Hän ei tee *pienintäkään yritystä* eritelläkseen sitä, miten mainittu jakaantuminen on ilmennyt Venäjän sosialidemokratian historiassa yleensä ja puoluekokouksessamme erikokoisesti, vaikka тов. Axelrod kirjoittaa nimenomaan edustajakokouksen johdosta! Тов. Axelrod, samoin kuin koko uuden „Iskran” toimituskin, *pelkää kuin kuolemaa* tuon edustajakokouksen pöytäkirjoja. Kaiken yllä esitetyn jälkeen sen ei pitäisi meitä ihmetyttää, mutta „teoreetikon” puolelta, joka muka tutkii liikkeemme eri tendenssejä, se on originelli *totuudenpelon* ilmenemistapaus. Työnnettyään tämän ominaisuutensa vuoksi syrjään kaikkein uusimman ja kaikkein tarkimman aineiston meidän liikkeemme tendensseistä тов. Axelrod etsii pelastusta miellyttävien haaveilujen alalta. „Antoihan legaalinen marxilaisuus eli puolimarxilaisuus kirjallisuusjohtajan meidän liberaaleillemme”, sanoo hän. „Miksikä historia-veitikka ei voisi antaa vallankumoukselliselle porvarilliselle demokratielle johtajaa ortodoksaalisen, vallankumouksellisen marxilaisuuden koulukunnasta?” Tämän тов. Axelrodille mieluisan haaveilun johdosta voimme vain sanoa, että jos historia sattuu kujeilemaan,

niin se ei voi olla *ajatuksen kujeilun* puolustuksena sille, joka ryhtyy erittelemään tätä historiaa. Kun puolimarxilaisuuden johtajasta pilkisti esiin liberaali, niin sellaiset henkilöt, jotka halusivat (*ja osasivat*) tarkastella hänen „tendenssejään” alusta asti, eivät viitanneet historian kujeisiin, vaan kymmeniin ja satoihin esimerkkeihin tämän johtajan psykologiasta ja logiikasta, hänen koko kirjallisen hahmonsäilytyksensä erikoisuuksiin, jotka ilmaisivat marxilaisuuden heijastusta porvarillisessa kirjallisuudessa⁸². Mutta kun tov. Axelrod, joka otti tehtäväkseen „liikkeemme yleisvallankumouksellisten ja proletaaristen tendenssien” erittelyn, ei kyennyt *mitenkään, ei kerrassaan mitenkään* todistamaan ja osoittamaan vihaamansa ortodoksaalisen puolue-siiven niillä ja niillä edustajilla olevan määrättyjä tendenssejä, niin hän antoi siten itselleen vain *juhlallisen köyhyystodistuksen*. Tov. Axelrodin asiat ovat näköjään kovin huonosti, kun hänelle ei jää muuta neuvoksi kuin vedota historian mahdollisiin kujeisiin!

Tov. Axelrodin toinen viittaus — viittaus „jakobiinilaisiin” — on vieläkin opettavaisempi. Tov. Axelrodille ei liene tuntematonta, että nykyisen sosialidemokratian jakaantuminen vallankumoukselliseksi ja opportunistiseksi suunnaksi on jo kauan sitten, eikä yksistään vain Venäjällä, antanut aiheita „Ranskan suuren vallankumouksen aikakauden historiallisiin rinnastuksiin”. Tov. Axelrodille ei liene tuntematonta, että *nykyisen sosialidemokratian girondistit* ovat vastustajiensa luonnehtimisessa turvautuneet aina ja kaikkialla sanoihin „jakobiinilaisuus”, „blanquillaisuus” j.n.e. Älkäämme matkiko tov. Axelrodin totuudenpelkoa, vaan tarkastelkaamme edustajakokouksemme pöytäkirjoja: eikö siellä olisi aineistoa käsiteltävänämmä olevien tendenssien ja tutkittavanamme olevien rinnastusten erittelemistä ja tarkastamista varten.

Ensimmäinen esimerkki. Kiista ohjelmasta puolueen edustajakokouksessa. Tov. Akimov („täysin yksimielisenä” tov. Martynovin kanssa) lausuu: „poliittisen vallan valtaamista (proletariaatin diktatuuria) käsittelevä kohta on saanut kaikkiin muihin sosialidemokraattisiin ohjelmiin verrattuna sellaisen sanamuodon, että se voidaan tulkita ja Plehanov on sen todella tulkinnutkin siinä mielessä, että johtavan järjestön osuuden on työntävä johtamansa luokka taka-alalle ja eristettävä se ensinmainitusta. Ja

sen vuoksi meidän poliittisten tehtäviemme määrittelykin on aivan samanlainen kuin „Narodnaja voljalla” (pöytäk., s. 124). Tov. Akimovia vastaan väittävät tov. Plehanov ja muut iskralaiset nuhdellen häntä opportunistista. Eikö tämä kiista tov. Axelrodin mielestä osoita meille (todellisuudessa eikä kuvitelluissa historian kujeiluissa) *nykyisten jakobiinien* ja nykyisten *girondistien* antagonismia sosialidemokratiassa? Ja eiköhän tov. Axelrod ole alkanut puhua jakobiineista siksi, että hän on joutunut (teke miensä virheiden vuoksi) sosialidemokratian *girondistien* seuraan?

Toinen esimerkki. Tov. Posadovski nostaa kysymyksen „vakavasta erimielisyydestä” „peruskysymyksessä” „demokraattisten periaatteiden absoluuttisesta arvosta” (s. 169). Yhdessä Plehanovin kanssa hän kieltää niiden absoluuttisen arvon. „Keskustan” eli suon (Jegorov) ja anti-iskralaisten (Goldblatt) johtajat esiintyvät jyrkästi sitä vastaan katsoen Plehanovin „jäljittelevän porvarillista taktiikkaa” (s. 170) — *tämä on juuri tov. Axelrodin ajatus ortodoksian yhteydestä porvarilliseen tendenssiin*; ero on vain siinä, että Axelrodilla tämä ajatus riippuu ilmassa, mutta Goldblattilla se on sidottu määrättyihin väittelyihin. Kysymme vielä kerran: eikö tov. Axelrodin mielestä tämäkin kiista osoita meille *silminnähtävästi*, puoluekokouksessamme, nykyisen sosialidemokratian jakobiinien ja girondistien välistä antagonismia? Eiköhän tov. Axelrod pidä melua jakobiineja vastaan siksi, että hän osoittautui joutuneen girondistien seuraan?

Kolmas esimerkki. Kiistat sääntöjen 1. §:stä. Ketkä puolustavat „*proletaarisia tendenssejä meidän liikkeesämme*”, ketkä korostavat sitä, että työläinen ei pelkää järjestäytymistä, että proletaari ei ole myötämielinen anarkialle, että hän pitää arvossa kiihoketta „järjestäytäkää!”, ketkä kehoittavat varomaan porvarillista intelligenssiä, joka on kokonaan opportunistimin läpitunkema? *Sosialidemokratian jakobiinit*. Ja ketkä soluttavat puolueeseen radikaalista intelligenssiä, ketkä huolehtivat professo-reista, lukiolaisista, yksityisistä henkilöistä, radikaalisesta nuorisosta? *Girondisti Axelrod yhdessä girondisti Lieberin kanssa*.

Taitamattomastipa tov. Axelrod puolustautuu „väärältä opportunistista syyttämiseltä”, jota levitettiin avoimesti

puoluekokouksessamme „Työn vapautus” ryhmän enemmistöä vastaan! Hän puolustautuu niin, että vahvistaa oikeaksi syytöksen kertaamalla kulunutta bernsteiniläistä laulua jakobiinilaisuudesta, blanquilaiisuudesta y.m.! Hän huutaa radikaalisen intelligenssin vaarasta saadakseen kuulumattomiksi omat puolueen edustajakokouksessa pitämänsä puheet, joista uhkui huolenpito tästä samasta intelligenssistä.

Nuo „hirmusanat”: jakobiinilaisuus j.n.e. eivät ilmaise kerrassaan mitään muuta kuin *opportunistia*. Jakobiini, joka on erottamattomasti yhdistetty luokkaetunsa *tajunneen* proletariaatin *järjestöön*, se onkin *vallankumouksellinen sosialidemokraatti*. Girondisti, joka ikävöi professoreja ja lukiolaisia, pelkää proletariaatin diktaturiaa, huokailee demokraattisten vaatimusten absoluuttisesta arvosta, se onkin *opportunisti*. Vain opportunistit voivatkin nähdä vaaran salaliittolaisjärjestöissä vielä nykyään, kun ajatus poliittisen taistelun supistamisesta salaliitoksi on kumottu tuhansia kertoja kirjallisuudessa, kun elämä on sen jo aikoja sitten kumonnut ja syrjäyttänyt, kun poliittisen joukkoagitaation ensisijaista merkitystä on selitetty ja märehditty niin paljon, että aivan tympäisee. Realisena perustana pelkoon salaliittolaisuuden, blanquilaiisuuden edessä ei ole mikään käytännöllisen liikkeen esiintullut piirre (niinkuin Bernstein ja kumpp. ovat jo kauan ja turhaan yrittäneet todistaa), vaan girondistinen arkuus porvarillisella intelligentillä, jonka psykologia niin usein pulpahtaa esiin nykyisten sosialidemokraattien keskuudessa. Ei ole mitään koomillisempaa kuin nuo uuden „Iskran” pinnistykset sanoa *uusi sana* (joka on aikoinaan sanottu satoja kertoja) varoitukseksi 40- ja 60-luvun ranskalaisten vallankumouksellisten salaliittolaisten taktiikasta (№ 62, pääkirjoitus)⁸³. „Iskran” lähimmässä numerossa nykyisen sosialidemokratian girondistit varmaankin osoittavat meille 40-luvun ranskalaisten salaliittolaisten sellaisen ryhmän, jolle poliittisen agitaation merkitys työväenjoukoissa ja työväenlehtien merkitys perustana puolueen vaikuttamiselle luokkaan olisivat olleet kauan sitten opittuja ja ulko-opittuja aakkosia.

Uuden „Iskran” pyrkimys vatkata vanhaa ja märehdiä aakkosia muka uusina sanoina ei kuitenkaan ole lainkaan satunnaista, vaan kiertämätön seuraus siitä asemasta, jossa

Axelrod ja Martov osoittautuivat olevan jouduttuaan puolueemme opportunistiseen siipeen. Asema velvoittaa. Täytyy kerrata opportunistisia fraaseja, täytyy *tehdä takaperoa* yrittääkseen löytää *kaukaisesta menneisyydestä* edes jonkinlaisen puolustuksen omalle kannalleen, joka ei ole puolusteltavissa edustajakokouksessa käydyin taistelun ja edustajakokouksessa muodostuneiden suuntavivahteiden ja puolueen jakaantumisen kannalta. Akimovilaiseen syvämielisyysyteen jakobiinilaisuudesta ja blanquilaiisuudesta toveri Axelrod liittää myös akimovilaiset välittelyt siitä, etteivät ainoastaan „ekonomistit”, vaan myöskin „poliitikot” olivat „yksipuolisia”, liiaksi „intoilivat” j.n.e., j.n.e. Tuosta aiheesta kirjoitettuja korkealentoisia järkeilyjä lukiessa uudesta „Iskrasta”, joka on omahyväisesti olevinaan kaikkien niiden yksipuolisuuksien ja intoilujen yläpuolella, tulee mieleen kummasteleva kysymys: kenen muotokuvia he maalaavat? missä noita puheita kuullaan? Kukapa ei tietäisi, että Venäjän sosialidemokraattien jakaantuneisuus ekonomisteihin ja poliitikkoihin on jo kauan sitten elänyt aikansa? Selaillkaa „Iskraa” puolueen edustajakokousta edeltäneiden parin vuoden ajalta, niin huomaatte, että taistelu „ekonomismia” vastaan laantuu ja lakkaa kokonaan jo vuonna 1902, huomaatte, että esimerkiksi heinäkuussa 1903 (№ 43) „ekonomismin ajoista” puhutaan kuin „loppuun eletyistä ajoista”, ekonomismi katsotaan „lopullisesti haudatuksi” ja poliitikkojen intoilu katsotaan ilmeisesti atavismiksi. Minkä vuoksi „Iskran” uusi toimitus palaa tuohon lopullisesti haudattuun jakoon? Taistelimmekohan me edustajakokouksessa Akimoveja vastaan niiden virheiden vuoksi, joita he olivat tehneet kaksi vuotta sitten „Rabotsheje Delossa”? Jos olisimme menetelleet siten, niin olisimme olleet täydellisiä idiootteja. Mutta jokainen tietää, että emme tehneet niin, että emme taistelleet Akimoveja vastaan edustajakokouksessa heidän vanhojen virheittensä, „Rabotsheje Delon” lopullisesti haudattujen virheiden vuoksi, vaan niiden *uusien virheiden* vuoksi, joita he tekivät edustajakokouksessa puheissaan ja äänestyksissään. Emme päätelleet heidän „Rabotsheje Delossa” ottamansa kannan, vaan heidän edustajakokouksessa ottamansa kannan perusteella, mitkä virheet ovat todellakin olleet ja menneet ja mitkä vielä elävät ja tekevät kiistat välttämättömiksi. Edustajakokouksen aikoihin tultaessa ei ollut enää olemassa vanhaa jakoa

ekonomisteihin ja poliitikkoihin, mutta oli edelleenkin olemassa erilaisia opportunistisia tendenssejä, jotka ilmenivät keskusteluissa ja useiden kysymysten äänestyksissä ja johtivat loppujen lopuksi puolueen uuteen jakaantumiseen „enemmistöksi” ja „vähemmistöksi”. Koko kysymys on siinä, että „Iskran” uusi toimitus pyrkii helposti ymmärrettävistä syistä hämäämään tämän uuden jaon yhteyttä nykyiseen opportunistisiin puolueessamme ja että sen vuoksi sen on pakko ottaa takaperoa uudesta jaosta vanhaan. Kykenemättömyys selittämään uuden jaon poliittista alkuperää (tai halu heittää myöntöväisyyden nimessä verho* tämän alkuperän yli) panee märehdimään ajatusta kauan sitten eletystä vanhasta jaosta. Jokaiselle ja kaikille on tunnettua, että uuden jaon perustana on *organisaatio*-kysymyksissä syntynyt erimielisyys, joka alkoi organisaatioperiaatetta koskeneesta kiistasta (sääntöjen 1. §) ja päättyi anarkistien arvolle sopivaan „käytäntöön”. Entisen ekonomisteihin ja poliitikkoihin jakaantumisen perustana olivat pääasiallisesti *taktillisia* kysymyksiä koskevat erimielisyydet.

Tuollaista perääntymistä puolue-elämän monimutkaisemmista, todella nykyaikaisista ja tärkeistä kysymyksistä kauan sitten ratkaistuihin ja nyt keinotekoisesti esille kaivettuihin kysymyksiin uusi „Iskra” yrittää puolustella huvittavalla syvämielisyydellä, jota ei voida sanoa muuksi kuin hvostismiksi. Tov. Axelrodin kevyestä kädestä lähteneenä uuden „Iskran” kaikissa kirjoitelmissa kulkee punaisena lankana se syvämielinen „ajatukset”, että sisältö on muotoa tärkeämpi, ohjelma ja taktiikka ovat järjestöä tärkeämpiä, että „järjestön elinkyky on suoraan verrannollinen sen liikkeeseen tuoman sisällön laajuuteen ja merkitykseen”, että sentralismi ei ole „jotain omaperäistä”, ei ole „kaikesta pelastava taikakalu” j.n.e., j.n.e. Syvämielisiä,

---

* Ks. Plehanovin kirjoitusta „ekonomismista” „Iskran” 53. numerossa. Tuon kirjoituksen alaotsikkoon on nähtävästi päässyt pujahtamaan pieni painovirhe. „Ääneen lausuttuja ajatuksia puolueen toisen edustajakokouksen johdosta” asemesta pitäisi ilmeisesti olla: „Liigan edustajakokouksen johdosta” tai ehkä „kooptaation johdosta”. Yhtä sopivaa kuin määrätynlaisissa oloissa on peräänantaminen henkilökohtaisille pyyteille, yhtä sallimatonta on (puolueen eikä poroparillisuuden näkökannalta) puoluetta askarruttavien kysymysten sekoittaminen toisiinsa. Martovin ja Axelrodin uutta virhettä koskevan kysymyksen, kun he ovat alkaneet kääntyä ortodoksaalisuudesta opportunistisiin, vaihtaminen vanhaan kysymykseen (jota nykyään ei muistele kukaan muu kuin uusi „Iskra”) Martynovien ja Akimovien virheestä, jotka nykyään ovat ehkä valmiita kääntymään monissa ohjelma- ja taktiikkakysymyksissä opportunistista ortodoksaalisuuteen.

suuria totuuksia! Ohjelma on todellakin taktiikkaa tärkeämpi ja taktiikka järjestöä tärkeämpi. Aakkoset ovat etymologiaa tärkeämmät, etymologia on lauseoppia tärkeämpi,— mutta mitä pitää sanoa ihmisistä, jotka eivät läpäisseet lauseopin tutkintoja, mutta nyt mahtailevat ja kerskailevat sillä, että ovat jääneet alaluokalle toiseksi vuodeksi? Tov. Axelrod järkeili järjestön periaatteellisista kysymyksistä kuin opportunisti (1. §), mutta toimi järjestössä kuin anarkisti (Liigan edustajakokous),— ja nyt hän syvällistää sosialidemokratian tietoja neuvomalla: viinirypäleet ovat raakoja! Mitä itse asiassa on järjestö? sehän on vain muoto; mitä on sentralismi? sehän ei ole taikakalu; mitä on lauseoppi? sehän on vähemmän tärkeää kuin etymologia, se on vain etymologian ainesten yhdistämis-muoto... „Eiköhän tov. Aleksandrov ole kanssamme samaa mieltä”, kysyy „Iskran” uusi toimitus voitonriemuisena, „kun sanomme, että puolueohjelman laatimisella edustajakokous auttoi puolue työn keskitystä paljon enemmän kuin sääntöjen hyväksymisellä, niin täydellisiltä kuin nämä viime mainitut näyttävätkin?” (№ 56, liite). Toivottavasti tämä klassillinen mietelmä saa yhtä laajan ja yhtä vankan historiallisen kuuluisuuden kuin tov. Kritshevskin kuulu lauselman siitä, että sosialidemokratia asettaa itselleen aina, samoin kuin ihmiskuntakin, toteutettavissa olevia tehtäviä. Tämä uuden „Iskran” syvämielisyyshän on aivan samaa maata. Miksi tov. Kritshevskin lauselmama pilkattiin? Siksi, että sosialidemokraattien erään osan virhettä taktiikkakysymyksissä ja taitamattomuutta poliittisten tehtävien oikein asettamisessa hän puolusteli typeryyksillä, joita esitettiin filosofiana. Aivan prikulleen samalla tavalla sosialidemokraattien erään osan virhettä organisaatiokysymyksissä ja tunnettujen tovereiden intelligenttimäistä häilyväisyyttä, joka on johtanut heidät anarkistiseen fraasiin, uusi „Iskra” puolustelee sellaisilla typeryyksillä, että ohjelma on näettekös tärkeämpi kuin säännöt, että ohjelma-kysymykset ovat tärkeämpiä kuin organisaatiokysymykset! Eikö tämä ole hvostismia? Eikö tämä ole ihmisten kerskailla sen johdosta, että he ovat jääneet alaluokalle toiseksi vuodeksi?

Ohjelman hyväksyminen auttaa työn keskittämistä enemmän kuin sääntöjen hyväksyminen. Kuinka tämä typeryys, joka esitetään filosofiana, haiskahtaakaan radikaalisen

intelligentin hengeltä, joka on paljon läheisempää porvarilliselle dekadenttisuudelle kuin sosialidemokratismille! Keskitys-sanahan ymmärretään tuossa kuuluisassa lauselmassa jo aivan *kuvaannollisessa* mielessä. Elleivät tuon lauselman laatijat osaa tai eivät halua ajatella, niin muistakoot vaikkapa sen yksinkertaisen tosiasian, että ohjelman hyväksyminen yhdessä bundilaisten kanssa ei johtanut suinkaan meidän yhteisen työmme keskitykseen eikä suojannut meitä edes kahtiajakaantumiseltakaan. Yhtenäisyys ohjelmakysymyksissä ja taktiikkakysymyksissä on puoluekantaisen yhteenliittymisen ja puolue työn keskittämisen välttämätön, mutta ei vielä riittävä ehto (herra paratkoon! minkälaisia aakkosia joutuu selittelemään nykyisinä aikoina, jolloin kaikki käsitykset ovat menneet sekaisin!). Tätä viime mainittua varten on vielä välttämätöntä järjestöyhtenäisyys, jota perhekuntalaisen kerhon puitteita vähänkään laajemmaksi kasvaneessa puolueessa on mahdotonta ajatella ilman määrättyyn muotoon valettuja sääntöjä, ilman vähemmistön alistumista enemmistön tahtoon, ilman osan alistumista kokonaisuuden alaiseksi. Niin kauan kuin meillä ei ollut yhtenäisyyttä ohjelman ja taktiikan peruskysymyksissä, me sanoimmekin suoraan, että elämme hajaannuksen ja kerholaisuuden kautta, me sanoimme suoraan, että ennen yhtymistä on tehtävä rajat selviksi, me emme edes puhuneetkaan yhteisen järjestön muodoista, vaan keskustelimme yksinomaan uusista (silloin todella uusista) opportunistia vastaan käydyn ohjelmaa ja taktiikkaa koskevan taistelun kysymyksistä. Meidän yhteisen tunnustuksemme mukaan tämä taistelu turvasi nyt jo riittävän yhtenäisyyden, jolle annettiin asianomainen muoto puolueen ohjelmassa ja puolueen taktiikkapäätöslauselmissa; nyt meidän piti ottaa seuraava askel, ja meidän kaikkien yhteisestä sopimuksesta me sen teimme: muovasimme *muodot* yhtenäiselle järjestölle, joka sulattaa kaikki kerhot yhteen. Meidät on nyt kiskottu takaisin puolittain hajoittamalla nämä muodot, vedetty anarkistiseen käyttäytymiseen, anarkistiseen fraasiin, kerhon palauttamiseen puoluekantaisen toimituksen sijalle, ja nyt tätä askelta taaksepäin puolustellaan sillä, että aakkoset ovat kirjakielessä suuremmaksi avuksi kuin lauseopin tuntemus!

Hvostismi-filosofia, joka kolme vuotta sitten rehoitti taktiikkakysymyksissä, syntyy nyt uudestaan organisaatiokysymyksiin sovellettuna. Ottakaapa uuden toimituksen seuraava järkeily. „Taisteluhenkistä sosialidemokraattista suuntaa”, sanoo tov. Aleksandrov, „ei ole toteutettava puolueessa ainoastaan aatteellisella taistelulla, vaan myöskin määritellyillä järjestömuodoilla”. Toimitus opettaa meitä: „Tuo aatteellisen taistelun ja järjestömuotojen vertailu ei ole huono. Aatteellinen taistelu on prosessi, mutta järjestömuodot vain... muotoja” (ihan totta, aivan siten on painettu 56. numerossa, liite, s. 4, palsta 1, alhaalla!), „joiden tulee pukea muuttuva ja kehittyvä sisältö — puolueen kehittyvä käytännöllinen toiminta”. Tuo on sanottu aivan sellaisen vitsin hengessä, että kuula on kuula, mutta pommi on pommi. Aatteellinen taistelu on prosessi, mutta järjestömuodot vain muotoja, jotka pukevat sisältöä! Kysymys on siitä, tullaanko meidän aatteellinen taistelumme pukemaan *korkeampiin* muotoihin, kaikille välttämättömiin puoluejärjestön muotoihin, vaiko vanhan hajaannuksen ja vanhan kerholaisuuden muotoihin. Meidät on kiskottu takaisin korkeammista muodoista alkeellisempiin muotoihin, ja tätä puolustellaan sillä, että aatteellinen taistelu on prosessi, mutta muodot ovat vain muotoja. Aivan samalla tavalla myöskin tov. Kritishevski kiskoi meitä muinoin takaisin suunnitelma-taktiikasta prosessi-taktiikkaan.

Ajatelkaa näitä uuden „Iskran” pöyhkeitä fraaseja „proletariaatin itsekasvatuksesta” esitettyinä niitä vastaan, joilta muodon vuoksi sisältö voi jäädä muka huomaamatta (№ 58, pääkirjoitus). Eikö tämä ole akimovilaisuutta numero kaksi? Akimovilaisuus numero yksi puolusteli sosialidemokraattisen intelligenssin erään osan takapajuisuutta taktillisten tehtävien asettamisessa viittauksilla „proletaarisen taistelun” „syvempään” sisältöön, viittauksilla proletariaatin itsekasvatukseen. Akimovilaisuus numero kaksi puolustelee sosialidemokraattisen intelligenssin erään osan takapajuisuutta järjestön teorian ja käytännön kysymyksissä samanlaisilla syvämielisillä viittauksilla siihen, että järjestö on vain muoto ja että koko asian ydin on proletariaatin itsekasvatuksessa. Proletariaatti ei pelkää järjestäytymistä eikä kuria, herrat nuorimmasta veljestä huolehtijat! Proletariaatti ei ota murehtiakseen siitä, että

herrat professorit ja lukiolaiset, jotka eivät halua liittyä järjestöön, tunnustettaisiin puolueen jäseniksi järjestön valvonnan alla tekemästään työstä. Proletariaatin koko elämä kasvattaa sitä järjestyneisyyteen paljon radikaalimmin kuin monia intelligenttipahasia. Proletariaatti, joka on edes jonkin verran tullut tietoiseksi meidän ohjelmas- tamme ja meidän taktiikastamme, ei ryhdy puolustelemaan takapajuisuutta organisaation alalla sellaisilla viittauksilla, että muoto on vähemmän tärkeä kuin sisältö. Ei proleta- riaatilta, vaan *eräiltä intelligenteiltä* puuttuu puoluees- samme *itsekasvatusta* järjestyneisyyden ja kurin hen- gessä, anarkistisen fraasin vihaamisen ja halveksimisen hengessä. Akimovit numero kaksi parhaavat proletariaattia järjestyneisyyteen valmentumattomuutta koskevassa kysy- myksessä samalla tavalla kuin sitä parjasivat Akimovit numero yksi poliittiseen taisteluun valmentumattomuutta koskevassa kysymyksessä. Proletaari, josta on tullut tietoi- nen sosialidemokraatti ja joka tuntee itsensä puolueen jäseneksi, hylkää yhtä ylenkatseellisesti hvostismin organisaatiokysymyksissä kuin hän hylkäsi hvostismin taktiikkakysymyksissä.

Ajatelkaa vihdoin uuden „Iskran” „Käytännönmiehen” syvämielisyyttä. „Oikealla tavalla ymmärretty ajatus keski- tetystä „taistelu”-järjestöstä”, sanoo hän, „joka yhdistää ja keskittää vallankumouksellisten *toiminnan*” (syventävä kur- sivointi), „toteutuu elämässä luonnollisestikin vain silloin, kun tätä toimintaa *on olemassa*” (sekä uutta että viisasta); „itse järjestö muotona” (kuunnelkaa, kuunnelkaa!) „voi kasvaa vain *samanaikaisesti*” (kursivointi tekijän, kuten koko tässä lainauksessa) „vallankumouksellisen työn kasvamisen kanssa, joka muodostaa sen sisällön” (№ 57). Eikö tämä muistuta prikulleen sitä kansantarun sankaria, joka hautausaattueen nähdessään huusi: riittäköön, teillä kantamista loppumattomiin? Puolueessamme ei löydy var- maankaan ainoatakaan käytännönmiestä (ilman lainaus- merkkejä), joka ei käsittäisi, että nimenomaan toimintamme muoto (s.o. organisaatio) on jäänyt jo kauan jälkeen, on jäänyt tavattomasti jälkeen sisällöstä, että huudot jälkeen- jääville ihmisille: kävelkää yhtä jalkaa! älkää menkö edelle! — ovat ominaisia yksistään puolueen hölmöläisille. Koettakaapa verrata meidän puoluetamme esimerkiksi Bundiin. Ei ole pienintäkään epäilystä, etteikö meidän

puolueemme työn *sisältö** ole verrattomasti rikkaampi, monipuolisempi, laajempi ja syvempi kuin Bundin. Suurempi teoreettinen vauhdikkuus, kehittyneempi ohjelma, laajempi ja syvempi vaikutusvoima työläisjoukkoihin (eikä vain järjestyneisiin käsityöläisiin), propaganda ja agitaatio on monipuolisempaa, poliittisen työn tahti eturivin miehillä ja rivimiehillä on reippaampi, *kansanliikkeet* mielenosoitusten ja suurlakkojen aikana ovat mahtavampia ja toiminta ei-proletaaristen kerrosten keskuudessa tarmokkaampaa. Entä „muoto”? Työmme „muoto” on jäänyt bundilaiseen verrattuna sietämättömästi jälkeen, on jäänyt siinä määrin jälkeen, että se pistää silmään ja nostaa häpeänpunan jokaisen kasvoille, joka ei katsele puolueensa asioita „nenäänsä kaivellen”. Työn järjestelyn jälkeenjääneisyys sen sisältöön verrattuna on meidän kipeä kohtamme, ja se oli kipeä kohta jo kauan ennen edustajakokousta, kauan ennen Organisaatiokomitean muodostamista. Muodon kehittymättömyys ja epävakaisuus eivät anna mahdollisuutta ottaa edelleen vakavia askeleita sisällön kehittämiseksi, aiheuttavat häpeällisen seisauksen, johtavat voimien tuhlaamiseen sekä siihen, että sanat ja teot eivät vastaa toisiaan. Kaikki ovat tavattomasti kärsineet siitä, että ne eivät vastaa toisiaan,— mutta nyt astuvat esiin uuden „Iskran” Axelrodit ja „Käytännönmiehet” syvämielisinä saarinoineen: muodon täytyy luonnollisestikin kasvaa, mutta vain samanaikaisesti sisällön kanssa!

Kas siihen johtaa pieni virhe organisaatiokysymyksessä (1. §), jos te saatte päähänne ryhtyä *syventämään* pöytä ja filosofisesti perustelemaan opportunistista fraasia. Hitain askelin, varovasti luovien! — olemme kuulleet tämän nuotin taktiikkakysymyksiin sovitettuna; nyt kuulemme sen organisaatiokysymyksiin sovitettuna. *Hvostismi organisaatiokysymyksissä on anarkistisen individualistin* psykologian luonnollinen ja kiertämätön tuote, kun tämä individualisti alkaa rakennella anarkistisia poikkeamisiaan (alusssa ehkä satunnaisiakin) *katsantokantojen systeemiksi*, erikoisiksi

* Minä en puhukaan siitä, että meidän puolueetyömme *sisältö* saatiin edustajakokouksessa hahmoteltua (ohjelmassa y.m.) vallankumouksellisen sosialidemokratian hengessä vain *taistelun hinnalla*, taistelussa juuri niitä samoja anti-iskralaisia vastaan ja sitä samaa suota vastaan, jonka edustajat ovat lukumääränsä puolesta vallitsevina meidän „vähemmistössämme”. „Sisältöä” koskevassa kysymyksessä on myös mielenkiintoista verrata, sanokaamme, esimerkiksi vanhan „Iskran” kuutta numeroa (№№ 46—51) uuden „Iskran” kahteentoista numeroon (№№ 52—63). Mutta tämän teemme joskus toisella kerralla.

periaatteellisiksi erimielisyyksiksi. Liigan edustajakokouksessa näimme tämän anarkismin alun, uudessa „Iskrassa” näemme yrityksiä rakennella siitä katsantokantojen systeemi. Nämä yritykset todistavat mainiosti oikeaksi jo puolueen edustajakokouksessa lausutun käsityksen sosialidemokratiaan yhtyneen porvarillisen intelligentin ja luokkaetunsa käsittäneen proletaarin katsantokannan erilaisuudesta. Esimerkiksi se samainen uuden „Iskran” „Käytännön mies”, jonka syvämielisyYTEEN olemme jo tutustuneet, todistelee minua syypääksi sellaiseen, että minun mielestäni puolue on kuin „valtavan suuri tehdas”, jonka johdossa on tirehtööri Keskuskomitean muodossa (№ 57, liite). „Käytännön miehelle” ei tule mieleenkään, että hänen esittämänsä hirmusana paljastaa heti porvarillisen intelligentin psykologian, intelligentin, joka ei tunne proletarisen järjestön käytäntöä enempää kuin teoriaakaan. Nimenomaan tehdas, joka näyttää eräistä pelkältä pelättimeltä, onkin se kapitalistisen kooperaation korkein muoto, joka on liittänyt proletariaatin yhteen ja totuttanut sen kuriin, opettanut sen järjestyneisyyteen ja asettanut sen kaikkien muiden työtätekevien ja riistettyjen väestökerrosten johtoon. Juuri marxilaisuus kapitalismin kouluttaman proletariaatin ideologiana on opettanut ja opettaa häilyviä intelligenttejä tekemään eron tehtaan riistopuolen (nälkäkuoleman uhalle perustuvan kurin) ja sen järjestävän puolen (teknillisesti korkealle kehittyneen tuotannon ehtojen yhdistämän yhteisen työn perustalle pohjautuvan kurin) välillä. Kuri ja järjestyneisyys, jotka porvarilliselle intelligentille ovat niin vaikeasti sulatettavissa, proletariaatti omaksuu erikoisen helposti nimenomaan tämän tehdas-„koulun” ansiosta. Tämän koulun silmitön pelkääminen ja sen järjestävän merkityksen täydellinen ymmärtämättömyys ovat luonteenomaisia juuri sellaisille ajattelutavoille, jotka heijastavat pikkuporvarillisia olemassaolon ehtoja ja synnyttävät anarkismin sen muodon, jota saksalaiset sosialidemokraatit nimittävät Edelanarchismus, s.o. „jalosukuiseen” herran anarkismi, herrasanarkismi, kuten minä sanoisin. Tämä herrasanarkismi on erikoisesti ominaista venäläiselle nihilistille. Puoluejärjestö näyttää hänestä hirmuiselta „tehtaalta”, osan alistuminen kokonaisuudelle ja vähemmistön alistuminen enemmistön alaiseksi näyttää hänestä „orjuuttamiselta” (ks. Axelrodin alakertakirjoituksia), keskuksen

johdolla toteutettu työnjako synnyttää hänen taholtaan tragikoomillista voivottelua sitä vastaan, että ihmiset muutetaan „rattaiksi ja ruuveiksi” (ja tämän muuttamisen erikoisen murhaavana lajina pidetään toimittajain muuttamista avustajiksi), puolueen organisaatiosääntöjen mainitseminen aiheuttaa halveksuvan virnistyksen ja ylenkatseellisen („formalisteille” osoitetun) huomautuksen, että tulitai-siinhan sitä toimeen ihan ilman sääntöjäkin.

Tämä on uskomatonta, mutta tosiasia: juuri sellaisen opettavaisen huomautuksen tekee minulle tov. Martov „Iskran” 58. numerossa ja viittaa minun omiin sanoihini „Kirjeestä toverille” tehdäkseen opetuksen vieläkin vakuuttavammaksi. Mutta eikö se ole „herrasanarkismia”, eikö se ole hvostismia, kun hajanaisuuden aikakaudelta, kerhojen aikakaudelta otetuilla esimerkeillä *puolustellaan* kerholaisuuden ja anarkian säilyttämistä ja ylistelemistä puolueen aikakaudella?

Miksi me emme ennen tarvinneet sääntöjä? Siksi, että puolue oli kokoonpantu erillisistä kerhoista, jotka eivät olleet sidotut toisiinsa minkäänlaisella organisatorisella yhteydellä. Siirtyminen kerhosta toiseen riippui pelkästään vain kysymyksessä olevan yksilön „hyvästä tahdosta”. Tällä yksilöllä ei ollut edessään minkäänlaista määritellysti ilmaistua kokonaisuuden tahtoa. Kerhoissa kiistakysymyksiä ei ratkaistu sääntöjen perusteella, „*vaan taistelulla ja poistumisuhkauksella*”: niin sanoin „Kirjeessä toverille” *, nojaten siinä monien kerhojen kokemukseen yleensä ja meidän oman toimitus-kuusikkomme kokemukseen erikoisesti. Kerhojen kaudella sellainen ilmiö oli luonnollinen ja kiertämätön, mutta ei kenellekään pälkähtänyt päähän ylistää sitä, pitää sitä ihanteena, kaikki valittivat tuota hajanaisuutta, kaikki olivat siihen tuskaantuneet ja toivoivat hajallaan olevien kerhojen yhdistämistä määrättyyn muotoon valetuksi puoluejärjestöksi. Ja nyt, kun tämä yhdistäminen on tapahtunut, meitä kiskotaan taaksepäin, meitä kestitetään anarkistisella fraasilla — tarjoten sitä korkeimpina organisaatiokäsityksinä! Perhekuuntalais-kerholaisen oblomovilaisuuden väljään aamunuttuun ja kotitossuihin tottuneista henkilöistä tuntuvat määrättyyn muotoon valetut säännöt sekä ahtailta että rasittavilta, sekä alhaisilta että

* Ks. Teokset, 6. osa, ss. 215—235. *Toim.*

byrokraattisilta, sekä orjuuttavilta että ahdistavilta aatteellisen taistelun vapaalle „prosessille”. Herrasanarkismi ei käsitä, että määrättyyn muotoon valetut säännöt ovat välttämättömiä juuri ahtaiden kerhoyhteyksien korvaamiseksi laajalla puolueyhteydellä. Kerhon sisäiselle ja kerhojen väliselle yhteydelle ei tarvinnut eikä voitu antaa muotoa, sillä tämä yhteys perustui ystävyysväleihin tai vastuuvapaaseen ja perustelemattomaan „luottamukseen”. Puolueyhteys ei voi eikä saa perustua kumpaankaan niistä, sen on perustuttava nimenomaan *muodollisiin*, „byrokraattisesti” (holtittoman intelligentin näkökannalta) laadittuihin sääntöihin, joiden tiukka noudattaminen vain yksin varjelee meidät kerholaiselta omavaltaisuudelta, kerholaisilta oikuilta, kerholaisilta kahakointitavoilta, joita nimitetään vapaaksi aatteellisen taistelun „prosessiksi”.

Uuden „Iskran” toimitus lyö Aleksandrovia vastaan valtin viittaamalla opettavaisesti siihen, että „luottamus on arkaluontoinen asia, jota ei mitenkään voida hakata sydämiin ja päihin” (№ 56, liite). Toimitus ei ymmärrä, että juuri tuo luottamus-käsitteen, *pelkkää* luottamusta tarkoittavan käsitteen esittäminen paljastaa vieläkin kerran perusteellisesti sen herrasanarkismin ja organisatorisen hvostismin. Kun minä olin vain kerhon jäsen, joko toimitus-kuusikon tai „Iskra” järjestön jäsen, niin puolustellakseni esimerkiksi haluttomuuttani työskennellä Iksin kanssa minulla oli oikeus vedota pelkästään vain perustelemattomaan ja edesvastuutomaan epäluottamukseen. Kun tulin puolueen jäseneksi, niin minulla *ei ole oikeutta* vedota vain perustelemattomaan epäluottamukseen, sillä sellainen vetoaminen avaisi ovet selko selälleen kaikenlaisille vanhan kerholaisuuden oikuteluille ja kaikenlaisille omavaltaisuuksille; olen *velvollinen* perustelemaan „luottamukseni” tai „epäluottamukseni” muodollisella syyllä, siis vetoamalla johonkin asianomaisessa järjestyksessä säädettyyn ohjelmamme, taktiikkamme tai sääntöjemme asetukseen; velvollisuuteni on olla rajoittumatta edesvastuutomaan „luotan” tai „en luota”, olen velvollinen tunnustamaan *vastuunalaisuuden* koko puolueen edessä kaikista omista päätöksistäni ja yleensä puolueen jokaisen osan kaikista päätöksistä; olen velvollinen noudattamaan *muodollisesti määriteltä* tietä oman „epäluottamukseni” ilmaisemisessa sekä niiden katsantokantojen ja toivomusten toteuttamisessa, jotka tästä epäluottamuksesta

johtuvat. Olemme jo kohonneet *kerholaisen* edesvastuuttoman „luottamuksen” katsantokannasta *puolueen* katsantokannalle, joka vaatii noudattamaan luottamuksen ilmaisemisen ja *tarkastamisen* vastuuvollisia ja muodollisesti määriteltyjä tapoja, mutta toimitus kiskoo meitä taaksepäin ja nimittää hvostismiaan uudeksi organisatoriseksi katsantokannaksi!

Katsokaapa, miten meidän niin sanottu puoluetoimituksemme järkeilee kynäilijäryhmistä, jotka voisivat vaatia itselleen edustusta toimituksessa. „Me emme kiihdy, emme ala kirkua kurista”, opettavat meitä herrasanarkistit, jotka ovat aina ja kaikkialla katsoneet ylhäältä alas jonkinlaiseen siellä olevaan kuriin. Me näettekös joko „sovimme” (sic!) ryhmän kanssa, jos se vain on toimintakykyinen, tahii pidämme pilkkanamme sen vaatimuksia.

Mokomakin ylevä jalosukuisuus esiintyy tässä vulgääria „tehdasmaista” formalismia vastaan! Mutta todellisuudessa edessämme on kerholaisuuden uusittua fraseologiaa; sitä esittää puolueelle toimitus, joka tuntee, ettei se ole puolueelin, vaan vanhan kerhon palanen. Tämän kannan sisäinen valheellisuus johtaa kiertämättömästi *anarkistiseen* syvämielisyyteen, joka kohottaa sosialidemokraattisen järjestön *periaatteeksi* sen hajanaisuuden, joka sanoissa julistetaan farisealaisesti jo ylieletyksi. Ei tarvita minkäänlaista alimpien ja ylimpien puoluekollegioiden ja -elinten hierarkiaa — herrasanarkismista sellainen hierarkia näyttää hallintolaitosten, departementtien y.m.s. virastokeksinnöltä (ks. Axelrodin alakertakirjoitusta), — ei tarvita minkäänlaista osan alistumista kokonaisuudelle, ei tarvita minkäänlaista *puolueen* „sopimis”- tai rajankäyntitapojen „formaalista ja byrokraattista” määrittelemistä, tulkoon vanha kerholainen kahakointi pyhitetyksi fraaseilla järjestön „aito sosialidemokraattisista” tavoista.

Juuri tässä „tehtaan” koulun käynyt proletaari voi antaa ja hänen täytyy antaa opetusta anarkistiselle individualismille. Tietoinen työläinen on jo kauan sitten päässyt niistä kapaloista, jolloin hän kartteli intelligenttiä sellaisenaan. Tietoinen työläinen osaa pitää arvossa sitä runsaampaa tietomäärää, sitä laajempaa poliittista näköpiiriä, jonka hän löytää sosialidemokraatti-intelligenteiltä. Mutta sitä mukaa kuin meillä muodostuu *todellinen* puolue, täytyy tietoisien työläisen oppia erottamaan proletaarisen armeijan soturin

psykologia anarkistisella fraasilla keikaroivan porvarillisen intelligentin psykologiasta, täytyy oppia *vaatimaan* puolueen jäsenen velvollisuuksien täyttämistä ei vain rivijäseniltä, vaan myös „silmäntekeviltä”, täytyy oppia ottamaan vastaan hvostismi organisaatiokysymyksissä samanlaisella ylenkatseella kuin millä hän palkitsi muinoin hvostismin taktiikkakysymyksissä!

Kiinteässä yhteydessä girondismiin ja herrasanarkismiin on uuden „Iskran” kannan viimeinen luonteenomainen erikoisuus organisaatiokysymyksissä: se on *autonomismin* puolustaminen sentralismia vastaan. Nimenomaan sellainen periaatteellinen ajatus on (jos on*) huudoissa byrokratismista ja itsevaltiudesta, valituksissa „ansaitsemattomasta huomion puutteesta ei-iskralaisia kohtaan” (jotka edustajakokouksessa puolustivat autonomismia), koomillisissa kirkuksissa „nurkumattoman alistumisen” vaatimisen johdosta, katkerissa valituksissa „omavaltaisuuden” johdosta y.m.s., j.n.e. Jokaisen puolueen opportunistinen siipi suojaa ja puolustelee aina kaikenlaista takapajuisuutta, sekä ohjelmallista, taktillista että organisatorista takapajuisuutta. Uuden „Iskran” organisatorisen takapajuisuuden puolustaminen (hvostismi) on kiinteässä yhteydessä *autonomismin* puolustamiseen. Totta kyllä, vanha „Iskra” saattoi kolmivuotisella opetuksella autonomismin yleensä niin huonoon huutoon, että sen avoimeen puolustamiseen ryhtymistä uusi „Iskra” vielä häpeilee; se vielä vakuuttelee meille olevansa myötätuntoinen sentralismille, mutta todistaa sen vain sillä, että kirjoittaa sentralismi-sanan kursiivilla. Todellisuudessa arvostelun kevyin kosketus uuden „Iskran” „aito sosialidemokraattisen” (eikä anarkistisen?) quasi-sentralismin „periaatteisiin” paljastaa joka askeleella autonomismin katsantokannan. Eikö nyt ole jokaiselle ja kaikille selvää, että Axelrod ja Martov ovat kääntyneet organisaatiokysymyksissä Akimovin puolelle? Eivätkö he ole sitä itse juhallisesti tunnustaneet kuvaavilla sanoillaan „ansaitsemattomasta huomion puutteesta ei-iskralaisia kohtaan”? Ja eivätkö Akimov ja hänen ystävänsä puolustaneet puoluekokouksessamme juuri autonomismia?

Nimenomaan autonomismia (ellei anarkismia) puolustivat Martov ja Axelrod Liigan edustajakokouksessa, kun he

* Sivuutan tässä, kuten yleensäkin tässä luvussa, näiden huutojen „koop-taatio”-ajatuksen.

huvittavan innokkaasti todistelivat, että osan ei tule alistua kokonaisuuden alaiseksi, että osa on autonominen määritellensä suhteitaan kokonaisuuteen, että Ulkomaisen liigan säännöt, jotka määrittelevät nämä suhteet, ovat pätevät puolueen enemmistön tahdosta huolimatta, puoluekeskuksen tahdosta huolimatta. Nimenomaan autonomismia puolustaa nyt tov. Martov avoimesti myös uuden „Iskran” (№ 60) sivuilla kysymyksessä, joka koskee paikallisten komiteoiden jäsenten asettamista Keskuskomitean toimesta. En ryhdy puhumaan niistä lapsellisista sofismeista, joilla tov. Martov puolusti autonomismia Liigan edustajakokouksessa ja nyt puolustaa sitä uudessa „Iskrassa”*, — minulle on tärkeää panna tässä merkille selvä pyrkimys puolustaa autonomismia sentralismia vastaan sellaisena periaatteellisena piirteenä, joka on ominainen opportunistille organisaatiokysymyksissä.

Melkeinpä ainoana byrokratismi-käsitteen erittelemis-yrityksenä on „muodollis-demokraattisen periaatteen” (kirjoittajan kursivointi) ja „muodollis-byrokrattisen periaatteen” vastakkain asettaminen uudessa „Iskrassa” (№ 53). Tuossa vastakkain asettamisessa (valitettavasti yhtä kehittelemättömässä ja selvittämättömässä kuin viittaus ei-iskralaisiin) on totuuden jyvänen. Byrokratismi versus ** demokratismi, se onkin sentralismi versus autonomismi, se onkin vallankumouksellisen sosialidemokratian organisaatioperiaate sosialidemokratian opportunistien organisaatioperiaatteeseen nähden. Viimeksi mainittu pyrkii kulkemaan alhaalta ylös ja siksi vaatii kaikkialla, missä voidaan ja mikäli voidaan, autonomismia, „demokratismia”, joka menee (niillä, jotka ylenmäärin intoilevat) anarkismiin saakka. Ensin mainittu pyrkii lähtemään ylhäältä vaatien laajentamaan keskuksen oikeuksia ja valtuuksia osaan nähden. Hajaannuksen ja kerholaisuuden kaudella tällaisena keskuk-sena, jota vallankumouksellinen sosialidemokratia pyrki organisatorisesti pitämään lähtökohtanaan, oli välttämättömyyden pakosta eräs kerhoista, joka toimintansa ja vallankumouksellisen johdonmukaisuutensa vuoksi oli kaikkein vaikutusvaltaisin (kysymyksessä olevassa tapauksessa —

* Sääntöjen eri §:iä käsitellessään tov. Martov sivuutti juuri sen §:n, jossa puhutaan kokonaisuuden suhteesta osaan: Keskuskomitea „jaottelee puolueen voimat” (6. §). Voidaanko voimia jaotella siirtelemättä työntekijöitä komiteasta toiseen? Nohiin aakkosiin on tosiaan jotenkin epämurkava pysähtyä.

** versus — vastoin, suhteessa johonkin. *Toim.*

„Iskra” järjestö). Puolueen todellisen yhtenäisyyden palauttamisen kaudella ja vanhettuneiden kerhojen tässä yhtenäisyydessä hajallelaskemisen kaudella tällaisena keskuksena on välttämättömästi puolueen edustajakokous, joka on puolueen ylin elin; edustajakokous yhdistää mahdollisuuksien mukaan kaikki aktiivisten järjestöjen edustajat ja muodostaessaan keskuselimet (usein sellaisessa kokoonpanossa, joka enemmän tyydyttää puolueen edistyneimpiä kuin takapajuisia aineksia, enemmän miellyttää sen vallankumouksellista kuin opportunistista siipeä) tekee niistä ylimmän elimen seuraavaan edustajakokoukseen asti. Näin tapahtuu ainakin eurooppalaisilla sosialidemokraateilla, vaikkakin vähitellen, ei vaivatta, ei taistelutta eikä rettelöittä, tämä anarkisteille periaatteellisesti sietämätön tapa alkaa levitä myöskin sosialidemokratian raakalaisilla.

Mitä mielenkiintoisinta on panna merkille, että nuorimainitsemani opportunismin periaatteelliset piirteet organisaatiokysymyksissä (autonomismi, herras- eli intelligentti-anarkismi, hvostismi ja girondismi) havaitaan mutatis mutandis (vastaavine muunnoksineen) kaikissa sosialidemokraattisissa puolueissa koko maailmassa, missä vain on olemassa jakaantumista vallankumoukselliseen ja opportunistiseen siipeen (ja missäpä sitä ei olisi?). Erikoisen silmäänpistävästi se on tullut esiin nimenomaan aivan viime aikoina Saksan sosialidemokraattisessa puolueessa, kun Saksin 20. vaalipiirissä kärsitty vaalitappio (niin sanottu Göhren välikohtaus) * asetti päiväjärjestykseen puoluejärjestön periaatteet. Periaatteellisen kysymyksen herättämiseen mainitun välikohtauksen johdosta myötävaikutti erikoisesti saksalaisten opportunistien utteruus. Göhre (entinen pastori, tunnetun kirjan: „Drei Monate Fabrikarbeiter” ** kirjoittaja ja eräs Dresdenin puoluekokouksen „sankareista”) oli itse kiihkeä opportunisti, ja johdonmukaisten saksalaisten opportunistien äänenkannattaja „Sozialistische Monatshefte” („Sosialistinen Kuukausilehti”) ryhtyi heti häntä „suojelemaan”.

* Göhre oli valittu valtiopäiville Saksin 15. vaalipiiristä kesäkuun 16 p:nä 1903. mutta Dresdenin edustajakokouksen ** jälkeen hän luovutti valtuuskirjansa; Rozenovin kuoleman jälkeen avoimeksi jääneen 20. vaalipiirin valitsijat halusivat asettaa Göhren uudelleen ehdokkaaksi. Puolueen keskushallinto ja Saksin keskusagitaatiokomitea asettuivat vastustamaan ja omaamatta oikeutta virallisesti kieltää Göhren ehdokkuutta saivat kuitenkin aikaan sen, että Göhre kieltäytyi ehdokkuudesta. Vaaleissa sosialidemokraatit kärsivät tappion.

** — „Kolme kuukautta tehdastyöläisenä”. Toim.

Opportunismi ohjelmassa on luonnollisesti yhteydessä opportunistisiin taktiikassa ja opportunistisiin organisaatiokysymyksissä. „Uutta” katsantokantaa ryhtyi esittämään tov. Wolfgang Heine. Luonnehtiaksemme lukijalle tämän tyyppillisen intelligentin piirteet, joka oli liittynyt sosialidemokratiaan ja tuonut mukanaan opportunistisen ajattelutavan, on riittävää sanoa, että tov. Wolfgang Heine on vähän vähemmän kuin saksalainen tov. Akimov ja hiukkasen enemmän kuin saksalainen tov. Jegorov.

Toveri Wolfgang Heine lähti „Sosialistisessa Kuukausilehdessä” sotaretkelle yhtä suurella rytinällä kuin tov. Axelrod uudessa „Iskrassa”. Mitä maksaakaan jo yksistään kirjoituksen otsikko: „Demokraattisia huomautuksia Göhren välikohtauksen johdosta” („Sozialistische Monatshefte” № 4, huhtikuu). Ja sisältö oli yhtä jyrisevää. Tov. W. Heine nousee „vaalipiirin autonomian loukkaamista” vastaan, puolustaa „demokraattista periaatetta”, lausuu vastalauseensa sen johdosta, että „nimitetty päällystö” (s.o. puolueen keskushallinto) sekaantuu kansan toimittamaan vapaaseen edustajien valintaan. Tässä ei ole kysymys satunnaisesta välikohtauksesta, opettaa tov. W. Heine meitä, vaan yleisestä „*pyrkimyksestä byrokratismiin ja sentralismiin puolueessa*”, pyrkimyksestä, joka oli havaittavissa muka ennenkin, mutta nyt käy erikoisen vaaralliseksi. Täytyy „periaatteellisesti tunnustaa, että puolueen paikalliset elimet ovat sen elämän ylläpitäjiä” (plagiaatti tov. Martovin kirjasesta: „Vielä keran vähemmistönä”). Ei saa „ottaa tavaksi, että kaikki tärkeät poliittiset päätökset tulevat yhdestä keskuksesta”, täytyy varoittaa puoluetta „doktrinäärisestä politiikasta, joka kadottaa yhteyden elämään” (lainattu puolueen edustajakokouksessa pidetystä tov. Martovin puheesta, jossa hän sanoi, että „elämä ottaa omansa”). ..., „Jos tarkastellaan asioiden alkujuurta”, syventää tov. W. Heine perusteluaan, „jos jätetään syrjään henkilökohtaiset selkkaukset, jotka tässäkin, kuten aina, ovat näytelleet huomattavaa osaa, niin havaitsemme tässä katkeroitumisessa *revisionisteja* kohtaan (kursivointi on kirjoittajan, joka vihjaa nähtävästi käsitteiden eroavaisuuteen: taistelu revisionismia vastaan ja taistelu revisionisteja vastaan) pääasiassa puolueen virallisten henkilöiden epäluottamuksen „*sivullista ainesta*” kohtaan (W. Heine ei ole näköjään lukenut vielä kirjasta taistelusta piiritustilaa vastaan ja siksi käyttää englantilaisuutta: Out-

sidertum), perinnäistävän epäluottamusta siihen, mikä on epätavallista, persoonattoman laitoksen epäluottamusta siihen, mikä on yksilöllistä” (ks. Axelrodin ehdottamaa Liigan edustajakokouksen päätöslauselmaa yksilöllisen aloitekyvyn tukahduttamisesta), „sanalla sanoen sen saman pyrkimyksen, jonka me jo edellä luonnehdimme pyrkimykseksi byrokratismiin ja sentralismiin puolueessa”.

„Kuri”-käsite herättää tov. W. Heinessä yhtä ylevää suuttumusta kuin tov. Axelrodissakin. ....„Revisionisteja”, kirjoittaa hän, „moitittiin kurin puutteesta sen takia, että he kirjoittelivat „Sosialistiseen Kuukausilehteen” — äänenkannattajaan, jota ei haluttu edes tunnustaa sosialidemokraattiseksi, sillä se ei ole puolueen valvonnan alainen. Jo yksistään tämä „socialidemokraattinen”-käsitteen tyypistämisyritys, jo yksistään tämä kurin vaatiminen aatteellisen tuotannon alalla, jossa täytyy vallita ehdottoman vapauden” (muistakaa: aatteellinen taistelu on prosessi, mutta järjestön muodot ainoastaan muoloja), „on todistuksena pyrkimyksestä byrokratismiin ja yksilöllisyyden tukahduttamiseen”. Ja W. Heine peittoaa vielä kauan ja kaikin tavoin tätä sietämätöntä pyrkimystä luoda „yksi kaikkikäsittävä ja mahdollisimman keskitetty suuri järjestö, yksi taktiikka, yksi teoria”, peittoaa „ehdottomimpaan tottelemiseen” ja „sokeaan alistumiseen” tähtäävää vaatimusta, peittoaa „yksinkertaistettua sentralismia” j.n.e., j.n.e., kirjaimelleen „Axelrodin tapaan”.

W. Heinen herättämä kiista leimahti ilmiliikkiin, ja koska Saksan puolueessa minkäänlaiset rettelöimiset kooptaation vuoksi eivät sitä häirinneet, sillä saksalaiset Akimovit eivät ilmaise olemustaan ainoastaan edustajakokouksissa, vaan ilmaisevat sen myöskin jatkuvasti erikoisessa äänenkannattajassa, niin kiista johti pian ortodoksian ja revisionismin periaatteellisten pyrkimysten erittelemiseen organisatiokysymyksessä. Yhtenä vallankumouksellisen suunnan edustajana (jota syytettiin, tietysti kuten meilläkin, „diktaattorimaisuudesta”, „inkvisitiosta” ja muista kauheista asioista) esiintyi K. Kautsky („Neue Zeit”, 1904, № 28, kirjoitus „Wahlkreis und Partei” — „Vaalipiiri ja puolue”). W. Heinen kirjoitus, sanoo hän, „näyttää koko revisionistisen suunnan ajatuksenjuoksun”. Ei ainoastaan Saksassa, vaan myöskin Ranskassa ja Italiassa opportunistit ovat jyrkästi autonomismin kannalla, puoluekurin heikentämisen

kannalla, sen tyhjäksi tekemisen kannalla, kaikkialla heidän pyrkimyksensä johtavat *desorganisaatioon*, „demokraattisen periaatteen” vääristelemiseen *anarkismiksi*. „Demokratia ei ole vallan puuttumista”, opettaa K. Kautsky opportunisteja organisaatiokysymyksessä, „demokratia ei ole anarkiaa, vaan se on joukkojen valtaa valtuutettujensa yli erotukseksi vallan muista muodoista, jolloin kansan näennäiset palvelijat ovat todellisuudessa sen valtiaita”. K. Kautsky tarkastelee yksityiskohtaisesti opportunistisen autonomismin hajoitavaa merkitystä eri maissa, osoittaa, että nimenomaan „*porvarillisten ainesten joukon*” * liittyminen sosialidemokratiaan voimistaa opportunistia, autonomismia ja kurinrikkomispyrkimyksiä, muistuttaa yhä uudestaan, että nimenomaan „järjestö on se ase, jolla proletariaatti vapauttaa itsensä”, nimenomaan „järjestö on proletariaatille ominainen luokkataistelun ase”.

Saksassa, missä opportunisti on heikompi kuin Ranskassa ja Italiassa, „autonomiapyrkimykset ovat johtaneet toistaiseksi vain enemmän tai vähemmän pateettiseen deklamointiin diktaattoreja ja suuria inkvisiittoreita vastaan, pannaanjulistamisia ** ja keretteläisyyden etsiskelyjä vastaan, loputtomiin koukkuilemisiin ja rettelöihin, joiden erittelemineen johtaisi vain loputtomaan riitaan”.

Ei ole ihmeellistä, että Venäjällä, missä opportunisti on puolueessa vieläkin heikompi kuin Saksassa, autonomiapyrkimykset ovat synnyttäneet vähemmän aatteita ja enemmän „pateettista deklamointia” ja rettelöitä.

Ei ole ihmeellistä, että Kautsky tulee johtopäätökseen: „Tuskinpa missään muussa kysymyksessä kaikkien maiden revisionismi on niin yhdenlaatuinen sen kaikista muunnoksista, sen kaikesta kirjavuudesta huolimatta kuin juuri organisaatiokysymyksessä”. Ortodoksian ja revisionismin peruspyrkimykset tällä alalla K. Kautskykin määrittelee „hirmusanalla”: byrokratismi versus (vastoin) demokratismia. Meille sanotaan, kirjoittaa K. Kautsky, että kun puolueen hallinnolle annetaan oikeus vaikuttaa ehdokkaan valintaan (edustajaksi parlamenttiin) paikallisissa vaali-piireissä, niin se merkitsee „demokraattisen periaatteen

* K. Kautsky mainitsee esimerkkinä *Jaurèsin*. Sitä mukaa kuin tällaiset ihmiset kallistuivat opportunistiin, heistä „puoluekurin täytyi kiertämättömästi näyttää heidän vapaan henkilöllisyytensä sietämättömältä ahdistamiselta”.

** *Bannstrahl* — pannaanjulistus. Se on saksalainen vastine venäläisille sanoille: „piirtäystila” ja „poikkeuslait”. Se on saksalaisten opportunistien „hirmusana”.

häpeällistä loukkaamista, periaatteen, joka vaatii, että kaikki poliittinen toiminta kehittyisi alhaalta ylös, joukkojen itsenäisen toiminnan tietä, eikä ylhäältä alas, byrokraattista tietä... Mutta jos on jokin todella demokraattinen periaate, niin se on se, että enemmistöllä täytyy olla vallitseva asema vähemmistöön nähden eikä päinvastoin"... Edustajain valinta parlamenttiin mistä vaalipiiristä hyvänsä on tärkeä kysymys koko puolueelle kokonaisuudessaan, jonka juuri täytyykin vaikuttaa ehdokkaiden asettamiseen vaikkapa vain puolueen luottamusmiesten (Vertrauensmänner) kautta. „Kenestä tämä näyttää liian byrokraattiselta tai sentralistiselta, se yrittäköön ehdottaa, että ehdokkaat asetettaisiin yleensä koko puolueen kaikkien jäsenen (sämtliche Parteigenossen) välittömällä äänestyksillä. Kun kerran tämä on mahdotonta toteuttaa, niin turhaa on myös valittaa demokratismin puuttumista, kun mainitun tehtävän, kuten monet muutkin koko puoluetta koskevat tehtävät, täyttää yksi tai useampi puolue-elin". Saksan puolueen „tavanomaisen oikeuden" mukaisesti eri vaalipiirit olivat jo ennenkin „toverillisesti sopineet" puolueen hallinnon kanssa jonkin määrätyn ehdokkaan asettamisesta. „Mutta puolue on tullut jo liian suureksi sitä varten, että tämä vaihtelias tavanomainen oikeus olisi riittävä. Tavanomainen oikeus lakkaa olemasta oikeus, kun sitä ei enää tunnusteta miksiäkään itsestään selväksi asiaksi, kun sen säädösten sisältö ja vieläpä itse sen olemassaolokin asetetaan kyseenalaiseksi. Silloin käy ehdottoman välttämättömäksi antaa tälle oikeudelle tarkka sanamuoto, kodifioida se", ... siirtyä „järjestön tarkempaan säännöillä lujittamiseen" * (statutarische Festlegung) ja samalla sen tiukkuuden voimistamiseen (grössere Straffheit)".

Täten te näette toisessa tilanteessa sen saman taistelun puolueen opportunistisen ja vallankumouksellisen siiven välillä organisaatiokysymyksessä, sen saman selkkauksen autonomismin ja sentralismin välillä, demokratismin ja „bykrokratismin" välillä, järjestön ja kurin tiukkuuden heikentämispyrkimysten ja tiukkuuden voimistamispyrkimysten

* On mitä opettavaisinta verrata näitä K. Kautskyn huomautuksia, jotka koskevat vaihteluaasti tunnustetun tavanomaisen oikeuden vaihtamista virallisesti vahvistettuun sääntöihin perustuvaan oikeuteen, koko siihen „vaihdokseen", jota koko puolueemme yleensä ja toimitus erikoisesti kokevat puolueen edustajakokouksen ajoista lähtien. Vrt. V. I. Zaslitshin puhetta (Liigan edustajakokouksessa, s. 66 ja seur.), joka tuskin realisoi tapahtuvan vaihdoksen koko merkitystä.

välillä, häilyvän intelligentin ja lujan proletaarin psykologian välillä, intelligenttimäisen individualismin ja proletarisen yhteenkuuluvaisuuden välillä. Herää kysymys, miten tähän selkkaukseen suhtautui *porvarillinen demokratia* — ei se, jonka historia-veitikka on vasta luvannut jolloinkin näyttää salaisuutena tov. Axelrodille, vaan todellinen, reaalinen porvarillinen demokratia, jolla on myös Saksassa yhtä oppineita ja tarkkaavaisia edustajia kuin ovat meidän herrat osvobozhdenijelaiset? Saksan porvarillinen demokratia vastasi heti tähän uuteen kiistaan ja asettui heti jyrkästi — kuten Venäjälläkin, kuten aina, kuten kaikkialla — sosialidemokraattisen puolueen opportunistisen siiven puolelle. Saksalaisen pörssipääoman huomattava äänenkannattaja „Frankfurtin Lehti” kirjoitti jyrisevän pääkirjoituksen („Frankf. Ztg.”, 1904, 7 Apr., № 97, Abendblatt*), joka osoittaa, että häikäilemättömät kirjalliset varkaudet Axelrodilta muuttuvat suorastaan jonkinlaiseksi saksalaisen lehdistön taudiksi. Frankfurtin pörssin ankarat demokraatit ruoskivat sosialidemokraattisessa puolueessa vallitsevaa „itsevaltiutta”, „puoluediktaturia”, „puoluepäällystön itsevaltaista herruutta”, noita „pannaanjulistamisia”, joilla tahdotaan „ikäänkuin rangaista koko revisionismia” (muistakaa „väärä syytös opportunistista”), tuota „sokean tottelevaisuuden” vaatimusta, „tappavaa kuria”, „lakeijamaiseen alistumiseen” tähtäävää vaatimusta, puolueen jäsenten muuttamista „poliittisiksi ruumiiksi” (tämä on vielä paljon lujemmin sanottu kuin ruuvit ja rattaat!). „Kaikenlainen henkilöllinen omalaatuisuus”, sanovat pörssin ritarit suutuksissaan nähdessään sosialidemokratialla antidemokraattisen järjestyksen, „kaikenlainen yksilöllisyys täytyy näettekös tuomita, sillä se uhkaa johtaa ranskalaiseen järjestykseen, jaureslaisuuteen ja millerandismiin, kuten Zindermann suoraan sanoi esitelmöidessään tästä kysymyksestä” saksilaisten sosialidemokraattien puolue-edustajakokouksessa.

Siis mikäli uuden „Iskran” uusissa sanasissa organisaatiokysymyksestä on periaatteellista ajatusta, sikäli ei ole pienintäkään epäilystä siitä, etteikö tämä ajatus ole oppor-

* — „Frankfurtin Lehti”, 1904, huhtik. 7 pnä, № 97, iltajulkaisu. *Toim.*

tunistinen. Tämän johtopäätöksen vahvistaa myös vallankumoukselliseen ja opportunistiseen siipeen jakaantuneen puoluekokouksemme koko analyysi sekä *kaikkien* eurooppalaisten sosialidemokraattisten puolueiden esimerkki, joissa opportunisti ilmenee organisaatiokysymyksessä samanlaisissa pyrkimyksissä, samanlaisissa syytöksissä ja hyvin monesti myös samanlaisissa sanoissakin. Eri puolueiden kansalliset erikoisuudet ja poliittisten olojen erilaisuus eri maissa painavat tietenkin oman leimansa saaden aikaan sen, että saksalainen opportunisti ei ole lainkaan ranskalaisen, ranskalainen italialaisen eikä italialainen venäläisen kaltaista. Mutta kaikkien näiden puolueiden tärkeimmän jakaantumisen, vallankumoukselliseen ja opportunistiseen siipeen jakaantumisen samanlaatuisuus, opportunistin ajatuksenjuoksun ja pyrkimysten samanlaatuisuus organisaatiokysymyksessä esiintyy selvästi, mainitusta olojen erilaisuudesta huolimatta*. Radikaalisen intelligenssin edustajain runsaus meidän marxilaistemme ja sosialidemokraattiemme riveissä on tehnyt ja tekee kiertämättömäksi sen psykologian synnyttämän opportunistin ilmenemisen mitä erilaisimmilla aloilla ja mitä erilaisimmissa muodoissa. Me taistelimme opportunistia vastaan maailmankatsomuksemme peruskysymysten alalla, ohjelmakysymysten alalla, ja täydellinen erimielisyys päämäärissä johti kiertämättömästi lopulliseen rajankäyntiin liberaalien, jotka olivat pilanneet meidän legaalisen marxilaisuuden, ja sosialidemokraattien välillä. Me taistelimme opportunistia vastaan taktiikkakysymyksissä, ja erimielisyydet tovereiden Kritshevskin ja Akimovin kanssa näissä vähemmän tärkeissä kysymyksissä olivat luonnollisesti vain väliaikaisia eikä niitä seurannut mikään eri puolueiden muodostuminen. Meidän on nyt lyötävä Martovin ja Axelrodin opportunisti organisaatiokysymyksissä, jotka ovat tietysti vieläkin vähemmän peruskysymyksiä kuin ohjelma- ja taktiikkakysymykset,

* Kukaan ei nykyään epäile sitä, etteikö taktiikkakysymyksissä Venäjän sosialidemokraattien vanha jakaantuminen ekonomisteihin ja poliitikkoihin olisi samanlaatuista kuin koko kansainvälisen sosialidemokratian jakaantuminen opportunisteihin ja vallankumouksellisiin, vaikkakin erilaisuus toisaalta tovereiden Martynovin ja Akimovin ja toisaalta tovereiden von Vollmarin ja von Elmin tai Jaurésin ja Millerandin välillä on hyvin suuri. Aivan yhtä epäilemätöntä on perusjakaantumisen samanlaatuisuus myöskin organisaatiokysymyksessä huolimatta tavattoman suuresta olojen erilaisuudesta poliittisia oikeuksia vaille olevien ja poliittisesti vapaiden maiden välillä. Sangen kuvaavaa on, että kosketellessaan lyhyesti Kautskyn ja Heinen kiistaa (№ 64) periaatteellinen uuden „Iskran” toimitus *kiersi* pelokkaasti kysymyksen, joka koskee *kaiken* opportunistin ja kaiken ortodoksin *periaatteellisia* tendenssejä organisaatiokysymyksessä.

mutta jotka ovat nykyisellä ajankohdalla nousseet puolue-elämässämme etualalle.

Kun puhutaan taistelusta opportunistia vastaan, niin ei pidä milloinkaan unohtaa koko nykyisen opportunistin luonteenomaista piirrettä kaikilla ja kaikenlaisilla aloilla: sen epämääräisyyttä, löyhyyttä ja kiinnisaamisen vaikeutta. Itse luonteensa vuoksi opportunisti aina karttaa selvää ja peruuttamatonta kysymyksen asettelua, etsii samanlaiselta tuntuvaa, kiemurtelee kuin käärme kahden vastakkaisen katsantokannan välillä pyrkien olemaan „samaa mieltä” kummankin kanssa ja supistaen erimielisyytensä pieniin korjausehdotuksiin, epäilyksiin, hyviin ja viattomiin toivomuksiin y.m., y.m. Tov. Edv. Bernstein, opportunisti ohjelmakysymyksissä, „on samaa mieltä” puolueen vallankumouksellisen ohjelman kanssa, vaikkakin haluaisi varmaan sen „perinpohjaista reformoimista”, mutta katsoo sen ennenaikaiseksi, epätarkoituksenmukaiseksi, ei niin tärkeäksi kuin on „arvostelun” „yleisten periaatteiden” selvittäminen (jotka ovat pääasiassa epäkriittillistä periaatteiden ja sanasten lainailemista porvarilliselta demokratialta). Tov. von Vollmar, opportunisti taktiikkakysymyksissä, on myös suostuvainen vallankumouksellisen sosialidemokratian vanhaan taktiikkaan ja myöskin rajoittuu enimmäkseen deklamointiin, pieniin korjausehdotuksiin ja pieneen pilantekoon esittämättä lainkaan minkäänlaista selvää „ministeriläistä” taktiikkaa. Toverit Martov ja Axelrod, opportunistit organisaatiokysymyksissä, eivät myöskään suoranaisista kehoituksista huolimatta ole tähän asti antaneet minkäänlaisia selviä periaatteellisia teesejä, jotka voisivat tulla „vahvistetuiksi sääntöjen perustalla”; hekin haluaisivat, ehdottomasti haluaisivat meidän organisaatiosääntöjemme „perinpohjaista reformoimista” („Iskra” № 58, s. 2, palsta 3), mutta mieluummin he tarttuisivat aluksi „organisaation yleisiin kysymyksiin” (sillä meidän sääntöjemme, niiden 1. §:stä huolimatta kuitenkin sentralististen sääntöjen, perinpohjainen reformoiminen, joka suoritettaisiin uuden „Iskran” hengessä, johtaisi kiertämättömästi autonomismiin, mutta *periaatteellista* pyrkimystään autonomismiin tov. Martov ei tietenkään halua tunnustaa edes itselleenkään). Siksi heidän „periaatteellinen” kantansa organisaatiokysymyksessä loistaa sateenkaaren kaikin värein: etusijalla ovat viattomat mahtipontiset deklamoinnit

itsevaltiudesta ja byrokratismista, sokeasta tottelevaisuudesta, ruuveista ja rattaista, deklamoinnit, jotka ovat niin viattomia, että niissä voidaan vielä sangen vaikeasti erottaa todella periaatteellinen ajatus todella kooptaatioajatukselta. Mutta mitä etemmäksi metsään, sitä enemmän puita: vihatun „byrokratismiin” erittelemistä ja tarkkaa määrittelemistä tavoittelevat yritykset johtavat kiertämättömästi autonomismiin, „syventämis”- ja perustelemisyrietykset johtavat kiertämättömästi takapajuisuuden puolusteleminen, hvostismiin, girondistisiin fraaseihin. Vihdoin ainoana todella määriteltyä ja käytännössä sen vuoksi erikoisen selvästi esiintyvänä (käytäntö kulkee aina teorian edellä) periaatteena ilmestyy *anarkismin* periaate. Kurin pilkkaaminen — autonomismi — anarkismi, sellaiset ovat ne tikaput, joita meidän organisatorinen opportunistimme milloin laskeutuu, milloin taas nousee hypähtäen rapulta toiselle ja taitavasti välttää kaikenlaista periaatteidensa selvää määrittelemistä*. Aivan täsmälleen sama asteittaisuus havaitaan myöskin opportunistilla ohjelmassa ja taktiikassa: „ortodoksian”, oikeauskoisuuden, ahdasmielisyyden ja paikallaan seisomisen pilkkaaminen — revisionistinen „arvostelu” ja ministeriläisyys — porvarillinen demokratia.

Kiinteässä psykologisessa yhteydessä kurin vihaamiseen on se herkeämätön, venyvä *loukkaantumisen* nuotti, joka kaikuu yleensä kaikkien nykyisten opportunistien kaikissa kirjoitelmissa ja muun muassa meidän vähemmistöme kirjoitelmissa. Heitä vainotaan, heitä ahdistetaan, heitä lyödään ulos, heitä kiusataan, heitä näännytetään. Näissä

* Ken muistaa keskustelut I. §:stä, se näkee nyt selvästi, että tov. Martovin ja tov. Axelrodin I. §:ssä tekemä virhe sitä kehitettäessä ja syvennettäessä johtaa *kiertämättömästi* organisatoriseen opportunistiin. Tov. Martovin perusajatus — puolueeseen omin päinsä lukeutuminen — on nimenomaan valheellista „demokratismia”, puolueen alhaalta ylös rakentumisen ajatus. Sitävastoin minun ajatukseni on siinä mielessä „byrokraattinen”, että puolue rakentuu ylhäältä alas, puolueen edustajakokouksesta eri puoluejärjestöihin. Sekä porvarillisen intelligentin psykologia että anarkistiset fraasit kuin myöskin opportunistinen, hvostismihenkäinen syvämielisyyys — kaikki tuo hahmottui jo keskusteluissa I. §:stä. Tov. Martov puhuu „Piiritystilassa” (s. 20) „ajatus työn alkamisesta” uudessa „Iskrassa”. Se on totta siinä suhteessa, että hän ja Axelrod todella kehittävät ajatusta uuteen suuntaan alkaen I. §:stä. Onnettomuus on vain siinä, että tuo suunta on opportunistinen. Mitä pitemmälle he tulevat „työskentelemään” *siihen* suuntaan, mitä puhtaampaa tämä työ tulee olemaan kooptaatiorettelöistä, sitä syvemälle suohon he vajoavat. Tov. Plehanov näki tämän selvästi jo puolueen edustajakokouksessa, ja kirjoituksessaan „Mitä ei pidä tehdä?” hän toistamiseen varoitti heitä: olen, näettekö, valmis jopa kooptoiimaan teidät, mutta älkää vain menkö sitä tietä, joka vie ainoastaan opportunistiin ja anarkismiin. — Martov ja Axelrod eivät kuunnelleet hyvää neuvoa: kuinka? ei pidä mennä? pitäisikö yhtyä Leninin mieltäpiteeseen, että kooptaatio on vain rettelöimistä? Ei milloinkaan! Me näytämme hänelle, että olemme periaatteellisia ihmisinä — Ja näyttivät. Näyttivät kaikille silminnähtävästi, että mikäli heillä on uusia periaatteita, niin ne ovat opportunistin periaatteita.

sanasissa on paljon enemmän psykologista ja poliittista totuutta kuin näännytettäviä ja näännyttäjiä koskevan herttaisen ja sukkelan sanasutkauksen tekijä ehkä itse luuleekaan. Ottakaapa todellakin puoluekokouksemme pöytäkirjat, niin näette, että vähemmistöön kuuluvat kaikki vääryyttä kärsineet, kaikki ne, joita vallankumouksellinen sosialidemokratia on jolloinkin ja jostakin loukannut. Siinä ovat bundilaiset ja rabotshejedelolaiset, joita me „loukasimme” siinä määrin, että he poistuivat edustajakokouksesta, siinä ovat juzhnyirabotshilaiset, joita on verisesti loukattu järjestöjen surmaamisella yleensä ja heidän oman järjestönsä surmaamisella erikoisesti, siinä on tov. Mahov, jota loukattiin joka kerta, kun hän otti puheenvuoron (sillä säännöllisesti joka kerta hän saattoi itsensä häpeään), siinä ovat vihdoin tov. Martov ja tov. Axelrod, joita loukattiin „väärällä syytöksellä opportunistista” sääntöjen 1. §:n vuoksi ja tappiolla vaaleissa. Ja kaikki nämä karvaat loukkaukset eivät olleet satunnainen tulos sallimattomista virnailuista, hillittömistä esiintymisistä, kiihkeästä polemiikista, ovien paukuttamisesta ja nyrkin heristämisestä, kuten hyvin monet filisterit yhä vieläkin luulevat, vaan kiertämätön poliittinen tulos „Iskran” kaikesta kolmivuotisesta aatteellisesta työstä. Ellemme olleet noiden kolmen vuoden aikana vain soittaneet suutamme, vaan jos olimme esittäneet niitä vakaumuksia, joiden piti muuttua teoksi, niin emme voineet olla taistelematta edustajakokouksessa anti-iskralaisia ja „suota” vastaan. Ja kun me yhdessä tov. Martovin kanssa, joka taisteli eturiveissä avoimin kasvoin, olimme liiaksi loukanneet sellaista väen paljoutta, niin meidän tarvitsi enää hyvin vähän, vain hieman loukata tov. Axelrodia ja tov. Martovia, niin malja tuli kukkuroilleen. Määrä muuttui laaduksi. Tapahtui kieltämisen kieltäminen. Kaikki loukatut unohtivat keskinäiset kalavelkansa, heittäytyivät nyyhkyttäen toistensa syliin ja nostivat „kapinan” lipun „leninismiä vastaan” *.

Kapina on mainio asia, kun edistykselliset ainekset nousevat kapinaan taantumuksellisia aineksia vastaan. Kun vallankumouksellinen siipi nousee kapinaan opportunistista

* Tämä ihmeellinen sanonta kuuluu tov. Martoville („Piiritystila”, s. 68). Tov. Martov oli odottanut aikaa, jolloin hänen voimansa kasvaa viisinkertaiseksi, nostaakseen „kapinan” minua yhtä vastaan. Tov. Martov polemisoi taitamattomasti: hän tahtoo tuhota vastustajansa sillä, että puhuu tälle mitä suurimpia kohteliaisuuksia.

siipeä vastaan, niin se on hyvä. Kun opportunistinen siipi nousee kapinaan vallankumouksellista vastaan, niin se on paha.

Tov. Plehanovin täytyy osallistua tuohon pahaan juttuun niin sanoaksemme sotavankina. Hän yrittää „purkaa kiukuksiaan” siepaten jonkin „enemmistöä” kannattavan päätöslauselman tekijäin erillisiä kömpelöjä lauseita ja huudahtaa samalla: „Toveri Lenin poloinen! Hyviäpä ovat hänen ortodoksaaliset kannattajansa!” („Iskra” № 63, liite).

Ei, mutta tiedättekö, tov. Plehanov, jos minä olen köyhä poloinen, niin uuden „Iskran” toimitushan käy jo suorastaan kerjuulla. Niin köyhä poloinen kuin olenkin, en ole vielä joutunut niin täydelliseen kurjuuteen, että minun pitäisi sulkea silmäni näkemästä puolueen edustajakokousta ja etsiä aineistoa terävä-älyisyyteni harjoitteluksi komiteamiesten päätöslauselmista. Miten köyhä poloinen lienenkin, niin olen tuhat kertaa rikkaampi kuin ne, joiden kannattajat eivät satunnaisesti lausu yksitäisiä tai toisia kömpelöjä lauseita, vaan kaikissa kysymyksissä, sekä organisatorisissa, taktillisissa että ohjelmakysymyksissä, pitävät sitkeästi ja jyrkästi kiinni sellaisista periaatteista, jotka ovat vallankumouksellisen sosialidemokratian periaatteille vastakkaisia. Miten köyhä poloinen lienenkin, niin en ole joutunut vielä sellaiseen tilaan, että minun pitäisi *salata yleisöltä* tuollaisten kannattajain minulle esittämiä ylistelyjä. Mutta uuden „Iskran” toimituksen täytyy tehdä sellaista.

Tiedättekö, lukija, mikä on Venäjän sosialidemokraattisen työväenpuolueen Voronezhin-komitea? Ellette sitä tiedä, niin lukekaa puolueen edustajakokouksen pöytäkirjoja. Niistä saatte tietää, että tuon komitean suuntaa ilmaisevat täydellisesti tov. Akimov ja tov. Brucker, jotka taistelivat edustajakokouksessa koko linjalla puolueen vallankumouksellista siipeä vastaan ja jotka tulivat kymmeniä kertoja kaikkien taholta, tov. Plehanovista tov. Popoviin saakka, luetuiksi opportunistien joukkoon kuuluviksi. Ja tämä Voronezhin komitea lausuu tammikuun lehtisessään (№ 12, tammikuu, 1904):

„Meidän herkeämättä kasvavassa puolueessamme tapahtui viime vuonna suuri ja puolueelle tärkeä tapahtuma: kokoontui VSDTP:n — sen järjestöjen edustajien toinen edustajakokous. Puolueen edustajakokouksen koollekutsuminen on hyvin monimutkainen kysymys ja monarkistisissa oloissa hyvin vaarallinen ja vaikea asia, ja siksi ei ole

ihmeellistä, että edustajakokouksen koollekutsumistehtävää ei täytetty *likimainkaan täydellisesti* ja itse edustajakokous, vaikka se menikin aivan onnellisesti, ei tyydyttänyt kaikkia niitä vaatimuksia, joita puolue oli sille asettanut. Toverit, joiden tehtäväksi vuoden 1902 konferenssi (neuvottelukokous) oli antanut edustajakokouksen koollekutsumisen, joutuivat vangituiksi, ja *edustajakokouksen järjestivät henkilöt, jotka oli asettanut vain yksi Venäjän sosialidemokratian suunta — iskralainen suunta. Monia sosialidemokraattien järjestöjä, paitsi iskralaisia, ei oltu kutsuttu osallistumaan edustajakokouksen työhön: osittain tämän vuoksi edustajakokouksen tehtävä puolueen ohjelman ja sääntöjen laatimisessa tuli suoritettua tavattoman epätäydellisesti*, itse edustajakokouksen osanottajat tunnustavat säännöissä olevan suuria puutteellisuuksia, „jotka voivat johtaa vaarallisiin väärinkäsityksiin”. Edustajakokouksessa itse iskralaiset jakaantuivat kahtia ja monet meidän VSDTP:n huomattavat toimihenkilöt, jotka ennen näyttivät täydellisesti hyväksyvän „Iskran” toimintaohjelman, tunnustivat elämää vastamattomiksi monet sen katsantokannoista, joita toteuttivat *pääasiallisesti Lenin ja Plehanov*. Vaikkakin viimemainitut saivat edustajakokouksessa yliotteen, niin käytännöllisen elämän voima, reaalisen työn vaatimukset, työn, jonka riveissä seisovat myös kaikki ei-iskralaiset, oikaisevat nopeasti teoreetikkojen virheitä ja ovat jo tehneet edustajakokouksen jälkeen vakavia korjauksia. „*Iskra*” on paljon muuttunut ja lupaa kuunnella tarkkaavaisesti yleensä sosialidemokratian toimihenkilöiden vaatimuksia. Näin muodoin, vaikkakin *edustajakokouksen aikaansaannokset täytyy asettaa* seuraavan edustajakokouksen *tarkastettaviksi* ja, kuten on ilmeistä itse edustajakokouksen osanottajille, vaikka ne eivät ole tyydyttäviä *eivätkä siksi voi tulla puolueeseen eittämättöminä päätöksinä*, niin edustajakokous selvitti asioiden tilan puolueessa, antoi paljon aineistoa puolueen tulevalle teoreettiselle ja organisatoriselle toiminnalle ja oli valtavan suurena opettavaisena kokemuksena yleiselle puolueetyölle. Kaikki järjestöt tulevat *ottamaan huomioon* edustajakokouksen päätökset ja sen laatimat säännöt, mutta monet *pidättäytyvät pitämästä yksinomaan niitä ohjeenaan* niiden ilmeisen epätäydellisyyden vuoksi.

Käsittäen yleisen puolue työn koko tärkeyden Voronezhin komitea *reagoi* vilkkaasti kaikkiin edustajakokouksen järjestämistä koskeviin kysymyksiin. Se käsittää edustajakokouksen tapahtumien koko tärkeyden ja *tervehtii sitä käännettä, joka on tapahtunut „Iskrassa”,* josta on tullut Pää-äänenkannattaja (keskuslehti). Vaikka asioiden tila puolueessa ja Keskuskomiteassa ei meitä *vielä* tyydytäkään, niin uskomme, että yhteisin ponnistuksin vaikea puolueen järjestämistyö tulee täydellistetyksi. Väärien huhujen vuoksi Voronezhin komitea tiedoittaa tovereille, että ei voi olla puhettakaan Voronezhin komitean eroamisesta puolueesta. Voronezhin komitea ymmärtää mainiosti, miten vaarallisena esimerkkinä olisi työväenjärjestön, jollainen Voronezhin komitea on, eroaminen VSDTP:sta ja *minkälaisena moitteena se olisi puolueelle* ja kuinka epäedullista se olisi työväenjärjestöille, jotka saattaisivat seurata sellaista esimerkkiä. Meidän ei pidä luoda uusia kahtiajakaan-

tumisia, vaan pitää pyrkiä sitkeästi kaikkien tietoisten työläisten ja sosialistien yhdistämiseen yhteen puolueeseen. Ja toinen edustajakokous oli muuten sääntömääräinen eikä perustava. Puolueesta erottaminen voi tapahtua vain puolueoikeuden kautta, eikä millään järjestöllä, ei edes Keskuskomiteallakaan ole oikeutta erottaa jotain sosialidemokraattista järjestöä puolueesta. Eikä siinä kaikki, toisessa edustajakokouksessa hyväksyttiin sääntöjen kahdeksas pykälä, jonka mukaan jokainen järjestö on paikallisissa asioissaan autonominen (itsenäinen), ja siksi *Voronezhin komitealla on täysi oikeus toteuttaa elämässä ja puolueessa omia organisatorisia katsantokantojaan*".

Uuden „Iskran” toimitus, joka viittasi 61. numerossa tähän lehtiseen, julkaisi uudelleen lausunnon toisen, suuremmilla kirjasimilla ladotun osan; mutta ensimmäisen, petiitillä ladotun osan toimitus *katsoi paremmaksi jättää pois*. Kävi häpeäksi.

s) YHTÄ JA TOISTA DIALEKTIIKASTA. KAKSI KUMOUSTA

Luomalla yleissilmäyksen puoluekriisimme kehitykseen me havaitsemme helposti, että kummankin taistelevan puolen peruskokoonpano oli koko ajan sama pienin poikkeuksin. Se oli puolueemme vallankumouksellisen ja opportunistisen siiven välistä taistelua. Mutta tämä taistelu kävi mitä erilaisimpien vaiheiden kautta, ja jokaisen, joka haluaa saada selvyuden jo suureksi määräksi kasaantuneesta kirjallisuudesta, monista irrallisista huomautuksista, yhteydestään irti repäistyistä lainauksista, erillisistä syytöksistä y.m., y.m., on tunnettava tarkasti näiden jokaisen vaiheen erikoisuudet.

Luettelemme tärkeimmät vaiheet, jotka eroavat selvästi toisistaan: 1) Kiista sääntöjen 1. §:stä. Puhtaasti aatteellinen taistelu järjestön tärkeimmistä periaatteista. Me olemme Plehanovin kanssa vähemmistönä. Martov ja Axelrod ehdottavat opportunistisen sanamuodon ja joutuvat opportunistien syliin. 2) „Iskra” järjestön kahtiajakaantuminen Keskuskomitean jäsen ehdokkaiden listoja koskevassa kysymyksessä: Fomin vaiko Vasiljev viisikkoon, Trotski vaiko Travinski kolmikkoon. Me Plehanovin kanssa saamme

enemmistön (yhdeksän seitsemää vastaan) — osaksi juuri sen vuoksi, että olimme vähemmistönä 1. §:ssä. Martovin kokoomus opportunistien kanssa vahvasti käytännössä kaikki epäilykseni, joita Organisaatiokomitean vuoksi sattunut välikohtaus oli aiheuttanut. 3) Väittelyjen jatkuminen sääntöjen yksityiskohdista. Taaskin opportunistit pelastavat Martovin. Me olemme jälleen vähemmistönä ja puolustamme vähemmistön oikeuksia keskuksissa. 4) Äärimmäisten opportunistien seitsikko poistuu edustajakokouksesta. Me olemme enemmistönä ja voitamme vaaleissa kokoomuksen (iskralaisen vähemmistön, „suon” ja anti-iskralaisten kokoomuksen). Martov ja Popov kieltäytyvät paikoista meidän kolmikoissamme. 5) Rettelöinti kooptaatiosta edustajakokouksen jälkeen. Anarkistisen käytöksen ja anarkistisen fraasin valloilleen pääseminen. Vähimmän lujat ja varmat ainekset „vähemmistössä” saavat yliotteen. 6) Plehanov siirtyy kahtiajakaantumisen välttämiseksi „kill with kindness” politiikkaan. „Vähemmistö” miehittää Päääänenkannattajan toimituksen ja Neuvoston sekä rynnäköi kaikilla voimillaan Keskuskomiteaa. Rettelöinti tunkeutuu edelleen kaikkialle. 7) Ensimmäinen rynnäkö Keskuskomiteaa vastaan on torjuttu. Rettelöinti näyttää alkavan jonkin verran vaimeta. Käy mahdolliseksi käsitellä verrattain rauhallisesti kahta puhtaasti aatteellista, puoluetta syvästi askarruttavaa kysymystä: a) minkälainen poliittinen merkitys ja selitys on sillä puolueemme jakaantumisella „enemmistöön” ja „vähemmistöön”, joka muodostui toisessa edustajakokouksessa ja astui kaikkien vanhojen jakaantumisten tilalle? b) minkälainen on uuden „Iskran” organisaatiokysymyksessä ottaman uuden kannan periaatteellinen merkitys?

Näitä jokaista vaihetta luonnehtii oleellisesti erilainen taistelusuhdanne ja rynnäkön välitön tarkoitus; jokainen vaihe on niin sanoaksemme eri ottelu yhdessä yleisessä sotaretkessä. Ei voida ymmärtää mitään taistelustamme, ellei tutkita jokaisen ottelun konkreettista tilannetta. Tutkituamme sen me näemme selvästi, että kehitys todella tapahtuu dialektisesti, ristiriitojen kautta: vähemmistö muuttuu enemmistöksi, enemmistö vähemmistöksi; kumpikin puoli siirtyy puolustuksesta hyökkäykseen ja hyökkäyksestä puolustukseen; aatteellisen taistelun lähtökohta (1. §) „kielletään”, ja sen tilalle tulee kaikkialle tunkeutuva

rettelöinti*, mutta sitten alkaa „kieltämisen kieltäminen” ja „sopien” jotenkuten eri keskuksissa jumalan antaman vaimon kanssa, me palaamme pelkästään aatteellisen taistelun lähtökohtaan, mutta tämä „teesi” on jo rikastettu „antiteesin” kaikilla seurauksilla ja on muuttunut korkeimmaksi synteeksi, jolloin erillinen, satunnainen virhe l. §:ssä on kasvanut opportunististen katsantokantojen quasi-systeemiksi organisaatiokysymyksessä, jolloin tämän ilmiön yhteys puolueemme perusjakoon vallankumoukselliseen ja opportunistiseen siipeen esiintyy kaikille yhä havainnollisemmin. Sanalla sanoen — ei vain kaura kasva Hegelin mukaan, vaan Venäjän sosialidemokraatitkin käyvät keskenään sotaa samoin Hegelin mukaan.

Mutta suurenmoista Hegelin dialektiikkaa, jonka marxilaisuus omaksui asettaen sen jaloilleen, ei saa koskaan sekoittaa puolueen vallankumoukselliselta siiveltä opportunistiselle siivelle loikkaavien poliittisten toimihenkilöiden äkkikäännösten vulgääriin puolusteluun, vulgääriin tapaan sotkea yhteen läjään erillisiä lausuntoja, yhtenäisen prosessin eri vaiheiden kehityksen yksityisiä momenteja. Todellinen dialektiikka ei puolustele henkilökohtaisia virheitä, vaan tutkii välttämättömiä käännteitä todistaen niiden välttämättömyyttä kehityksen kaikessa konkreettisuudessa tehdyn mitä seikkaperäisimmän tutkimisen perusteella. Dialektiikan perusväittäjä kuuluu: abstraktista totuutta ei ole, totuus on aina konkreettinen... Tätä suurenmoista Hegelin dialektiikkaa ei saa sekoittaa myöskään siihen typerään elämänviisauteen, joka ilmaistaan italialaisella sananparrella: mettere la coda dove non va il capo (pujottaa saparo sinne, minne kärsä ei mahdu).

Puoluetaistelumme dialektisen kehityksen tulos juontuu kahteen kumoukseen. Puolueen edustajakokous oli todellinen kumous, kuten tov. Martov aivan oikein mainitsi kirjoituksessaan „Vielä kerran vähemmistönä”. Oikeassa ovat myöskin ne vähemmistön pilkkakirveet, jotka sanovat: vallankumoukset panevat maailman liikkeelle, ja siksi me teimmekin vallankumouksen! He tekivät todellakin edustajakokouksen jälkeen vallankumouksen; totta on yleensä

---

* Rettelöinnin ja periaatteellisen erimielisyyden välisen rajan vetämistä koskeva vaikea kysymys ratkeaa nyt itsestään: kaikki se, mikä kuuluu kooptaatioon, on rettelöä; kaikki se, mikä kuuluu edustajakokouksessa käydyin taistelun erittelemiseen, klistoihin l. §:stä ja opportunistisiin ja anarkistisiin kääntymisistä, on periaatteellista erimielisyyttä.

puhuen sekin, että vallankumoukset panevat maailman liikkeelle. Mutta jokaisen konkreettisen vallankumouksen konkreettinen merkitys ei tule vielä tällä yleisellä lauseella määrittelyksi: on vallankumouksia, jotka ovat taantumuksen tapaisia, käyttäksämme unhoittumattoman tov. Mahovin unhoittumatonta sanontaa. Täytyy tietää, oliko reaalisena voimana, joka suoritti kumouksen, puolueen vallankumouksellinen vai opportunistinen siipi, täytyy tietää, innoittivatko taistelijoita vallankumoukselliset vai opportunistiset periaatteet, jotta voidaan määrittellä, onko tämä tai tuo konkreettinen vallankumous pannut „maailmaa” (puoluetamme) liikkumaan eteenpäin vaiko taaksepäin.

Puoluekokouksemme oli Venäjän vallankumouksellisen liikkeen koko historiassa ainutlaatuinen ja ennenkuulumaton ilmiö. Ensi kerran onnistui konspiratiivisen vallankumouksellisen puolueen tulla pois maanalaisuuden pimennosta päivänvaloon ja näyttää kaikille ja jokaiselle sisäisen puoluetistelumme koko kulku ja tulos, puolueemme ja sen jokaisen vähänkin huomattavan osan koko piirteet ohjelma-, taktiikka- ja organisaatiokysymyksissä. Ensi kertaa meidän onnistui vapautua kerholaisen holtittomuuden ja vallankumouksellisen poroporvarillisuuden perinnäistavoista, koota yhteen kymmeniä mitä erilaisimpia ryhmiä, jotka monessa tapauksessa olivat hurjan vihamielisiä toisilleen, joita yhdisti yksinomaan vain aatteen voima ja jotka olivat valmiit (periaatteessa valmiit) uhraamaan kaikki ja kaikenlaiset ryhmäerikoisuutensa sekä ryhmäitsenäisyytensä suuren, meillä todellisuudessa ensi kertaa luotavan kokonaisuuden, puolueen hyväksi. Mutta politiikassa ei anneta uhreja ilmaiseksi, vaan ne otetaan taistelulla. Taistelu järjestöjen lakkauttamiseksi oli kiertämättömästi tavattoman ankara. Avoimen vapaan taistelun raikas tuuli muuttui vihuriksi. Tämä vihuri lakaisi — ja se oli mainiota, että lakaisi! — poikkeuksetta kaikki ja kaikenlaiset kerholaisten pyrkimysten, tunteiden ja perinteiden jätteet luoden ensi kerran todella puolueen toimihenkilökollegiot.

Mutta toista on itsensä nimittäminen ja toista — olla nimensä arvoinen. Toista on kerholaisuuden uhraaminen periaatteessa puolueen hyväksi ja toista on omasta kerhostaan luopuminen. Raikas tuuli osoittautui vielä liian raikkaaksi niille, jotka olivat tottuneet ummehtuneeseen poroporvarillisuuteen. „Puolue ei kestänyt ensimmäistä kongres-

siaan”, kuten тов. Martov aivan oikein sanoi (vahingossa aivan oikein sanoi) kirjassaan „Vielä kerran vähemmistönä”. Katkeroituminen järjestöjen lakkauttamisen vuoksi oli liian voimakas. Raivoisa vihuri nosti pinnalle kaiken loan meidän puoluevirtamme pohjasta, ja tuo loka sai yliotteen. Vanha kuivettunut kerholaisuus pääsi voitolle vielä nuoresta puoluekantaisuudesta. Lujitettuaan itsensä Akimovin antamalla satunnaisella saaliilla puolueen hajallelyöty opportunistinen siipi sai — väliaikaisesti tietenkin — voiton vallankumouksellisesta siivestä.

Tulokseksi saatiin uusi „Iskra”, jonka oli pakko kehittää ja syventää virhettä, jonka sen toimittajat olivat puolueen edustajakokouksessa tehneet. Vanha „Iskra” oli opettanut vallankumouksellisen taistelun totuuksia. Uusi „Iskra” opettaa poroporvarillista viisautta: myöntöväisyyttä ja sopuisuutta. Vanha „Iskra” oli taistelevan ortodoksaalisuuden äänenkannattaja. Uusi „Iskra” tarjoilee meille opportunistimin röyhtäyksiä — pääasiassa organisaatiokysymyksissä. Vanha „Iskra” oli ansainnut sekä venäläisten että länsieurooppalaisten opportunistien vihamielisyyden kunnian. Uusi „Iskra” on „viisastunut” ja lakkaa pian häpeilemästä ylistyksiä, joita äärimmäiset opportunistit sille auliisti lähettävät. Vanha „Iskra” kulki horjumatta päämääräänsä kohti, eikä sen sana ollut toista kuin teko. Uudessa „Iskrassa” sen kannan sisäinen vaihteellisuus synnyttää kiertämättömästi — vieläpä kenenkään tahdosta ja tajunnasta riippumatta — poliittista teeskentelyä. Se pitää melua kerholaisuutta vastaan verhotakseen kerholaisuuden voittoa puoluekantaisuudesta. Se tuomitsee farisealaisesti kahtiajakaantumisen, ikäänkuin voitaisiin ajatella jotakin muuta keinoa kahtiajakaantumisesta vastaan jossain määrin järjestyneessä jossain määrin puolueessa kuin vähemmistön alistuminen enemmistön tahtoon. Se puhuu vallankumouksellisen yleisen mielipiteen huomioonottamisen välttämättömyydestä ja, peitellen Akimovien ylistyksiä, pikkumaisesti juoruilee puolueen vallankumouksellisen siiven komiteoista*. Mikä häpeä! Kuinka he ovat häväisseet meidän vanhan „Iskramme”!

---

* Tätä mieluistaa askartelua varten on kehittynyt jo stereotyyppinen muoto: meidän oma kirjeenvaihtajamme X kirjoittaa Y:n enemmistökomiteasta, että se on käyttäytynyt huonosti vähemmistöön kuuluvaa toveri Z:tä kohtaan.

Askel eteenpäin, kaksi askelta taaksepäin... Sellaista tapahtuu sekä yksilöiden elämässä että kansakuntien historiassa kuin myöskin puolueiden kehityksessä. Olisi mitä rikollisinta heikkoluontoisuutta, jos hetkeäkään epäiltäisiin vallankumouksellisen sosialidemokratian, proletarisen järjestön ja puoluekurin periaatteiden kiertämätöntä ja täydellistä voittoa. Olemme voittaneet jo hyvin paljon, meidän on edelleenkin taisteltava menettämättä rohkeuttamme vastoinkäymisten aikana, taisteltava lujina, halveksien kerholaisen kahakoimisen poroporvarillisia tapoja, ja viimeiseen saakka suojeltava niin kovin ponnistuksin aikaansaattua Venäjän kaikkien sosialidemokraattien yhtenäistä puolueyhteyttä sekä pyrittävä sitkeällä ja järjestelmällisellä työllä siihen, että kaikki puolueen jäsenet ja etenkin työläiset tulevat täydellisesti ja tietoisesti tutustumaan puoluevelvollisuuksiin, II puoluekokouksessa käytyyn taisteluun, erimielisyyksiemme kaikkiin syihin ja vaiheisiin, opportunismmin koko turmiollisuuteen, opportunismmin, joka yhtä avuttomana antautuu porvarillisen psykologian edessä, yhtä epäkriittillisesti omaksuu porvarillisen demokratian katsantokannan, yhtäläillä tylsentää proletariaatin luokkataistelun asetta organisaatiotehtävien alalla kuin ohjelmamme ja taktiikkamme alalla.

Proletariaatilla ei ole valtataistelussa muuta asetta kuin organisaatio. Ollen porvarillisessa maailmassa anarkistisen kilpailun herruuden pirstoma, pääoman hyväksi tekemänsä epävapaaan työn painama, alituisesti syöstynä täydellisen kurjuuden, villiintymisen ja rappeutumisen „pohjalle”, proletariaatti voi tulla ja se tulee ehdottomasti voittamattomaksi mahdiksi vain siten, että marxilaisuuden periaatteiden mukaisesti tapahtuvaa sen aatteellista yhdistämistä lujitetaan aineellisella järjestöyhtenäisyydellä, joka liittää miljoonat työtätekevät työväenluokan armeijaksi. Tämän armeijan edessä ei kestä Venäjän itsevaltiuden raihnaantunut valta eikä kansainvälisen pääoman raihnaantuva valta. Minkäänlaisista mutkista ja taka-askelistä huolimatta, nykyisen sosialidemokratian girondistien opportunistisista fraaseista huolimatta, takapajuksen kerholaisuuden omahyväisestä ylistelystä huolimatta, *intelligentti*-anarkismin iskusanoista ja hälinästä huolimatta tämä armeija tulee liittämään rivinsä yhä lujemmin yhteen.

Liite

VÄLIKOHTAUS TOV. GUSEVIN JA TOV. DEUTSCHIN VÄLILLÄ

Tämä välikohtaus on kiinteässä yhteydessä niin sanottuun „vääraän” (tov. Martovin sanonnan mukaan) ehdokaslistaan, josta mainittiin tovereiden Martovin ja Staroverin kirjeessä, joka on esitetty j-pykälässä. Välikohtaus oli seuraava. Tov. Gusev ilmoitti tov. Pavlovitshille, että tuon ehdokaslistan, jossa olivat tovereiden Steinin, Jegorovin, Popovin, Trotskin ja Fominin nimet, oli antanut hänelle, Guseville, tov. Deutsch (tov. Pavlovitshin „Kirje”, s. 12). Tov. Deutsch syytti tov. Gusevia tämän ilmoituksen johdosta „tahallisesta parjauksesta”, ja toverillinen sovinto-oikeus katsoi tov. Gusevin „ilmoituksen” „vääräksi” (ks. oikeuden päätöslauselmaa, „Iskra” № 62). Sen jälkeen, kun „Iskran” *toimitus* oli julkaissut oikeuden päätöksen, *tov. Martov* (eikä enää *toimitus*) painatti erillisen lehtisen otsikolla: „Toverillisen sovinto-oikeuden päätös”, jossa hän julkaisi uudestaan kokonaisuudessaan ei vain oikeuden päätöksen, vaan myöskin täydellisen selostuksen kysymyksen käsittelystä sekä *oman jälkilauseensa*. Tässä jälkilauseessa tov. Martov muun muassa sanoo „häpeälliseksi” „ryhmätaistelun hyväksi tehtyä ehdokaslistan väärennystä”. Tähän lehtiseen vastasivat II puoluekokouksen edustajat toverit Ljadov ja Gorin lehtisellä, jonka otsikkona oli: „Neljäs henkilö sovinto-oikeudessa”, jossa he „lausuvat päättävän vastalauseensa sen johdosta, että tov. Martov julkeaa mennä oikeuden päätöksiä pitemmälle syyttämällä tov. Gusevia rumista vaikutteista”, silloin kun oikeus katsoi, että tahallista parjausta ei ollut tapahtunut, sekä totesi päätöksessään vain sen, että tov. Gusevin ilmoitus oli ollut väärä. Toverit Gorin ja Ljadov seikkaperäisesti selittävät,

että tov. Gusevin ilmoitus oli voinut johtua aivan luonnollisesta virheestä, ja luonnehtivat „kelvottomaksi” tov. Martovin käyttäytymisen, joka itse on tehnyt (ja edelleenkin tekee lehtisessään) joukon virheellisiä ilmoituksia, kun hän mielivaltaisesti syyttää tov. Gusevia rumasta aikeesta. Rumaa aikomusta, sanovat he, siinä yleensä ei voinut ollakaan. Siinä, ellen erehdy, on kaikki „kirjallisuus” tästä kysymyksestä, jonka selittämisessä katson olevani velvollinen auttamaan.

Ennen kaikkea on välttämätöntä, että lukija olisi täydellisesti selvillä tämän ehdokaslistan (jäsen ehdokkaista Keskuskomiteaan) syntymisen ajasta ja olosuhteista. Kuten olen jo aikaisemmin tekstissä maininnut, „Iskra” järjestö neuvotteli edustajakokouksessa sellaisesta Keskuskomitean ehdokaslistasta, jonka se voisi yhteisesti esittää edustajakokoukselle. Neuvottelu päättyi mielipiteiden jakaantumiseen; „Iskra” järjestön enemmistö hyväksyi ehdokaslistan: Travinski, Glebov, Vasiljev, Popov ja Trotski, mutta vähemmistö ei halunnut antaa perään ja piti kiinni ehdokaslistasta: Travinski, Glebov, Fomin, Popov ja Trotski. „Iskra” järjestön molemmat osat eivät kokoontuneet enää yhdessä sen kokouksen jälkeen, jossa nämä ehdokaslistat esitettiin ja jossa niistä äänestettiin. Kumpikin osa alkoi edustajakokouksessa vapaan agitaation tahtoen ratkaista niitä erottavan kiistakysymyksen koko puoluekokouksen äänestyksellä ja pyrkien saamaan puolelleen mahdollisimman suuren määrän edustajia. Tämä vapaa agitaatio edustajakokouksessa saattoi heti ilmi sen poliittisen tosiasian, jonka olen niin seikkaperäisesti eritellyt tekstissä, nimittäin: iskralaisen vähemmistön (Martovin ollessa etunenässä) välttämättömyyden nojautua „keskustaan” (suohon) ja anti-iskralaisiin saadakseen voiton meistä. Se oli välttämätöntä siksi, että edustajain valtava enemmistö, joka puolusti johdonmukaisesti „Iskran” ohjelmaa, taktiikkaa ja järjestösuunnitelmia anti-iskralaisten ja „keskustan” rynnäköä vastaan, asettui hyvin nopeasti ja hyvin lujasti meidän puolellemme. 33 edustajasta (täsmällisemmin: äänestä), jotka eivät kuuluneet anti-iskralaisiin eivätkä „keskustaan”, me voitimme hyvin nopeasti itsellemme 24 ja solmimme heidän kanssaan „suoranaisen sopimuksen”, muodostimme „kiinteän enemmistön”. Toveri Martov sitä vastoin sai kaikkiaan vain yhdeksän ääntä; voittoa varten

hänelle olivat välttämättömiä kaikki anti-iskralaisten ja „keskustan” äänet, joiden ryhmien kanssa hän saattoi kulkea yhdessä (niin kuin sääntöjen ensimmäisessäkin pykälässä), saattoi „muodostaa kokoomuksen”, s.o. saada niiden tuen, mutta *ei voinut* solmia suoranaista sopimusta, ei voinut tehdä sitä nimenomaan siksi, että koko edustajakokouksen aikana hän oli taistellut näitä ryhmiä vastaan yhtä kiivaasti kuin mekin. Siinä olikin tov. Martovin aseman tragikoomillisuus! Tov. Martov haluaa nujertaa minut kirjoittamassaan „Piiritystilassa” murhaavan myrkyllisellä kysymyksellä: „kunnioittaen pyydämme tov. Leniniä vastaamaan suorasti kysymykseen: *kenelle* „Juzhnyi rabotshi” oli edustajakokouksessa sivullinen?” (s. 23, huom.). Vastaan kunnioittavasti ja suoraan: se oli sivullinen suhteessa tov. Martoviin. Todistus: minä solmin hyvin nopeasti suoranaisen sopimuksen iskralaisten kanssa, mutta tov. Martov ei solminut eikä voinut solmia suoranaista sopimusta enempää „Juzhnyi rabotshin” kuin tov. Mahovin ja tov. Bruckerin kanssa.

Vasta sitten, kun on tehnyt itselleen selväksi tämän poliittisen tilanteen, voi ymmärtää, missä on surullisenkuuluisaa „väärää” ehdokaslistaa koskevan kipeän kysymyksen „naulankanta”. Kuvitelkaa konkreettisesti asianlaita: „Iskra” järjestö jakaantui kahtia, ja me agitoimme vapaasti edustajakokouksessa puolustaen omia ehdokaslistojamme. Tämän puolustamisen yhteydessä näitä listoja yhdistellään monissa yksityis keskusteluissa sadoilla eri tavoilla, viisikon sijasta ehdotetaan kolmikkoa, esitetään kaikenlaisia ehdokkaiden vaihtamisia toisiin. Minä esimerkiksi muistan hyvin, että enemmistön yksityis keskusteluissa esitettiin ja sitten, käsittelyn ja kiistojen jälkeen, hylättiin tovereiden Rusovin, Osipovin, Pavlovitshin ja Dedovin⁸⁵ ehdokkuus. On hyvin mahdollista, että esitettiin toisiakin, minulle tuntemattomia ehdokkaita. Jokainen edustajakokouksen edustaja lausui keskusteluissa mielipiteensä, teki muutosehdotuksia, väitteli j.n.e. On tavattoman vaikeaa olettaa, että näin tapahtui vain enemmistön keskuudessa. Vieläpä on epäilemätöntäkin, että vähemmistön keskuudessa tapahtui samoin, sillä heidän alkuperäinen viisikkonsa (Popov, Trotski, Fomin, Glebov ja Travinski) muutettiin sitten, kuten tovereiden Martovin ja Staroverin kirjeestä näimme, kolmikoksi: Glebov, Trotski ja Popov, mutta Glebov

ei heitä miellyttänyt, ja he panivat mielellään hänen sijalleen Fominin (ks. tovereiden Ljadovin ja Gorinin lehtistä). Ei pidä unohtaa, että rajat niiden ryhmien välille, joihin kirjaseini tekstissä edustajakokouksen edustajat jaottelen, olen vetänyt post factum* tehdyn analyysin perusteella: todellisuudessa nämä ryhmät vasta hahmottuivat vaalien edellä harjoitetussa agitaatiossa ja mielipiteiden vaihto tapahtui edustajain välillä aivan vapaasti; minkäänlaista „muuria” ei välillämme ollut, ja jokainen keskusteli minkä edustajan kanssa hyvänsä, kenen kanssa vain halusi yksityisesti keskustella. Siinä ei ole kerrassaan mitään ihmeellistä, että tällaisessa tilanteessa kaikenlaisten yhdistelmien ja ehdokaslistojen joukossa ilmestyi „Iskra” järjestön vähemmistön ehdokaslistan (Popov, Trotski, Fomin, Glebov ja Travinski) rinnalle ehdokaslista: Popov, Trotski, Fomin, Stein ja Jegorov, ehdokaslista, joka ei paljoakaan eronnut edellisestä. Tällaisen ehdokasyhdistelmän syntyminen oli mitä luonnollisinta, sillä meidän ehdokkaamme, Glebov ja Travinski, olivat selvästi epämieluisia „Iskra” järjestön vähemmistölle (ks. heidän kirjettään tekstissä j-pykälässä, jossa he poistavat kolmikosta Travinskin ja sanovat Glebovista suoraan, että hänen jättämisensä listalle on kompromissi). Organisaatiokomitean jäsenten Steinin ja Jegorovin asettaminen Glebovin ja Travinskin sijalle oli aivan luonnollista, ja olisi ollut kummallista, ellei kenellekään puolueen vähemmistön edustajalle olisi tullut mieleen ajatus tällaisesta vaihtamisesta.

Tarkastelkaamme nyt kahta seuraavaa kysymystä: 1) keneltä oli lähtöisin ehdokaslista: Jegorov, Stein, Popov, Trotski ja Fomin? sekä 2) miksi tov. Martov suuttui kovasti siitä, kun otaksuttiin, että hän oli laatinut tuon ehdokaslistan? *Täsmällisen* vastauksen antamiseksi ensimmäiseen kysymykseen pitäisi suorittaa edustajakokouksen kaikkien edustajain kysely. Nyt se on mahdotonta. Erikoisesti pitäisi saada selville, ketkä puolueen vähemmistöön (ei pidä sekoittaa sitä „Iskra” järjestön vähemmistöön) kuuluvista edustajista olivat kuulleet edustajakokouksessa ehdokaslistoista, jotka saivat aikaan „Iskra” järjestön kahtiajakaantumisen? miten he suhtautuivat „Iskra” järjestön enemmistön ja vähemmistön kumpaankin ehdokaslistaan?

* — jälkeenkäin. *Toim.*

olivatko he esittäneet tai kuulleet jonkinlaisia olettamuksia tai mielipiteitä toivottavista muutoksista „Iskra” järjestön vähemmistön ehdokaslistaan? Valitettavasti näitä kysymyksiä ei kai tehty sovinto-oikeudessakaan, jolle (päättöksen tekstistä päätellen) jäi jopa tuntemattomaksi, minkälaisen „viisikkojen” vuoksi „Iskra” järjestö jakaantui. Esimerkiksi tov. Belov (jonka olen lukenut „keskustaan”) „todisti, että hän oli hyvissä toverillisissa väleissä Deutschin kanssa, joka kertoi hänelle edustajakokouksen työstä saamistaan vaikutelmista, ja jos Deutsch olisi harjoittanut minkäänlaista agitaatiota jonkin määrätyn ehdokaslistan puolesta, niin hän olisi kertonut siitä myöskin Beloville”. Valittaa täytyy, että se seikka jäi selvittämättä, kertoiko tov. Deutsch tov. Beloville edustajakokouksessa vaikutelmistaan „Iskra” järjestön ehdokaslistojen johdosta? ja jos kertoi, niin miten tov. Belov suhtautui „Iskra” järjestön vähemmistön viisikkoehdokaslistaan? ehdottiko hän jonkinlaisia toivottavia muutoksia siihen tai oliko kuullut sellaisista? Tämän seikan selvittämättä jäämisen vuoksi syntyy se ristiriita tovereiden Belovin ja Deutschin todistuksissa, jonka panivat jo merkille toverit Gorin ja Ljadov, nimittäin se, että tov. Deutsch, vastoin omia vakuuttelujaan, „agitoi joidenkin Keskuskomitean jäsen ehdokkaiden puolesta”, joita „Iskra” järjestö oli asettanut. Tov. Belov todistaa edelleen, että „edustajakokouksessa kiertelevästä ehdokaslistasta hän sai tietää yksityistä tietä, kohdattuaan pari päivää ennen edustajakokouksen päättymistä toverit Jegorovin ja Popovin sekä Harkovin-komitean edustajia. Ja Jegorov oli tällöin lausunut ihmettelynsä sen johdosta, että hänen nimensä oli pantu Keskuskomitean jäsen ehdokkaiden listalle, sillä hänen, Jegorovin, mielestä hänen ehdokkuutensa ei voinut saada osakseen kannatusta edustajakokouksen edustajain, ei enemmistön eikä vähemmistön keskuudessa”. Sangen kuvaavaa on, että tässä puhutaan ilmeisesti „Iskra” järjestön vähemmistöstä, sillä puolueen edustajakokouksen muun vähemmistön keskuudessa tov. Jegorovin, Organisaatiokomitean jäsenen, „keskustan” huomattavan puhujan, ehdokkuus ei vain voinut saada, vaan kaiken todennäköisyyden mukaan olisi saanutkin osakseen kannatusta. Valitettavasti juuri niiden puolueen vähemmistön jäsenten kannatuksesta tai vastustuksesta, jotka eivät kuuluneet „Iskra” järjestöön, me emme saa tietää tov. Belovilta mitään. Ja kuitenkin

juuri tämä kysymys onkin tärkeä, sillä tov. Deutsch oli suutuksissaan siitä, että tuo ehdokaslista otaksuttiin „Iskra” järjestön vähemmistön laatimaksi, vaikka se saattoi olla lähtöisin tähän järjestöön kuulumattomalta vähemmistöltä!

Nykyään on tietenkin hyvin vaikea muistaa, kuka ensimmäisenä lausui olettamuksen ehdokkaiden tällaisesta yhdistelmästä ja keneltä kukin meistä siitä kuuli. Esimerkiksi minä en voi sitä muistaa enkä edes sitäkään, nimenomaan kuka enemmistöstä ensiksi esitti mainitsemani Rusovin, Dedovin ja muiden ehdokkuuden: monista keskusteluista, olettamuksista, ehdokkaiden kaikenlaisia yhdistelmiä koskevista kuulopuheista muistiini painuivat vain ne „ehdokaslistat”, jotka asetettiin suoraan äänestettäväksi „Iskra” järjestössä tai enemmistön yksityisissä kokouksissa. Näitä „ehdokaslistoja” esitettiin useimmiten suullisesti (kirjoittamassani „Kirjeessä „Iskran” toimitukselle”, s. 4, 5. rivi alhaalta, minä nimitän „ehdokaslistaksi” kokouksessa nimenomaan suullisesti ehdottamaani viiden ehdokkaan yhdistelmää), mutta usein ne merkittiin myös kirjelapsille, jotka yleensä kiersivät edustajalta edustajalle edustajakokouksen istunnon aikana ja tavallisesti hävitettiin istunnon jälkeen.

Kun ei kerran ole tarkkoja tietoja kuuluisan ehdokaslistan alkuperästä, niin ei voida muuta kuin olettaa, että joko „Iskra” järjestön vähemmistölle tuntematon puolueen vähemmistön edustaja oli lausunut olevansa ehdokkaiden sellaisen yhdistelmän kannalla, joka tässä ehdokaslistassa on esitetty, ja tämä yhdistelmä oli sitten suullisessa ja kirjallisessa muodossa lähtenyt kiertämään edustajakokouksessa; taikka tuota ehdokasyhdistelmää on edustajakokouksessa kannattanut joku „Iskra” järjestön vähemmistön jäsenistä, mutta on sen sitten unhoittanut. Todennäköisemmältä minusta tuntuu toinen oletamus, nimittäin seuraavalla perusteella: tov. Steinin ehdokkuus sai epäilemättä jo edustajakokouksessa osakseen „Iskra” järjestön vähemmistön kannatuksen (ks. kirjaseini tekstiä), mutta tov. Jegorovin ehdokkuutta koskevaan ajatukseen tämä vähemmistö on epäilemättä tullut edustajakokouksen jälkeen (sillä sekä Liigan edustajakokouksessa että „Piiritystilassa” lausutaan välittelu sen johdosta, että Organisaatiokomiteaa ei vahvistettu Keskuskomiteaksi, ja tov. Jegorov oli Organisaatiokomitean jäsen). Eikö ole luonnollista olettaa, että tämän

ilmeisesti ilmassa leijailevan ajatuksen Organisaatiokomitean jäsenten muuttamisesta Keskuskomitean jäseniksi oli lausunut joku vähemmistön jäsenistä yksityiskeskustelussa puolueen edustajakokouksessakin?

Mutta тов. Martov ja тов. Deutsch haluavat luonnollisen selityksen asemesta välttämättömästi havaita jotain *likaista*, salavehkeilyä, jotain epärehellistä, „*tiedettävästi* valheellisten huhujen” levittämistä „*mustaamistarkoituksessa*”, „*väärennystä ryhmäkuntataistelun hyväksi*” j.n.e. Tämä sairaaloloinen pyrkimys on selitettävissä vain emigranttielämän epäterveellisistä oloista tai hermoston epänormaalista tilasta johtuvaksi, enkä minä olisi edes pysähtynytkään tähän kysymykseen, ellei asia olisi kehittynyt sopimattomaksi hyökkäykseksi toverin kunniaa vastaan. Ajatelkaahan vain: minkälaisia perusteita tovereilla Deutschilla ja Martovilla saattoi olla likaisen ja ruman aikomuksen etsimiseen virheellisestä ilmoituksesta, väärästä huhusta? Heidän sairaalloisessa mielikuvituksessaan oli ilmeisesti muodostunut sellainen kuva, että enemmistö „*mustasi*” heitä ei viittaamalla vähemmistön poliittiseen virheeseen (1. § ja kokoomus opportunistien kanssa), vaan lukemalla vähemmistön tilille „*selvästi* vääriä”, „*väärennettyjä*” ehdokaslistoja. Vähemmistö katsoi parhaaksi selittää kysymyksen enemmistön likaisilla, epärehellisillä ja häpeällisillä otteilla eikä omalla virheellään! Miten järjetöntä on ruman aikomuksen etsiminen „*virheellisestä tiedoituksesta*”, sen osoitimme jo edelläkin kuvatessamme asiaintilaa; sen näki selvästi myöskin toverillinen sovinto-oikeus, joka ei todennut minkäänlaista parjausta, ei mitään ilkeämielisyyttä eikä mitään häpeällistä. Sen todistaa vihdoin kaikkein havainnollisimmin se tosiasia, että jo puolueen edustajakokouksessa, jo ennen vaaleja „*Iskra*” järjestön vähemmistö selvitteli välejä enemmistön kanssa väärän huhun johdosta, ja тов. Martov selvitti asiaa kirjeessäkkin, joka luettiin enemmistön kaikkien 24 edustajan kokouksessa! Enemmistö ei ajatellutkaan salata „*Iskra*” järjestön vähemmistöltä sitä, että edustajakokouksessa kiertelee sellainen ja sellainen ehdokaslista: тов. Lenski mainitsi siitä тов. Deutschille (ks. oikeuden päätöstä), тов. Plehanov puhui siitä тов. Zasilitshille („*hänen kanssaan on mahdotonta keskustella, hän laittaa pitää minua Trepovina*”, sanoi тов. Plehanov minulle, ja tämä pila, jota moneen kertaan toistettiin, on

vielä yhtenä osoituksena vähemmistön epänormaalisesta kiihtymyksestä), minä sanoin tov. Martoville, että hänen sanansa (että ehdokaslista ei ole hänen, Martovin) on minulle riittävä (Liigan pöytäkirjat, s. 64). Silloin tov. Martov (muistaakseni yhdessä tov. Staroverin kanssa) lähetti meille byroohon kirjelappusen, joka oli suunnilleen seuraavan sisältöinen: „„Iskran” toimituksen enemmistö pyytää päästä enemmistön yksityiseen kokoukseen voidakseen kumota sitä vastaan levitettyt häpäisevät huhut”. Me vastasimme Plehanovin kanssa kirjoittamalla samaan kirjelappuseen: „Emme ole kuulleet mitään häpäiseviä huhuja. Jos tarvitaan toimituksen kokous, niin siitä pitää sopia erikseen. Lenin. Plehanov”. Kun illalla saavuimme enemmistön kokoukseen, niin kerroimme siitä kaikille 24 edustajalle. Kaikenlaisten väärinkäsitysten mahdollisuuden poistamiseksi päätimme valita yhdessä edustajat meidän kaikkien 24 puolesta ja lähettää heidät selvittämään asiaa tovereiden Martovin ja Staroverin kanssa. Valitut edustajat, toverit Sorokin ja Sablina, menivät ja selittivät, että ei kukaan katso ehdokaslistaa juuri Martovin tai Staroverin kirjoittamaksi, varsinkaan heidän ilmoituksensa jälkeen, ja että ei ole lainkaan tärkeää, onko tämä ehdokaslista tavalla tai toisella lähtöisin „Iskra” järjestön vähemmistöltä vaiko tähän järjestöön kuulumattomalta edustajakokouksen vähemmistöltä. Eihän todellakaan edustajakokouksessa saa ryhtyä suorittamaan kuulustelua! eihän voida suorittaa kaikkien edustajain kyselyä tuon ehdokaslistan johdosta! Mutta toverit Martov ja Starover kirjoittivat meille kaiken lisäksi vielä kirjeen virallisine kumoamisineen (ks. § j). Meidän valtuutettumme toverit Sorokin ja Sablina lukivat tämän kirjeen 24:n kokouksessa. Luulisi, että välikohdatus voitiin katsoa jo päättyneeksi — päättyneeksi ei ehdokaslistan alkuperän etsimisen mielessä (jos se ketä kiinnostaa), vaan siinä mielessä, että oli mitä täydellisimmin hälvennetty kaikki luulot kaikenlaisista aikomuksista „tuottaa vahinkoa vähemmistölle” tai „mustata” jotakuta tahi käyttää „vääreennystä ryhmäkuntataistelun hyväksi”. Mutta tov. Martov kuitenkin vetää Liigassa (ss. 63—64) jälleen esille tämän sairaalloisen mielikuvituksen pinnistämän lian ja antaa samalla koko joukon *vääriä tietoja* (ilmeisesti kiihoittuneen mielentilansa johdosta). Hän sanoi, että ehdokaslistassa oli bundilainen. Se ei ole totta. Kaikki todis-

tajat sovinto-oikeudessa, heidän joukossaan myöskin toverit Stein ja Belov, vahvistivat sen, että ehdokaslistassa oli tov. Jegorov. Tov. Martov sanoi, että ehdokaslista merkitsi kokoomusta suoranaisen sopimuksen mielessä. Se ei ole totta, kuten jo selitin. Tov. Martov sanoo, että muita „Iskra” järjestön vähemmistöltä lähtöisin olevia ehdokaslistoja (jotka olisivat voineet loitontaa edustajakokouksen enemmistön tästä vähemmistöstä) „ei oltu tehtykään”. Se ei ole totta, sillä puolueen edustajakokouksen koko enemmistön tiedossa oli ainakin kolme tov. Martovilta ja kumpp. lähtöisin olevaa ehdokaslistaa, jotka eivät saaneet osakseen enemmistön hyväksymistä (ks. Ljadovin ja Gorinin lehtistä).

Miksi tämä ehdokaslista yleensä sai tov. Martovin niin suutuksiin? Siksi, että se merkitsi käännettä puolueen oikeistosiiiven puoleen. Silloin tov. Martov kirkui „vääriä opportunistista syyttämistä” vastaan, häntä kiihdytti „hänen poliittisen kantansa väärä luonnehtiminen”, mutta nyt kaikki näkevät ja jokainen näkee, että kysymyksellä, joka koskee tunnetun ehdokaslistan kuulumista tov. Martoville ja tov. Deuschille, ei voinut olla mitään poliittista merkitystä, että *tosiasiassa sekä tästä että kaikista muista ehdokaslistoista riippumatta* syytös ei ollut väärä, vaan oikea, että poliittisen kannan luonnehtiminen oli aivan oikea.

Tästä pinnistämällä kokoonkyhätystä raskaasta jutusta, joka koskee paljonpuhuttua väärää ehdokaslistaa, saadaan seuraavanlainen yhteenveto:

1) Tov. Martovin hyökkäystä tov. Gusevin kunniaa vastaan huutamalla „häpeällisestä ehdokaslistan väärentämisestä fraktiotaistelun hyväksi” ei voida olla yhdessä tovereiden Gorinin ja Ljadovin kanssa nimittämättä sopimattomaksi.

2) Ilmapiirin tervehdyttämiseksi ja puolueen jäsenten vapauttamiseksi velvollisuudesta ottaa kaikki sairaalloiset edesottamukset vakavalta kannalta olisi ehkä kolmannessa edustajakokouksessa saatettava voimaan sellainen sääntö, kuin on Saksan sosialidemokraattisen työväenpuolueen organisaatiosäännöissä. Noiden sääntöjen 2. §:ssä sanotaan: „Puolueeseen ei voi kuulua se, joka on syyllistynyt puolueohjelman periaatteiden räikeään rikkomiseen tai epärehelliseen tekoon. Puolueeseen edelleen kuulumisen ratkaisee

sovinto-oikeus, jonka kutsuu koolle puolueen hallinto. Puolet tuomareista määrää se, joka ehdottaa erottamista, toisen puolen se, joka aiotaan erottaa, ja puheenjohtajan määrää puolueen hallinto. Sovinto-oikeuden päätöksestä voidaan valittaa kontrollivaliokuntaan tai puolueen edustajakokoukseen". Sellainen sääntö voi olla hyvänä taistelukeinona kaikkia niitä vastaan, jotka heittävät kevytmielisesti syytöksiä (tai levittävät huhuja) kaikenlaisesta häpeällisestä. Sellaisen säännön ollessa voimassa katsottaisiin kaikki tuollaiset syytökset kerta kaikkiaan sopimattomiksi juoruiksi, niin kauan kuin syyttäjillä ei löydy siveellistä rohkeutta esiintyä syyttäjänä *puolueen edessä* ja pyrkiä siihen, että asianomainen puolue-elin antaisi tuomion.
